

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

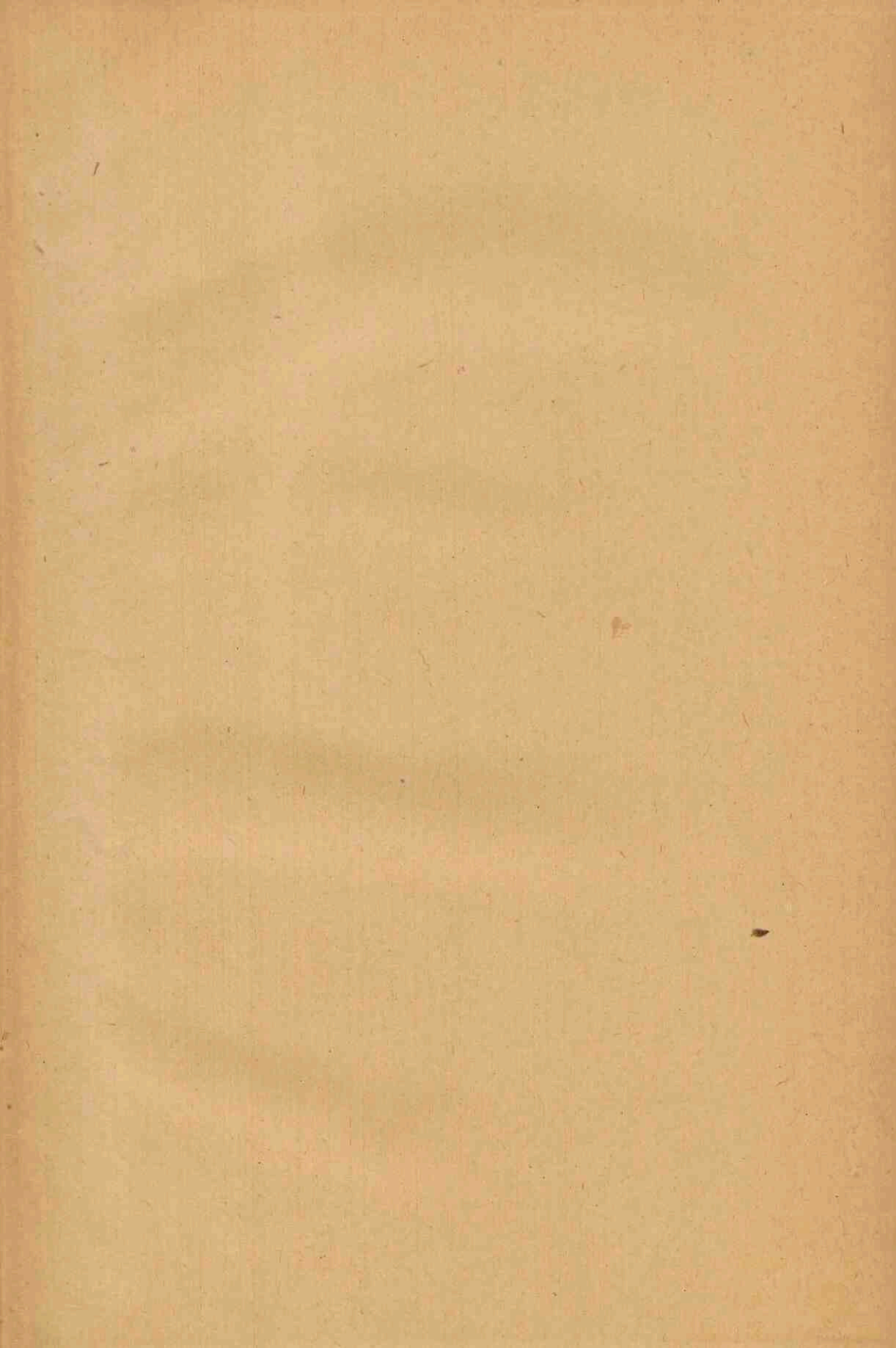
<https://hdl.handle.net/1874/328249>

DE HOEFSMID.

1916.

U

9

A. 397.

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

A. FREDERIKSE te Utrecht, F. LAMÉRIS te Rotterdam, J. LAMÉRIS te 's Hage,
H. J. C. VAN LENT te Tiel, J. B. H. MOUBIS te Velp en anderen,

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA.

XXIe Jaargang.

's-GRAVENHAGE. — A. W. HEIDEMA. — 1916.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7777

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren behooren, — artikelen met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd, de overigen zijn korte mededeelingen.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

***A**anbevolen hoefsmeden in Friesland. V 159.

Aantal paarden in Nederland. V 161.

*†**A**bnormaliteit van den hoef. X 225

*†**A**msterdam. Het hoefbeslag in —, X 219, *XI 233.

Bespreking over Militaire hoefsmeden in de Staten-Generaal. I 10.

***B**eslaan van lastige paarden. VII 185.

*†**B**eslag. Opmerkingen over het bij het Leger ingevoerde sneeuw —. II 13.

Beslag bij hengsten XII 247.

Beslagprijzen II 22; V 161.

" " voor Officiersdienstvaarden. X 226.

" " -vernieuwing. VI 169.

Boekaankondiging. I 12.

***B**urgerhoefsmidsschool in België, I 4.

Cursus in hoefbeslag te Amersfoort.

I 8; II 21; III 32;

IV 153; VI 175;

X 229.

" " " " Appingedam. III 31.

" " " " Arnhem. I 7; V 160.

" " " " Geldermalsen. VI 174.

" " " " 's Gravenhage. V 162.

" " " " Harlingen. IV 152.

" " " " Heerlen. XII 253.

* " " " " Neede. VI 174.

" " " " " Roermond. XII 253.

" " " " " Utrecht. I 9;

*†II 17, 19;

III 31; *XII 251.

Cursussen in hoefbeslag in Friesland, VI 175.

" " " " " Indië. VII 187.

***E**rvaringen te velde bij het Oostenrijksche leger. III 28.

***E**xamen in hoefbeslag v. d. Geld. Overijsselsche Mpij. v. Landb. VI 175.

***E**xamen voor onderwijzer in practisch hoefbeslag te Utrecht I 9; *† II 17,

19; III 31.

***F**riesch Paardenstamboek. (Aanbevolen hoefsmeden). V 159.

***G**eschiedenis v. h. hoefijzer. X 228.

Handsmeewerk. IV 152.

*†**H**oefbeslag bij straalkanker. IV 145.

* " " en premiekeuringen. VI 173.

*† " " in Amsterdam. X 219; *XI 233.

* " " -onderwijs in Nederland. (Overzicht) I 7; *IV 148.

" " op paardenkeuringen. V 163.

* " " te velde bij het Oostenr. leger III 28.

***H**oefbevangenheid. VI 172; *†X 225.

Hoefsmeden-vereeninging. Militaire —. I 9; *†II 19.

Hoefsmidsschool te Amersfoort. I 8;

II 19; III 32; IV 153; VI 175;

VII 189; *†VIII 193; X 229; XII 253.

***H**oefsmidsschool in België. I 4.

*†**H**oefstal. Een verbeterde —. VII 182.

*†**H**oefveiligheidsklem. V 157.

***H**oornscheuren. IX 211.

***H**oornvorming v. d. vleeschplaatjes II 16; *III 26.

*†**H**ulpmiddelen voor het vervaardigen van hoefijzers XII 245.

***I**n Memoriam. C. W. L. van Offeren. II 25.

Ingezonden stukken. VIII 199: is een algemeen gebruik van den noodstal gewenscht?; IX 213: is verdwijning van den noodstal gewenscht?

***I**nleiding, I 1.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen. I 8; II 21; III 31; IV 151; V 160;

VI 175; VII 187; VIII 200; IX 214;

X 229; XI 241; XII 253.

*†**K**lem. Hoefveiligheids —. V 157.

*†**K**lemhoef. IX 205.

*† " " -ijzers. XI 238.

***K**urkzolen. Het nut van —. X 227.

Mededeelingen over het smidsvak valende buiten het hoefbeslag. I 13: Autogeen lasschen van gietijzer; II 23; over het remmen; electriche soldeer-

ovens en -bouten; III 35: riemspanner en drijfriemen; IV 155: looden pijpen of ijzeren buizen voor de waterleiding; een nieuw soort luchtpomp voor autobanden; V 167: harden, stalen drijf-riemen; VI 179: wenken bij het koper-soldeeren; VII 192: soldeeren van aluminium; VIII 202: onderscheid van ijzer en staal, slijpschijven; X 231: de temperatuur bij het harden.

Meeuwse J.N. gepensionneerd, VII 188.

*Memoriam. In —. C. W. L. van Offeren. III 25.

Militaire hoefsmeden. Bespreking in de Staten Generaal. II 10.

*† " " -vereniging. II 19; III 29; *XI 240.

*† " Hoefsmidsschool te Amersfoort. VIII 193; XII 253.

Nationale Vrouwenraad. VI 176.

*† Noodstal. Een verbeterde — VII 182 (zie ook ingezonden stukken VIII 199; IX 213).

*Offeren. C. W. L. van —. †II 25.

*Onderwijs in hoefbeslag. Overzicht 1915/6, I 7; *IV 148.

*Onderwijzers in hoefbeslag. Rondgaande —. IV 147.

*Onderwijzers in hoefbeslag. Vereeniging van —. I 9; II 22; III 32; IV 149; V 158; XII 249.

*Onderzoek van veulenhoeven. VII 186.

*Ontsteking van den vleeschwand. VII 181.

*Oorlog. Ervaringen in het Oostenrijksche leger. III 28.

Opleiding van burgerhoefsmeden. IX 214.

*Opmerkingen over beslag bij hengsten XII 247.

*Ontwikkeling der hoefsmeden XII 249.

Overerving van hoeven. VII 188.

Overstroomde gronden. VI 176.

Persoverzicht. I 11: de witte lijn in den hoef; vergoeding voor deelnemers aan den herbalingscursus in Würzburg; II 22: winterbeslag op het oorlogsveld; III 33: Hoefsmidsschool te Klagenfurt, toonscherp bij oorlogshoefijzers, winterbeslag bij spatkreupele paarden; VI 153: de stootplaat als noodscherp, de geschiedenis v. h. hoefijzer, de witte lijn, dubbele zoolvorming; V 163: Russische paarden, steenkolen, ijzer en staal; ervaringen bij strijkende paarden, VI 178: hoefbevangenheid, de witte lijn,

een nieuw stroomatje-klemmer; VII 189: het stootijzer, hoefverwonding, ijzer in Finland; VIII 201: oeconomiche maatregelen in Duitschland, steenkolen, ijzer- en staalhandel in Liverpool; XI 242: Hoeveel is een goede hoefsmid waard; XII 254: Idem en: twee nieuwe klemhoefijzers.

*Premiekeurigen en hoefbeslag. VI 173.

*Reglement v/d. Militaire Hoefsmeden-vereening. III 29.

* " v/d. Ver. voor Onderwijzers in practisch hoefbeslag. IV 149.

*† Sneeuwbeslag bij het Leger ingevoerd. II 13.

Staal (maximum-prijzen) XII 252.

*Statuten v/d. Militaire Hoefsmeden-vereening. III 29.

* " v/d. Vereen. voor onderwijzers in practisch hoefbeslag. IV 149.

*† Straalkanker. Plaatijzer voor —. IV 145.

Strafbepalingen. VI 175.

Toelatingsexamen cursus in hoefbeslag te Utrecht II 19.

*Toonschroef. Een nieuw model —. IV 146.

*† Veerklem-hoefijzers. XI 238.

Verbeterde noodstal. VII 182. (zie ook ingezonden stukken VIII 199; IX 213).

Verbetering van wegen. III 33.

*Verborgen hoornscheuren. IX 211.

Vereeniging van Militaire hoefsmeden. 19; *†II 19; III 29; *XI 240.

" van onderwijzers in practisch hoefbeslag. I 9; II 22; III 32; IV 149; V 158; *XII 249.

Vereeniging tot vered. v. h. ambacht. IV 152.

*Vernieuwing van het beslag. VI 169.

*Veulenhoeven. Verzorging van —. VIII 186.

*Vleeschplaatjes. Hoornvormend vermogen v. d. — II 16; III 26.

*Vleeschwand-ontsteking. VII 181.

*† Wandelleeraars in hoefbeslag. IV 147.

*† Winterbeslag bij het Leger ingevoerd. II 13.

Witte lijn in den hoef. I 11 p; IV 153 p.; VI 178 p.

Ijzer- en staalhandel. II 22; IV 153; X 230; XI 242; XII 252.

1915—1916.

Wij schreven een jaar geleden het volgende :

„Het is thans moeilijk te voorspellen hoe het verloop in 1915 zal zijn. „In de eerste plaats is de hoop er op gevestigd dat ons land buiten den „feitelijken oorlog moge blijven en een daarbij aansluitende wensch is dat „spoedig tot démobilisatie kan worden besloten.”

Als „1915” in het vorenstaande wordt vervangen door „1916”, dan zijn deze woorden helaas nog passend.

1915 is thans geen gesloten boek meer en het toen voorgevallene ligt nog versch in het geheugen. Was het veel, of weinig? Is het mee- of tegen-gevallen? Van *zakelijk* standpunt bezien, zullen de antwoorden op deze vragen zeker uiteenloopen. Niet ieder heeft dezelfde resultaten verkregen, maar ook al ware zulks het geval, dan zouden toch allen met hetzelfde niet even tevreden zijn. Uit een *moreel* oogpunt beschouwd, zal ieder met leed-wezen op 1915 terugzien, daar geen jaar in de geschiedenis zooveel op de slagvelden gevallen offers aanwijst. Wel is ons land buiten den oorlog gebleven, maar dat in plaats van démobilisatie nog steeds meer lichtingen „weerbaar” worden gemaakt, bewijst dat uitzicht op een duurzame vrede nog niet is verzekerd.

Wat het zakelijke betreft, valt in de eerste plaats te constateeren dat de werkzaamheden voor de hoefsmeden, in het algemeen gesproken, in 1915 tamelijk normaal zijn verlopen. Na de gedeeltelijke ontwrichting van den gewonen gang van zaken in de tweede helft van 1914, is het gewone verkeer gaandeweg weer meer in de normale banen geleid, al is er echter nog veel dat de bijzondere tijdsomstandigheden teekent. Wij doelen met dit laatste op de verplaatsing van een deel van het werk en van de werkkrachten (zoolang de mobilisatie duurt), alsmede op de verhoogde prijzen van sommige grondstoffen. — Voorts is het houden van wedstrijden of tentoonstellingen geheel opgeschort.

* * *

Gedurende 1915 zijn verschillende cursussen in hoefbeslag, zoogenaamde 2-jarige, geëindigd. Voor zoover de uitslagen daarvan in „De Hoefsmid” zijn opgenomen, en wij kunnen niet vermoeden welke daarbij ontbreken, kan de rekening worden opgemaakt, om te zien met hoeveel gediplomeerden het hoefsmidsgilde is versterkt. Wij komen daarbij tot een totaal van 89. — Voorts zijn van de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort 18 militaire (meerendeels van de bereden wapens) en 2 burger-hoefsmeden, en van de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen 8 leerlingen met een getuigschrift vertrokken. Te Utrecht verwierven in Januari 1915 vijf den titel van onderwijzer in practisch hoefbeslag. De 6e heeft den cursus moeten afbreken, wegens het onder de wapenen komen, en kon dus niet worden geëxamineerd. Voor den nieuwen cursus voor opleiding tot onderwijzer bleek weer voldoende ambitie te bestaan. Na afwijzing van een 3-tal, wegens den

leeftijd, en het niet-opkomen van 4, namen 16 aan het toelatingsexamen deel, waaruit 6 zijn gekozen om den cursus te volgen, terwijl evenveel zich binnenkort aan het examen kunnen onderwerpen. — Aan den cursus te Appingedam gingen 11 leerlingen van het eerste naar het tweede gedeelte over.

Dat de cursussen en de onderwijsinrichtingen steeds een flink aantal leerlingen trekken, kan een verblijdend verschijnsel heeten. (Zoolang de oorlog — eventueel voor ons land de mobilisatie — duurt, kan die toeloop minder groot zijn, maar hernieuwde belangstelling zal daarna wel weer aan den dag treden). Het is vooral een gunstig teeken omdat de uitvoering van het hoefbeslag blijkbaar overal nog niet is wat zij wel mocht zijn. Verbetering hierin mag toch in de eerste plaats gezocht worden in vermeerdering van de kennis der hoefsmeden en voorts in het veranderen van de houding van die eigenaren van paarden, die uit een verkeerd zuinigheids-systeem de hoeven onvoldoende verzorgen of doen verzorgen. Dit laatste is al tot vervelens toe betoogd, maar . . . doorhameren op hetzelfde aambeeld zal eens tot een gunstig resultaat leiden.

Het is om meerdere redenen nuttig en verblijdend dat de R ij- en Hoefsmidschool te Amersfoort, welke bij het begin der mobilisatie werd opgeheven, in Augustus 1915 haar taak heeft mogen hervatten. Tevens heeft 1915 bevrediging geschonken met het in uitzicht stellen van een nieuwe hoefsmederij, verbonden aan 's R ijks Veeartsenij-school te Utrecht, welke hoefsmederij ook als opleidingsplaats dienst doet. Een eerste post is daarvoor op de Staatsbegrooting 1916 uitgetrokken.

— Voor het opdoen van kennis is naast theoretische en practische lessen en eigen ervaring, boeken-studie een goede hulpbron. In dit opzicht heeft de Gep^d Luit. Kolonel-paardenarts J. B. H. Moubis vele hoefsmeden en anderen aan zich verplicht met het eertijds schrijven van een leerboek. Wij halen dit thans aan, omdat 1915 den 5en druk van die gewaardeerde pennevrucht heeft gebracht.

Inzonderheid de militaire hoefsmeden zijn dank verschuldigd aan den heer F. Lieftinck, die als lid der Tweede Kamer steeds zoo waardig hunne belangen voorstaat en bepleit, zoo vaak zich de gelegenheid daartoe voordoet.

* * *

Het in 1915 verschenen artikel „De slapende toestand op het gebied der hoefsmidsopleiding in Nederland” heeft tot ernstig nadenken gestemd en bewerkt dat ook eenige stemmen uit de practijk hierover zijn gehoord. Uit één hiervan is mede op den voorgrond getreden dat het nut van het vereenigingsleven wel wordt ingezien, maar dat het bij de hoefsmeden nog niet voldoende tot uiting is kunnen komen. Wellicht komt hierin nu wat meer leven. — Naar we hoorden ligt het in de bedoeling om in 't laatst dezer maand * te Utrecht een vergadering te houden, waarbij de oud-leerlingen van den cursus tot opleiding van onderwijzers willen trachten het fundament te leggen, waarop zoo mogelijk een krachtige Vereeniging van hoefsmeden kan worden gebouwd. Wij hopen dat die poging mag slagen. Onderwerpen zijn er reeds, die door de eventueel

* 26 Januari. — Zie korte mededeeling en advertentie in deze afl. Red.

te stichten Vereeniging in behandeling kunnen worden genomen, en er zullen wel meer komen. Hoofdzaak is dat hierdoor bereikt mag worden: verbetering in de uitoefening van het hoefbeslag en verbetering van eigen positie.

* * *

Niettegenstaande de paardenstapel in vele landen in 1915 belangrijk is gedund, zoo hebben de hoefijzerfabrieken het toch verbazend druk gehad. Dit valt te verklaren. Vooral in de oorlogvoerende landen werden vrijwel alle bruikbare paarden voor den dienst aangewezen, welke in alle onderdeelen goed uitgerust behooren te worden en van de noodige reserveijzers voorzien. De langdurige marschen brengen een groote slijtage mede, zoodat voortdurend behoefte aan nieuw beslag ontstaat, waarin niet alleen handenarbeid bij machte is te voorzien. — Hoe meer fabrieksijzers worden vervaardigd en gebruikt, hoe grooter concurrentie deze fabrieken worden voor de hoefsmiden. Intusschen hebben de fabrieksijzers vóór het onderleggen meerendeels nog eene nadere afwerking en een juist richten noodig, zoodat zij dus eerst nog door de handen van vakkundigen moeten gaan.

In den aanmaak van ijzers voor de Nederlandsche legerpaarden zal in de naaste toekomst wel weer een ander voorschrift nopens het hoefbeslag moeten worden gevolgd. In 1915 is immers reeds een nieuw ontwerp-voorschrift verschenen en gepubliceerd, dat in sommige opzichten afwijkt van het bestaande. De mobilisatie van paarden heeft bewezen, dat in ons land ook paarden van het zware type noodig waren om het geheel op oorlogsterkte te brengen. Voor zulke paarden bleek het opgelegde mobilisatie-beslag veelal te klein, zoodat verandering in het bestaande voorschrift noodig bleek, — eene verandering die echter minder de finantieele belangen raakt en dan nog meer alleen die van de militaire hoefsmiden.

* * *

Tot het voorgevallene in 1915, wat ook met de belangen van den hoefsmid in verband kan worden gebracht, is nog het volgende opgeteekend:

1°. *Credietsduurbepanking.* Bij de bespreking hiervan is in dit tijdschrift aangegeven, dat de handelaren, waaronder ook die in ijzer, het daarheen willen leiden, dat in de toekomst na elke 3 maanden over het nota-bedrag zal worden beschikt. Als vanzelf sprekend worden de afnemers hierdoor ook aangewezen op het eischen van contante betaling of het verleen van crediet op korteren termijn dan 1 jaar. Tegen dit laatste zullen geene bezwaren bestaan, vooral niet als men hiertoe gezamentlijk besluit. De mededeelingen, die dienaangaande ook reeds in de locale pers voorkwamen, wijzen er op, dat het besluit van de handelaren wordt doorgezet.

2°. *Bevordering der nationale industrie.* Op dit onderwerp is in het begin van 1915 de aandacht gevestigd door een te 's Hage gevormd comité, dat ijverde voor de oprichting van een Bond tot bevordering van nationale nijverheid. Het is ons niet bekend welke vorderingen bedoeld comité heeft gemaakt, maar er is zeker veel voor te zeggen, dat de nationale industrie zooveel mogelijk wordt gesteund. De welvaart neemt daardoor in eigen land toe, terwijl gelijktijdig het afhankelijk zijn van het buitenland ver-

mindert. De tijdsomstandigheden hebben geleerd dat dit aatste ook van zeer groot belang kan zijn.

3°. Ontwerp-wet op het vakonderwijs. Voor de regeling van het vakonderwijs is in 1915 een ontwerp-wet bij de Staten-Generaal ingediend. Dit ontwerp is intusschen nog niet tot wet verheven, maar uitstel van behandeling, als gevolg van de vele werkzaamheden aan de onderscheidene departementen en in de Tweede Kamer, zal wel niet tot afstel leiden. Het ontwerp-wet houdt in dat akten van bekwaamheid kunnen worden verkregen in onderscheidene vakken, waaronder ook voor „de praktijk van ambacht en nijverheid.”

— Het is bekend, dat er jaarlijks vanwege de „Vereeniging tot bevordering van het ambacht” in eenige plaatsen in het land examens worden afgenomen ter verkrijging van den graad van meester of gezel in een bepaald vak. *Noodig* is het verwerven van dezen graad om een of ander bedrijf uit te oefenen niet; het is nog vrijwillig doch strekt tot aanbeveling. Wellicht komt het nog eens zoover dat een diploma wordt *vereischt* om een of ander vak te mogen uitoefenen.

* * *

De beslagprijzen zijn in 1915 verhoogd, althans in vele gemeenten. De tijdsomstandigheden hebben zeer vele artikelen en ook de werkloonen een prijsverhoging bezorgd, waarvan zeker niet alle zoo goed kunnen worden gemotiveerd als de prijsverhoging van het beslag. Vooral voor de kolen moet meer worden betaald, terwijl voorheen ook reeds werd geklaagd over onvoldoende salarieering voor goed hoefsmidswerk. Er moet getracht worden om de eigenaren van paarden hiervan te overtuigen, opdat bij terugkeer van normale tijden de verhoogde beslagprijzen kunnen worden gehandhaafd. Dat zulks reeds in 1916 zoo moge worden!

B.

BURGERHOEFSMIDSCHOOL IN BELGIË. 1)

Wat de bevordering van de hoefsmidkunst in België betreft, werden er reeds een aantal jaren, en worden nog steeds, in de onderscheidene provincies cursussen in hoefbeslag gehouden, meestal onder leiding van een der provinciale veeartsen, bijgestaan door een hoefsmid. Het aantal lessen bedroeg, of bedraagt, gewoonlijk 12 à 13.

De resultaten, met deze cursussen verkregen, komen overeen met die in Nederland, — dat wil dus zeggen dat zij vooral aanvankelijk veel succes hebben gehad, aangezien de leerlingen zich slechts weinig moeite en kosten behoefden te getroosten en de landbouwers-paardenhouders zich tevreden stelden met op die wijze gevormde gediplomeerde hoefsmeden. De onderwijzers hielden zich onder dergelijke uitingen van tevredenheid vrij algemeen stil. Slechts enkelen roeiden deels tegen dien stroom van tevredenheid op en gaven krachtig te kennen dat dergelijke cursussen niet voldoende waren

1) Dit is deels in de Juli-afl. en deels in de Sept.-afl. van „De Hoefsmid” 1907 opgenomen, doch het kwam ons, mede met het oog op de a.s. vergadering van onderwijzers in practisch hoefbeslag, nuttig voor het thans — 8½-jaar later — opnieuw te plaatsen. R e d.

te achten hoewel deze bij leergierige en bescheiden smeden een nuttigen invloed op hunne ontwikkeling uitoefenden, doch bij andere personen slechts een zeer oppervlakkige ontwikkeling brachten en de laatste toch den schijn aannamen alsof zij meester in hun vak zouden kunnen worden genoemd. Geen wonder dat nu en dan een niet gediplomeerde hoefsmid heel wat kundiger bleek te zijn dan een wél gediplomeerde. Ieder, die dan ook eenigszins met het hoefsmidsvak vertrouwd is, weet te goed, dat dergelijke cursussen niet in staat zijn om een behoorlijk onderricht in het vak te brengen, — laat staan om van de leerlingen degelijke vaklieden te maken.

De krachtige stoot, die tot verbetering van den toestand in België werd gedaan, is herkomstig van de hoefsmiden zelf, en wel van de heeren André Bosmans, De Jean en H. van der Kerken. Deze drie smeden hebben met goedvinden van den Staat, op het terrein van de Vccartsenijschool, een jaar lang onderwijs in het hoefsmidsvak gegeven, teneinde te bewijzen dat een dergelijke opleiding van groot nut is en als een noodzakelijke eisch voor de ontwikkeling van het hoefsmidsvak dient te worden beschouwd.

Tot dezen vrijwilligen en gratis gegeven cursus werden leerlingen toegelaten, die met gunstig gevolg een hoefbeslagecursus in een der provinciën hadden bijgewoond. Na dit proefjaar werd het nut van Staatswege erkend en tot de instelling van een burgerhoefsmidschool besloten, welke inrichting in 1904 werd geopend.

* * *

Deze hoefsmidschool is gevestigd te Anderlecht, een der voorsteden van Brussel. Het onderwijs wordt gegeven aan een deel der leerlingen op Zondag en aan een ander deel op Maandag. Dit klinkt voor ons Nederlanders, die den Zondag zoo mogelijk algemeen als rustdag vieren, vreemd in de ooren, doch in België worden heel wat lessen en voordrachten op Zondag gehouden, daar uit een godsdienstig oogpunt weinig bezwaren worden geopperd en uit een oogpunt van bedrijfsbelang een werkdag minder geschikt wordt geoordeeld. Zoo worden b.v. ook heel wat landbouwvoordrachten op Zondagnamiddagen in scholen gehouden.

De heer Th. Vernieuwe, directeur aan het departement van Landbouw te Brussel, had de vriendelijke welwillendheid ons een introductie te geven voor het bezichtigen der school, die gevestigd is in de Schipstraat, in een gebouw dat voor een tijdvak van 6 jaar door den Staat is gehuurd, waarvan op dit oogenblik dus het vierde jaar loopende is.

De Belgen spreken deels Vlaamsch, deels Fransch. De Vlamingen en de Walen staan op taalgebied vrij scherp tegenover elkaar. De Walen verstaan meerendeels geen Vlaamsch en de Vlamingen lang niet allemaal het Fransch, al worden er door deze dan ook heel wat Fransche woorden gebezigd. Een en ander heeft bij de inrichting der school tengevolge gehad dat het onderwijs zoowel in 't Vlaamsch als in 't Fransch wordt verstrekt. De theorie van het hoefbeslag in de Vlaamsche taal wordt gegeven door den heer Joseph de Luyck, veearts-directeur van de slachthuizen en de veemarkt te Anderlecht-Brussel, en die in de Fransche taal door den heer A. Langhendries, veearts te Wavre, terwijl het onderricht in het eigenlijke practische hoefbeslag wordt gegeven door den hoefsmid André Bosmans bovengenoemd, die tevens

directeur der school is en bij dat onderricht ter zijde wordt gestaan door twee meesters-hoefsmiden-hulpleeraars: Louis Philippé te Ouden-God bij Antwerpen en Ursaire Dombrecht te Brugge.

Een der medestichters, tevens eerste bestuurder of directeur, de heer De Jean, is overleden, terwijl de derde medestichter, de heer H. van der Kerken, aanvankelijk ook leeraar is geweest en thans zitting heeft in de Commissie van toezicht. Deze commissie telt verder nog 6 leden, n.l. 3 practiseerende veeartsen, 2 leeraren van 's Rijks Veeartsenijschool en een eigenaar van paarden.

* * *

Het gebouw heeft den vorm van een uit steen opgetrokken loods, is matig verlicht, bezit aan de rechter muurvlakte 5 haarden met 10 vuren, terwijl de linkerhelft der smederij als beslagplaats dient. Een eigenlijke scheiding tusschen de smederij en de beslagplaats wordt niet aangetroffen. In het achtereinde der smidse zijn twee noodstallen (travailles) geplaatst, die evenals in ons land dienst doen voor de makke, zware paarden. Vlak naast den ingang der smederij is een kleine aparte kamer, die als bureau of zitkamer voor de leeraren dienst doet.

De hoefsmid-directeur heeft een salaris van 2400 frs. (1 fr. = 47 à 48 ct.), de veeartsen ontvangen ieder 1100 frs. (voor Zondag 750 en voor Maandag 350 frs. gerekend), iedere hulpleeraar ontvangt 1000 frs, benevens vrij vervoer per spoor.

Ieder leerling, die aan het eind van den jaarlijkschen cursus den titel van meester-hoefsmid verwerft, ontvangt het door hem tijdens den cursus betaalde spoor-abonnement terug (uit de Staatskas). Een leerling, die geen voldoende examen aflegt, krijgt geen vergoeding, maar mag een volgend jaar opnieuw den cursus volgen. De leeraren zijn eenparig van gevoelen dat de cursus mettertijd een tweejaarlijksche dient te worden, alsmede dat van Staatswege een flink schoolgebouw zal verrijzen.

De leden der commissie van toezicht ontvangen elk voor zich voor ieder bezoek aan de school 10 fr., doch het onderwijs wordt blijkbaar door hen van zoo goed gehalte geacht dat controle hunnerzijds eigenlijk niet noodig wordt geoordeeld.

Aan den cursus nemen hoogstens 60 leerlingen deel, alzoo voor ieder dag hoogstens 30. Thans waren er 55 leerlingen, in 1906 50. Aan het einde van 1906 hebben 20 een voldoende examen afgelegd, terwijl van de 30 niet geslaagden er nu 10 opnieuw den cursus volgden.

In sommige provincies wordt aan de leerlingen, die met goed gevolg de hoefsmidschool te Brussel bezoeken, een kleine subsidie toegekend.

Het onderwijs is grootendeels, bijna geheel, gebaseerd op de practijk. De leermiddelen zijn meerendeels midden in de lengterichting der smederij geplaatst en vormen op die wijze eenigermate de scheiding tusschen de vuren en de beslagplaats. Aan het besnijden van den hoef wordt terecht groote aandacht geschonken. Ijzers met stooten worden in België slechts zelden meer gebruikt, terwijl meest ijzers zonder kalkoenen met min of meer verdikte takken worden aangetroffen. De achterijzers worden soms van kleine kalkoenen voorzien. Alleen in de haven-handelsstad Antwerpen worden de

paarden achter nog al voorzien van stootijzers en vóór van ijzers met kal-koenen. Van de zijde der hoefsmidschool worden overal even dik zijnde ijzers aanbevolen.

De Belgische Staat ziet het groote nut der school in en heeft besloten een nieuwe, veel grootere inrichting te bouwen, geheel op eigen kosten.

Naar onze overtuiging is de Belgische methode der opleiding te verkiezen boven de uiteenloopende richtingen die in Nederland worden gevolgd. Zoo als het in België in wording is, is het immers door ons altijd als de meest wenschelijke richting aangegeven. Een burgerhoefsmidschool, waar in de eerste plaats onderwijskrachten voor de onderscheidene cursussen worden gevormd, dient er in Nederland broodnoodig te komen, en zoo mogelijk in dezelfde stad waar de Veeartsenijschool is gevestigd.

A. W. H.

CURSUS IN HOEFBESLAG TE ARNHEM.

Op 20 November 1915 is te Arnhem wederom een cursus in hoefbeslag aangevangen. Er hadden zich 16 personen aangemeld, waarvan, na het afleggen van een proef in het maken van een hoefijzer, 12 als leerling zijn toegelaten. De namen dezer leerlingen zijn:

J. M. Overbeek te Azewijn, W. Piek te Heurne, J. Koop te Laren (Gld.), J. Lemmen te Weert bij Nijmegen, D. J. Vossers te Doesburg, J. W. Prinsen te Etten (Gld.), A. A. Klein Antink te Zevenaar, B. E. Frenzt te Herveld, J. Rothoff te Zetten, B. Seegers te Dremp, W. Bouwmans te Randwijk en J. A. Booltink, milicien Vesting-Artillerie, fort Westervoort.

De leerlingen J. M. Kaashoek te Randwijk en St. van der Pol te Opheusden zullen vanaf 15 Januari a.s. voor de 2e maal den cursus volgen.

De lessen worden als naar gewoonte in de Ambachtsschool gegeven, des Zaterdag van 10—12 u. v.m. theorie en van 1—5 uur n.m. practijk.

Evenals de vorige 2 jaren, is J. P. h. Huitink te Ruurlo als practisch onderwijzer opgetreden.

De leider van den cursus,

Dr. J. van Dorssen.

Arnhem, 6 Januari 1916.

OVERZICHT VAN HET ONDERWIJS IN HOEFBESLAG, HETWELK IN DEN WINTER 1915/1916 MET RIJKSSTEUN IN VERSCHILLENDE PROVINCIEËN WORDT GEGEVEN.

Gedurende den winter 1915/1916 worden in verschillende provinciën wederom cursussen in hoefbeslag gehouden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de landbouw-, stamboek- of andere vereenigingen, waarvan deze cursussen uitgaan, zoo mede van de plaatsen, waar zij worden gegeven.

Groningen (de Afdeling „Appingedam” van den Bond van Smedenpatroons in Nederland): Appingedam.

Friesland (de Vereeniging „Het Friesch Paardenstamboek”): Sneek en Dokkum.

Drenthe (het Genootschap ter bevordering van den Landbouw in Drenthe): Hoogeveen.

Overijssel (de Commissie voor Onderwijsbelangen der Overijsselsche landbouwmaatschappij en den Provinciaalen Overijsselsche Boerenbond): Enschede.

Gelderland (de Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw): Arnhem, Geldermalsen en Neede.

Utrecht (het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde te Utrecht, en de Militaire Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort): Utrecht en Amersfoort.

Zuidholland (de Hollandsche Maatschappij van Landbouw): 's Gravenhage.

Zeeland (de Maatschappij tot bevordering van Landbouw en Veeteelt in Zeeland): Zierikzee, Axel en Cortgene.

Limburg (de Limburgsche Landbouwbond):

De deelnemers aan deze cursussen moeten reeds in het vak werkzaam zijn geweest en den 18- à 20-jarigen leeftijd hebben bereikt. De cursussen duren twee achtereenvolgende jaren en zijn verdeeld in een theoretisch en een praktisch gedeelte. De leiding der cursussen wordt toevertrouwd aan gediplomeerde veeartsen, aan wie ook het theoretisch onderricht is opgedragen. Het onderwijs in praktisch hoefbeslag wordt verstrekt door gediplomeerde hoefsmeden.

Aan het einde van den cursus wordt van de deelnemers een examen afgenomen en aan hen, die aan de gestelde eischen voldoen, een getuigschrift uitgereikt.

Voorts wordt jaarlijks aan de Rijks-Veeartsenijsschool te Utrecht een cursus ter opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag gehouden, welke tot doel heeft geschikte leerkrachten te vormen tot het geven van het praktisch onderwijs in hoefbeslag aan de hiervoor bedoelde cursussen.

Aan Rijksbijdragen ter tegemoetkoming in de kosten van dit onderwijs is aan de hiervoor vermelde vereenigingen enz. in totaal een bedrag van f 4250.— toegekend.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de November-aflevering zijn geen leerlingen vertrokken of nieuwe toegelaten. Er volgen thans 3 leerlingen den cursus van 5, eventueel 6 maanden, n.l. P. Been van Norg, P. Schortinghuis van Nw.-Schans en L. Stoit van Hoogkerk.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Geëxamineerd, en daarna ingedeeld bij het veldleger, de vrijwilligers der bereden artillerie: Carander en Hakkenberg, beide van het 1e Regt. Veld-Art., de miliciens van het 2e R. V. A. Slinger, de miliciens der cavalerie: P. J. Vermunt van het 2e Reg. Huzaren, C. M. Sluys van het 3e Reg. Huzaren. — Aangekomen als leerling zijn: H. Hoekstra, M. de Jong en J. Draaisma, van het 3e Reg. Vesting-Artillerie, die bestemd zijn om na africhting dienst te doen als hoefsmid bij de lichte geschutreserve van het 3e Regiment Vesting-Artillerie. Na een week proefwerken zijn zij als de beste uit 8 niet gediplomeerde hoefsmeden ter opleiding aangehouden.

De burgerleerling Mijnbek uit Barneveld, die als landstormplichtige zijn cursus alhier had moeten afbreken, is weder in de gelegenheid gesteld zijn opleiding te vervolgen.

G. H.

— **Utrecht.** Op 23 December 1915 vond in de hoefsmederij van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht het eindexamen plaats van den *cursus in hoefbeslag, gehouden door het Utrechtsch Landbouw Genootschap in 1914 en 1915.*

Aan het examen namen 8 leerlingen deel, waarvan er 6 slaagden. Het diploma als hoefsmid kon worden uitgereikt aan de H.H.:

W. J. C. van Angeren te Utrecht, J. F. Bourgonje te Achterveld, A. de Haas te Amerongen, P. C. van Hengstum te Houten, A. van Reeken te Werkhoven en C. Ramselaar te Schalkwijk. Kr.

— **Vereeniging van militaire hoefsmiden.** Van welwillende zijde wordt ons medegedeeld dat voornoemde Vereeniging is opgericht 10 October 1915, terwijl in een vergadering van 9 Januari 1916 de statuten en het huishoudelijk reglement zijn vastgesteld.

Genoemde vergadering te Breda werd door 44 hoefsmiden van het Nederlandsche leger uit verschillende deelen van het land bijgewoond.

Te gelegener tijd hopen wij in de gelegenheid te zijn op die statuten en het huishoudelijk reglement dezer Vereeniging terug te komen.

— **Winter.** Tot nu toe lijkt het er niet veel op dat de voorspelling van een strengen winter bewaarheid zal worden. De lezers zullen zich herinneren dat, volgens mededeeling van dierkundigen, verscheidene diersoorten, die den winter in den grond doorbrengen, in het najaar van 1915 vroeger en dieper den grond zijn ingedrongen dan gewoonlijk het geval is. Hierop volgt anders in den regel een strengen of langdurigen winter.

— **Examen te Utrecht.** Het jaarlijksche examen voor „onderwijzer in practisch hoefbeslag” zal worden gehouden op 24, 25 en 26 Januari a.s.; op den eersten dag vindt het theoretisch gedeelte plaats, Dinsdag en Woensdagvoormiddag het practisch gedeelte, zoodat Woensdagnamiddag in reserve is, voor het geval een aanvullingsexamen ten opzichte van één of meer der 6 candidaten noodig mocht blijken.

— 10 Febr. a.s. zal de heer P. Zegwaard, onderwijzer-hoefsmid te Amersfoort, 12½ jaar zijn betrekking hebben vervuld als Meesterknecht aan de Hoefsmederij van den heer W. H. v. Haselen, rijks-veearts te Amersfoort.
A. H. v. M. (Oud-leerling).

— „Vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag.” Sedert de verschijning van het artikel „De slapende toestand op het gebied der hoefsmidsopleiding” in Juli j.l. zijn een aantal ingezonden stukken over dat onderwerp gevolgd, waaronder ook een van den heer H. van Waasbergen te Oud-Beierland, die den wensch uitsprak dat de redacteur van „De Hoefsmid” het initiatief zou nemen tot de oprichting van een vereeniging in voornoemden trant. Dit gaf aanleiding tot het volgende onderschrift:

„Het doet mij genoegen dat het artikel den gewenschten prikkel heeft „gegeven. Het kan den inzenders bekend zijn dat „De Hoefsmid” de meening

„is toegedaan dat de hoefsmeden in de eerste plaats zelve hun eigen vakbe-
 „langen moeten behartigen en dat in zake de hoefsmidscholen het directeur-
 „schap, de leiding, in handen moet komen van den hoefsmid, terwijl de
 „meer wetenschappelijk onderlegde veearts (voortaan dierarts te noemen) het
 „theoretisch onderricht, vooral in den bouw en de verrichtingen van den
 „hoef, heeft te geven.

„Op grond van onze opvatting zijn wij niet genegen een oproep te doen,
 „zooals door den heer van Waasbergen wordt gevraagd, doch wel genegen
 „om lid-begunstiger van een zoodanige vereeniging te worden en een
 „eventueele vergadering dier vereeniging bij te wonen. Als datum voor een
 „zoodanige jaarvergadering ware o.i. het best dien te kiezen waarop te
 „Utrecht de uitslag van het examen voor „onderwijzers in practisch hoefbeslag”
 „plaats vindt, alzoo in Januari.”

In deze aflevering komt een oproeping voor zoodanige vergadering voor.
 Bravo! Er komt dus leven in de brouwerij. Men moet zich hiervan direct
 geen reuzenresultaten voorstellen, daar alle begin moeilijk is en zoo zal het
 met deze Vereeniging ook wel gaan. Moeilijkheden zijn echter in den regel
 wel te overwinnen als bij de bestrijding voldoende doorzicht en volhardings-
 vermogen wordt getoond.

Telken jare komen er eenige nieuwe „onderwijzers in practisch hoefbeslag”
 — zooals men in Nederland zegt (in België spreekt men van „meesters-
 hoefsmeden”, welke benaming ons juister voorkomt) — bij. Door deze ver-
 meerdering is er kans dat het ledental jaarlijks toeneemt. Teneinde dit te
 bevorderen is het wenschelijk om de algemeene vergadering telkens te houden
 op den dag dat het examen voor „onderwijzers in practisch hoefbeslag”
 eindigt en om het programma voor een zoodanige vergadering een aantrekke-
 lijk en leerzaam voorkomen te geven. De resultaten van het bijwonen der
 vergadering moeten voor de leden telkens ruimschoots de onkosten ver-
 goeden. En dit kan, zoo de leden zulks zelf willen en het Bestuur telkens
 een zoodanig programma weet in het leven te roepen.

—
 —
 — **Besprekingen over militaire hoefsmeden in de Tweede Kamer,**
30 Dec. 1915.

Beraadslaging over onderart. 23, luidende :

„Jaarwedden, soldijen, daggelden, toelagen, schadeloosstellingen en verdere
 vergoedingen van onderofficieren en soldaten van het wapen der cavalerie
 of daarbij gedetacheerd van andere wapens . . . f 513.220.”

De heer ter Laan (den Haag): „Mijnheer de Voorzitter”. Een enkel
 woord over de bevordering van de militaire hoefsmeden tot onderofficieren,
 welk onderwerp bij de algemeene beschouwingen niet tot zijn recht gekomen
 is. De Minister heeft toen niet toegezegd, dat althans de militaire hoef-
 smeden tot den rang van onderofficier moesten opklimmen. De zaak was
 echter breeder opgevat. Het werd ook gevraagd voor de schoenmakers,
 kleermakers, smeden, scheepstimmerlieden, zadelmakers, in het kort van alle
 degelijke vaklieden, die werkman eerste klasse, d. i. onderofficier, moesten

kunnen worden. Het verheugde mij, dat de hoefsmeden konden worden bevorderd tot onderofficier, maar zonder dat de Kamer er in gekend is, is dit teruggenomen, behalve ten aanzien van hun pensioen. Dit is onbehoorlijk en ik vertrouw op rechtsherstel. Mij dunkt dat de koks in de keuken ook onderofficier moesten kunnen worden. Men heeft nu altijd een onderofficier in de keuken er naast. Die kon dan verdwijnen. Dit wat den blijvenden toestand betreft.

Voor de mobilisatie is er insgelijks één onderwerp bij. Ook de menschen van de censuur in Harderwijk moesten n.l. geen korporaal, maar onderofficier zijn. Vooral echter in het belang der vaklieden, die hun vak goed verstaan, wilde ik nog deze poging doen, om de aandacht van den Minister hierop te vestigen.

De heer Lief tinck: Mijnheer de Voorzitter! Het is aan de Kamer bekend hoe wij het na lang wenschen, aandringen en argumenteeren zoover hebben gekregen bij een vorigen Minister, dat hij heeft moeten erkennen dat de hoefsmeden bij de bereden wapens zijn vaklieden van groote beteekenis, die voor de verzorging van de legerpaarden niet genoeg kunnen worden gewaardeerd. Wanneer de Minister daar nota van zal hebben genomen, zal hij dit weten. Het was, geloof ik, onder Minister Staal — misschien onder een ander, want er zijn er toen verscheidene geweest in korten tijd — dat is toegezegd dat de hoefsmeden voor een deel zouden krijgen den rang van onderofficier. Gedurende eenigen tijd is die regel opgevolgd. Ik heb tot mijn groote bevreemding, verbazing en ergernis vernomen dat men „mir nichts dir nichts” op dat besluit teruggekomen is. Waaraan ontleent men het recht om dit te doen? Wanneer dit hier is vastgelegd, door de Kamer gewenscht en door den Minister bevestigd, hoe komt men er dan toe daaraan te knabbelen en het buiten werking te stellen? Het is mij gebleken, het moet mij van het hart, dat de meeste Ministers van Oorlog niet zijn goede beoordeelaars van de waarde van de hoefsmeden voor de paarden. Zij denken dat dezen er maar bij boemelen. Mijnheer de Voorzitter! Ik protesteer er tegen dat de Minister zoo zonder de Kamer er in te kennen een genomen regeling weer verandert of opheft. Wat hebben die menschen aan dat beetje pensioen meer? Ik wensch hen in hun vroegeren rang en recht hersteld te zien. Anders zal ik op de een of andere wijze mijn maatregelen nemen, zoodat de Kamer niet weder voor een dergelijk „fait accompli” kan worden gesteld.

De beraadslaging wordt gesloten en onderart. 23 zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

PERSOVERZICHT.

— *De witte lijn in den hoof.* Dr. H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, heeft over genoemd onderwerp een artikel (met afbeeldingen) geschreven in het „Tijdschrift voor Veeartsenijkunde” van 15 Dec. j.l.

Schr. geeft een overzicht uit 16 boekwerken, ten einde duidelijk te maken

„dat men algemeen onder den naam — de witte lijn — verstaat den rand, „die de binnenvlakte van den wand verbindt met den buitenrand van de „zool en gevormd wordt door de afgroeiende hoornplaatjes, waartusschen „de ruimten opgevuld zijn met hoorn (hoornpijpjes), welke gevormd wordt „door de papillen van de wandlederhuid.”

Schr. wijst er op dat de hoornwand uit een uitwendig meer donker en een inwendig meer licht gedeelte bestaat, terwijl dikwerf bij den binnenrand van het laatste, waar dit grenst aan de wasgele hoorn (oneigenlijk „witte lijn” genaamd) tusschen wand en zool een smalle zuiver witte lijn wordt aangetroffen.

Schr. stelt voor om voortaan, eensdeels om verwarring te voorkomen en anderdeels om een juist naam te krijgen, niet meer te spreken van „witte lijn” als plaats waar genageld moet worden, doch van „plaatjesrand”.

(Dit lijkt ons wel navolgenwaardig. R e d.).

De *Dec.-aft.* van *Der Hufschmied* bevat:

Een artikel over klauwbeslag in Beieren, een ander over klauwziekten na mond- en klauwzeer en onderscheidene mededeelingen. Aan deze laatste is ontleend dat gedurende 1914 aan de hoefsmidscholen in het Gr. Hertogdom Baden 28 leerlingen het onderwijs gevolgd en alle met gunstig resultaat hun examen hebben afgelegd.

Aan de hoefsmidschool te Würzburg vindt gedurende de week van 7—12 Februari een herhalingscursus voor hoefsmeden plaats. De deelnemers ontvangen een dagelijksche toelage van 2 $\frac{1}{2}$ mark. Indien een deelnemer de heen- en terugreis niet kan doen op denzelfden dag dat er onderwijs wordt resp. is gegeven, dan wordt ook voor den reisdag vergoeding verstrekt. Alle deelnemers moeten in het bezit zijn van een diploma als meester-hoefsmid of als hoefsmidsgezel, een schootsvel en handgereedschappen meebrengen en 7 Febr. 1916 v.m. 10 uur in de hoefsmidschool te Würzburg present zijn.

Ingekomen Boekwerken.

Ons werd toegezonden, de tweede, vermeerderde druk van een werkje, getiteld: „Handleiding voor den metaalbewerker en den leerling in het machinevak.”

Reeds bij een oppervlakige beschouwing maakt het op ons den indruk, volkomen te beantwoorden aan bovengenoemden titel. Aan de bewerking der metalen op draai- en schaaftbank, hetgeen in onze moderne metaalindustrie mede de eerste plaats inneemt, is een ruime beschouwing gewijd, en zal voorzeker den leerling in het machinevak, wanneer hij de daarin neergelegde gegevens en raadgevingen opvolgt, opgroeien tot een werkman, die zijn werk op prijs kan stellen.

Vooral met het oog op bovengenoemde factoren hadden wij gaarne gezien dat er wat meer uitvoerig was geschreven over het harden, daar vooral de speciale staalsoorten voor fraisen enz. het gebruik van sneldraadstaal tegenwoordig wel eenige studie vereischt. Ook de autogene lassching had ons inziens wel een beurt mogen hebben.

Over het algemeen echter zal dit werk in vele gevallen voor den vakman een vraagbaak zijn, en kunnen wij niet anders als het met warmte bij onze lezers aanbevelen.

M.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

AUTOGEEN-LASSCHEN VAN GIETIJZER

(Cylinders, koelmantels en dergelijken).

Grootere, alsmede holgevormde gietstukken moet men van te voren in een open vuur, of nog beter is het in een gloeioven, tot op een tamelijk hooge temperatuur (kersrood) voorwarmen. De lassching moet in hoofdzaak bij stukken, welke aan groote spanning onderworpen zijn, als dubbelwandige motorcylinder en dergelijke, zóó bewerkt worden, dat de temperatuur van dat stuk gedurende de bewerking zoo weinig mogelijk teruggaat, en om iedere eenzijdige afkoeling te voorkomen, zal men vooral buiten de trekking blijven. Zeer gewichtig voor een goed resultaat der lassching is ook het gebruik van het geëigende ijzer, dat moet bestaan uit gietijzer, rijk aan Silicium, hetgeen speciaal voor dit doel gefabriceerd wordt. Ter voorkoming van het oxydeeren en oplossen der bestaande giethuid, gebruikt men een bepaald soort laschpoeder. Verder verdient het aanbeveling, ook voor de mechanische verwijdering der oxyde, welke de vastheid beïnvloedt, deze gedurende de lassching goed met het laschstaafje dooreen te roeren. De laschplaats zal steeds eenigszins zwaarder worden gehouden, waardoor de vastheid tengevolge der vergrootte doorsnede verhoogd wordt. Na de lassching zal men het gietstuk zoo spoedig mogelijk geheel met hontskoolasch bedekken. De afkoeling moet zeer langzaam geschieden, opdat de spanningen zich niet kunnen vastzetten, en het ijzer week blijft.

M.

ADVERTENTIËN.

OPROEPING!

Onderwijzers in practisch hoofbeslag, gediplomeerd aan den cursus voor onderwijzers te Utrecht, worden beleefd doch dringend uitgenoodigd tot het bijwonen van eene vergadering op WOENSDAG 26 JANUARI a.s. te UTRECHT, des namiddags 2½ uur in het Hotel de l'Europe, aan het Vreeburg.

Mede namens eenige collega's,

H. VAN WAASBERGEN,

Onderwijzer in practisch hoofbeslag te Oud-Beierland.

Kunsthoorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën- en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,

te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *H.H. Veeartsen uitgebreide prijscourant gaarne gratis beschikbaar.*

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van dienstpersoneel, het smidsvak betreffende, worden van onze abonné's gratis in „De Hoefsmid” opgenomen.

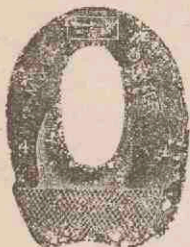
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

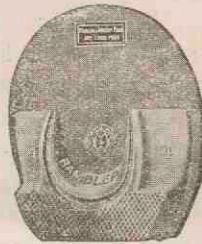
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

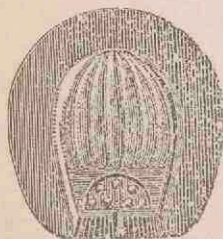
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

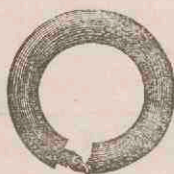
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen
in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradig.

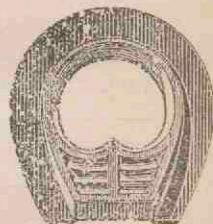

**Strijkringen
met riempje.**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,**
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradig.

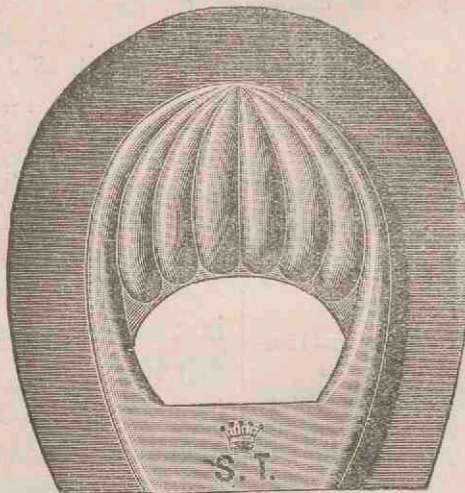
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoefiengen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefbammers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

ENKELE OPMERKINGEN OMTRENT HET DIT JAAR IN HET LEGER INGEVOERDE „SNEEUWBESLAG”.

Hoewel men het oordeel betreffende de wenschelijkheid van een al of niet bestendigen van het dit jaar ingevoerde „sneeuwbeslag” nog op zal moeten schorten, totdat over meerdere gegevens kan worden beschikt, en hiervoor dus een winter met veel sneeuw achter den rug zal moeten zijn, zoo kunnen toch nu wel reeds eenige opmerkingen worden gemaakt naar aanleiding van enkele proefnemingen met dit beslag, alsook wat het onderleggen van dit beslag bij doode hoeven te zien geeft.

De tot heden in gebruik zijnde methode van sneeuwbeslag in het leger bestond in het aanbrengen van guttapercha zooltjes, welke losse zooltjes,

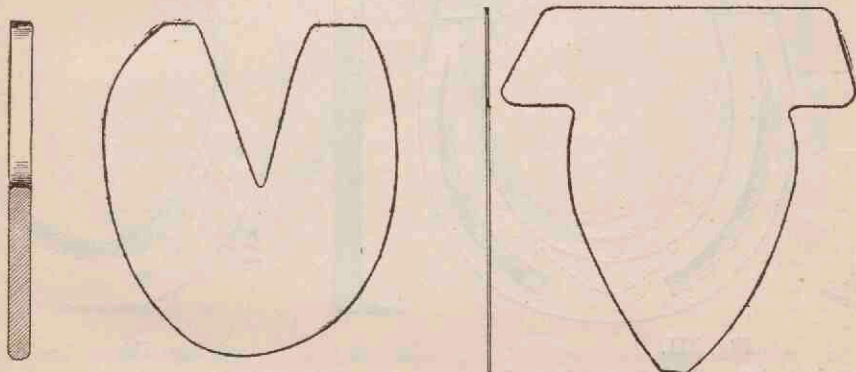

Fig. I.

Fig. II.

gesneden naar den vorm der hoefzool, in warm water werden gelegd en wanneer ze hierdoor zacht kneedbaar waren geworden, werden zij op de goed gereinigde hoefzool gelegd en stevig aangedrukt tusschen de hoefzool en de afhellings van het ijzer. De plaats waar de sneeuw zich het eerst ophoopt, of liever waar deze zich het eerst vast gaat zetten, is juist gelegen in de ruimte tusschen de afhellende vlakke van het ijzer en de hoefzool; heeft zich daar sneeuw vastgezet, hetgeen vooral bij dooi weer onmiddellijk bij het loopen in sneeuw geschiedt, dan vermeerderd zich de sneeuw van daaruit gaandeweg over de geheele zool en heeft het paard spoedig zulke kussens of klompen onder den hoof dat het gaan moeilijk, ja zelfs onmogelijk wordt.

De hoofdreden, waarom men deze „zooltjes” heeft afgedankt, schijnt te zijn gelegen in het thans moeilijk verkrijgbaar zijn van de grondstof. Het voordeel ervan was het blijvend karakter; men kon ze n.l. jaar in jaar uit weer gebruiken en zonder eenig ander hulpmiddel dan warm water kon een ieder zich er zeer gemakkelijk van bedienen. Figuur I geeft een dergelijk zooltje te zien, ter dikte van 0.8 c.M. en een gemiddeld gewicht van 80 gram. Dit

sneeuwbeslag was zeer doelmatig. Het hiervoor in de plaats gekomene, nu ingevoerde ijzeren plaatje, is 1 m.M. dik en wordt in de verschillende tailles geleverd door de constructie-werkplaatsen te Delft.

Fig. II geeft het plaatje weer zooals het vandaar ontvangen wordt.

Vóór het onderleggen moet het plaatje van gaten worden voorzien, waardoor de schroefkalkoenen moeten gaan, die het achter aan het ijzer bevestigen. Deze gaten nu moeten op de juiste plaatsen worden aangebracht, dus eerst wanneer de hoefsmid het paard beslaat, zal hij, wanneer het ijzer pasklaar is, het plaatje ook van gaten kunnen voorzien en pasklaar maken. Hieruit blijkt dat dit plaatje als het ware slechts voor het dan ondergelegde beslag direct geschikt is. Bij een later beslag zal het toch hoogst toevallig zijn wanneer de gaten van het plaatje, behoorende bij het vorig beslag, weer juist correspondeeren met de schroefgaten van het nieuwe ijzer. Veel wijzigingen laten deze gaten niet toe,

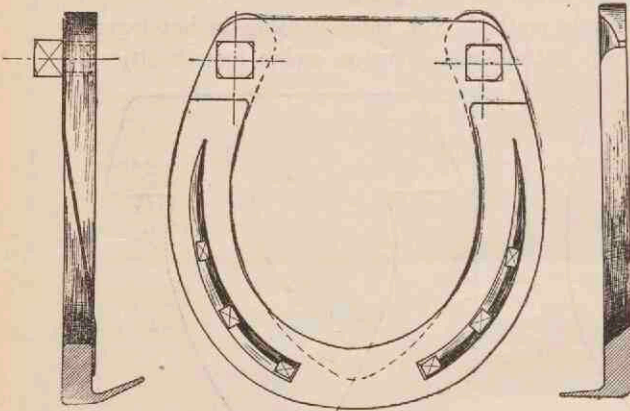

Fig. III.

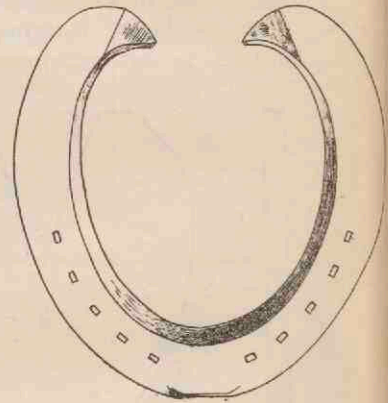

Fig. IV.

zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de stevigheid en men kan het toch bezwaarlijk omdraaien en het nieuwe ijzer maken in overeenstemming met de gaten in het oude plaatje. Dit is dus een eerste bezwaar tegen deze methode, een bezwaar dat zich in de practijk zeer zeker zal doen gevoelen.

Nu wordt dit plaatje ondergelegd. Hierbij wordt in het betreffende voorschrift niet gesproken van het opvullen van de ruimte tusschen den hoef en het plaatje. Dit opvullen heeft dus niet plaats en dit is een 2e groot bezwaar, dat de methode aankleeft. Van enkele paarden die, aldus beslagen, dienst deden, is mij het volgende gemeld.

Waarschijnlijk door het trappen op een steen of ander ongelijk hard voorwerp, werd het plaatje ingedeukt. Dit zal zich vooral voordoen bij holle hoeven, waar dus veel ruimte is tusschen het plaatje en de zoolvlakte van den hoef. Door dit indeuken schoof het plaatje los uit de verbinding tusschen hoefzool en afhellende vlakte van het ijzer en tijdens het verdere loopden rolde het plaatje als het ware naar achteren om, en krulde zich zoodanig om aan het achter door de kalkoenen vastgehouden gedeelte, dat het de ballen van den hoef en de daarboven gelegen huid vrij ernstig verwondde. Dit nu zou zich niet zoo gemakkelijk voordoen wanneer een flinke elastische

opvulling, b.v. met werk of jute, plaats vond; het plaatje zou dan meer tegendruk ondervinden en niet zoo spoedig afbreken of losgaan.

Een derde bezwaar is gelegen in de moeilijkheid om bij vele hoeven, waarin het plaatje is aangebracht, bij het in- en uitdraaien van de schroefkalkoenen gebruik te maken van den veiligheidshefboom. Bij vele doode hoeven, die voor het onderwijs gebruikt worden en waarbij de leerlingen ook met dit nieuwe winterbeslag worden vertrouwd gemaakt, bleek de onmogelijkheid om een veiligheidshefboom aan te leggen, daar het plaatje hiervoor het beletsel was. Deze doode hoeven waren volstrekt niet abnormaal van vorm, zoodat de gevolgtrekking vrijuit gemaakt kan worden dat bij de legerpaarden zeer vele hoeven zullen voorkomen, waarbij het in- en uitdraaien van de schroefkalkoenen uit de hand zal moeten gebeuren, hetgeen het bezwaar heeft dat men of de kalkoenen niet sterk genoeg kan aandraaien of zoo men dit wel

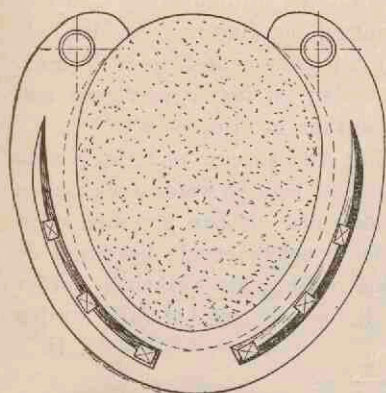

Fig. V.

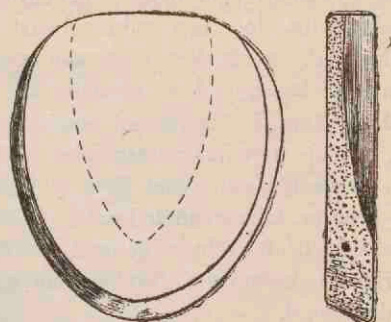

Fig. VI.

doet, de tegendruk met de andere hand den hoof niet voldoende zal kunnen steunen en er dus veel kans tot verwringen van den hoof ontstaat.

Fig. III geeft een met een plaatje beslagen hoof aan, waarbij duidelijk uitkomt dat men hier geen veiligheidshefboom zal kunnen aanbrengen. Ten slotte zal zich de moeilijkheid voordoen dat bij een aan de ijzertakken min of meer afgesleten ijzer, waarbij volgens het voorschrift gebruik zal moeten worden gemaakt van een of meer ijzeren ringen, om hiermede de normale ijzerdikte weder te verkrijgen, de schroefkalkoen te weinig draad zal pakken in het schroefgat en dus zeer gemakkelijk zal afbreken of verloren gaan. Ook dit bezwaar is bij oude ijzers zeer gemakkelijk te demonstreeren.

Vraagt men nu welk sneeuwbeslag men zou kunnen stellen boven dit legerbeslag, zonder dat het bezwaren van technischen of finantiëlen aard heeft, dan zouden wij hiervoor ten zeerste kunnen aanbevelen het beslag met kurken zolen. Hiervoor is benoodigd ongeveer 2 c.M. dik kurk, dat men snijdt naar den vorm van de hoefzool, met een uitholling voor den straal. Het ijzer geeft men hiertoe een steile afhelling, smeedt het z.g. taps weg en krult de ijzertakken een weinig naar binnen om, zoodat de kurken zool hierdoor wordt vastgelegd en opgesloten. Het onderleggen is zeer eenvoudig en biedt niet de minste moeilijkheden; de hoefsmid doet dit bij het

begin van het winterbeslag. Het is dus een z.g. permanent winterbeslag, waarbij de kurken zool blijft liggen tot aan het nieuwe beslag. Nadeel behoef hier niet uit voort te vloeien, integendeel zou men het als een voordeel moeten aanrekenen dat men met dit kurkbeslag ten allen tijde tegen het ballen van sneeuw gewaarborgd is. Vóór het onderleggen zal de zoolvlakte van den hoof behoorlijk gereinigd moeten worden en geteerd; eventueele rotstralen zullen terdege behandeld en verder voorkomen moeten worden door de stand- en ligplaats van het paard zindelijk te houden.

Behalve tegen sneeuw zal dit kurkbeslag beveiligen tegen uitglijden op asphalt en zal het bovendien het hoefmechanisme in de hand werken. Bij groote gladheid zal men ook bij dit beslag schroefkalkoenen moeten toepassen en zal men hier met dezelfde bezwaren te kampen hebben als bij het plaatjesbeslag, daar n.l. bij het kurkbeslag geen gebruik kan worden gemaakt van den veiligheidshefboom. Het in- en uitdraaien zal dan ook met voorzichtigheid moeten gebeuren en wanneer het fixeeren van den hoof zaakkundig door een smid gebeurt, behoef dit geen nadeel op te leveren.

Fig. IV geeft het ijzer aan voor kurkbeslag en fig. V geeft een met kurkzool beslagen hoof te zien, fig. VI het kurken zooltje.

Men kan de kurkenzool ook alléén ten tijde van sneeuw onderleggen en ze, evenals met het guttapercha zooltje geschiedt, eerst in water week maken om ze daarna onder het ijzer te wringen. Doet men dit dan kon men eerst de scherpe kalkoenen indraaien en vervalt het bovengenoemde bezwaar; de praktijk heeft echter geleerd dat deze aldus ingebrachte kurkzolen eerder verloren geraken en afbreken dan wanneer zij tegelijk met het ijzer worden ondergelegd.

G. H.

HOORNVORMEND VERMOGEN VAN DE VLEESCHPLAATJES.

In de verschillende leerboeken wordt vrij algemeen aangenomen, dat de vleeschkroon de pijpjes- en de plaatjeslaag van den hoornwand voortbrengt. Men veronderstelt dan hierbij dat het bovenste $\frac{2}{3}$ gedeelte van de vleeschkroon de dikke pijpjeslaag vormt en het onderste $\frac{1}{3}$ gedeelte de dunne plaatjeslaag. Aan de vleeschplaatjes kende men tot heden geen andere rol toe dan een innige verbinding te vormen met de hoornplaatjes. Hoornvormend vermogen kende men aan de vleeschplaatjes niet toe.

Dit nu is gebleken niet geheel juist te zijn. Bij een hoefoperatie werd het noodig geoordeeld een gedeelte van den hoornwand over zijn geheele lengte te verwijderen en over hetzelfde gedeelte de daaronder gelegen vleeschwand, zoodat de vleeschplaatjes, over de totale lengte van vleeschkroon tot aan onderen toe, van het hoefbeen werden weggekrabd.

De nieuwe hoorngroei vond hierna regelmatig plaats, getrouw aan de theorie dat de intact zijnde vleeschkroon de plaatjes- en pijpjeslaag voortbrengt.

Bij nauwkeurig onderzoek van den hoof, na den dood van het paard, bleek nu echter dat over het gedeelte van den hoof, waar de vleeschplaatjes waren weggekrabd, wel hoornplaatjes waren gevormd, doch geen plaatjes van de 2e soort, zoodat de veronderstelling gewettigd is, of liever hierdoor het bewijs geleverd is, dat de vleeschplaatjes wel deelnemen aan de hoorn-

vorming, n.l. de plaatjes van de 2e soort voortbrengen. Het hoornvormend vermogen is dus niet van belang ontbloot, daar juist de plaatjes van de tweede soort de verbinding tusschen hoorn- en vleeschplaatjes en dus ook tusschen den hoornschoen en het hoefbeen des te inniger maken. G. H.

UITSLAG VAN HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

Verslag van de commissie belast met het toezicht op het examen in theoretische en praktische hoefkunde van de deelnemers aan de in 1915¹⁹¹⁶ gehouden cursus voor opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag, verbonden aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

De commissie belast met het toezicht op het afnemen van het examen van de deelnemers aan den in 1915¹⁹¹⁶ gehouden cursus voor opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag, verbonden aan 's Rijks Veeartsenijschool te

Foto Both

'R. V. S., afd. Zoötechniek.

Van links naar rechts: A. van den Pol te Nijkerk, W. F. Leseman te Stedum, H. A. van Meningen te Weesp, P. A. Butler te Biezelingen, G. Rijkema te Sneek.

Utrecht, benoemd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, bij besluit van 15 December 1915 N° 28426 1^e Afdeling, Directie van den Landbouw, heeft de eer Uw Excellentie verslag te doen van het desbetreffende examen.

22 Dec. 1916 n. 29325

De Commissie van Toezicht hield op 29²⁷ December 1915, in vereeniging met den leeraar van dezen cursus, den heer H. M. Kroon, een vergadering, ten einde de grondslagen vast te stellen, waarop bedoeld examen zou worden afgenomen. In deze vergadering is mede een rooster opgemaakt voor het af te nemen examen, welke rooster de goedkeuring van Uwe Excellentie heeft mogen verwerven. In genoemde vergadering is het beginsel voor de beoordeeling der candidaten gehandhaafd, dat ter bekoming van het eindcijfer voor iederen candidaat aan de punten, behaald in de rubrieken praktische hoefkunde, tezamen een dubbele waarde zou worden toegekend in verhouding tot die voor theoretische hoefkunde, alsmede dat een candidaat, die in praktische hoefkunde geen voldoende cijfer mocht verwerven, in geen geval in aanmerking zou komen voor het verkrijgen van een diploma als onderwijzer in praktisch hoefbeslag.

Het examen vond plaats op 24, 25 en 26 Januari 1916.

Behalve een persoon die wegens een oogziekte is afgevallen, hebben allen die aan den cursus tot opleiding van onderwijzer in praktisch hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, aangevangen op 12 Februari 1915, hebben deelgenomen, zich tot het afleggen van het examen aangemeld en dit werkelijk afgelegd.

Daarenboven is een smid tot het afleggen van dit examen toegelaten, die in het jaar 1914 genoemden cursus, door dienstplicht, slechts gedeeltelijk had kunnen volgen en thans dit te kort in den cursus van het jaar 1915 heeft bijgewerkt.

In overeenstemming met den door Uwe Excellentie goedgekeurden rooster heeft het examen bestaan in een theoretisch en in een praktisch gedeelte.

Het examen in theoretische hoefkunde werd in den namiddig van 24 Januari van 2—5 uur afgenomen, aan iederen candidaat telkens een $\frac{1}{2}$ uur.

Het praktisch gedeelte heeft voor iederen candidaat bestaan uit de volgende onderdeelen:

1. Het beoordeelen van een paard met het oog op het besnijden van een voorhoef hiervan en het besnijden van dezen voorhoef.
2. Het vervaardigen van een paar voorijzers, waarvan één bestemd voor dezen hoef.
3. Het beslaan van dezen hoef.
4. Het maken van een model-ijzer, bestemd voor een hoef van afwijkenden vorm.

De werkzaamheden voor de drie eerste onderdeelen werden verricht in den ochtend van 25 Januari, van 9 uur tot 12.30 uur.

De vervaardiging der onder 4 genoemde ijzers geschiedde in den namiddag van 2—4 uur.

5. Het besnijden van een abnormalen hoef.
6. Het maken van een hoefijzer voor dezen hoef.
7. Het beslaan van dezen hoef.

De onder 5, 6] en 7 genoemde onderdeelen werden verricht in den voormiddag van 26 Januari van 9 — 11.30 uur.

Zoowel bij het beoordeelen van een paard als bij het maken van ijzers werd de toewijzing telkens bij loting uitgemaakt.

Aan vijf kandidaten kon het diploma worden uitgereikt.

De afgewezenen had wegens militieplicht zich weinig kunnen oefenen, hetgeen de aanleiding kan zijn, hij zich niet voldoende voor het examen heeft kunnen voorbereiden.

De geslaagden zijn in alphabetische volgorde: P. A. Butler te Biezelingen, W. F. Leseman te Stedum, H. A. van Meningen te Weesp, A. van den Pol te Nijkerk en G. Rijkema te Sneek.

Namens de Commissie:

A. W. Heidema, *Voorzitter*.

H. J. C. van Lent, *Secretaris*.

TOELATINGSEXAMEN VOOR DEN CURSUS TOT OPLEIDING VAN ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

Op 1 Februari werd dat examen gehouden in de hoefsmederij van 's Rijks Vecartsenijschool te Utrecht.

Voor deelneming hadden zich 21 hoefsmeden aangemeld, waarvan 1 uit Groningen, 3 uit Overijssel, 4 uit Gelderland, 5 uit Utrecht, 1 uit N. Holland, 3 uit Z. Holland, 4 uit N. Brabant en 1 uit Limburg.

Op één uitzondering na waren allen in het bezit van een of ander diploma als hoefsmid.

2 hoefsmeden kwamen niet op, zoodat 19 aan het examen deelnamen.

Over het geheel is goed werk geleverd; van slechts 2 smeden kan het als onvoldoende beschouwd worden. De anderen leverden voldoende of meer dan voldoende, dikwijls zeer goed werk. De keuze was daardoor niet gemakkelijk, daar tot den cursus niet meer dan 6 leerlingen mogen worden toegelaten. Wij hebben getracht de meest geschikte leerlingen te kiezen, doch zonder moeite zouden wij nog een tweede zestal hebben kunnen uitzoeken, die ook den cursus met kans op succes zouden kunnen volgen. Wij zullen hopen dat zij een volgend jaar tot de uitverkorenen zullen behooren.

Voor dit jaar zijn toegelaten de HH: B. R. Bevers te Hengelo (O), L. Goumans te Blerik (L), G. Jacobs te Budel (N-H), J. W. Meeuwen te 's Gravenhage, D. Stuivenberg te Groningen en J. A. Tangelder te Duiven (Geld).

De lessen vangen 11 Februari aan.

Kroon.

VERGADERING DER MILITAIRE HOEFSMEDEN-VEREENIGING, gehouden te Breda, 9 Januari 1916.

Van welwillende zijde wordt ons het navolgende medegedeeld:

Aanwezig: 44 leden. De Secretaris, de heer Baartman, was verhinderd tegenwoordig te zijn.

Aan de orde: Bekendmaking en vaststelling van de „Statuten” en van het „Huishoudelijk Reglement”.

De Voorzitter, de heer Heesterman, opende de vergadering met een

woord van welkom tot de vergadering en met een woord van dank tot den heer Dr. Thomassen, Kap. paardenarts bij de K. M. Academie, die aan het verzoek van het Bestuur, om deze vergadering bij te wonen, wel heeft willen voldoen.

De Voorzitter gaf aan Dr. Thomassen het woord, die daarop ongeveer het volgende zeide:

Geacht Bestuur, geachte Aanwezigen:

Aan het verzoek van het Bestuur om deze vergadering bij te wonen heb ik gaarne voldaan, omdat het mij daardoor in de gelegenheid stelt, met U samen te werken in het belang van het Leger.

Ik verheug mij met U in de belangstelling, die de jonge vereeniging onder

Leden der Militaire Hoefsmeden-Vereeniging, bij gelegenheid der vergadering van 9 Januari te Breda. (Van links naar rechts de heeren: A gelink, Commissaris; Stijger, Penningmeester; Dr. C. Thomassen, Kap. Paardenarts; Heesterman, Voorzitter; Wielart, Commissaris).

uwe vakgenooten en ook bij andere mocht ondervinden. Ik wensch U hiermede van harte geluk.

Van nabij heb ik de werkzaamheden van uw Bestuur mogen volgen en heb mij daardoor kunnen overtuigen van de moeilijkheden, welke het oprichten eener vereeniging met zich brengt. Ik mag dan ook niet nalaten de leden tot medewerking aan te sporen en hen vooral te verzoeken geduld te oefenen.

De Vereeniging had nauwelijks het levenslicht aanschouwd, of er waren enkele leden, die reeds alles gereed wenschten voor een tweede vergadering. — Ik kan niet genoeg waarschuwen tegen een dergelijk overhaasten der goede zaak.

Gelukkig heeft het Bestuur zich niet van de wijs laten brengen en daardoor voorkomen, dat de vereeniging uit haar krachten groeit.

De leden dienen de belangen der vereeniging het best door kalnte en onbeperkt vertrouwen in het Bestuur.

Tot mijn groot genoegen kan ik U mededeelen, dat het oprichten der vereeniging door uwe militaire chefs goedgunstig is begroet en ik kan U verzekeren dat uwe belangen aan hooger hand trouwe verdedigers hebben. Deze verwachten echter van U een loyale houding.

Bewaart in uwe bijeenkomsten steeds den goeden toon van oprechte kameraadschap en toont, dat het U met het doel uwer vereeniging ernst is. Daardoor zal uw beroep nog in achting stijgen en zal men ook ter bevoegder plaatse niet nalaten dit te waardeeren.

* * *

Vervolgens werd door een der Commissarissen uit de Kamerverslagen voorgelezen hetgeen de heeren Lieftinck en Juten in het belang der hoefsmeden in de Staten-Generaal hebben gesproken. Naar aanleiding hiervan, werd met algemeene stemmen aangenomen, deze heeren voor de behartiging van de belangen der militaire hoefsmeden een dankbetuiging aan te bieden.

Toen kwamen eenige vakaangelegenheden ter sprake; o.a. werd besloten den betrokken regimentscommandanten te verzoeken om eene vergoeding van f 0.20 voor de vier ijzeren zoolplaatjes.

Bij de bespreking van de belooning voor het beslaan van lastige officierspaarden, die veel tijd en moeite vorderen, werd door den voorzitter medegedeeld, dat destijds door den heer Kolonel van het 4e Regiment Huzaren was goedgevonden, dat voor het beslaan van een lastig paard van een cornet per beslag een gulden meer werd gerekend.

Ten slotte werden de Statuten artikelsgewijze voorgelezen en door de vergadering met algemeene stemmen goedgekeurd en aangenomen.

Hierna sloot de Voorzitter de vergadering met een woord van dank voor de goede opkomst.

Na afloop der vergadering begaven de leden zich gezamenlijk naar de K. M. Academie, alwaar een foto der aanwezigen werd genomen.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de vorige opgave zijn geen leerlingen vertrokken of nieuwe toegelaten. Binnenkort wordt een nieuwe leerling verwacht. Thans zijn aanwezig de leerlingen: P. Been van Norg, P. Schortinghuis van Nieuwé-Schans en L. Stoit van Hoogkerk.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Deze maand zijn mede in beslag genomen voor het onderwijs de paarden van de afdeeling Veld Hospitaal der 2e Divisie. Hoewel het slechts een getal van 21 paarden geldt, is het toch een zeer leerzaam materiaal, daar het bijna uitsluitend zeer zware paarden zijn met enorme groote hoeven, die een gewenschte afleiding geven aan het beslag van de Ieren, waar de hoefvorm zoo geheel van verschilt. Het totaal aantal paarden, hetwelk in beslag is voor de leerlingen, bedraagt

ruim 400, terwijl wekelijks, met paarden welke van buiten komen medegerekend, tusschen 80 en 90 paarden beslagen worden.

In den loop dezer maand hebben examen afgelegd de miliciens der Artillerie en Cavalerie der lichting 1914, die vanaf 1 Juli 1915 zijn opgeleid:

J. S. Lenting (3 R. V. A.), M. v. d. Berk (3 R. V. A.), J. Bartels (3 R. V. A.), H. Panhuys (4^e R. H.), P. J. Vermunt (2^e R. H.), D. Schoorl (2^e R. V. A.), J. Eikhout (4 R. V. A.), J. Schellekens (3 R. V. A.), Th. Lap (K. R. A.).
G. H.

— **Beslagprijzen.** De afd. Zoetermeer e. O. van den Bond van Smedenpatroons heeft bij advertentie bekend gemaakt, dat een nieuw stel ijzers zal worden berekend: voor een paard f 2, voor een hit f 1.80; het verleggen kost thans f 0.25 per ijzer; stiftgaten 3 cent der gat.

— **IJzerprijzen.** Het is opvallend dat de betrekkelijk lage ijzerprijzen zijn verhoogd. Dit is een gevolg van het uitvoerverbod voor ijzer in Duitschland, dat op min of meer ongehoorde wijze moet dienen om de koers van het Duitsche geld te verbeteren. De nitvoer wordt wel toegestaan doch uitsluitend tegen de waarde van een mark in gewone tijden, d. i. ongeveer 59 à 60 ct.

Wij zijn noch pro-Engelsch noch pro-Duitsch, maar hopen dat het den Nederlandschen ijzerhandel zal gelukken om deze ongeoorloofde handelwijze der Duitsche overheid te fnuiken.

Op 28 Januari hielden de handelaren te dien opzichte in Utrecht een vergadering.

— **Onderwijzers in practisch hoefbeslag.** Op 26 Januari is te Utrecht een vergadering gehouden ter oprichting van een Vereeniging van onderwijzers in practisch hoefbeslag. De vergadering werd door 27 smeden en eenige genoodigden bijgewoond. Op Paaschmaandag zal opnieuw worden vergaderd, ten einde in de 1e plaats de thans ontworpen statuten en het ontwerp-reglement vast te stellen.

In aanmerking genomen dat er nog geen 40 onderwijzers in practisch hoefbeslag in Nederland zijn, kan de opkomst uitstekend worden genoemd.

PERSOVERZICHT.

De militaire hoefsmid Gläser geeft in Der „Hufschmied“, Jan. '16, zijne ervaringen weer over het door hem te velde gebruikte winterbeslag.

Hij verwerpt de winterijzers met vier schroefkalkoenen en gebruikt uitsluitend de schroefgaten in de ijzertakken dus aan de verzenen, terwijl hij bij hevige gladheid wel ijznagels in den toon aanbrengt.

Het is wel eigenaardig dat het winterbeslag bij de cavalerie hier te lande juist dit jaar gewijzigd is in den zin dat de ijznagels in den toon vervangen zijn door schroefkalkoenen.

Genoemde Deutsche hoefsmid geeft als nadeelen aan het vuil worden van de gaten en het afsljiten der ijzers daar ter plaatse, waardoor het vaak onmogelijk was de kalkoenen in te draaien; bovendien kan het m.i. een zeer groot

bezwaar opleveren voor cavaleriepaarden, die vaak in dichte massa en zeer snelle gangen over geaccidenteerd terrein zullen dienst doen; men denke zich eens een frontaanval in galop, waarbij deze scherpe kalkoenen in den toon aanleiding tot ernstige verwondingen kunnen geven.

Gläser heeft zelf een winterijzer in toepassing gebracht, dat volgens hem uitnemend heeft voldaan. Hij ging uit van het ijzer van Graaf von Einsiedel, den lezers wel bekend.

Hij brengt hierbij een diepe rits aan, minstens $\frac{2}{3}$ van de dikte, en laat de beide randen van de rits zeer scherp uitloopen. Om echter voldoende sterkte te verzekeren, laat hij het ijzer de oorspronkelijke dikte behouden; hij gebruikt ritsnagels, die in diepe nagelgaten vast worden aangeslagen.

Om dit te kunnen bereiken heeft hij een hamer vervaardigd met een spitse zijde, zoodat hij de nagels in kan slaan totdat de randen van de rits $\frac{1}{3}$ van de ijzerdikte er over heen uitsteken; de nagels worden daarna stevig omgehaald. Hij raadt vervolgens aan bij de voorhoeven, nadat de nieten zijn onderkapt, den voet nog eens op te nemen en de nagels opnieuw aan te halen.

Bij ijzel verwisselt hij twee toonnagels door ijsnagels, welke dan met den vlakken hamer worden ingeslagen. Voor de ijsnagels acht hij echter de gewone soort niet voldoende, als zijnde te week en de koppen te klein. Deze wil hij speciaal gehard hebben en den geheelen nagel, alsook het ijzer, nit zeer goed metaal vervaardigd.

Ook tegen het ballen van de sneeuw beviel dit ijzer goed; de binnenrand van het ijzer toch staat schuin gesteld, waarbij dan de binnenruimte van het ijzer grooter is aan de bodemvlakte dan aan de hoofvlakte.

De draagvlakte geeft hij aan als 15 m.M. breed in het midden van den ijzertak, bij een circa 13 c.M. lang ijzer.

Men ziet hieruit dat inzake het winterbeslag nog het laatste woord niet is gezegd en het telkens weer opduiken van een nieuwe of vernieuwde oude methode is wel het beste bewijs dat nog geen afdoende, althans een ieder bevredigende, methode is vastgesteld.

G. H.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

HET REMMEN.

Een automobiel remmen? Er schijnt niets eenvoudiger op de wereld te bestaan. Men stelt de motor af en drukt op het rem-pedaal.

Dit is nu wel waar, doch werkelijkheid is het ook, dat deze eenvoudige voetbeweging voor het mechanisme van den wagen, en nog meer voor de banden, de ergste gevolgen kan hebben, en dat de reparatie-rekening dan ook voor diegene, welke haar betalen moet, nog lang de woorden in de gedachte zullen roepen: bij het automobielrijden moet men tot in de teenen fijngevoelig zijn!

In ieder geval kan men er van overtuigd zijn, dat het beslist uitgesloten is, een automobiel in volle vaart direct te kunnen stoppen. Wanneer de wielen na het remmen nog draaien, dan beweegt zich de wagen natuurlijk nog voorwaarts, en deze zal in voortgaande richting blijven loopen, zelfs nadat de wielen reeds stilstaan. In dit geval zal namelijk de wagen over de bestrating schuiven, en zal daardoor de gummi der banden afwrijven, zoodat het linnen van den buitenband bloot komt te liggen, welke misschien nog

scheurt ook, omdat door die wrijving een enorme hitte ontwikkeld wordt.

Men zou kunnen beweren, dat wanneer de adhesie der wielen op den bodem volmaakt is, en de snelheid van den wagen gering, de automobiel toch plotseling stil zou kunnen staan.

Men ziet dat zoo dikwijls, zegt men, en toch is het verbeelding, want wel draaien de wielen niet meer, doch de banden gaat nog een zekeren afstand voorwaarts, en wel zoover als de elasticiteit der banden zulks toelaat. Buiten- en binnenband worden hierdoor aan wrijving blootgesteld, hetgeen op den duur schadelijk moet zijn.

Zelfs bij de geringste snelheid en de beste „Anti-dérapants” zal men het voertuig niet zoo plotseling stil doen staan, want wanneer men naar dit middel grijpt, loopt men gevaar, dat de banden scheuren. Het directe remmen der wielen veroorzaakt sleepen, het sleepen op zijn beurt afscheuren van de gummi of het leder, evenals van het linnen. Defecten van het mechanisme kunnen mede door deze oorzaak ontstaan.

Wanneer men de krachten beschouwt, welke bij het remmen of aanzetten optreden en op de banden werken, is de oorzaak van een en ander gemakkelijker te vinden.

De automobiel-bestuurder voelt zeer goed den arbeid, welke van de banden geëischt wordt, wanneer de motor werkt en de wagen aanzet. Men voelt dit werk alsof men het zelf verrichten moet. Bij het remmen echter wordt die arbeid niet gevoeld, daar deze niet door den motor geleverd wordt, en wijl men door een enkele voetbeweging den geheelen wagen kan doen stilstaan, niettegenstaande de wagen over meer arbeidsvermogen beschikt, dan de motor bij het aanzetten levert.

Een groote fabriek van pneumatische banden heeft proeven genomen in verband met het aanzetten en remmen, hetgeen de volgende resultaten opleverde: Er werden drie wagens gebruikt: een 50 P.K.-wagen van 1900 K.G., een 20/30 P.K.-wagen van 1740 K.G. en een 24 P.K.-wagen van 2100 K.G. Drie verschillende wagenbestuurders moesten op deze automobielen in den kortsten tijd en op den kortsten afstand de grootst mogelijke snelheid bereiken; daarna werd de wagen zoo snel mogelijk door de remmen in rust gebracht. De tijd hiervoor werd nauwkeurig gemeten.

Met den geschiktsten chauffeur kon de 50 P.K. auto, welke 1900 K.G. woog, reeds na 250 Meter een 80 K.M. tempo bereiken. Men ziet hieruit de enorme beproeving welke de banden hebben te doorstaan, want deze zijn het alleen, welke de roteerende beweging der wielen rechthoekig op de aarde overbrengen. En daar deze onbewegelijk is, zoo moeten de wielen verschuiven en deze nemen den wagen mede.

Men heeft de geheele kracht van den motor noodig om de traagheidsweerstand van den wagen te overwinnen, en dezelfde wagen werd dan door remmen binnen de 85 Meter tot stilstand gebracht, dus een derde gedeelte van den weg die noodig was voor het aanzetten. Het is dus logisch dat de banden ook driemaal zooveel te verantwoorden hadden. Wat dit beteekent, kan men nagaan, als men bedenkt dat de wagen bij het begin van het remmen een arbeidsvermogen had, gelijk aan dat ontwikkeld bij een val van een hoogte van 25 M.

Men stelle zich nu de kracht voor, welke op de banden werkt, want alleen deze hebben die kracht te torsen, n.m. 1900 K.G. gewicht, dat uit de vijfde verdieping van een huis valt.

Daarbij bedenke men dat de chauffeur volgens alle regelen der kunst geremd heeft, want deze proef ware zeker voor hem met een doodelijken afloop en een versplinterden wagen geëindigd, wanneer hij de wielen eenvoudig geblokkeerd had.

Nu de tweede automobiel. De kortste weg, welke deze auto voor de bereiking van een tempo van 67 K.M. noodig had, bedroeg 140 meter. Die wagen werd daarna op een distantie van 40 meter geremd.

Eindelijk de derde wagen. Deze, een omnibus van 2100 K.G., bereikte na 100 meter een tempo van 35 K. M. Acht meter was voldoende om de wagen tot stilstand te brengen. In dit geval moesten de banden het twaalfvoudige leveren van hetgeen bij het aanzetten van hun geveerd werd.

Deze proef leert dus, dat de eischen, gesteld aan de banden, bij het remmen drie maal zoo groot is als bij het aanzetten.

Deze getallen gelden slechts voor tourwagens; bij lastwagens zijn zij nog grooter.

F. J. M.

Electrische soldeerovens en -bouten. Electrische soldeerinrichtingen hebben tegenover open soldeervlammen groote voordeelen, daar er geen brandgevaar bestaat en de oxydatie van den soldeerbout, die altijd van het gebruik van open vlammen het gevolg is, niet voorkomt. Vooral soldeerbouten, die, door ze op de lichtleiding aan te sluiten, langs electrischen weg verhit worden, bieden groote voordeelen. Een zeer geschikte inrichting van zoodanigen aard is kort geleden weer in den handel gekomen. De verhittingsweerstand, die om een conisch of vlak gedeelte van den soldeerbout ligt is in staat bij een electriciteitsverbruik van ongeveer 200 Watt den bout i, ongeveer 5 minuten heet genoeg te maken voor normaal soldeer. Bij een electriciteitsprijs van 6 cent per kilowatt-uur komt op deze wijze bij voorn dured gebruik het uur op ongeveer 1 $\frac{1}{4}$ cent. Eenmaal heet, blijft de bot dit, zoolang de weerstand op den stroom blijft aangesloten. De koperut bout kan voor verandering van vorm enz. uit het toestelletje genomen worden, waarbij zorg gedragen moet worden, dat de plaatsen, waar en verhittingsweerstand omheen ligt, niet beschadigd worden. Natuurlijk de het grootste voordeel van deze bouten, behalve het vermijden van his oxydeeren, zooals open vlammen dit veroorzaken, het wegvallen van het telkens opnieuw verwarmen van den bout. Het eenige, wat vermeden moet worden, is het dompelen van den heeten bout in zoutzuur, daar de dampeet die zich daarbij ontwikkelen, een ongunstigen invloed hebben op het ven, hittingslichaam. Men doet het beste, soldeerwater te gebruiken voor herbestrijken der te soldeeren plaatsen. Dezelfde firma, welke de boven bescreven zeer geschikte electrische bouten in den handel brengt, heeft ook een electrischen verhittingsoven voor gewone bouten gevonden. Ook deze kan eenvoudig op de lichtleiding worden aangesloten en verhit de ingebrachte soldeerbouten door middel van electrische verhittingskegels.

(u. *De Haagsche Post.*)

ADVERTENTIËN.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *H. H. Vecartsen uitgebreide*
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Met de hand gesmede Hoefijzers

tegen fabrieksprijs.

Modellen op aanvraag.

Brieven onder no. **2**, Bureau „De Hoefsmid”, 's-Gravenhage, Huygensplein 5.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

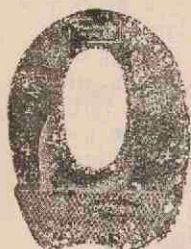
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

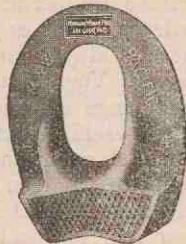
Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

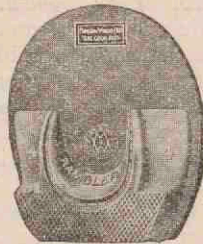
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

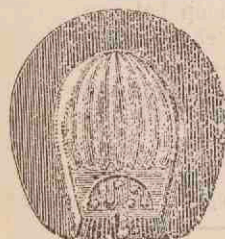
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

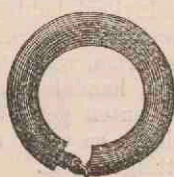
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paarden,
voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

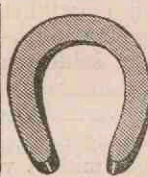
Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

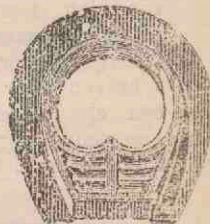
Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

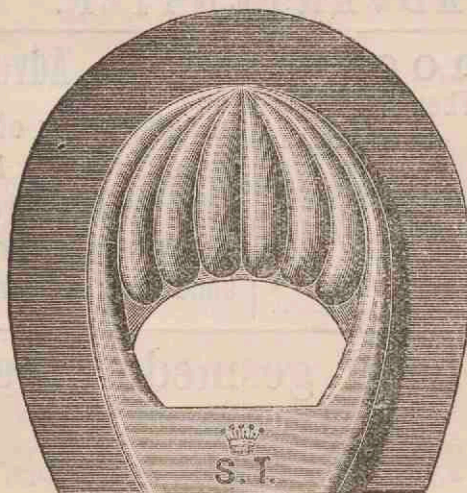
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewensch.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthora.

Hoef tangen.
Rennetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

C. W. L. VAN OFFEREN. †

Op 4 Maart 11. overleed te De Bilt op den leeftijd van 44 jaar Cornelis Wilhelmus van Offeren, in leven onderbaas aan de hoefsmederij van 's Rijks-Veeartsenijschool te Utrecht.

Als smidsjongen op 13-jarigen leeftijd aan 's Rijks Veeartsenijschool gekomen, is hij tot zijn dood aan deze inrichting gebleven, waaraan hij dus 31 jaar werkzaam was. Onder de deugdelijke leiding van zijn directen chef, den hoefsmidsbaas W. A. H. van Horsen, ontwikkelde hij zich tot een zeer goed hoefsmid; door het vele en velerlei materiaal dat in genoemde hoefsmederij komt, was hij in staat zich in alle opzichten practisch te bekwamen. *Kees*, aldus werd van Offeren door iedereen genoemd, was bescheiden, maar ijverig en trouw. Hij kon met iedereen goed omgaan, was algemeen geacht en had geen vijanden. Een sterk ontwikkeld plichtsgevoel maakte dat hij altijd op zijn post was en elke taak met nauwgezetheid vervulde. Geen wonder dat hij bij zijn superieuren hoog stond aangeschreven, dat de heer Van Horsen hem zeer hoog achtte, en ook de tegenwoordige hoefsmidsbaas Van Angeren hem zeer waardeerde.

Met het toenemen van het aantal dienstjaren steeg het salaris, zoodat hij ook in dit opzicht tevreden was met zijn positie. Gelijktijdig met de benoeming van den heer Van Angeren tot opvolger van den heer Van Horsen, werd aan Van Offeren, evenals aan zijn collega Stuivenberg, den titel van onderbaas verleend. Aan den cursus tot opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag, verleende de overledene ook deels zijn diensten, en allen die daar hun opleiding ontvingen gaven telkens blijk hem te waardeeren.

Dat Van Offeren aan 's Rijks Veeartsenijschool gezien was is nooit beter gebleken dan op den dag van zijn vijfentwintig jarig jubileum. Door den Raad van Bestuur van 's Rijks Veeartsenijschool, door het verdere personeel der school en door de studenten werden hem geschenken aangeboden; aan blijken van hoogachting heeft het toen niet ontbroken.

De laatste paar jaren begon *Kees* te sukkelen. Duidelijk bleek dat zijn lichaam door een ziekte werd ondermijnd, een ziekte, die zijn lichaam geleidelijk sloopte. Zoolang hij kon heeft hij gewerkt, en waarschuwingen om toch rust te nemen en uiterst voorzichtig te zijn konden hem er noode toe brengen tijdelijk den hamer neer te leggen. Telkens weer meende hij den arbeid te moeten hervatten. Eindelijk heeft hij het moeten opgeven.

Met Van Offeren is een goed mensch heengegaan!

Kroon.

HOORNVORMEND VERMOGEN VAN DE VLEESCHPLAATJES.

In de afl. van 15 Febr. vinden we een opstel van G. H. onder bovenstaand opschrift, waarin de vrij algemeene meening, betreffende de vorming der dikke pijpjeslaag van den hoornwand en de dunne plaatjeslaag, aan eenige critiek wordt onderworpen.

Was voor jaren geleden de leer aangaande deze zaak, dat de plaatjeslaag van den hoornwand door den vleeschwand werd gevormd, hetgeen later bleek onjuist te zijn, moest van deze voorstelling worden afgezien en werd aangenomen dat enkel de hoornplaatjes van de 2e soort door den vleeschwand werden voortgebracht. Deze en nog meer andere meeningen, in verloop van tijd door eminent onderzoekers ten beste gegeven, leveren ons het bewijs, dat die zaak niet zoo eenvoudig is, en de oplossing er van nog niet definitief. We nemen alsnog daarvan aan wat ons het best, het meest rationeel voorkomt.

Vóór we den schrijver voorgenoemd in zijn betoog volgen, willen we er aan herinneren, dat wel niemand het hoornvormend vermogen van den vleeschwand betwijfelt of daarmede onbekend is; immers daarvan kan men zich gemakkelijk overtuigen door het hoorn van den hoornwand een paar centimeters in 't vierkant los van den vleeschwand te maken; spoedig reeds ziet men over den blootgelegden vleeschwand een hoornige laag ontstaan. Dit verschijnsel zou ons best kunnen verleiden tot de veronderstelling dat de vleeschwand wel degelijk zou bijdragen tot de vorming van den hoornwand, en wel van de hoornplaatjes, zooals zulks dan ook in der tijd vrij algemeen gedacht werd.

Op welke wijze men tot de meening is gekomen, dat de hoornplaatjes der 2e soort zouden gevormd worden door de vleeschplaatjes der 2e soort, verklaart G. H. door een geval waarbij een hoefoperatie geschiedde en een gedeelte van den hoornwand over zijn geheele lengte moest worden verwijderd en over hetzelfde gedeelte de daaronder gelegen vleeschwand, zoodat de vleeschplaatjes, over de totale lengte vanaf de vleeschkroon tot aan onderen toe, van het hoefbeen werden weggekrabt, waarna de nieuwe hoorn-groei regelmatig plaats vond, terwijl na den dood van het paard bleek dat over het gedeelte van den hoef, waar de vleeschplaatjes waren weggekrabt, wel de ware hoornplaatjes waren gevormd, doch geen plaatjes van de 2^e soort. Schrijver besluit nu hieruit dat daardoor „het bewijs is geleverd dat de vleeschplaatjes wel deelnemen aan de hoornvorming, n.l. de plaatjes van de 2e soort voortbrengen.” Het is bekend dat het herstellingsvermogen der hoeflederhuid zeer groot is; we vinden het prachtig deze herstelling van de vleeschplaatjes der 1e soort, en dit in geval van een ziekelijken toestand der hoeflederhuid, die intusschen niet nader beschreven wordt; we vinden de gemaakte conclusie in dit geval wel wat gewaagd. We zijn er eerder toe geneigd te mogen besluiten, dat in het onderhavige geval „de geregenereerde vleeschplaatjes de vleeschplaatjes der 2e soort misten, zoodat ook geen hoornplaatjes der 2e soort konden worden gevormd.”

Om aan te geven de wijze waarop wij ons voorstellen dat de hoornplaatjes worden gevormd, is de eenvoudigste weg deze, dat we het verloop dier ontwikkeling beschrijven, als volgt: Aan het onderste gedeelte van de vleesch-

kroon, dáár waar de vleeschtepeltjes in rijen zijn gerangschikt, en reeds een zekere richting nemen, welke steeds uitloopt op de ruimte welke tusschen twee vleeschplaatjes bestaat, worden massa's hoorncellen geproduceerd, die dáár, waar nog vleeschtepeltjes zijn, hoornbuisjes vormen; de hoorncellen daaromheen verbinden die buisjes onderling, terwijl aan de overige hoorncellen, die in de tusschenruimten worden voortgebracht, en naar beneden afgroeien, de weg is aangewezen, dien ze te bewandelen hebben, onder medewerking van den elastischen zoomband. Het gaat met deze hoorncellen ongeveer op de wijze waarop een metalen klok in haar vorm wordt gegoten. Aan den hoof wordt de vorm voorgesteld door den weg tusschen de vleeschplaatjes in; die cellen onderling verbonden vormen het begin van een hoornplaatje. Is de vorm van de klok voorzien van sleuven, dan ontstaan daar ter plaatse aan de klok verhevenheden; zijn er omgekeerd verheven randen aan den vorm, dan ontstaan ter plaatse aan de klok sleuven; ontbreken die zaken aan den vorm, dan wordt de klok glad.

Zoo ongeveer moet het gesteld zijn met de vleeschplaatjes der 1e soort, die in normale omstandigheden allen aan hun vlakten voorzien zijn van verheven lijnen, de vleeschplaatjes der 2e soort, die dan ook aanwezig zijn aan de corresponderende hoornplaatjes, en welke de innige verbinding van hoorn- en vleeschwand vormen. Naar onze meening waren bij den hoof in kwestie aan de geregenereerde vleeschplaatjes geen vleeschplaatjes der 2e soort aanwezig, zoodat daar ook geen hoornplaatjes 2e soort konden ontstaan, omdat de vlakten van den vorm glad waren.

Zooals blijkt uit voorgemelde uiteenzetting houden wij ons alsnog aan de meening dat alle hoorn van den wand ontstaat boven den vleeschwand, dat deze dus in normale omstandigheden geen hoorn produceert, enkel dient om aan de plaatjeslaag van den hoornwand vorm en richting te geven (als glijbaan tevens het innige verband daar ter plaatse te vormen). Dit nemen we aan tot zoolang van competente zijde ons overtuigend wordt bewezen dat het anders is; we zijn voor een betere uitlegging vatbaar en dankbaar. We mogen recht hebben te eischen, dat de betreffende onderzoekingen geschieden bij normale toestanden, want we zijn nu eenmaal de meening toegedaan, dat gevolgtrekkingen uit abnormale toestanden uit den booze zijn, daar we weten dat afwijkingen aan de streek der vleesch- en hoornplaatjes menigvuldig zijn; immers werd reeds voor geruimen tijd melding gemaakt van de omstandigheid dat de vleeschplaatjes der 1e zoowel als die der 2e soort, zeer dikwijls, zelfs bij uitwendig normale hoeven, inwendig afwijkingen kunnen vertoonen, ontstaan doordat aan hen een groot gedeelte van het lichaamsgewicht hangt, — ook door het werken op de meest verschillende bodems, door het beslag, vooral ook op meer gevorderden leeftijd, hoewel ze ook bij jonge paarden worden gevonden, waardoor natuurlijk de hoornplaatjes in vorm en constructie afwijkingen moeten vertoonen.

Hier vindt de microscoop nog menige onklarheid op te helderen.

Velp.

J. B. H. Moubis.

ERVARINGEN TE VELDE IN HET OOSTENRIJKSCHE LEGER. 1)

Evenals in vroegere oorlogen is ook thans weer ten duidelijkste bewezen, dat de slagvaardigheid der bereden troepen in nauw verband staat met goede krijgspaarden, voorzien van goede en goed ondergelegde hoefijzers. De militaire hoefsmeden moesten zich aanvankelijk dag en nacht aan het hoefbeslag wijden en bij de in dienststelling der opgevorderde paarden bleek, dat het beslag veel te wenschen overliet. Gedurende den opmarsch werden dagelijks, gedeeltelijk in stap, gedeeltelijk in draf, 70 tot 80 K.M. afgelegd over een terrein, hetwelk nu eens vlak en zacht van bodem, dan weder heuvelachtig en hard was. Tengevolge van voortdurende gevechten kon het beslag eerst na 9—14 weken vernieuwd worden, waarbij de duurzaamheid en het vast blijven liggen der ijzers de stoutste verwachtingen heeft overtroffen. Het verliezen der hoefijzers was werkelijk gering, hetwelk Habacher hoofdzakelijk meent te moeten danken aan den trechtervorm der nagelgaten. Welk een groot gewicht aan dezen vorm wordt gehecht, blijkt uit een voorschrift bij het Oostenrijksche leger, waarin is bepaald dat de nagelgaten in het heete ijzer slechts mogen worden voorgestampt en daarna in het koude ijzer doorgeslagen. Hierdoor bereikt men den trechtervorm en voorkomt men te wijde nagelgaten.

Doordat de hoefijzers veel te lang hadden ondergelegen, waren de hoeven te lang geworden. Het verkorten der hoeven met de renet viel niet mede en daarom besloot Habacher gebruik te maken van de scherpe houwkling. Bij sommige hoeven kwamen draaggrandscheuren of losse wand voor; opvallend was de sterke verwijding van alle hoeven.

Met zeer veel moeite konden de zwaar beladen proviand- en werktuigwagens de cavalerie volgen. Deze laatstgenoemde wagens waren, behalve met een volledige smidse, met 3 tot 400 hoefijzers, 4—5000 hoefnagels, plm. 3000 kalkoenen en 30 tot 50 K.G. steenkolen beladen.

Telkens werd er over geklaagd, dat deze wagens te zwaar beladen waren en zoodra de bodem week en zanderig werd, moest het gewicht worden verminderd. Dikwijls werd bij gebrek aan steenkolen houtskool vervaardigd, door houten latten en stelen, waarbinnen een stapel stroo, op te bouwen en te verbranden onder een laag van aarde en zoden, waarbij het gelukte, na 36—40 uren 1½ zak houtskool te maken.

De schroefijzers met vasten stoot bleken na het afslijten der stooten onbruikbaar, daar het inwellen van nieuwe stooten op oude en ongelijk afgesleten ijzers moeilijk en tijdroovend is. Het hoefijzer, voorzien van twee schroefkalkoenen in den toon, heeft zich goed gehouden, hoewel voor den arbeid voor de zware trekpaarden op harden bodem de stooten practischer schijnen.

En ook op de wegen, welke sterk stijgende waren, kwam de „toonschroeven” goed te pas, omdat zij spoedig vernieuwd konden worden. Het breken der toonkalkoenen werd al even weinig waargenomen als van die aan de takken.

Over de H-kalkoenen was Habacher niet goed te spreken, en deze gaven den rijpaarden te weinig zekerheid op harden en gladden bodem.

1) Ontleend aan een artikel van Dr. Habacher in „Tierärztl. Zentralbl.,” overgenomen in „Der Hufschmied”.

Leem en zand hoopten zich in de voegen van den kalkoenkop op, waardoor de kalkoenen stomp werden. De gewone wigvormige kalkoen is veel beter, terwijl het schroefijzer als oorlogsijzer voor ieder jaargetijde goed te gebruiken is.

Met grooten lof spreekt Habacher over de Duitsche hoefsmeden en hun werk. K. Hoefnagel.

MILITAIRE HOEFSMEDEN-VEREENIGING. *)

A. Statuten.

Art. 1. Er bestaat „de Militaire Hoefsmeden-Vereeniging” gevestigd te Utrecht.

Art. 2. De Vereeniging is aangegaan voor den duur van 29 jaar en 11 maanden, te rekenen van den dag der oprichting 10 October 1915.

Art. 3. De Vereeniging stelt zich ten doel, de hoefbeslagkunde te bevorderen en de belangen der leden te behartigen.

Art. 4. Zij tracht dit doel te bereiken door zich de medewerking en den steun van militaire autoriteiten te verzekeren en door de voorlichting van deskundigen in te winnen.

Art. 5. De Vereeniging kent gewone leden en begunstigers.

Als leden komen alleen in aanmerking hoefsmeden in actieven militairen dienst.

Begunstigers zijn allen, die zonder gewoon lid der Vereeniging te zijn, deze door eene jaarlijksche bijdrage steunen.

Om als lid der Vereeniging te kunnen toetreden moet men zich opgeven bij den secretaris der Vereeniging.

Het inleggeld bedraagt f 0.50, de maandelijksche contributie f 0.20.

Art. 6. Het lidmaatschap der Vereeniging wordt verloren door:

a. op te houden contributie te betalen; *b.* op te houden actief dienend hoefsmid te zijn; *c.* royeering door het Bestuur, waartegen binnen 30 dagen na aankondiging door het betrokken lid verzet kan worden aange- teekend. De eerstvolgende algemeene vergadering beslist met meerderheid van stemmen over het al dan niet handhaven der royeering.

Art. 7. De geldmiddelen der Vereeniging bestaan uit: *a.* contributie; *b.* schenkingen; *c.* erfstellingen; *d.* legaten.

Art. 8. Het Bestuur bestaat uit een Voorzitter, een Secretaris, een Penningmeester en twee Commissarissen, die uit en door de leden worden gekozen. Zij treden op geregelde tijden af, doch zijn dan onmiddellijk herkiesbaar.

Art. 9. Het Bestuur vertegenwoordigt de Vereeniging in- en buiten rechten, beheert de financiën en schrijft de gewone en de buitengewone vergaderingen uit.

Art. 10. Er bestaat een Huishoudelijk Reglement, welks bepalingen niet in strijd mogen zijn met deze statuten.

Art. 11. Alle geschillen, welke tusschen de leden van het Bestuur mochten ontstaan, zullen, zoo zij volgens de wet voor een scheidsrechtelijke beslissing vatbaar zijn, door de leden-vergadering worden beslist.

Art. 12. Het vereenigingsjaar loopt van 1 Januari tot en met 31 December.

Art. 13. Tot verandering dezer statuten kan alleen worden besloten op eene algemeene vergadering, waarin minstens $\frac{2}{3}$ van het aantal leden tegen-

*) Zooals uit de vorige aflevering bekend is, werd deze Vereeniging 9 Januari j.l. te Breda opgericht. R e d.

woordig is, met een meerderheid van minstens $\frac{3}{4}$ van het aantal geldig uitgebrachte stemmen.

Art. 14. Tot ontbinding der Vereeniging kan slechts worden besloten op eene algemeene vergadering, waarin minstens $\frac{2}{3}$ van het aantal leden vertegenwoordigd is, met een meerderheid van minstens $\frac{3}{4}$ van het aantal geldig uitgebrachte stemmen.

De goederen der Vereeniging komen dan met de lasten en de baten aan de laatst overblijvende leden.

Art. 15. In alle gevallen, waarin deze statuten niet voorzien, beslist het Bestuur.

Aldus opgemaakt en goedgekeurd in de algemeene vergadering van 9 Januari 1916.

B. Huishoudelijk Reglement.

Art. 1. Het aanmelden van *nieuwe leden* geschiedt bij den Secretaris der Vereeniging, door wiens zorg den hoefsmiden, welke tot de vereeniging wenschen toe te treden, een intekenbriefje wordt toegezonden.

De nieuwe leden worden aangenomen door het Bestuur.

Art. 2. Het *Bestuur* wordt bij meerderheid van stemmen *gekozen* uit en door de leden.

Elk jaar treden, volgens een daarvoor aan te houden rooster, afwisselend twee of drie *bestuursleden af*, welke leden onmiddellijk herkiesbaar zijn.

Bij *ontstentenis van een der bestuursleden* worden zijne werkzaamheden door een der andere waargenomen.

Art. 3. *Stemmingen over personen* geschieden geheim.

Stemmingen over andere aangelegenheden kunnen, zoo het Bestuur dit noodig acht, geheim geschieden.

Nadat de stemming driemaal gestaakt heeft, beslist de Voorzitter.

Art. 4. Het *Bestuur* is belast met de leiding van alle aangelegenheden der vereeniging betreffende. Het houdt een wakend oog op de naleving der „Statuten” en van het „Huishoudelijk Reglement”; het bevordert den bloei en de uitbreiding der Vereeniging op gepaste wijze en treedt op daar waar de belangen en de rechten der Vereeniging of harer leden behartigd of verdedigd moeten worden.

De leden van het Bestuur zijn omtrent hunne werkzaamheden verantwoording verschuldigd aan den Voorzitter.

Art. 5. De *Voorzitter* waakt in het bijzonder voor de belangen van de Vereeniging. Hij leidt de vergadering en teekent de notulen der vergaderingen, nadat deze door de leden zijn goedgekeurd.

Hij draagt zorg voor het behoud van de eer en den goeden naam der Vereeniging, voor de goede regeling der administratieve en geldelijke aangelegenheden, voor de naleving der „Statuten” en van het „Huishoudelijk Reglement”, voor de uitvoering der besluiten door de Vereeniging of het Bestuur genomen en voor een voldoende voorbereiding der vergaderingen.

Art. 6. De *Secretaris* is belast met de werkzaamheden, welke door den Voorzitter geacht worden tot zijn werkring te behooren.

Hij zorgt dat de aangemelde nieuwe leden aan het Bestuur worden voorgedragen en dat de ingekomen stukken ter kennis van het Bestuur worden gebracht.

Van de aangenomen leden alsook van de leden, welke hebben opgehouden lid der Vereeniging te zijn, zendt hij opgave aan den Penningmeester.

De Secretaris is gerechtigd de correspondenties, namens den Voorzitter, te teekenen. Door hem worden de notulen der vergaderingen opgemaakt.

Art. 7. De *Penningmeester* is belast met het innen en met het beheer der gelden van de Vereeniging; hij is hiervan elk kwartaal, te beginnen met 1 Januari 1916, aan het bestuur rekening en verantwoording verschuldigd.

Door den Penningmeester wordt eene lijst der leden aangehouden, vermeldende de data, waarop deze als lid der Vereeniging zijn toegetreden en bij geval zijn opgehouden lid te zijn.

Art. 8. De *Commissarissen* staan de overige leden van het Bestuur in hunne werkzaamheden bij.

Art. 9. De *Leden* zijn verplicht tot de betaling der contributie van de maand, waarin zij als lid der Vereeniging zijn toegetreden tot en met de maand, waarin hun lidmaatschap eindigt.

Het *lidmaatschap eindigt* door overlijden, door bedanken of door royeering.

Art. 10. *Royeeren* als lid der Vereeniging geschiedt op voordracht van het Bestuur door de algemeene vergadering, wanneer een lid door ongepast gedrag, onbehoorlijke handelingen of wanbetaling der contributie de belangen der Vereeniging schaadt of benadeelt.

Art. 11. *Reiskosten* van de leden, voor het bijwonen van Bestuursvergadering, worden vergoed; zoo ook wordt den leden, welke eene algemeene vergadering bijwonen, de reiskosten minus f 0.50 vergoed.

Art. 12. *Wijzigingen in dit reglement* mogen alleen aangebracht worden op eene algemeene vergadering bij eene meerderheid van minstens $\frac{2}{3}$ van het aantal stemmen der aanwezige leden.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 5 Febr. is vertrokken de leerling P. Schortinghuis van Nw.-Schans met een voor de practijk en theorie „goed” getuigschrift en op 4 Maart de leerling L. Stoit van Hoogkerk met een voor de practijk „goed” en theorie „zeer goed” getuigschrift. Beide hebben 5 maanden aan de Inrichting verblijf gehouden. Op 14 Febr. is als leerling toegelaten J. v. d. Woude van Haren.

Binnenkort hoopt de leerling P. Been van Norg te vertrekken, waardoor er een paar leerling-plaatsen vrij zijn. Aanvragen om plaatsing te richten tot den smidsbaas D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35 Groningen.

— **Cursus voor opleiding tot onderwijzer in practisch hoefbeslag te Utrecht.** In de vorige aflevering is medegedeeld welke 6 leerlingen tot den nieuwen cursus zijn toegelaten. Sedert heeft de heer D. Stuivenberg medegedeeld, dat hij begin Maart in den militairen dienst moest en hem op zijn verzoek geen verlof is gegeven den cursus één dag per week te volgen. Hij zal daarom het volgend jaar de lessen bijwonen. Voor de daardoor voor dit jaar opengekomen plaats is nu intusschen aangewezen de heer H. Hagen te Steenwijk. Kr.

— 26 Februari 1916 werd te **Appingedam** de 2-jarige cursus in hoefbeslag, uitgaande van de afdeling „Appingedam” van den Bond aan Smedenpatroons, gesloten met het afnemen van een examen, waaraan door 10 leerlingen werd deelgenomen. Aan 9 hunner kon een diploma worden uitgereikt, n.l. aan Th. Dijkstra te Leermens, E. van Dijk te Noordbroek, G. Groendijk te Zeerijp, M. Havinga te Winsum, D. Heemstra te Niezijl, J. van der Heide te Zijldijk, J. van Hensbergen te Appingedam, S. Noorda te Ulrum en P. H. Spandaw te Meedhuizen.

De leiding van den cursus was opgedragen aan den heer H. A. Kroes, veearts en leeraar aan de Middelbare Landbouwschool te Groningen, voor

de praktijk bijgestaan door den heer M. Ritsema, gediplomeerd onderwijzer in practisch hoefbeslag te Appingedam.

Het examen werd, behalve door gemelde heeren, afgenomen door den heer W. ten Hoopen, districtsveearts te Groningen, terwijl de beoordeeling van het practisch werk gedurende de twee leerjaren mede werd beoordeeld door het bestuur van bovengemelde afdeeling van den Smedenbond.

De heer C. J. Droogendijk, Rijkslandbouwleeraar te Groningen, was bij het examen tegenwoordig. K.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Op 4 Maart 11. werden geëxamineerd de miliciens van het 2e Rt. Huz. J. B. de Smet, afkomstig uit Oostburg, en de burgerleerling R. Trip uit Gasselte (Dr). Beiden verwierven een diploma met „ruim voldoende” voor praktijken „goed” voor theorie. Er zijn nu nog twee burger-leerlingen in opleiding, terwijl op 1 April de nieuwe cursus begint met miliciens der Infanterie, Cavalerie en Artillerie, die deze maand proef komen maken, benevens nieuwe burger-leerlingen. G. H.

— **Vereeniging van Onderwijzers in practisch hoefbeslag in Nederland.** Om tot de oprichting van voornoemde Vereeniging te komen is op 26 Januari te Utrecht een vergadering gehouden, die door 27 smeden en eenige genoodigden werd bijgewoond. Zooals ook reeds in de vorige aflevering is medegedeeld zal op Paasch-maandag opnieuw te Utrecht worden vergaderd. Het is ons bekend dat binnenkort aan belanghebbenden de agenda dezer vergadering zal worden toegezonden alsmede een exemplaar der concept-statuten en van het -reglement.

Leden, die wijzigingen in een of beide ontwerpen mochten willen voorstellen, zullen goed doen deze vooraf schriftelijk bij het Bestuur in te dienen, hetgeen de duur der discussie belangrijk kan bekorten. Hoe vlotter en prettiger een vergadering verloopt, des te beter is in den regel de opkomst op een volgende.

— **IJzerprijzen.** In de Febr.-aflevering is gewezen op het willekeurige besluit dat de Deutsche Regeering alle afgesloten contracten voor den verkoop van ijzer, enz. naar Nederland ophief, door den uitvoer van die stoffen te verbieden, doch ontheffing hiervan toestond, indien de levering zou plaats vinden tegen de waarde van Nederlandsch geld. Dit gaf een prijsverhooging van bijna 50 pct., n.l. van 42 op ruim 59 cent de Mark. — Vertegenwoordigers van den Nederlandschen ijzerhandel vergaderden op 28 Januari te Utrecht. De hier genomen besluiten zijn ons niet bekend geworden, doch volgens de *N. R. C.* van 8 Maart 1916 zou de Deutsche Regeering zich tegenover de vertegenwoordigers van den Nederlandschen ijzerhandel, tot eenige tegemoetkoming bereid hebben verklaard. Wij vreezen dat deze bereid-verklaring meer in woorden dan in daden zal bestaan. In *Handelsberichten* van 9 Maart '16, uitgegeven door het Ministerie van Landbouw, N. en H., met medewerking van het Ministerie van Buitenl. Z., komt een artikel voor van onzen Vice-Consul Schmid te Essen-Ruhr, waaruit blijkt dat de export-prijs van staaijzer is gestegen van 130 tot 220 Mk. en dat Neder-

land alleen sedert den ingestelden regeeringsmaatregel 160.000 ton heeft aangekocht.

Het zou jammer zijn als de bovenbedoelde willekeurige maatregel niet zooveel mogelijk ongedaan kon worden gemaakt, doch het lijkt wel, dat Nederland zich voorloopig slechts bij die willekeur heeft neer te leggen.

— **Verbetering van Rijkswegen.** Er is een wetsontwerp met het doel tot verbetering van Rijkswegen te geraken. Van sommige zijden is aangedrongen ook speciale auto-wegen aan te leggen, doch naar het gevoelen van den Minister van Waterstaat is dit denkbeeld in verband met de hooge kosten niet voor verwezenlijking vatbaar.

Het ligt in de bedoeling een wegenraad in te stellen, waarin ook een of meer militaire deskundigen en landbouw-deskundigen zullen worden benoemd.

— In Stct. no. 60 zijn o. a. opgenomen de statuten der naamlooze vennootschap:

Eerste Overijsselsche Hoefijzerfabriek „Rival,” te Vroomshoop, gemeente den Ham.

PERSOVERZICHT.

In de Januari-aflevering van *Der Hufschmied* komt een beschrijving voor van de vernieuwde hoefsmidschool, welke door het Departement van Landbouw in *Klagenfurt*, hoofdplaats van Korinthië in Oostenrijk-Hongarije, in gebruik is genomen.

Wij ontleenen hieraan het volgende.

De stichting van deze school dateert van 1871 en op 1 November 1872 werd zij geopend onder het toezicht van den smidsbaas Andreas Wolf en met een subsidie van Landbouw van f 3000 's jaars. De bedoeling bij de oprichting was er een cursus aan te verbinden om voor veearts op te leiden; hiertoe is het nooit gekomen door den tegenstand die dit ondervond van de practiseerende veeartsen ter plaatse, hoewel de landbouwende bevolking er herhaaldelijk op bleef aandringen.

Genoemde baas van de school werd later tot veearts bevorderd en heeft tot 31 December 1899 aan het hoofd der inrichting gestaan; zijn opvolger was de veearts Michael Kalbacher.

De nu geheel hernieuwde school heeft alleen ten doel „hoefsmeden theoretisch en practisch in het hoef- en klauwbeslag te onderwijzen”.

Het onderwijs is kosteloos. Onbemiddelde leerlingen genieten, behalve huisvesting en slaapgelegenheid, een maandelijksche ondersteuning van f 40.

Jaarlijks worden twee cursussen gehouden, elk met 8 à 10 leerlingen; datum van aanvang is 1 Januari en 1 Juli.

Om als leerling te worden toegelaten moet men kunnen overleggen, behalve de gewone identiteitsbewijzen, een verklaring van het met goed gevolg afloopen der lagere school en verder een bewijs dat men reeds als leerling in het hoefbeslag is werkzaam geweest en wel minstens een jaar lang.

De nieuwe smederij en de beslagloods zijn geheel naar de eischen des tijds ingericht en van alle hulpmiddelen voor hoef- en klauwbeslag voorzien. De smederij is aan de straat gelegen en bevat twee vuren met onderblazer en electrisch gedreven ventilator. De beslagloods is aan de smederij verbonden, is gesloten en verwarmd en biedt ruimte aan voor 8 paarden.

Voor het ossenbeslag bevindt er zich een noodstal, terwijl een soort „draaibare wand”, waaraan de dieren met riemen worden bevestigd, ten gebruike is voor kwaadaardige paarden en ten behoeve van operaties. De kelder van het gebouw bevat de bergplaatsen voor kolen, cokes en hout. Om de beslagloods bevinden zich lokaliteiten ten dienste voor bureau en laboratorium, terwijl zich hierbij ook bevinden 4 stallen voor paarden en ossen en een bergplaats voor fourage.

Langs deze gebouwen, welke 70 Meter lang zijn, bevinden zich de monsterbanen. Al deze gebouwen en terreinen zijn electrisch verlicht. Het oude gebouw bevat gelijkvloers twee vertrekken, welke dienen als woon- en slaapvertrek voor de leerlingen en verder vier kamers, die niet ten dienste van het onderwijs in gebruik zijn.

De eerste verdieping is tot woning ingericht van den assistent der inrichting en bevat verder de leerzaal, welke tevens gebruikt wordt voor bijeenkomsten. Hier bevinden zich platen, afbeeldingen, modellen, benevens 4 glazen kasten met preparaten en modelijzers, kortom alles wat ten dienste van het onderwijs noodig is. Als slot wordt de wensch uitgesproken dat ook het oude woonhuis spoedig vernieuwd moge worden, waarbij dan behalve voor woning van leerlingen en leeraren tevens voldoende ruimte moet zijn om landbouwcursussen aldaar te kunnen doen houden.

Het is jammer dat de beschrijving hierbij eindigt en niet opgegeven wordt een kosten-berekening van de exploitatie dezer school, benevens een werkrooster en bijzonderheden omtrent het aantal paarden dat beslagen wordt en hoe deze gerequireerd worden. Een en ander zal toch tot nut kunnen zijn en tot aanmoediging voor ons land, want waarom zou toch zulks een inrichting daar kunnen bestaan en niet in ons land? Het hoefsmidsvak zou er mede op hooger peil gebracht worden en de landbouw zou er toch de meeste vruchten van plukken.

G. H.

De Febr.-afl. van *Der Hufschmied* bevat:

10. Een redactioneel artikel over toonscherp bij oorlogshoefijzers. Bij het Duitse leger is het schroefbeslag in gebruik; bij lichtere paarden worden uitsluitend schroeven aangebracht in de takeinden met zoo noodig ijsnagels in de toongaten; bij de zwaardere paarden moet ieder hoefijzer 4 nagelgaten bevatten: 2 in de takken en 2 in den toon. Hierbij gebezigde schroeven zijn minstens 13 m.M. in doorsnede, terwijl die voor de lichte paarden niet zwaarder mogen worden dan 12 m.M. in doorsnee. Deze verschillen in doorsnede geven den hoefsmiden aan het front dikwijls last, daar de paarden nu en dan in andere dienstgroepen worden ingedeeld dan waarvoor zij oorspronkelijk werden aangewezen. De wensch is dan ook al uitgesproken dat er slechts één soort schroefgaten en schroeven zullen worden voorgeschreven, doch de Redactie betoogt dat dit wel een vrome wensch zal blijven, daar er inderdaad paarden met zulke kleine hoeven in het leger zijn opgenomen, dat hierbij slechts schroeven van hoogstens 12 m.M. doorsnede practisch bruikbaar kunnen worden genoemd.

Het spreekt vanzelf, dat men er naar moet streven bij het hoefbeslag, vooral in oorlogstijd, doelmatigheid en eenvoudige inrichting te vereenigen.

Sommige militaire hoefsmiden hebben over de toonschroeven klachten geuit, over de takschroeven nooit. Er wordt over geklaagd dat de toonschroeven te dicht bij elkaar geplaatst zijn, — dat de schroefgaten in het toongedeelte een belemmering vormen voor het goed richten van het ijzer en dat dikwijls kalkoenen afbreken. Het eerstgenoemde bezwaar zou wellicht kunnen worden verholpen. De voorgeschreven ruimte tusschen de beide toongaten is 15 m.M., terwijl bij het Fransche voorschrift de afstand veel grooter is, doordat de schroefgaten worden geplaatst tusschen het eerste en het tweede nagelgat; daarmede wordt tevens het tweede bezwaar ondervangen. Het afbreken der schroeven is gedeeltelijk te voorkomen door de voorijzers voldoende opzet te geven; het stooten tegen de steenen en andere

bodem-oneffenheden kunnen natuurlijk aanleiding geven tot afbreken, welke oorzaken evenwel niet altijd zijn weg te nemen. Er komt nog een ander bezwaar bij. De leger-hoefijzers worden natuurlijk gemaakt voor dieren met regelmatige standen, waarbij de schroefgaten gelijkmatig over het midden van het toongedeelte zijn verdeeld. Tal van zware paarden loopen evenwel bodem-nauw, waarbij het grootste deel der lichaamslast op de buiten-hoefhelft komt te rusten. De buiten-kalkoenen slijten dan het eerst af en alle vier min of meer scheef. Om dit euvel te voorkomen, zouden de kalkoenen meer naar buiten moeten worden verplaatst, hetgeen echter aan het front niet best kan gebeuren, doch verbetering ware aan te brengen indien voor zware trekpaarden dergelijke hoofijzers in voorraad werden gemaakt, terwijl het meer uit elkaar plaatsen der toongaten, zooals boven is aangegeven, ook reeds verbetering zou brengen.

De Redactie vestigt er de aandacht op dat de schroefgaten zuiver moeten worden gehouden, teneinde werkelijk de schroeven goed te kunnen bevestigen. Als de schroefgaten iets zijn uitgelopen dan passen de kalkoenen niet juist, worden de gaten ruim en gaan de kalkoenen verloren.

De Redactie vergelijkt het hoofbeslag met vaste scherpe stooten, insteekstooten en insteekkalkoenen en betoogt dat van de onderscheidene scherpmethoden het schroefbeslag in de practijk nog de minste bezwaren oplevert, terwijl de hierover geuite klachten vrij zeker ten deele op rekening van een onnauwkeurige toepassing en nalatige verzorging van het beslag kunnen worden geschreven.

2°. Persoverzicht, waarin een artikel over het Oostenrijksch-Hongaarsche hoofbeslag te velde, dat op een andere plaats in deze aflevering is weergegeven.

3°. Korte mededeelingen, w.o. dat het verzoek om verbetering der bezoldiging van militaire hoefsmeden in Duitschland gedurende den oorlog niet kan worden ingewilligd, daar dan tevens alle betreffende plaatsen, waar dienst wordt gedaan, in onderzoek zouden moeten komen.

H. Fischer te Frankfort a/M. beveelt voor spat-kreupele paarden als winterbeslag een ijzer aan, waarbij in plaats van twee, vier kalkoenen zijn aangebracht, de achterste 27 m.M. en de voorste 18 m.M. hoog. De afstand tusschen de kalkoengaten zou 40 m.M. moeten zijn.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoof beslag.

RIEMSPANNER EN DRIJFRIEMEN.

De riemspanner is een doelmatig werktuig, dat in een goed geordende werkplaats, waar riemen loopen, niet ontbreken mag, en vooral niet daar waar snelloopende motor-ventilatoren of electriche lichtmotoren loopen en waar aan den goeden gang der riemen zeer hooge eischen worden gesteld.

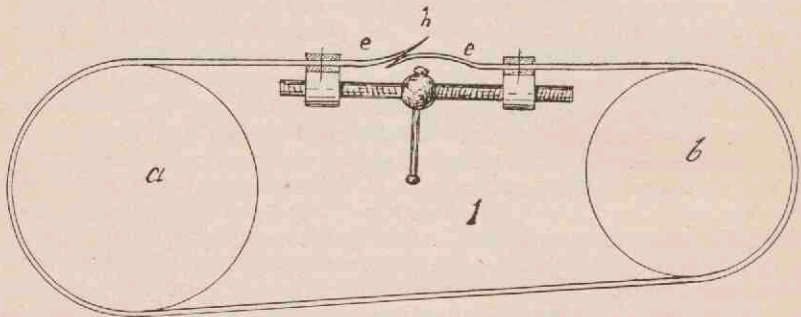
De riemverbinding, d. w. z. de plaats waar de beide einden te zamen komen, kan bij een gering omdraaiingsgetal der riemschijven of machines zeer primitief zijn, hetgeen men kan bewerken door schroeven, klinken, de harry-verbinder, enz. Hiervoor moeten beide einden goed afgescherpt zijn en worden de over elkander gelegen deelen aan elkander genaaid. Geschiedt dit met een els, dan gaan die gaten steeds weder eenigszins dicht en wordt het werk langdurig en tijdroovend, zoodat men meestal de gaten met een holpijp voorslaat.

Moet men echter snelloopende motorriemen verbinden, dan voldoen deze verbindingen niet; zij geven bij elke omdraaiing niet alleen een slag in de lichtleiding, doch zullen ook spoedig de zuiver afgewerkte lagers verwoesten, doordat die slagen de as eenzijdig aantrekken, en een slag in de motor doet ontstaan, welke geen regelrechte smering enz. toelaat. Hier is de beste verbinding het lijmen. De riemenlijm heeft een sterke bindkracht, droogt

snel en wordt niet broos. Deze lijm is meestal in den handel verkrijgbaar; echter voldoet ook de vischlijm of goede meubelmakerslijm, vooral wanneer de ruimte, waarin de riem loopt, niet te vochtig is, hetgeen in een smederij nu meestal niet het geval is.

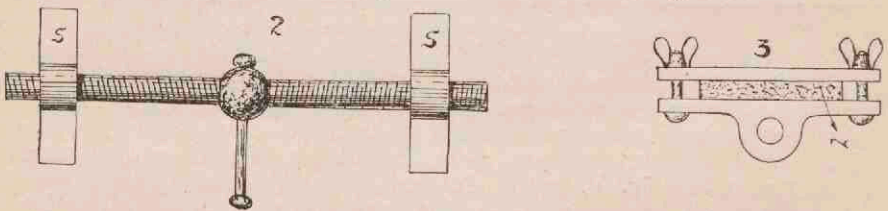
Bij oude riemen is het van gewicht, dat de lijm niet in aanraking komt met olie of vet, waarmede b.v.b. de riemen soms gedrenkt zijn.

Wil men nu de riemen lijmen, dan is het een hoofdvoorwaarde dat zij op de juiste lengte gelijmd worden, en vooral niet te lang worden genomen. Zonder riemspanner is dit evenwel niet mogelijk, of dat men de riemen vóór het opleggen op goed geluk te zamen lijmt en dan van ter zijde op de riemschijven schuift, waarbij de riemen dikwijls scheuren.

Door middel van den riemspanner worden de riemen bij stilstaand bedrijf, dus 's avonds, passend op de schijven gelijmd. Dit werk toont ons fig. 1. Beide riemeinden liggen op de schijven *a* en *b* en worden door middel van den riemspanner half vast aangetrokken. Nu worden de rakende vlakten schuin afgesneden, waarbij als regel geldt, dat de overlapping anderhalf maal de breedte van den riem bedraagt, dus riemen van 100 m.M. breedte, worden 150 m.M. over elkander gelijmd.

De opgelijmde einden moeten echter zoo afgeschuind zijn, dat de verbindingsplaats hierdoor niet merkbaar dikker wordt; anders wordt het gelijmde deel broos en bladert af. Het lijmen geschiedt, doordat men de einden, welke door den riemspanner vrij komen (*e* en *c*), op een gladde plank voorbereidt en op elkander perst. De verbinding laat men één nacht drogen.

De riemspanner zelf is in fig. 2 afgebeeld. De middelste spoel is ongeveer 20 à 25 m.M. dik en voorzien van linksche- en rechtsche schroefdraad, evenals de klemmen (3). In deze klemmen bevinden zich twee gaten, waarmede de riemen vastgehouden worden, zooals dat in fig. 3 bij *r* te zien is.

Fig. 4 stelt voor een klemplaat van ter zijde gezien. De op deze wijze opgeleggen riemen trekken ook recht; mochten er echter nog kromme plaatsen in voorkomen, dan bevochtigt men de korte zijde met warm water, beklopt deze met een lichten houten hamer, terwijl men gelijktijdig spant. Zeer goed is het ook de riemen van tijd tot tijd met warm water af te wasschen en daarna met warme talk in te vetten. Wordt de riem echter gebruikt, dan moet deze geheel droog zijn. Nieuwe riemen zijn meestal

ingevet; derhalve behoeft men deze riemen niet in te vetten. Wel is het aan te bevelen den riem vóór het opleggen matig te rekken. Dit geschiedt het beste door hem op te hangen en geleidelijk te belasten. De spanning, welke men er op deze wijze inbrengt, bedraagt het drievoudige der bedrijfsspanning.

Niettegenstaande dit blijven de riemen nog rekken, doordat de buitenzijde van den riem bij het omloopen een grooteren weg maakt dan de binnenzijde, welke op de schijf ligt. Daar nu de buitenzijde voortdurend gerekt en getrokken wordt, breken de buitenvezels, daar de binnenzijde, welke meestal de vleeschzijde is, zich gemakkelijker rekt en de scheuren van den buitenkant volgt. Op grond hiervan laat men in Amerika de haarzijde op de schijven loopen. Verder dient te worden opgemerkt, dat de verbinding zóó gemaakt wordt, dat de einden niet tegen de schijf stooten, doch er geleidelijk overheen loopen.

De slijtage der riemen op het loopvlak aan de riemschijven is zeer groot; daar nu de riem aan de haarzijde veel sterker is dan aan de vleeschzijde, is het een practisch gevolg dat de wijze om de haarzijde buiten te leggen beter is dan de Amerikaansche methode. Glijdt een riem, dan vet men deze aan de binnenzijde in; hierdoor wordt de riem korter, evenals het water een touw korter maakt, en de riem trekt weder. In den beginne zal de riem door het smeermiddel nog meer glijden; zoodra al de poriën volgezwoollen zijn, krimpt de riem echter en perst zich tegen de schijven.

Een goed middel voor het invetten der riemen is een mengsel van 3 deelen traan en één deel heete talk. Eveneens is een mengsel van stearine, bijenwas en rundertalk zeer aan te bevelen. In ieder geval is het raadzaam zich van deze harstvrĳe middelen te bedienen, en verdienen ze verre de voorkeur boven colophonium, harst, teer en pek, want dit maakt het leder hard, broos, enz., en vervuult de poriën. Zeer goed is het de riemen eens per jaar af te nemen, ze af te wasschen met warm water en, na gedroogd te zijn, ze in te vetten met bovengenoemd smeer. In een vochtige ruimte gebruikt men met meer voordeel gummiriemen, vooral dan wanneer het vocht overal heen spat, of de dampen schadelijk werken.

Boomwolriemen rekken meestal sterker dan leeren riemen; zij zijn echter soepeler en van gelijkmatige dikte; men moet ze derhalve geheel ingevet hebben, opdat ze niet te veel rekken. Voor deze riemen bezit men echter geen goede verbinding. Bolle riemschijven, of die met een rand, zal men niet gebruiken, daar ze meer schade dan nut veroorzaken, ja in sommige gevallen den riem geheel verwoesten.

F. J. M.

ADVERTENTIËN.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerĳen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *H. H. Veeartsen* uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Met de hand gesmede Hoefijzers

tegen fabrieksprijs.

Modellen op aanvraag.

Brieven onder no. 2, Bureau „De Hoefsmid”, 's Gravenhage, Huygensplein 5.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

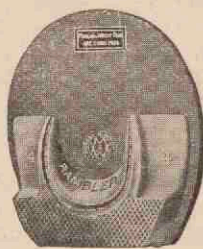
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacific”,
met zwaar hielstuk.

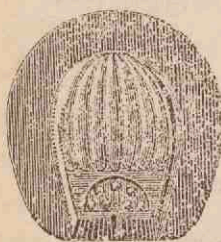
Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

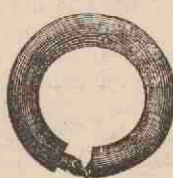
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

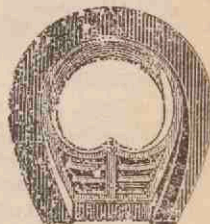
Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

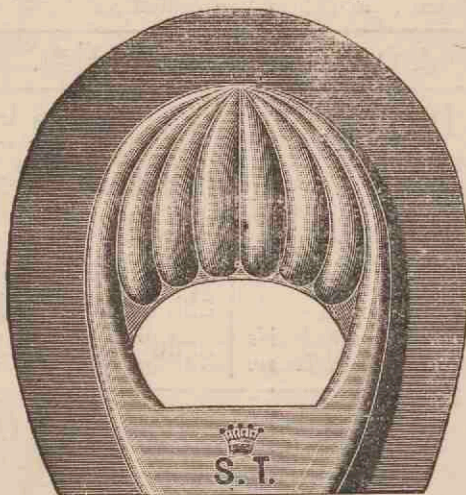

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

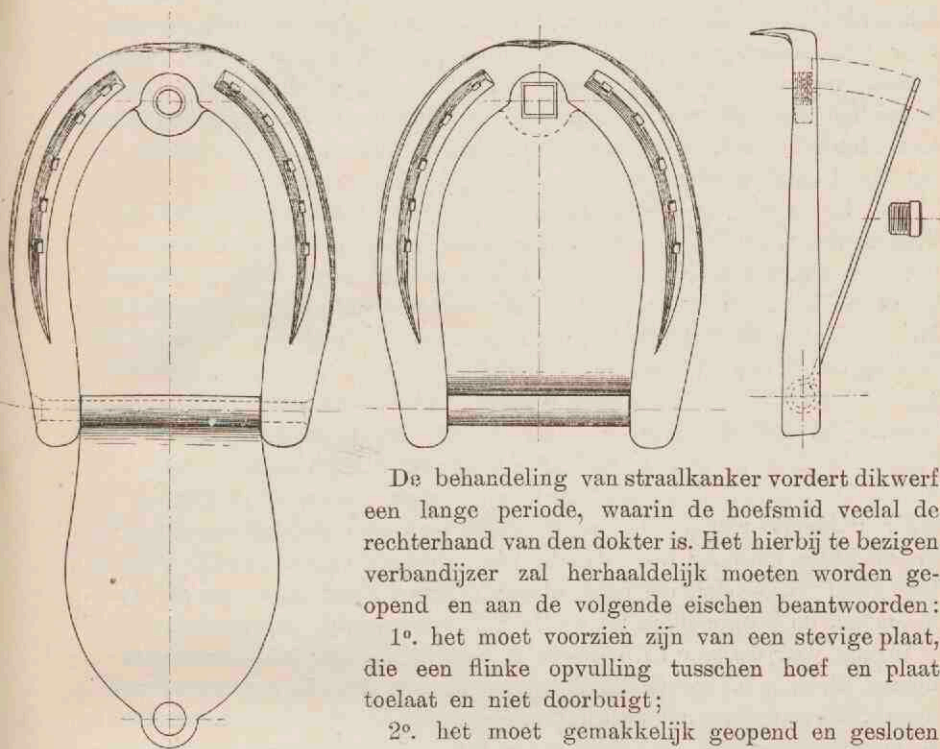

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthooorn.
Hoef tangen. Renetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Las- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te welen.

Inhoud loopt over,
maar paginering lokaal fout

PLAATIJZER TEN GEBRUIKE BIJ STRAALKANKER.

De behandeling van straalkanker vordert dikwerf een lange periode, waarin de hoefsmid veelal de rechterhand van den dokter is. Het hierbij te bezigen verbandijzer zal herhaaldelijk moeten worden geopend en aan de volgende eischen beantwoorden:

1°. het moet voorzien zijn van een stevige plaat, die een flinke opvulling tusschen hoef en plaat toelaat en niet doorbuigt;

2°. het moet gemakkelijk geopend en gesloten kunnen worden;

3°. het mag het hoefmechanisme niet tegenwerken.

Het boven afgebeelde ijzer voldoet aan deze drie eischen. Nadere toelichting is bijna overbodig. Het heeft verdikte takken, waarin de plaat zoodanig is bevestigd, dat deze gemakkelijk kan worden open- en dichtgeslagen. De bevestiging geschiedt met behulp van een stompen schroef in den toon.

Dit ijzer is moeilijk te vervaardigen en daardoor kostbaar in de praktijk; door het gemelde langdurige gebruik bij straalkanker en de genoemde voordeelen vervalt echter dit bezwaar en verdient het ook algemeene aanbeveling. De leerlingen aan de Militaire Hoefsmidschool vervaardigen allen een zoodanig ijzer, niet alleen met het oog op een eventueele latere toepassing maar ook ter oefening in handigheid. G. H.

(Het bovenomschreven ijzer zal in zoodanige gevallen zeer bruikbaar kunnen zijn. Intusschen kunnen de aan straalkanker lijdende dieren dikwerf zonder bezwaar werk blijven doen. Dan verdienen ze hun kost en in deze gevallen zal het gewone plaatijzer o. i. de voorkeur behouden. Red.)

(Wij zijn het met den inleider, den heer Hardwig, grootendeels eens, daar waar hij aandringt op het aanstellen van personen, die werkelijk ten volle deskundig moeten zijn. Intusschen is het wellicht wenschelijk en voordeelig dat de specialiseering nog wat verder wordt doorgetrokken. Een eventueele raadgever voor paardenfokkerij kan zeer zeker nuttige wenken geven op 't gebied van hoefverpleging en ook van het hoefbeslag, doch men zal te veel eischen, zoo althans komt het ons voor, indien een dergelijk persoon zelf practisch bekwaam hoefsmid moet zijn. Daarom lijkt het ons wenschelijk dat als raadgever of consulent op het gebied der paardenfokkerij en als wandelleeraar of rondgaand onderwijzer in hoefbeslag verschillende personen worden genomen. Bovendien zou een zoodanige splitsing naar onze meening minder köstbaar zijn, daar aan de voorbereidende studie van eerstbedoelden raadgever hogere eischen moeten worden gesteld dan voor den tweeden. Het kan den lezers bekend zijn, dat wij voor eerstbedoelde consulenten in Nederland het liefst zouden zien aangewezen personen, die na hun candidaatsexamen aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, het diploma behaalden als landbouwkundige M(iddelbaar) O(nderwijs). De tweede groep dient te bestaan uit onderwijzers in practisch hoefbeslag, die, behalve kundig hoefsmid, de gave bezitten hun kennis op goed verteerbare wijze aan anderen mede te deelen. De dierartsen zullen steeds een nuttigen steun blijven bij het geven van het onderwijs in de ontleedkunde van den hoef enz., doch het eigenlijke vakonderricht en het voorlicht van de smidsbazen in hun bedrijf moet geheel in handen komen van de hoefsmiden zelf.

Red. „De Hoefsmid“).

DE ONDERWIJSKRACHTEN AAN DE CURSUSSEN IN HOEFBESLAG
1915/1916.

Plaatsen, waar cursussen worden gehouden.	Onderwijzend personeel	
	voor het theoretisch onderricht	voor het practisch onderricht
1. Appingedam	H. A. Kroes te Groningen.	M. Ritsema te Appingedam.
2. Sneek	Deze cursussen konden wegens de mobilisatie nog niet aanvangen; zij zullen nu in den loop v. 1916 worden gehouden.	
3. Dokkum		
4. Hoogeveen		Dr. J. Staal te Assen.
5. Enschede	J. Eshuis te Enschede.	G. J. Rolink te Enschede.
6. Arnhem	Dr. J. van Dorssen te Arnhem.	J. Th. Huitink te Ruurlo.
7. Geldermalsen	J. de Vries te Zalt-Bommel.	S. van Angeren te Utrecht.
8. Neede	W. van Soest te Borculo.	H. Barendsen te Vorden.
9. Utrecht	Dr. H. M. Kroon te Utrecht.	S. van Angeren te Utrecht.
10. Amersfoort	Dr. R. H. J. Gallandat Huet te Amersfoort.	een opperwachtm.-smidsbaas met behulp van smidsbazen.
11. 's-Gravenhage	J. Laméris te 's-Gravenhage.	W. Meyer, gedipl. hoefsmid aan de Koninkl. Stallen.
12. Zierikzee	J. van Zijverden te Zierikzee.	Iz. Adriaanse Jzn. te Goes.
13. Axel	L. Boogaert te Axel.	H. Kerckhaert te Stoppeldijk
14. Cortgene	J. W. Brouwer te Cortgene.	Iz. Adriaanse Jzn. te Goes.
15. Roermond	P. van Kempen te Echt.	G. Julicher te Swalmen.

VEREENIGING VAN ONDERWIJZERS IN PRACTISCH
HOEFBESLAG IN NEDERLAND.

De tweede vergadering dezer Vereeniging zal worden gehouden op Paaschmaandag te Utrecht in het Hotel l'Europe.

De agenda bevat de volgende punten: 1. Vaststellen van Statuten en Huishoudelijk reglement; 2. Inning der contributie; 3. Verkiezing van een Bestuur; 4. Opleiding van hoefsmeden; 5. Vragen en mededeelingen; 6. Benoeming van een commissie voor het nazien der rekening van den penningmeester over 1916.

De ontworpen Statuten en Reglement luiden als volgt:

ONTWERP-STATUTEN.

Art. 1. De Vereeniging draagt den naam: „Vereeniging van Onderwijzers in Practisch Hoefbeslag in Nederland” en is gevestigd te Appingedam.

Art. 2. Het doel der Vereeniging is om de uitoefening van het hoefsmidsvak in het algemeen te verbeteren. Zij tracht dit doel te bereiken door de hoefbeslagkunde te bevorderen, voor een goede uitvoering van het beslag meer medewerking van de paarde-eigenaren te verkrijgen en de belangen der leden te behartigen.

Art. 3. De Vereeniging bestaat uit:

a. gewone leden;

b. leden-begunstigers.

Als leden komen in aanmerking zij die in 't bezit zijn van een diploma van Onderwijzer in Practisch Hoefbeslag.

Het bedrag der contributie wordt in het reglement opgenomen.

Art. 4. Gewone leden of leden-begunstigers kunnen, op voorstel van het Bestuur, door de algemeene vergadering worden geroyeerd.

Art. 5. Het Bestuur bestaat uit 3 of meer leden, die door de leden worden gekozen. De gekozenen verdeelen onderling de functiën.

Art. 6. Van het Bestuur treedt telken jare een der leden af volgens rooster, — den eersten keer bij loting opgemaakt. Hij, die ter vervulling eener vacature, ontstaan door tusschentijdsche aftreding, tot lid van het Bestuur is gekozen, treedt af op het tijdstip, waarop degeen, in wiens plaats hij is verkozen, zou aftreden.

Art. 7. Aan het Bestuur is opgedragen de handhaving van de Statuten en van het Reglement, hetwelk geen bepalingen mag bevatten in strijd met deze Statuten.

Het Bestuur vertegenwoordigt de Vereeniging, doet aan de vergadering de voorstellen, die het in het belang der Vereeniging nuttig acht, en is, behoudens mededeeling aan de algemeene vergadering, gemachtigd om in elk onvoorzien of spoedeischend geval handelend op te treden. Het heeft het beheer over gelden en andere bezittingen der Vereeniging en is binnen de grenzen der begroting bevoegd tot het doen van uitgaven.

Van al wat het beheer betreft, is het Bestuur aan de vergadering verantwoordig schuldig.

Het Bestuur is verplicht bij eventueele informatie der leden deze zooveel mogelijk voor te lichten.

Art. 8. Jaarlijks zal in de maand Januari te Utrecht een algemeene vergadering worden gehouden, waarvan het Bestuur de leden mededeeling doet door toezending van eene agenda.

Buitengewone vergaderingen worden gehouden zoo dikwijls het Bestuur zulks noodig acht.

Art. 9. Het vereenigingsjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

Art. 10. De Vereeniging is aangegaan voor een tijdvak van 20 jaren, te rekenen vanaf 1 Januari 1916.

Vóór het einde van dezen termijn zal over het al of niet voortbestaan van de Vereeniging worden beslist.

Art. 11. Tot verandering der Statuten kan slechts worden overgegaan nadat een daartoe gedaan voorstel, voorkomende op de agenda der Algemeene vergadering, in deze vergadering met tenminste $\frac{2}{3}$ der uitgebrachte stemmen is aangenomen.

Art. 12. Tot ontbinding der Vereeniging kan alleen worden overgegaan op een daartoe belegde vergadering, waarbij minstens $\frac{2}{3}$ der leden moet tegenwoordig zijn, en wanneer $\frac{3}{4}$ der geldig uitgebrachte stemmen vóór de ontbinding is.

ONTWERP HUISHOUDELJK REGLEMENT.

Art. 1. Ieder, die lid wenschte te worden, moet voldoen aan art. 3 der statuten en zich daartoe opgeven bij den secretaris der Vereeniging, onder vermelding wanneer hij zijn diploma heeft verworven.

Art. 2. De bestuursleden worden bij meerderheid van stemmen gekozen door de leden, voor den tijd van 3 jaar. Zij treden af volgens een bij loting op te maken rooster.

Art. 3. Het Bestuur vergadert zoo dikwijls het dit noodig acht. De leden moeten de onderwerpen met toelichting, welke zij op de algemeene vergadering behandeld wenschen te zien, in de eerste helft der maand December aan den secretaris opgeven, waarna het Bestuur uitmaakt (met opheldering aan de leden) of de onderwerpen voor plaatsing op de agenda der algemeene vergadering zullen worden gebracht.

Art. 4. De leden van het Bestuur hebben recht op vergoeding van reis- en verblijfkosten, ten dienste der Vereeniging gedaan, tenminste zoover de kas het toelaat.

Art. 5. De Voorzitter leidt de vergadering en regelt hare werkzaamheden. Bij afwezigheid wordt hij vervangen door den vice-voorzitter of penningmeester. Leden en leden-begunstigers kunnen aan de discussiën deelnemen; stemgerechtigd zijn alleen de leden. Stemmingen over personen geschieden schriftelijk, over zaken mondeling.

Art. 6. De secretaris is belast met de bewaring van het archief der Vereeniging. Hij houdt notulen van alle vergaderingen en een alphabetische naamlijst der leden, verricht het verdere schrijfwerk en zendt de bij hem ingekomen stukken ter kennisneming aan den Voorzitter. Hij geeft op de

jaarlijksche algemeene vergadering een overzicht van de werkzaamheden en verrichtingen der Vereeniging.

Art. 7. De penningmeester zorgt voor de inning der contributie, doet alle betalingen, die hem door het Bestuur worden opgedragen en houdt van zijne ontvangsten en uitgaven aanteekening in een kasboek. Hij zal in de jaarlijksche algemeene vergadering rekening en verantwoording doen voor eene daartoe in de vorige vergadering aangewezen commissie van drie personen.

Art. 8. De jaarlijksche contributie voor gewone leden bedraagt f 2.50; voor leden-begunstigers f 1.50, waarover per postquitantie, met verhooving van 5 cents incassokosten, wordt beschikt in de eerste helft der maand Februari, indien de contributie niet in de maand Januari aan den penningmeester is toegezonden.

Art. 9. Gewone leden zijn bij verhuizing naar een andere gemeente verplicht binnen een maand het nieuwe adres schriftelijk aan den secretaris op te geven.

Art. 10. Opzegging van het lidmaatschap moet schriftelijk geschieden vóór 1 December bij den secretaris. Bij gebreke van een zoodanige opzegging is men verplicht de contributie voor het eerstvolgende jaar te voldoen.

Alle leden ontvangen kosteloos de van de Vereeniging in druk uitgaande stukken.

Art. 11. Wijzigingen in dit reglement kunnen alleen worden aangebracht als zij op de agenda zijn voorgesteld en op de Algemeene vergadering met minstens $\frac{2}{3}$ van het aantal uitgebrachte stemmen zijn goedgekeurd.

Art. 12. In gevallen, waarin dit reglement niet voorziet, beslist het Bestuur.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Na een cursus van zes maanden met vrucht te hebben doorlopen heeft de leerling P. Been te Norg deze inrichting verlaten in het bezit van een getuigschrift, voor de praktijk en theorie beide „goed”.

Er is thans aan deze inrichting, waar vroeger altijd meer vraag naar plaatsing was dan er leerlingen konden worden opgenomen, slechts één leerling aanwezig, n.l. Joh. van der Woude te Haren. Deze veranderde toestand is enerzijds toe te schrijven aan den invloed der mobilisatie doch anderzijds aan de oprichting van cursussen, een te Appingedam en een te Hoogeveen (Ambachtsschool). Het is heel wat gemakkelijker om een zoodanige leersmederij te laten verdwijnen dan haar zonder eenige subsidie en slechts luttelen zedelijken steun van de belanghebbende paardenhouders en landbouwers-paardenfokkers op te richten en tot bloei te brengen.

Het zou in het belang van het hoefsmidsvak zijn dat er tijdig werd overwogen of het verdwijnen der „leersmederijen” wenschelijk is of niet. De „Groningsche”, waar wellicht meer dan 200 hoefsmiden hunne opleiding hebben ontvangen, is de laatste die in ons land aanwezig is.

— **Het handsmeedwerk in gevaar?** Bij de laatste lichting infanterie, die voor het vervullen van 9 plaatsen aan de Hoefsmidschool was opgeroepen tot het afleggen van een vergelijkend examen, kwamen zeer vele smeden voor, die wel konden beslaan doch geen ijzers maken.

Zij hadden enkel en uitsluitend met machinale ijzers gewerkt en nooit zelf hoefijzers vervaardigd. Het behoeft geen nader betoog dat een dusdanige doorvoering van het gebruik van machinale ijzers zeer ten nadeele van het hoefbeslag moet werken. In alle gevallen toch, waar afwijkende ijzers moeten worden gemaakt, staat een zoodanige smid onbeholpen en het is te duchten dat als regel bij het onderleggen van dit machinale beslag de ongeoefende hoefsmid den hoef naar het ijzer, in plaats van dit naar den hoefvorm, pasklaar zal maken.

G. H.

— **Ambachtsschool te Harlingen.** Ten overstaan van eene commissie, bestaande uit de heeren Dr. H. M. Kroon en S. van Angeren, respectievelijk leeraar en hoefsmidsbaas aan de Rijksveeartsenijsschool te Utrecht, heeft Zaterdag 9 April het eindexamen plaats gehad van den cursus voor hoefbeslag, ter verkrijging van het diploma. Wegens de mobilisatie was het aantal candidaten ditmaal slechts 3, waarvan 2 zijn geslaagd, n.l. de heeren J. Sipma uit Slappeterp en Johs. Bansberg uit Harlingen.

De nieuwe cursus wordt gegeven door den heer Dr. S. R. Ferwerda, Rijksveearts, en den heer O. H. Baarda, gediplomeerd onderwijzer in practisch hoefbeslag, en vangt aan op 6 Mei a.s.

— **Vereeniging ter veredeling van het ambacht.** Het op de algemeene vergadering te Amsterdam op 12 Febr. uitgebrachte 17e jaarverslag is thans in druk verschenen.

Uit dit verslag blijkt dat de Vereeniging 195 personen en 35 Vereenigingen als lid telt.

In 1915 is in begin Augustus vanwege de Vereeniging te Amsterdam de gelegenheid geboden tot het afleggen van proeven van bekwaamheid als meester of als gezel in een 7-tal vakken, w. o. ook voor smeden. Voor de meesterproef in het smeden hadden zich 7 en voor de proef van gezel 37 personen opgegeven, waarvan respectievelijk 4 en 23 deelnamen. 3 deelnemers verwierven den graad van meester en 4 dien van gezel.

De technische commissie voor het afnemen der proeven zegt ten opzichte van de smeden:

„De vaardigheid der candidaten liet veel te wenschen over. Over het geheel vielen de proefstukken niet mede, hetgeen wellicht is toe te schrijven aan de veelzijdigheid van de gestelde eischen, een bezwaar, waarop in het 15e Jaarverslag (proefafneming 1913) reeds is gewezen.

Gebleken is o. a. dat candidaten, nog in de practijk werkzaam zijnde, over het algemeen vlug doch slordig werkten, terwijl candidaten, die niet meer in de practijk werkzaam zijn, b.v. leeraren van ambachtsscholen, veel netter werk leverden, doch daaraan dan ook dubbel zooveel tijd besteedden.

Vele werkstukken werden niet naar den eisch gemaakt. Het smeedwerk werd te veel gelikt en gevijld, het bankwerk werd slechts door enkelen op practische wijze aangepakt, doch niet bevredigend afgewerkt. Het draaiwerk was totaal niets. Het plaatwerk evenwel was van de meesten het beste en in den daarvoor gestelden tijd gemaakt.

Ook de theoretische kennis der candidaten kon niet bevredigend worden genoemd. Het best werd door allen beantwoord de vraag over het vervaardigen van ijzer, hetgeen waarschijnlijk uit het hoofd geleerd werk was. Algemeene vakkennis was zeer onvoldoende, hetgeen, zoo niet voor den gezel, dan toch voor den meester een hoofdvereischte is.”

— **Friesland.** Jhr. H. van Baerdts van Sminia, Secretaris van het Friesch P. S., heeft het volgende verzoek gedaan in het Friesch Weekblad van j.l. Zaterdag:

De gediplomeerde hoefsmeden, welke na 1 April 1915 zijn verhuisd, of met Mei a.s. zullen verhuizen, worden verzocht hiervan opgave te doen aan ondergeteekende, opdat hun juist adres kan worden vermeld op de aanbevelingslijst, welke binnenkort wederom zal worden herdrukt.

Bedoelde opgave, waarbij het oude zoowel als het nieuwe adres dient te worden vermeld, had men reeds vóór 12 April a.s. in te zenden, doch zij die daaraan nog geen gevolg gaven zullen goed doen zulks thans niet meer uit te stellen.

— **IJzer en kolen.** De kolenprijzen zijn zeer hoog en volgens de berichten in de dagbladen zouden de kolen nog duurder worden dan ze thans reeds zijn. Daar de winter achter den rug is, zou men zoo zeggen dat de vraag wat geringer werd doch de oorlogsfabrieken schijnen enorm veel te verwerken. Daarbij zijn de vrachten uit de Vereenigde Staten van Noord-Amerika naar Europa 6 à 7 maal zoo hoog als in vreedestijd.

De ijzerprijzen waren tot dit voorjaar laag, doch nu zijn ze door ingrijpen van Duitsche zijde de voorgaande maand sterk gestegen. Volgens „Iron Age” hebben Frankrijk, China en Rusland 25000 spoorwegwagens in Amerika besteld, waardoor de ijzer- en staalnijverheid met orders is overladen en de prijzen opnieuw zijn gestegen.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** De cursus voor de miliciens der Infanterie, welke op 15 October 1915 werd begonnen, eindigde 1 April l.l.

Voor een diploma kwamen in aanmerking: P. Horst 1e R. I., I. te Kulve 16e R. I., J. Nagelhout 20e R. I., G. Maring Res. Bat. I, J. Althof Res. Bat. I, J. Wiersum Res. Bat. I, K. C. Bos Res. Bat. V.

De burger-leerling W. Mijnbeek uit Barneveld legde op 4 dezer examen af en vertrok gediplomeerd.

Op 1 April l.l. is de nieuwe cursus begonnen met 9 miliciens der Infanterie, 4 miliciens der Cavalerie, 4 miliciens der Bereden Artillerie en de burgerleerling J. H. Herberts uit Hummelo. G. H.

PERSOVERZICHT.

— De Maart-af. van „*Der Hufschmied*” bevatte het volgende:

1°. *De stoot-plaat als nood-scherp* voor het toongedeelte van het winter-ijzer. De Mr. Smid Bruno Höfer te Dresden beschrijft in dit artikel een door hem uitgevonden van staal vervaardigd toonstuk, dat bij plotseling intredende gladheid uitnemend dienst zou hebben gedaan. Het gelijkt op een verkort klap-balkijzer, dat ongeveer reikt tot het zijnelgat, resp. tusschen het 1e en 2e zijnelgat. De uitvinder brengt in het toongedeelte en aan den voorrand van den balk een min of meer scherpe verhevenheid aan en verkrijgt op die wijze betrekkelijk een dubbelen scherpen stoot. Höfer veronderstelde dat dit toonstuk, met gewone of met ijzernagels op het ijzer bevestigd en evenals dit van een opzet voorzien, aanleiding zou geven tot kleppen. De ervaring leerde hem echter anders. (Misschien zijn de omstandigheden gunstig geweest, doch anders lijkt ons die veronderstelling

zeer aannemelijk, terwijl de hoeven ook goed sterk moeten zijn om bij een zoodanige bevestiging geen aanleiding tot brokkeligheid te geven. Red. „De Hoefsmid”).

H. vervaardigde deze stoot-platen in hoofdzaak van oude ploegscharen, bij gebrek aan staalblik; zij zijn 5 m.M. dik. Er was veel navraag naar deze uitgedachte plaatjes, doch wegens gebrek aan grondstof kon hieraan niet worden voldaan. Machinaal, zegt H., zouden deze plaatjes natuurlijk gemakkelijker zijn te vervaardigen.

Het bleek bij de toepassing dat deze stoot-plaatjes ook nuttig waren om het inballen van sneeuw te voorkomen. Het gaat namelijk gemakkelijk om bij zulke ondergelegde plaatjes stroo-matjes, die anders gemakkelijk worden verloren, voldoende te bevestigen.

H. heeft deze plaatjes ook geprobeerd bij een zwaar werkpaard, dat dagelijks 20 K. M. had af te leggen en hierbij telkens 4 toonschroeven van 13 bij 22 m.M. versleet. Bij 15 reizen werden derhalve 60 schroeven, à 7 Pfennig het stuk, versleten, d.i. te zamen voor een bedrag van R. M. 4.20. De platen werden ondergelegd terwijl de ijzers al half versleten waren. De platen hielden het 15 dagen uit, zoodat de geringe onkosten hiervan tegenover een uitgave stonden van R. M. 6.20, wanneer men de ijzerbesparing op R. M. 2 stelt.

H. meent dat ieder ervaren koetsier zich in geval van nood best kan redden om dergelijke toon- of stoot-plaatjes onder te leggen, en deelt mede octrooi op zijne vinding te hebben aangevraagd.

2°. *De geschiedenis van het hoefijzer*, door A. Naigélé te Dessau. Over dit onderwerp is vroeger ook meermalen in „De Hoefsmid” geschreven, terwijl de Kapitein-Paardenarts F. Laméris hierover een geïllustreerd werk heeft uitgegeven, getiteld „Het Hoefbeslag in woord en beeld” en dat in 1904 is verschenen bij de Uitgevers Mij. C. Misset te Doetinchem en naar welk werk wij belangstellenden verwijzen.

3°. *De z.g.n. witte lijn*. De militaire paardenarts Föringer te Regensburg komt hierin tot een min of meer gelijk voorstel als Dr. Kroon eenigen tijd geleden in het Tijdschrift voor Diergeneeskunde heeft gedaan en waarvan in „De Hoefsmid” melding is gemaakt.

4°. Persoverzicht, en korte mededeelingen.

5°. Vragen en antwoorden. A. Schm. te K. in Beieren vraagt welke noodstal wordt gebruikt in de hoefsmidschool te Dresden, waarop de Redactie antwoordt: geen enkele. Weerspannige paarden zijn in den laatsten tijd, indien dwangmiddelen noodig bleken, beslagen met behulp van een gespannen touw of broek, een trens of kaptoom, desnoods met een praam op de bovenlip. Er wordt bij opgemerkt dat op deze wijze veel weerspannige paarden zijn beslagen, terwijl het dikwijls nuttig bleek zulke paarden, door ze eenigen tijd achteruit te laten loopen, vooraf moe te maken.

De April-aflevering van „Der Hufschmied” bevat het volgende:

1°. Wandelleeraars in hoefbeslag (eenigszins uitvoerig op een andere plaats in dit nummer besproken).

2°. Een geval van dubbele zoolvorming, door den dierarts Hesse. Schr.

vertelt hierin van een paard dat geruimen tijd links voor kreupel liep. De kreupelheid was gering, doch duidelijk zichtbaar bij het draven op een harden bodem. Alleen aan den binnenzooltak was eenige welving zichtbaar. Er werd een balkijzer ondergelegd en hierbij het verzengedeelte en het achterste $\frac{1}{3}$ deel van den zijwand vrijgelaten. Er trad evenwel geen beterschap op. De welving aan den binnenzooltak werd langzamerhand erger.

Verscheiden weken later bleek dat op het gewelfde gedeelte weinig zoolhoorn was overgebleven, de verbinding tusschen zooltak en zijwand was verbroken en op 1—2 c.M. diepte viel een 2e zool op te merken. Tusschen de 2 zolen of zoolgedeelten bevond zich een holle ruimte, met een stinkende groen-grauwachtige vuile massa. Na een deugdelijke behandeling trad spoedig beterschap in, zoodat het dier een week later van zijn kreupelheid was hersteld.

3°. Een noodstal voor ossen en paarden, waarvan de constructie is aangegeven door den Mr. Smid Zink te Freysing, welke noodstal op rolletjes is geplaatst en derhalve gemakkelijk verschoven kan worden.

4°. *Het vervaardigen van metaaldraden.* Dit artikel heeft ten doel om aan te geven dat die draden tot nu toe werden getrokken maar dat er een nieuwe methode is ontstaan waarbij metaalpoeder met een zeker bindmiddel tot een pap wordt aangemengd en dit daarna door fijne openingen wordt geperst. Vervolgens wordt een electriche stroom door deze vochtige draadjes geleid. Deze stroom geeft aanleiding dat deze poederdeeltjes zich aaneensluiten tot een fijnen draad, terwijl het bindmiddel wordt afgescheiden. Deze fijne draden dienen bij het samenstellen van electriche gloeilampen. Ten einde nauwkeurig bepaalde draaddikten te verkrijgen, worden de openingen, waardoor de draadjes worden geperst, vervaardigd uit diamant.

5°. *Persoverzicht.* De dierarts Georg Gasz deelde in het „Tierärztl. Zentralbl.“ zijne oorlogservaringen mede in verband met paarden en hoefbeslag. Hij vestigt er de aandacht op dat de opleiding der hoefsmeden in Oostenrijk-Hongarije ernstig onder de oogen moet worden gezien, zoodra de vrede is aangebroken.

Te Zürich zal een vakblad voor hoefsmeden verschijnen, onder redactie van den bekenden Schrijver Dr. H. Schwyter te Bern.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

LOODEN BUIZEN OF IJZEREN PIJPEN VOOR DE WATERLEIDING?

Aan dit vraagstuk is door vele bekwame technische personen reeds langen tijd de noodige aandacht geschonken. Men is daarbij tot de overtuiging gekomen, dat het aanbeveling verdient om bij iederen nieuwen aanleg voor waterleidingen uitsluitend gebruik te maken van ijzeren pijpen. De industrie is het reeds lang gelukt om ijzeren pijpen te vervaardigen van zeer geringe doorsnede, zooals tot dusverre alleen de looden buizen konden worden gemaakt, en buitendien deze ijzeren pijpen van binnen en buiten met een

beschuttende asfaltlaag te bedekken. Sedert tal van jaren zijn zulke pijpen bereids op talrijke plaatsen met het beste succes in gebruik, terwijl ze door hun billijken prijs zichzelf voor dit doel aanbevelen.

Daar tot nu toe voor het grootste gedeelte looden buizen en wel zulke uit lood met andere metalen gemengd (compositie), of uit gezwaveld lood, of looden buizen met een tinnen voering bestaan, welke laatstgenoemden worden gebruikt voor zacht water, ontstaat de vraag, welke maatregelen te treffen zijn, om de schadelijke inwerking van het lood op het leidingwater te voorkomen. In de eerste plaats zal men alleen dan looden buizen voor de waterleiding gebruiken, wanneer het water niet in staat is om het lood op te lossen. Daar echter vele waterleidingen water leveren, die zulks wel doen, zal men allereerst het geleverde water aan een zorgvuldig onderzoek moeten onderwerpen. Blijkt dat het water door het lood aangetast wordt, dan moet men voor deze leiding looden buizen gebruiken met een tinnen voering, welke laatste door verschillende waterleidingen in verschillenden dikten wordt voorgeschreven.

Voor de verbinding dezer buizen mogen natuurlijk geen loodhoudende soldeeringen gebezigd worden, doch wendt men hiervoor de zoogenaamde klemverbindingen aan, of men gebruikt speciale *tinverbindingen*, welke nog weinig gebruikt worden, omdat ze minder bekend zijn. Het zwavelen der looden buizen voor dit doel heeft in het geheel geen nut. Een andere beschutting verkrijgt men door het inschakelen van een ontzuringsinrichting, b.v. als men het leidingwater door een filter laat loopen, welke gevuld is met stukjes marmar. Hierdoor toch verliest het water de eigenschap lood aan te tasten of op te lossen.

Verder wijzen wij er op dat het lood eerst dan in het water wordt opgenomen, wanneer het eenige uren, b.v. een geheelen nacht, in de buizen stilstaat; men kan zich hiervoor vrijwaren door eerst een zekere hoeveelheid af te tappen, voor men het water gebruikt.

F. J. M.

— *Een inrichting welke een lekke autoband gevuld houdt.* Een uitvinding, welke, indien zij houdt, wat zij belooft, den automobilisten veel van de moeite en onaangenaamheden zal kunnen besparen, welke zij thans onder vinden door het lek worden van een band, is de volgende: Het is een pomp, welke niet slechts de banden oppompt, doch de lucht daarin onder druk houdt, ook al zijn punctures in den band aanwezig. De pomp kan door elkeen in minder dan een minuut aan de naaf van het wiel worden aangebracht. Zij werkt als rotatiepomp, daar elke omwenteling van het wiel door middel van de pomp lucht in den band perst, zoodat de band steeds gevuld blijft, al stroomt ook de lucht voortdurend door een puncture weg. Er moeten proeven genomen zijn met banden, welke opzettelijk op vijf plaatsen gepuncteerd waren; ondanks dezen verre van halven maatregel bleef de band hard, zoolang de auto liep. Een van deze inrichting voorziene auto hoeft dus niet stil te houden voor de lastige reparatie onderweg, doch kan, na het aankoppelen van de pomp, naar de naaste garage of herstellingsinrichting worden gereden.

(u. *Haagsche Post.*)

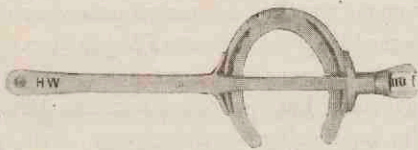
HOEFVEILIGHEIDSKLEM.

In de Febr.-aflevering van „De Hoefsmid” komt in het artikel „Enkele opmerkingen omtrent het dit jaar in het leger ingevoerde sneeuwbeslag” o.m. het volgende voor:

„Behalve tegen sneeuw zal dit kurkbeslag beveiligen tegen uitglijden op „asphalt en zal het bovendien het hoefmechanisme in de hand werken. Bij „grootte gladheid zal men ook bij dit beslag schroefkalkoenen moeten toe- „passen en zal men hier met dezelfde bezwaren te kampen hebben als bij „het plaatjesbeslag, daar n.l. bij het kurkbeslag geen gebruik kan worden „gemaakt van den veiligheidshefboom. Het in- en uitdraaien zal dan ook „met voorzichtigheid moeten gebeuren en wanneer het fixeeren van den hoef „zaakkundig door een smid gebeurt, behoeft dit geen nadeel op te leveren.”

Na het lezen hiervan hield ik mij bezig met het ontwerpen van een hoef- veiligheidsklem, welke zoowel bij het plaatjesbeslag als bij ijzers met ingelegde kurkzolen met vrucht kon worden aangewend.

In het ontwerpen en daarna vervaardigen van een zoodanige klem meen ik naar wensch te zijn geslaagd.

De bovenstaande afbeelding van het instrument geeft duidelijk de constructie aan en behoeft voor de toepassing in de practijk ook weinig toelichting. — De klem is door de aangebrachte schroef zeer gemakkelijk verstelbaar en daardoor voor de meeste hoeven passend. Voor abnormaal groote ijzers is het toestel, waarnaar bovenstaande afbeelding is genomen, niet berekend, maar daarvoor ware dan een iets grootere klem te nemen.

Naar mijne overtuiging waarborgt deze klem een betere beveiliging tegen het verwringen van de kootgewrichten dan de bestaande en bekende veiligheidshefboom. Het gewicht is slechts 5 ons en derhalve een gemakkelijk mede te dragen gereedschap.

Of de vinding waardeering te beurt zal vallen, moet de tijd leeren. Voor invoering bij het leger wil ik een poging doen door een exemplaar ter beoordeeling te zenden aan de betreffende leger-autoriteit.

VERGADERING DER VEREENIGING VAN ONDERWIJZERS
IN PRACTISCH HOEFBESLAG,

gehouden 2e Paaschdag te Utrecht.

Tegenwoordig waren alle leden van het voorloopig bestuur, n.l. de heeren M. Ritsema, H. van Waasbergen, J. Ph. Huitink, G. J. Rolink en S. van Angeren, benevens 8 gewone leden en 1 lid-begunstiger.

De voorzitter Ritsema opende de vergadering met een woord van welkom aan de aanwezigen, waarna de notulen der vorige vergadering werden gelezen en ongewijzigd goedgekeurd.

De secretaris deelde mede eenige kennisgevingen te hebben ontvangen van leden, die door hun militaire plichten verhinderd waren tegenwoordig te zijn.

De statuten en het huishoudelijk reglement, waarvan de ontwerpen in de April-aflevering van „De Hoefsmid” zijn opgenomen, werden artikelsgewijze nagegaan. Vooraf werd bij meerderheid van stemmen vastgesteld dat het Bestuur voorloopig te bestaan uit 3 leden, waartoe werden verkozen de heeren M. Ritsema te Appingedam (voorzitter), H. van Waasbergen te Oud-Beierland (secretaris) en J. Ph. Huitink te Ruurlo (penningmeester).

In het ontwerp-statuten werden slechts kleine wijzigingen aangebracht. In art. 1 is „te Appingedam” vervangen door „daar waar de Voorzitter van het Bestuur woonachtig is.” „Leden” is in verschillende artikelen vervangen door „gewone leden,” terwijl behalve gewone leden en leden-begunstigers ook donateurs kunnen worden toegelaten.

In het ontwerp-huishoudelijk reglement zijn ook slechts enkele geringe veranderingen aangenomen, waarbij de contributie voor donateurs (personen of vereenigingen) is bepaald op ten minste f 5 per jaar.

De Voorzitter deelde omtrent het punt der agenda: „Opleiding van hoefsmeden” mede, dat naar het gevoelen van het Bestuur het aantal lessen, dat op een cursus in hoefbeslag wordt gegeven, dient te worden vermeerderd tot 16 à 20 en dat er een centrale commissie voor het examineeren van alle cursianen in het land in het leven zou moeten worden geroepen.

De vergadering kon zich in beide opzichten wel met het gevoelen van het Bestuur vereenigen. De vraag of deze eventueele examencommissie zou dienen te zijn een Rijkscommissie of wel eene commissie, benoemd door de Vereeniging, zooals o.m. het geval is bij de Federatie van Handels- en Kantoorbedienden, ontspan zich nog al eenige discussie. Algemeen was men van gevoelen dat de Vereeniging zich eerst met het verzoek tot de Regeering zou dienen te richten om een zoodanige examencommissie te willen benoemen. Het werd voorts nuttig geacht om voor de jaarl. algem. vergadering in Januari 1917 een spreker uit te noodigen om dit onderwerp in te leiden, om hierna een gemotiveerd verzoek tot de Regeering te richten, met het doel om op de begroting 1918 een uitgaafpost voor een zoodanige examencommissie te verkrijgen. Tot leden der commissie voor het nazien der rekening van den penningmeester over 1916 werden benoemd de heeren: S. van Angeren te Utrecht, P. Bongaerts te Maasniel en Luijten te Gorinchem.

VEREENIGING „HET FRIESCH PAARDENSTAMBOEK.”

Erkend bij Kon. Besluit van 23 Augustus 1879, No. 26, 15 Augustus 1884,
No. 19, 9 Januari 1897, No 11 en 27 Augustus 1907, No. 61.

Het Bestuur brengt ter kennis van de eigenaars van paarden, dat onderstaande personen, 't zij aan de Hoefsmidschool te Amersfoort, 't zij bij een der Detachementen Veld-Artillerie als hoefsmid zijn opgeleid of met goed gevolg een cursus in hoefbeslag hebben gevolgd en dat zij alzoo nagenoemde personen voor het hoefbeslag aanbeveelt:

Akkerwoude,	A. Riemersma.	Nes (W. D.),	†S. J. Brantsma.
Akkrum,	O. H. Harmsma.	”	H. P. Geertsma.
Anjum,	M. Broekens.	St. Nicolaasga,	J. G. v. Zandbergen.
Bakhuizen,	C. R. Mous.	”	B. J. Heins.
”	D. Nota.	Nieuwehorne	J. J. Herders.
Bakkeveen,	J. F. Jansma.	Noordwolde,	P. Otter.
Balk,	J. Laroooy	”	J. A. Groenewoud.
”	S. de Blauw.	O. Nijkerk,	F. P. Geertsma.
”	J. Bijlsma.	”	J. Postma.
”	Sj. W. Pelsma.	Nijland,	G. Th. Brouwer.
Bolsward,	D. van Wieren.	Oenkerk	G. J. Berghaeuser.
Britsum,	F. S. Posthuma,	” (Molenend)	†A. B. Westerhuis.
Buitenpost,	M. H. Smedes.	Oldeberkoop	L. H. Nijk.
Burum,	W. P. v. d. Woude.	”	F. de Vos.
	(bij Wed. Boonstra)	”	R. M. ten Wolde.
Dongjum,	Jan Wiersma.	Oldeboorn,	G. N. Waringa.
Donkerbroek,	W. K. v. d. Velde.	Oosterend,	S. K. Elzinga,
Drachten,	†J. S. Geertsma.	Oosterlittens,	D. D. Minkema.
Drachster-Comp.	J. H. Keuning	Oostrum,	F. Fokkinga.
Driesum,	†M. B. Westerhuis.	Oudebildtzijl,	G. T. Tuinstra.
Drogeham,	C. A. Groenveld.	Oudega(H.O.N.)	A. Nolles.
Eestrum,	J. S. Koster.	Oudega (Sm.)	H. P. Smedes.
Elsloo,	H. Santing.	Oudega (W.)	H. P. v. d. Berg.
Engwierum,	W. Cordel	Oudeschoot,	J. S. de Jong.
”	Johs. Cordel	”	G. de Jong.
Franeker,	P. Coopmans Jr.	Pingjum,	R. Huisman,
Gauw,	†H. B. Steunebrink.	Rauwerd,	W. B. Bergsma.
Garijp,	K. Kuipers.	”	D. N. de Vries.
Giekerk,	J. K. Olijnsma.	Ried,	P. F. de Vries.
Gorredijk,	H. W. Jongbloed.	Rinsumageest,	A. Geertsma.
Hantumhuizen,	D. Geertsma.	Rotsterhoule	H. W. ten Hoeve.
Harlingen,	O. H. Baarda.	Rottevalle,	†J. A. Bijlsma.
Heeg,	C. L. Nauta.	Rijperkerk,	Æ. Faber.
Heerenveen,	†J. W. de Jong.	Rijs,	H. J. Feenstra.
”	†O. H. Wagenaar.	Scherpenzeel,	E. J. Stroop.
Hemrik,	†S. L. Hoekstra.	Schraard,	K. P. van Tuinen.
Herbaijum,	P. Luinstra	Sexbierum,	P. J. Leijen.
Holwerd,	D. M. Geertsma.	”	†J. G. Faber.
Hommerts,	E. Regeling.	Sloten,	J. A. Boomsma
Idskenhuizen,	R. v. d. Scheer.	”	(bij de Wed. Wijtsma).
St. Jacobi Par.	Tj. Dijkstra.	”	J. Zuiderhof.
Jellum,	S. W. Dijkstra.	”	I. A. Zuiderhof.
Joure,	Jan Roek.	Sneek,	G. Rijpkema (Lemsterw.)
”	†O. Wassenaar.	Spannum,	P. P. Piekema.
”	E. v. d. Meulen.	Steggerda,	B. Trompetter.
Kimswerd,	F. F. de Vries.	Stiens,	A. P. van Dijk.
Kollum,	W. R. Adema.	”	S. Jellesma.

Kortezwaag,	L. G. Heringa.	Surhuisterveen,	J. W. Wouda.
"	J. Koelma.	Terwispel,	Gerben de Vos.
Koudum,	S. van Asperen.	Tjalleberd,	IJ. S. Faber.
Kubaard,	K. Westhof.	Tjerkwerd,	F. Schukken.
Langezwaag,	J. Houwman.	Tzum,	S. J. Smit.
Leeuwarden,	†H. Jansma (Nieuwestad.)	Tzummarum,	†M. Keuning.
"	†J. Tinga (Torenstr.)	"	M. F. de Vries.
Lemmer,	†J. Witteveen.	Ureterp,	J. B. de Boer.
Lippenhuizen,	R. M. v. d. Velde.	Veenwouden,	B. K. v. Weemen.
Makkinga,	J. M. Panders,	Warns,	H. Mous.
Makkum,	†B. L. Lutgendorff.	Wieuwerd,	G. Landstra.
"	H. Hoogebloom.	Winsum,	L. T. de Jong.
"	†C. S. Lutgendorff.	Witmarsum,	J. Broekstra.
Menaldum,	†P. F. de Vries.	Wolvega,	†Jan v. d. Hoëff.
Metslawier,	K. F. Vellema.	Wommels,	D. van Wieren Jr.
Midlum,	S. J. Menage.	Workum,	H. P. Nauta.
Munnekezijl,	J. Smedes.	Woudsend,	†R. Posthumus.
		Wijtgaard,	W. Bottema.

De met † gemerkte personen hebben hunne opleiding genoten aan de Hoëfsmidschool te Amersfoort of bij een der detachementen Veld-artillerie.

Leeuwarden, Mei 1916.

Het Bestuur der Vereeniging „Het Friesch Paarden Stamboek”,

J. L. Blanksma, *Voorzitter*.

H. van Baerdts van Sminia, *Secretaris*.

(u. *Friesch Weekbl.*)

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoëfbeslag te Groningen.** Op 3 Mei is als leerling toegelaten H. Hafman te Ruinen (Drenthe).

Verder verblijft aan de Inrichting de leerling J. v. d. Woude van Haren. Er zijn derhalve nog eenige leerling-plaatsen open. Belanghebbenden, die een cursus wenschen te volgen, kunnen zich daartoe annmelden bij den smidsbaas D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35 Groningen.

— **Hoëfbeslag-cursus te Arnhem.** Op 1 April 1916 heeft ten overstaan van het bestuur der Afdeeling Arnhem van de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw in de Ambachtschool te Arnhem door de hoëfbeslag-commissie het overgangsexamen naar het 2e gedeelte van den hoëfbeslag-cursus plaats gehad.

Alle 13 leerlingen zijn geslaagd, t. w.: J. M. Overbeek te Azewijn, W. Piek te Heurne bij Dinxperlo, J. Koop te Laren (Geld.), J. Lemmen te Weurt bij Nijmegen, D. J. Vossers te Doesburg, J. W. Prinsen te Etten (Geld.), A. A. Klein Antink te Zevenaar, J. Rothoff te Zetten, B. Seegers te Drempt, J. A. Booltink te Loo bij Duiven (fort Westerfoort), W. Bouwmans te Randwijk, H. Helmis te Azewijn en St. van der Pol te Opheusden.

De namen zijn geplaatst naar de volgorde van aangifte. De laatstgenoemde volgt voor de 2e keer (3e jaar) de lessen. In het komende najaar zal het 2e gedeelte een aanvang nemen.

De leider,
van Dorssen.

Arnhem, 17 April 1916.

— **Zeeland.** Uit de rekening van de Maatschappij t. bev. van Landbouw en Veeteelt in Zeeland over 1915 blijkt dat de cursussen in hoefbeslag f 959.03 hebben gevorderd, waartegen een post ontvangsten staat van f 1094.25.

— **Het toekomstige aantal paarden in Nederland.** In verband met de mobilisatie in 1914, waardoor ook vele fokpaarden zijn gevorderd en met het jaarlijks tijdelijk toestaan van den uitvoer van ruins en hengsten, beneden den leeftijd van 20 maanden, wordt in sommige kringen wel de vraag geopperd, of onze paardenstapel wel op de getalsterkte blijft, daar de invoer in 't geheel niets meer te beteekenen heeft.

Er wordt hierbij gewoonlijk te veel uit het oog verloren dat vóór de mobilisatie jaarlijks ook groote hoeveelheden jonge paarden over de grenzen gingen en zoowel merries als ruins en hengsten. De uitvoer van merries is echter geheel gestaakt vanaf Aug. '14, zoodat deze als het ware voor de fokkerij bewaard blijven. De hoogere prijzen der paarden brengen voorts mede, dat aan het fokken van paarden meer aandacht wordt geschonken.

Hieruit volgt dat de vrees voor het verminderen van den paardenstapel niet groot behoeft te zijn, iets wat natuurlijk niet gaarne wordt gezien door allen wier belangen er rechtstreeks of zijdelings mede in verband staan.

De toename van de fokkerij in ons land moge blijken uit het volgende: Volgens officiële opgaven werden in het jaar 1913 totaal 73385 merriën gedekt door goedgekeurde hengsten, in 1914 79569 en in 1915 totaal 87417.

De Minister van Landbouw, N. en H. heeft omtrent het aantal dekkingen in 1915, in de onderscheidene provinciën, de volgende publicatie gedaan in de Staatsecurant:

PROVINCIEËN.	Aantal in de provincie thuis behoorende merriën.		Totaal aantal gedekte merriën in de prov. thuis-behoorend.
	Gedekt binnen de provincie.	Gedekt buiten de provincie.	
Groningen . .	8.562	392	8.954
Friesland . .	5.929	312	6.241
Drenthe . . .	4.584	539	5.123
Overijssel . .	2.605	750	3.355
Gelderland . .	12.829	436	13.265
Utrecht . . .	2.638	516	3.154
Noordholland	5.246	220	5.466
Zuidholland .	10.064	352	10.416
Zeeland . . .	14.344	14	14.358
Noordbrabant	12.611	403	13.014
Limburg . . .	4.022	49	4.071
	83.434	3.983	87.417

— **Beslagprijzen.** Tengevolge van de tijdsomstandigheden zijn de prijzen voor een stel nieuwe ijzers, of voor het verleggen, vrij algemeen verhoogd. Eenige verhooging kon reeds vóór het uitbreken van den oorlog een billijken

eisch heeten, doch de concurrentie-strijd en de afstand, waarop de meeste smeden zich van elkaar houden, beletten het in vervulling komen van dien wensch. Nu ieder zich met grond beroepen kan op het duurder worden van de benodigde materialen vindt de verhooging weinig tegenkanting en kan ze derhalve gemakkelijk worden in- of doorgevoerd.

Wij zagen dezer dagen in een beslagplaats op een stevig carton gedrukt dat 4 nieuwe ijzers voor een paard f 2.— en voor een hit f 1.80 kosten. Dit lijkt ons navolgenswaardig, niet alleen omdat men daardoor van veel redeneering blijft verschoond, maar het gedrukte tarief vestigt meteen het vermoeden dat de prijzen algemeen geldend zijn. Dit laatste zal in de steden vrij wel het geval zijn en in sommige plattelands-gemeenten ook, maar wij gelooven dat bovenstaand tarief nog wel niet overal zal worden geheven.

— **'s Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.** Bij Min. besluit van 28 April 1916 is benoemd tot onderbaas van de hoefsmederij aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht de heer H. Vossers, gediplomeerd onderwijzer in practisch hoefbeslag te Doesburg.

* * *

Op 17 Mei wordt in het gebouw van de Directie van den Landbouw (Min. v. L., N. en H.) te 's-Gravenhage aanbesteed de bouw van een hoefsmederij, o.a. als eerste gedeelte van een gebouw voor Zoötechniek, op het terrein van Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

— **Cursus in hoefbeslag te 's-Gravenhage.** De tweejarige cursus in hoefbeslag, uitgaande van de afdeling „'s-Gravenhage der Holl. Mij. van Landbouw,” onder leiding van den gepens^d. Majoor Paardenarts J. Laméris, belast met den Vétérinairdienst bij het Koninklijk Staldepartement, eindigde met een examen op 5 en 6 Mei j.l.

Het eerste gedeelte van dezen cursus had plaats van begin Nov. 1913 tot begin April 1914 in de Alexander-kazerne, — smederij van het 3e Reg^t. Huzaren. 12 leerlingen volgden dezen cursus.

De groote oorlog verhinderde van 1914—1915 het houden van het 2e gedeelte van den cursus. Dit kon eerst plaats vinden in Nov. 1915—1916 en wel door de goedgunstige beschikking van Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin, waarbij de smederij van het Koninklijk Staldepartement disponibel werd gesteld. Ook mocht de te Utrecht aan 's Rijks Veeartsenijschool geëxamineerde hoefsmid, de heer J. Meijer van het K. S. D., belast worden met het verdere practische onderricht.

Ondertusschen waren twee leerlingen afgevallen, terwijl een derde — gemobiliseerde — geen verlof kon krijgen voor één dag 's weeks, al was hij ook in garnizoen in Leiden, bij het daar staande Regiment Infanterie!!

De examen-commissie bestond als gewoonlijk uit den heer J. B. H. Moubis, gepens^d. Dirigeerend Paardenarts, den heer C. Fauël, dierarts te Rotterdam, en den leider van den cursus.

De uitslag was: P. de Klerk van Puttershoek, L. Morée van Rozenburg,

J. A. Lipman van Wateringen, A. J. de Lignie van Oude Tonge, J. A. de Lignie van Oude Tonge, J. P. Rademaker van Zegwaard, allen „met lof”, K. A. Havelaar van 's Gravendeel, A. Tieleman van Zuid-Beijerland, beide „met goed” en C. Barth te 's Gravendeel met „voldoende”.

De algemeene opmerking der examen commissie was, dat zoowel het theoretisch als vooral het praktische gedeelte getuigde van betere *beslagenheid* der leerlingen, vergeleken bij de vorige examina vanaf 1900/1901; zijnde allen éénjarige cursussen.

De gepens^d. Majoor Paardenarts,
Laméris.

— De **Provinciale Regelingscommissie** voor de paardenfokkerij in elke provincie heeft jaarlijks een verslag uit te brengen over de paardenfokkerij in haar provincie. Daarin wordt dan ook gewoonlijk iets over de verzorging der paarden gezegd.

In het verslag der bedoelde commissie voor *Zuid-Holland* over 1915 komt o.m. het volgende voor ten opzichte van de op keuringen voorgebrachte paarden:

„De verzorging der voorgebrachte paarden laat weinig of niets te wenschen over; ook het beslag is in de meeste gevallen voldoende.”

De commissie voor *Limburg* schreef dienaangaande:

„De verpleging van fokpaarden en de opvoeding van veulens geschiedt heel wat beter dan vroeger; ook het hoefbeslag ondervindt de goede uitwerking der gehouden cursussen. Toch moeten, vooral de kleinere fokkers, voortdurend en bij herhaling op het gewicht van een en ander worden gewezen; anders keeren zij zóó gemakkelijk weer tot den ouden sleur terug.”

In het verslag der Prov. Reg. commissie voor *Noord-Holland* lezen we: „In de verzorging der fok- en jonge paarden is steeds verbetering merkbaar, terwijl het voorbrengen der dieren op de verschillende keuringen, op enkele uitzonderingen na, niets te wenschen overlaat.”

PERSOVERZICHT.

— *Georg Gasz*, paardenarts bij den Oostenrijksch-Hongaarschen landstorm, die in het Tierärztl. Zentralbl. de krijgsbruikbaarheid van verschillende paardensoorten bespreekt, zegt daarbij o.m.:

Wat de hoeven betreft, gaven de zware paarden niet meer moeilijkheden dan de andere soorten. De hoefsmeden uit verscheidene Kroonlanden bleken onvoldoende onderlegd. De nagezonden winterijzers moesten eerst beter worden afgewerkt; pas met het einde van November kwamen ze spaarzaam binnen. De opleiding der hoefsmeden zal, zoodra de vrede daar is, ernstig onder de oogen moeten worden gezien.

— *Russische paarden*. Dr. Magerl was in de gelegenheid aan het Oostelijk front een aantal Russische paarden te bezichtigen, welke in het veroverde gebied voor het Duitsche leger gerequireerd werden, om als trekpaarden te dienen. Het was een collectie van circa 400 paarden, zonder uitzondering vermagerd en verwaarloosd. In Lithauen werd de qualiteit der Russische paarden beter. Het Lithauer-Poolsche paard is ± 1.40 M. hoog, mooi van

hoofd, krachtig gebouwd, betrekkelijk laag op de beenen. Gewoonlijk zijn het schimmels of bruinen, zelden vossen. Manen en staart zijn dicht behaard en lang, de hoeven hard en sterk. Het hoefbeslag was beneden critiek, de nagels werden niet geniet, maar slechts omgebogen. Oudere paarden lijden herhaaldelijk aan hoefzickten en aan verbeening der hoefkraakbeenderen. Het humeur der paarden is zeer goed, de dieren zijn bijna allen zeer gewillig; zelfs jonge hengsten lieten zich bijna zonder uitzondering als trek- en rijpaarden gebruiken. Het Russische paard stelt weinig eischen aan voeding en verpleging....

(u. Münch t. W.)

— *Steenkolen, ijzer en staal.* Omtrent den steenkolen-, ijzer- en staalhandel te *Liverpool* en omstreken gedurende het eerste kwartaal van 1916, bevat „Handelsberichten” de volgende mededeeling van Consul Bonke te *Liverpool* (Engeland):

Steenkolen. Over het geheel genomen kan worden gezegd, dat in de behoeften van het publiek zeer gemakkelijk voorzien werd, ondanks het feit, dat een groot aantal werklieden uit dit bedrijf dienst in het leger genomen heeft. De middelen van vervoer in dit district werden door den zachten winter zeer weinig door het weder bemoeilijkt, en dit tezamen met het feit, dat aanzienlijke voorraden gedurende den zomer waren opgeslagen, hebben den handel in staat gesteld aan de plaatselijke aanvragen tegemoet te komen. Een groot aantal fabrieken, welke zijn opgericht of thans gebruikt worden voor den aanmaak van ammunitie, zullen waarschijnlijk een sterk toenemende hoeveelheid brandstoffen noodig hebben, maar daar het verbruik voor huishoudelijke doeleinden thans aanzienlijk minder zal zijn dan gedurende de wintermaanden, zal eene extra hoeveelheid voor dit doel beschikbaar zijn.

Om verschillende redenen heeft de regeering het noodig geoordeeld gedurende de laatste maanden het verleen van uitvoercertificaten voor kolen te beperken en dit heeft er ongetwijfeld toe bijgedragen een betere voorraad in dit land te behouden, terwijl de „Limitation of the Coal Prices Act” eene abnormale stijging van prijzen voor de binnenlandsche markt verhinderd heeft. Hierbij moet worden opgemerkt, dat aan de mijnwerkers in de vereenigde districten eene loonsverhooging van 5 pCt. is toegekend. Door het groote aantal stoomschepen, die door de regeering zijn overgenomen, is de vraag voor de scheepsbunkers in deze haven niet zoo groot als gewoonlijk, ofschoon extra hoeveelheden dikwijls benoodigd zijn in andere richtingen.

Terwijl er geen overmaat van kolen aan de markt is geweest, was er aan den anderen kant ook geene groote schaarschte, en de prijs voor *Lancashire Screened Steam Coal* bleef gestadig op ongeveer 22-/F.O.B. *Mersey* havens, doch tengevolge van het verminderen van de openbare verlichting en de groote aanvragen voor deze qualiteit brandstof voor industrieele doeleinden, is de hoeveelheid gascokes in de markt buitengewoon schaarsch geworden.

IJzer en staal. De ijzer- en staalmarkt was gedurende de eerste drie maanden van dit jaar meer onder de contrôle der regeering en het is nu moeilijk fabrieken te vinden, die handelsorders kunnen uitvoeren. De prijzen zijn belangrijk gestegen en in den handel betrokkenen verwachten op het oogenblik geene daling.

— *De Amerikaansche ijzer- en staalmarkt.* In zijn wekelijksch overzicht wijst het vakblad *Iron Age* er op, dat de productie van ruw ijzer gedurende de maand April 3,228,000 ton bedroeg, met een dagelijksche productie op het einde der maand van 322,000 tons, met 109 hoogovens in werking. De arbeidsmoeilijkheden zijn in de afgelopen week sterker geworden en reeds voorziene stakingen braken uit, die zoowel de productie der fabrieken als de consumptie der staalverbruikers hebben belemmerd. Er is nog geen aanwijzing, dat de druk op de fabrieken zal verminderen, maar de kooplust is eenigszins afgenomen en de kwestie omtrent de prijsbepaling voor leveringscontracten in de toekomst drukt enkele groote belangen.

(„u. N.R.C.”.)

— De Mei-aflevering van „*Der Hufschmied*” bevat het volgende:

1°. Practische ervaringen bij paarden die zich strijken, door Fritz Steding „geëxamineerd hoefsmid met lof” te Utrecht (Holland). Schr. begint met de vraag, welke beslag-methode tegen het strijken verdient de voorkeur, die waarbij de buiten- of die waarbij de binnenhoefwand wordt ingekort? Dit is een vraag waarover in vakkringen reeds veel is gestreden. Men geeft elkaar gaarne toe dat de stand in de eerste plaats van grooten invloed is.

Schr. zegt dat allereerst noodig is om de oorzaak bij elk geval van strijken vast te stellen, alvorens het euvel doelmatig kan worden verholpen, wijst er op dat de hoef dikwerf verkeerd wordt besneden, dikwerf de binnentak van het ijzer te nauw wordt gelegd, soms zelfs drie-kwart ijzers worden ondergelegd en dat ten slotte meermalen gebruik moet worden gemaakt van strijklappen of andere hulpmiddelen. Schr. zegt: mijne grondstelling is: „Fesselbalance nach aussen”. Een zuivere vertaling hiervan is minder gemakkelijk, te meer daar de Deutsche uitdrukking o.i. de bedoeling ook niet geheel juist weergeeft. De bedoeling zal toch zijn dat het lichaamsgewicht meer op de buitenhelft van de gewrichten van het onderbeen wordt overgebracht, hetgeen te bereiken valt door den buitenhoefwand te besnijden, in te korten.

S. deelt daarna het volgende mede:

Over het geheel genomen strijken zich meer paarden doordat de ijzers te nauw dan te ruim zijn gelegd. Een der gevaarlijkste standen is de Fransche stand. Hierbij kort ik allereerst de buiten-hoefhelft zoo sterk mogelijk in en de binnen-hoefhelft wordt geheel ontzien, — maak een paar ijzers waarvan de buitentak sterk bodemnauw is, terwijl de rits in den toon doorloopt en hier tevens van nagelgaten wordt voorzien. De binnentak wordt ter plaatse, waarmede werd gestreken, recht afgevijld en bodemnauw gelaten tot aan het laatste derde gedeelte, waar hij een recht verloop verkrijgt — slechts den scherpen rand neem ik hier af — en tevens, om den dikwijls ingetrokken verzenwand beter te ondersteunen, breeder gesmeed. Bij het passen wordt niet alleen een toonlip maar ook een buiten-zijlip aangebracht, ten einde het naar binnen verschuiven van het ijzer te voorkomen. De buitentak wordt in geen geval ruimer gelegd dan de hoornwand loopt en evenmin langer gemaakt dan de wand. De binnentak wordt aan het binnentoongedeelte, daar waar het dier zich mede strijkt, nauw gepast en in het laatste gedeelte geleidelijk ruimer gelegd. In zijn achterste derde gedeelte wordt deze tak zoo ruim gelegd dat de kroonrand loodrecht door dit ijzergedeelte wordt

ondersteund. De binnentak wordt steeds langer gelaten dan de buitentak, terwijl de ijzerrand aan de ondervlakte natuurlijk goed wordt bijgevijld. Het aan het binnentoongedeelte overstekende hoorn wordt matig glad geraspt.

Vorenbedoeld ijzer is b.v. gebezigd bij een luxe-paard met hoogen gang, dat zich streek tegen de (voor) knie. De hoeven werden aan de buitenzijde zooveel mogelijk besneden; ik paste het ijzer niet alleen aan het binnentoongedeelte nauw maar ook aan den buitentak, ten einde het gewicht van den lichaamslast meer op de buitenhoefhelpt over te brengen. Bovendien werd de binnentak in het verzengedeelte van nagels voorzien, ten einde het ijzer goed bevestigd te houden. Het resultaat was uitstekend.

Een bodemnauwe stand geeft minder aanleiding tot strijken en zoo dit toch optreedt kan het minder moeilijk worden verholpen. Het strijken geschiedt hierbij meer met den hoof dan met het ijzer, doordat de binnenwand te schuin verloopt. Hierbij mag de binnenwand niet zoo sterk worden ingekort als bij bodemwijden stand den buitenwand. Het bij bodemnauwen stand te bezigen ijzer dient een breedere buitentak te hebben en zoo ruim worden gelegd dat de kroon loodrecht door het ijzer wordt ondersteund; voor het overige wordt de buitentak, al naardat de stand zulks vereischt, recht of bodemwijd gesmeed, en men ritst hem „vetter” dan gewoonlijk, zoodat de nagelgaten midden in de breedte van het ijzer komen te zitten. De binnentak wordt smal en over het geheel bodemnauw gesmeed. Al moge de buitentak van het ijzer dan ook ruimer worden gepast dan bij bodemwijden stand, zoo mag zulks toch niet worden overdreven, daar de binnentak reeds nauwer wordt gelegd dan bij den bodemwijden stand. De ijzertakken moeten even lang zijn.

Ten slotte wensch ik nog op een onjuiste meening van vele hoefsmiden te wijzen. Het komt voor dat een paard zich slechts met een been strijkt. In dit geval schenkt de smid uitsluitend zijn aandacht aan dit been. Dit is alleen dan juist indien bij het beslaan van het andere been geen fouten zijn gemaakt. Zoo deze hoof aan de buitenzijde te hoog is of het ijzer niet past en hierdoor een onregelmatige stand wordt verkregen, dan is het niet mogelijk het strijken op te heffen. Daarom is het noodzakelijk steeds de beide hoeven te controleeren en de ligging van beide ijzers na te gaan.

Menig paardeneigenaar zal nauwelijks gelooven dat de hier beschreven methode de mooiste gevolgen heeft. Indien echter de hoefsmid zich met deze methode goed vertrouwd heeft gemaakt en haar nauwkeurig uitvoert, dan zal hij zijne cliëntèle overtuigen dat men het paard niet door het nauwe leggen van het ijzer van het strijken zal afhelfen, doch integendeel het beste door de methode waarbij de lichaamsbelasting op de buitenhelpt van het kogelgewricht wordt overgebracht.

(De door den heer S. verkondigde meening komt ons volkomen juist voor, doch het lijkt ons toe dat de methode niet bepaald nieuw is, zooals Schr. doet voorkomen. Dit neemt niet weg dat het ongetwijfeld nuttig is om opnieuw de aandacht er op te vestigen dat de bestrijding van het strijken dikwijls op onjuisten grondslag geschiedt. Red. „De Hoefsmid”).

2°. Voorstellen om onderscheidene vakuitdrukkingen door meer juistere benamingen te vervangen. (Wij zullen deze in de Juni-aflevering vermelden).

3°. Persoverzicht en korte mededeelingen.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

HARDEN.

Om een proef der juiste verwarmingstemperatuur te maken, neemt men een staafje staal, dat men op afstanden van 2 c.M. van inkeepingen voorziet en daarna in het vuur aan het einde tot wit-heet verwarmt, in het water afkoelt en vervolgens op die inkeeping afslaat. Bij het eerste stuk zal de breuk zeer grof zijn; het staal is daar verbrand. Op een andere plaats zal de structuur zeer fijn zijn, en verderop weer grover, zooals die van natuurhard staal. Op de plaats nu waar de breuk het fijnste was, heeft het staal de juiste hardte-temperatuur bezeten, welke eigenlijk voor het harden zal moeten worden gebezigd. Men kan dus het staal tot op een temperatuur verwarmen waarvan men vermoedt, dat dit de juiste warmte zal zijn, daarna snel afkoelen, breken, en zien of die breuk de gelijke fijne korrel bezit.

Bij het harden is men gewoonlijk gewend den warmtegraad op het gezicht te bepalen, en hiermede vergist men zich zeer gemakkelijk. De gewone wijze van harden bestaat daarin, om eerst het voorwerp glashard te maken, en dan van die hardheid zooveel af te nemen tot er voor het bepaalde doel voldoende overblijft. Moet het geheele voorwerp gelijkmatig gehard worden, dan is de verwarming in het smidsvuur niet aan te bevelen; beter geschiedt dit in een oven of in gesmolten lood, waarbij dit laatste in een kroes tot op gloeihitte is gebracht. Het te harden voorwerp wordt in het gesmolten lood ingedompeld. Dit laatste zal in de kroes spoedig oxydeeren, waarvoor men het met een laag fijne houtskolen bedekt.

Het ontlaten van het glasharde staal kan op zeer veel verschillende wijzen geschieden. Voortreffelijk zijn de ontlaatovens met oliebad, waarbij als olie de overblijfselen van petroleum gebruikt worden. Men kan echter ook op de volgende wijze ontlaten, n.l. als men de geharde voorwerpen in heet zand verwarmt, en ze daarna in een metaal-bad, dat op zijn smeltpunt de juiste temperatuur der te harden voorwerpen bezit, dompelt; is deze metaal-massa goed gesmolten, dan is de juiste hardheid bereikt. Deze methode is vrij zeker; de verhitting in een oliebad is echter zekerder. Men kan nu in vele gevallen ook het harden in één verwarming bereiken, door het gloeiende stuk staal in een gesmolten legering van lood met tin te brengen.

225° C =	2	deelen lood in één deel tin,	aanloopkleur stroogeel,
230° C =	9	" " " 3 " " "	donkergeel,
250° C =	3	" " " 1 " " "	purperrood,
265° C =	9	" " " 2 " " "	violet,
325° C =	enkel lood	" " " "	blauw.

Men gaat nu op de volgende wijze te werk: Het te harden staal wordt op de juiste hitte gebracht, daarna in de gesmolten legering gelegd, waarin het eenigen tijd blijft liggen, en daarna in water afgekoeld. De legering moet nog ongesmolten stukken bezitten, opdat bij het insteken niet een te groote hitte ontstaat. Verder moet deze door vlammende olie voor oxydatie beschermt zijn. Deze methode wordt vooral bij moeilijk te harden voorwerpen toegepast. Verder bestaat er een zoogenaamd gebroken hard-proces. Daarbij

wordt het voorwerp in een loodbad verhit, en verticaal zeer korten tijd in het eerste bad gedompeld, hetgeen bestaat uit water met 2°/_o zout. Het bijvoegen van zout bewerkt een snellere warmtegeleiding, waardoor het gevaar van scheuren grooter wordt. Echter is dit indompelen geen volledig afkoelen, doch het voorwerp blijft van binnen heet, en wordt eerst in het oliebad geheel koud.

Ook voor het zacht maken van staal bestaan een menigte kunstgrepen; in de eerste plaats door verhitting, waarna langzame afkoeling, hetgeen in de lucht veel te snel gaat. Men legt daarom deze voorwerpen in hout, heete asch of fijne kolen. Wordt bij het harden van staal scheuren gevreesd, dan gaat men over tot inzetten. Als „kolende” stoffen gebruikt men hiervoor houtskoolpoeder, leerkool, beenderenmeel, bloedloogzout enz., waarin gegloeid wordt. Voor het harden van sneldraadstaal bestaan andere voorwaarden, waarop wij later terug zullen komen.

F. J. M.

STALEN DRIJFRIEMEN.

De schaarschte aan goed drijfriemenleer heeft in Duitschland de stalen drijfriemen, die sinds eenige tientallen van jaren reeds bekend waren, weer in het centrum der belangstelling gebracht, met dat gevolg, dat zij nu, zoolwiel wegens de grootere behoefte als door enkele verbeteringen en door de betere qualiteit van het staal, ingang gaan vinden.

Een groot bezwaar was steeds, dat de laschplaats het begaf bij de plotselinge buiging bij het komen op of van een klein wiel. De soepelheid liet ook te wenschen over. De nieuwe riem is over de geheele lengte op regelmatige afstanden doorboord, en daardoor veel buigzamer, zonder noemenswaard aan sterkte te verliezen. Met behulp van die gaten wordt ook de riem gelascht, en wel veel eenvoudiger dan door, zooals vroeger, de einden als de deelen van een zaagblad aancen te soldeeren. Men maakt n.l. gebruik van een ruitvormig laschstuk, dat eveneens doorboord is, en de schuin afgesneden einden bijeen houdt. De schuine verbinding heeft bij den geleidelijken overgang op het drijf wiel natuurlijk veel minder te lijden.

De stalen riem is duurzamer dan de lederen en constanter van lengte. Olie en vocht bevorderen de neiging tot slippen, die weliswaar op zichzelf grooter is, minder dan bij een leeren, wat een tweede voordeel is. De prijs is natuurlijk veel lager. Het bedrag dat Duitschland jaarlijks aan drijfriemen placht te besteden bedraagt 45 millioen mark, zoodat zelfs een betrekkelijk gering prijsverschil reeds een groot bedrag zou vertegenwoordigen.

(u. „N. R. Ct.”)

ADVERTENTIËN.

De **TECHNISCHE BOEKHANDEL** van **J. D. L. ZWART** te **AMSTERDAM**, welke 1 Mei j.l. wegens uitbreiding verplaatst is naar: **1e HELMERSSTRAAT 209**, heeft steeds voorradig een **ruime sorteering**

VAKBOEKEN

op elk gebied, doch **speciaal** voor **H. H. SMEDEN**.

Vraagt Inlichtingen en Prospecti!!

OPMERKINGEN OMTRENT Vernieuwing van het beslag.

Bij de verpleging van het paard is die van de hoeven van groot gewicht; is het onderwerp dat we hier willen behandelen oud, de zorg voor een nieuw beslag blijft steeds actueel, zoodra de hoeven te lang, de ijzers te dun zijn geworden. De hoorn groei immers gaat steeds door, het hoorn wordt niet regelmatig afgewreven, zooals dit plaats vindt bij den onbeslagen hoof; de slijting bepaalt zich enkel tot het dunner worden van het ijzer, dat tenslotte zoover is afgesleten, dat het tot beschutting van den hoof niet meer geschikt is. De hoeven zelve kunnen door hun groei een zoodanigen vorm aannemen, dat het beslag niet alleen geen nut meer heeft, doch integendeel schade aan de gangen veroorzaakt. Zoover mag de eigenaar het intusschen niet laten komen. Toch komt het nog wel eens voor dat men paarden in een dergelijken toestand ontmoet. Deze toestand zal nadeelig op de hoeven inwerken, ziekten en kreupelheden kunnen veroorzaken, hetgeen staking van den dienst ten gevolge kan hebben. Het is daarom niet overbodig om dit thema weer onder den hamer te nemen.

We weten, door de ondervinding geleerd, dat een paard slechts betrekkelijk geschikt is om op bloote voeten te werken; dit moge bij weinig en lichten arbeid op een gunstigen bodem eenigen tijd kunnen worden volgehouden, soms zelfs tot voordeel van de hoeven zijn, maar voor alle paarden, welke op kunstwegen, op harden bodem, in snelle gangen, en daarbij nog veel en lang in 't tuig zijn, of zware lasten moeten verplaatsen, is een beschutting van den hoof, is het hoefijzer noodig. Dat die hoof van goeden vorm en krachtig moet wezen, is een eisch dien men aan elk paard moet stellen; dat men daarbij tevens een kundig hoefsmid er op na moet houden, die den hoof goed weet te bewerken en te beslaan is even noodig, want aan den hoof kan spoedig veel bedorven worden, wanneer of de vorm er van of de bewerking niet naar den eisch is. Dit is zoo bekend, dat men spreekt van: „geen hoof, geen paard”, wat wil zeggen: is de voet niet goed, dan deugt het heele paard niet.

Het heeft zeker veel voor, dat men volgens den kalender weet, dat het oogenblik is gekomen om het beslag te vernieuwen; we kunnen dit intusschen aan den voet zelf zien, en moeten dit kunnen zien, om ons te vrijwaren voor bedriegelijke verschijnselen; nemen we b.v. een hoof met lage verzenen. Deze zal in vele gevallen ons aanleiding kunnen geven, dat men voorloopig met een nieuwe bewerking wel kan wachten; ook het ijzer kan soms nog een zekere dikte hebben, zoodat men zou meenen dat een vernieuwing nog niet noodig zou zijn. Kan men een en ander niet zelf beoordeelden, dan is daarvoor zeker de hoefsmid de aangewezen persoon. Daar is stellig niets

tegen. Wil men echter betreffende deze zaak zelf het heft in handen houden, dan dient men ook te weten, wat te doen staat; want we meenen dat het voor den eigenaar van groot belang is z'n attentie te stellen op het beslag zijner paarden.

Uit een en ander boven aangestipt volgt dat aan den voet zekere ken-teekenen voorkomen, die wijzen op de noodzakelijkheid van een nieuw beslag; die teekens zijn evenwel niet steeds dezelfde, zoodat men niet altijd volstaat met te zeggen: „de hoof is te lang geworden of het ijzer is versleten”. Daarom is het zaak dat de zorgvolle eigenaar, in z'n eigen belang en in dat van z'n paard, met die verschillende toestanden bekend is, en daarnaar handelt, en weet dat wanneer hij hierin verzuim pleegt, schade aan z'n eigendom kan veroorzaken.

Sommige paarden hebben een buitengewoon snellen hoorn groei, andere een zeer langzamen. Door onderzoekingen is gebleken dat dit een verschil van 4—13½ mM. per maand kan bedragen. Men brengt dit in verband met den gezondheidstoestand, met den dienst, met den bodem waarop het dier werkt; wellicht kan ook de afstamming van invloed zijn, evenals leeftijd en geslacht. Hoe 't ook zij, het is een feit, dat er een groot verschil van groei bestaat. Voorts kan men waarnemen dat de hoeven van normalen vorm over 't algemeen wel gelijkmatig afgroeien, maar dat de toon ten opzichte van de verzenen geleidelijk te lang wordt; men weet algemeen dat aan den toon geen, aan de verzenen wel afwijking van hoorn plaats vindt, als gevolg van het beslag. In andere gevallen vertoont de toon weinig groei, terwijl de verzenen abnormaal sterk zijn verhoogd. In beide gevallen zal de beslagtijd zijn aangebroken, zoodra men die onregelmatigheid ziet intreden; verzuim hiervan geeft aanleiding tot moeilijk gaan en meermalen tot kreupelheid. Bij paarden, die van nature een goeden stand hebben, bij welke de voetas gestrekt verloopt, d.w.z. recht is, ziet men na eenigen tijd dat die lijn is gebroken; dit is steeds het best te zien aan de kroon. Dit is een teeken van onregelmatigheid in hoogte van toon en verzenen, ontstaan door niet slijten van hoorn aan den toon en afwijking der verzenen door de beweging der achterste hoefhelft — de uitzetting; deze veranderde beenstand geeft aanleiding tot moeilijkheid der gangen, veroorzaakt aanstooten en struikelen, soms zelfs kreupelheid. Deze ongelijkheid in lengte van den hoof moet door eene bewerking tijdig worden opgeheven, eigenlijk worden voorkomen, vooral noodig bij paarden welke hun diensten in snellen gang op harden bodem verrichten.

Nu zal men vragen: is de richting van de koot tot die van den hoof steiler of meer horizontaal, of wel is de voetas naar voren of naar achteren gebroken? Onze ervaring gaat daarheen, dat bij een hoof met langen, schuinen toon en lage verzenen, vooral als deze sterk ondergeschoven zijn, de koot een meer steilen stand aanneemt. De reden hiervan ligt blijkbaar aan de abnormaal zware belasting die de buigpezen daarbij ondervinden. Is de toon van nature steil, zijn de verzenen steil en hoog, dan valt de gewijzigde kootrichting minder op; de zwaardere belasting der buigpezen valt hier weg. Voor den smid zijn dit aanwijzingen, waar hij den hoof heeft in te korten, om weer een recht verloop der voetas te verkrijgen, en voor den eigenaar een stille wenk dat het paard om een nieuw beslag vraagt.

Een ander bewijs, dat het beslag moet worden vernieuwd, is waar te nemen wanneer het hoorn van den wand, vooral aan de zijgedeelten, over het ijzer is heengegroeid. In sommige gevallen kan dit zoo sterk zijn, dat niets meer van het ijzer te zien is; men noemt dit dan ook geheel eigenaardig: „het ijzer is in den hoof ingegroeid”. De oorzaak hiervan is dat het ijzer oorspronkelijk te nauw is gelegd, of wel de buitenrand van den draagrand te sterk is bewerkt, of dat veel te lang op een nieuw beslag is gewacht. Men ziet dit geval bijna uitsluitend aan den wijden hoof, daar de hoornwand zich bij dezen naar beneden over een grooter oppervlak uitspreidt. Dat hier, door de ligging van het ijzer binnen den wand en tegen de zool, een druk wordt veroorzaakt, waardoor scheuren aan den draagrand, scheiding van wand en zool, en kneuzing van het leven kunnen ontstaan, ligt voor de hand; daarom moeten door een goede bewerking van den hoof en een tijdig nieuw beslag, die ziekten worden tegen gegaan.

Insgelijks is dit laatste noodig, wanneer het ijzer is te kort geworden, een teeken dat de hoof door zijn groei aan den toon en afwrijving aan de verzenen, aan den draagrand is langer geworden, terwijl het oorspronkelijk goed passende ijzer mede gaat naar vóór, welke omstandigheid aanleiding geeft tot kneuzingen der zool en het ontstaan van steengallen; ook kan hierdoor de balstreek gevoelig worden, zoodra deze gebrekkige ligging van het ijzer is toegenomen.

Het komt meermalen voor dat na eenigen tijd sedert het laatste beslag de nieten los worden en op den wand overeind staan; gewoonlijk staat dit in verband met het einde der beslagperiode, kan evenwel ook het gevolg zijn van slechte afwerking der nagelgaten, minder goede qualiteit van materiaal; het ijzer ligt dan minder solied, en de uitstekende nieten kunnen aanleiding geven tot verwondingen, strijken, en verlies van het ijzer. Al naar den aard der oorzaak dient hier door den hoofsmid tijdig te worden ingegrepen, evenals zulks moet geschieden, wanneer de lippen in toon c.q. zijgedeelten recht overeind staan, resp. van den wand zijn afgeweken.

Is de zool gevuld met hoornschubben, zijn deze brokkelig, voor een gedeelte verloren, zoodat men tegen de inwendige wandvlakte ziet, die dan hoog uitsteekt over de levende zool, — zijn de straalgroeven vlak geworden door zich te vullen met hoorn, steekt de punt van den straal ver uit, soms loszittend, dus te hoog geworden, — zijn daarbij de steunsels misvormd, te lang geworden, meestal vlakker liggend, en tot aan de punt van den straal reikende, soms gedeeltelijk afgebroken, een toestand dien men in de smederij den naam geeft van dubbele zool, resp. dubbelen straal, dan is al te lang gewacht op een nieuw beslag, en bestaat groote kans de kiem te hebben gelegd voor het optreden van rotstraal en klemhoef.

Ook zal een vernieuwing van het beslag moeten geschieden onder vele omstandigheden, waarbij wel het ijzer nog niet versleten is maar de hoof te hoog is geworden; weinig dienst, kreupelheid, ziekte, kunnen zulks medebrengen. Het ware beter geweest als men bij een eenigszins noodzakelijke rust de ijzers had afgenomen, resp. de hoeven bekapt.

Veel zorg vereischt het beslag der paarden, welke steeds moeten klaar staan voor de hen toegewezen, veelal snelle en zware diensten. Zij vergen

dat de natuurlijke evenredigheden der verschillende deelen van den hoef worden onderhouden, om het paard geschikt te doen blijven voor de gevraagde werkzaamheden. Hiertoe behooren de maatschappijen met veel paarden, de legerpaarden, de rijpaarden over 't algemeen. Een bepaalde beslagperiode, met een geregelde contrôle op het beslag, is hier zeker aangewezen.

Uit bovenstaande blijkt dat voldoende aanwijzingen bestaan, dat een nieuw beslag noodig is; de voet zegt ons dat duidelijk. Wil het paard in staat zijn om te kunnen beantwoorden aan de vele werkzaamheden, die worden gevegd, dan eischt zulks van den eigenaar eene behandeling, welke de wetenschap en de ondervinding aan de hand doen om den gezondheids-toestand te bewaken.

Aan het einde van dit hoofdstuk gekomen, willen wij den paardenhouder er nog op wijzen, dat de zorg voor de hoeven van z'n paard en het beslag, zonder eenigen twijfel even noodzakelijk is, als het toezicht op het voedsel door hem aan z'n dieren verstrekt.

Velp.

J. B. H. Moubis.

HOE ONDERGETEEKENDE TOT DE ONTDEKKING KWAM DAT
BIJ HET PAARD LANGDURIGE BELASTING VAN EEN
BEEN KAN LEIDEN TOT EEN OVEREENKOMSTIG
LIJDEN ALS HOEFBEVANGENHEID IN HET
ANDERE BEEN.

In Mei 1871 werd ondergeteekende overgeplaatst bij de Rij- en Hoefsmid- school, destijds te Venlo.

Een van de paarden dezer inrichting kreeg door een slag een gekneusde indringende verwonding van het linker spronggewricht. Al spoedig volgde een heftige ontsteking van het gewrichtsvlies met rijkelijke uitvloeijing van etterachtig gewrichtsvocht. Om kort te gaan de toestand werd van dien aard dat hij afmaking voorstelde aan den toenmaligen Commandant van bovengenoemde Inrichting, omdat gewrichtsvergroeiing, na eventueel sluiten der wonde, het paard onbruikbaar zou maken. Het heftig-pijn-hebbende dier was dan meteen uit zijn lijden.

Evenwel: hij liet zich overhalen om het geval eens aan te zien. Alles werd in 't werk gesteld om het paard het lijden zoo dragelijk mogelijk te maken, en zie: de uitvloeijing begon zoetjes aan te verminderen. De wond sloot zich en naarmate van beterschap nam dit been de lichaamslast gedeeltelijk weer over. Het verdikte gewricht werd dunner en het paard rustte zoetjes aan meer op het linker dan op het rechter been.

Toen tot eene monstering werd overgegaan liep het dier sterk kreupel rechts achter!

Ondergeteekende begreep daar niets van. Van het thans bijna algemeen begrepen feit was destijds niets bekend, tenminste hem niet. Dat hij door de H. H. officieren naar eene verklaring der nieuw opgetreden kreupelheid ondervraagd werd, zelfs meer dan hem lief was, behoeft wel geen betoog. Hij vermoedde dat rechts het spronggewricht te veel geleden had door de

voortdurende belasting en zoo aanleiding tot spatvorming met vergroeiing was ontstaan.

De kreupelheid nam steeds toe onder vermagering der gemeenschappelijke spieren van dat been. Ten slotte werd het paard toch voorgedragen om te worden afgemaakt. Dit werd toegestaan en derhalve een nader onderzoek (op het cadaver) mogelijk gemaakt. Hoe hij evenwel ook zocht, 't was tevergeefs; geen voldoende verklaring werd er gevonden en ondergeteekende sloeg geen mooi figuur. Het geval bloedde zoetjes aan dood. Hij kon het evenwel niet vergeten en peinsde er nog dikwijls over....

Op een goeden morgen werd hij verrast door het blijde gezicht van den korporaal hoefsmid *Kamerbeek*, belast met de practische opleiding der hoefsmidsleerlingen. Wat was het geval? Er bestaat een algemeene order bij de bereden wapens om de hoeven der gestorven of afgemaakte paarden op te zenden naar de Hoefsmidschool, teneinde te dienen bij het praktisch onderwijs. Zoo was dus ook gehandeld met de hoeven van het paard in kwestie. Toevallig werd de hoef van het rechter achterbeen middendoor gezaagd en zie: daar was de verklaring!

Er behoeft hier wel niet gezegd te worden dat die hoef uitwendig, bij oppervlakkige beschouwing, zoo goed als niets abnormaals vertoonde. Natuurlijk moet de zool lichtelijk doorgezakt zijn geweest. Het besnijden van den rechter achterhoef had wegens de pijnlijkheid van het l. a. been niet plaats gevonden; de zool was dus veel te dik en ook al oorzaak van de groote pijnlijkheid, daar het hoefbeen tusschen de ziekelijke hoorn in den toon en de zool sterk in de klem kwam. Door de voortdurend te sterke belasting van het rechter achter been was de vleeschwand in den toon in een ontstekingachtigen toestand geraakt, met woekering van ziekelijke hoornstof als gevolg.

Destijds had ondergeteekende moeten doen, wat hij hierbij doet, n.l. het vermelden in een tijdschrift. Nu zullen we maar zeggen: „beter laat dan nooit”.

's-Gravenhage.

J. Laméris,

Gep^d. Majoor-paardenarts.

HOEFBESLAG EN PREMIEKEURINGEN.

Het komt in keuringsverslagen nog al eens voor dat het hoefbeslag bij de voorgebrachte paarden te wenschen overliet. De juistheid hiervan willen wij niet in twijfel trekken. Zij doen echter minder nut dan de mededeeling hoe een goed beslag er dient uit te zien of hoe een goed beslag wordt vervaardigd en ondergelegd. Het nut dat die opmerkingen hebben, bestaat enkel in het feit dat langzamerhand de overtuiging algemeen wordt: de uitvoering van het hoefbeslag laat te wenschen over. Hierna komt van lieverlede het streven op om verbetering aan te brengen. Verschillende landbouwmaatschappijen en anderen hebben die pogingen tot verbetering in de hand gewerkt en het is merkbaar dat de uitvoering van het hoefbeslag, vooral op het platteland, opvallend beter is geworden. Dit wil niet zeggen dat de

uitvoering reeds overal goed is, doch gebrekkig gevormde ijzers en kalkoenen ziet men enorm veel minder dan 10 à 20 jaar geleden.

Gedurende de laatste 5 à 6 weken hebben wij weder een aantal keuringen bijgewoond in Overijssel, Gelderland, Noordbrabant en Noordholland. Als algemeene indruk is het ons aangenaam te kunnen melden dat de meeste paarden, die op bedoelde stamboek- of premiekeuringen werden voorgebracht, goed op hun ijzers stonden. Er komen uitzonderingen voor. Een sterk opvallend voorbeeld hiervan troffen wij b.v. aan op een stamboekkeuring te Dalen in de provincie Drenthe, waar een merrie werd voorgebracht die veel te lang op haar ijzers had geloopt, een hiervan reeds had verloren en van één slechts nog de helft was overgebleven. Herhaaldelijk komt het voor dat dieren te lang op hun ijzers loopen, of, juister gezegd, staan. Het is nuttig als een der juryleden den eigenaar dan duidelijk maakt waarom het schadelijk voor den stand van het dier moet zijn dat te lang is gewacht om de ijzers te laten verleggen. Meestal waardeert de eigenaar zoo'n mededeeling, als deze zoo wordt ingekleed dat zij niet grieft en wel begrepen wordt. Zulks komt dan het paard, den eigenaar, en per slot van rekening ook den smid ten goede.

Hoe meer de juryleden de eigenaars van paarden op welwillende wijze met goeden raad dienen, des te meer zal er van de keuringen een goeden invloed uitgaan. Ook zal het voor de goede vakmannen prettig en voordelig zijn indien voor een goed uitgevoerd beslag te rechter tijd en plaats een pluimpje wordt gegeven.

UITSLAG VAN ENKELE OVERGANGSEXAMENS AAN CURSUSSEN IN HOEFBESLAG.

Hoewel reeds van eenigszins ouden datum, is het voor de geslaagden wellicht billijk en nuttig dat alsnog melding wordt gemaakt van den uitslag, betreffende de overgangsexamens van de tweejarige cursussen in hoefbeslag, die gehouden worden vanwege de G.-O. Maatschappij van Landbouw (uitslag Arnhem is reeds in de Mei-aflevering vermeld en wordt derhalve thans achterwege gelaten) en vanwege de N.-Br. Mpij. v. Landbouw.

Geldermalsen, 29 Maart. Leider van den cursus: J. de Vries te Zaltbommel; onderwijzer in practisch hoefbeslag: S. van Angeren te Utrecht.

Aantal deelnemers 7, te weten: J. van Riemsdijk te Geldermalsen, H. G. van Ieperen te Buren, J. van Ieperen te Buren, L. Thiemens te Est-Opijnen, A. A. Baggerman te Buren, G. Derks te Rumpt en J. M. van den Hoven te Buren. Alle 7 zijn toegelaten tot het 2e gedeelte.

Oss, 15 April. Leider van den cursus: D. Hubertus te Oss; onderwijzer in practisch hoefbeslag: G. Verhoeven te Schayk.

Aantal deelnemers 9, te weten: P. M. Adriaans te Diemen, U. van Buuren te Megen, P. van Leest te Loon op Zand, G. Martens te Berchem, A. van Mook te Herpen, A. P. van Rossum te Dreumel en W. van Tienen te Zeeland.

De 2 niet genoemde candidaten zijn niet toegelaten, voldeden noch in practijk, noch in theorie.

Neede, 18 April. Leider van den cursus: W. van Soest te Borculo; onderwijzer in practisch hoefbeslag: H. Barendse te Vorden.

Aantal deelnemers 8, waarvan 7 slaagden, n.l.: J. H. Venderbos te Ruurlo, A. Bloos, A. Hemelman, A. J. Hemelman, alle 3 te Neede, H. te Selle te Eibergen, J. Th. de Witte te Goor en B. J. te Brinke te Neede.

De 8^e candidaat slaagde niet, voldeed noch in theorie, noch in practijk.

M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de vorige aflevering zijn geen leerlingen vertrokken of nieuwe toegelaten. Tot den cursus, die thans gevolgd wordt door J. v. d. Woude van Haren en H. Hofman van Ruinen, kunnen derhalve nog een paar leerlingen worden toegelaten. Het adres van den smidsbaas is D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35, Groningen.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Geslaagd voor het examen van hoefsmid en daarna ingedeeld bij het veldleger: de leerling-vrijwilliger de Vink van het 2^e reg. veld-art., de leerlingen-vrijwilligers van der Meyde van het 4^e reg. huz. en Hamstra van het 3^e reg. huz. en de milicien leerling der infanterie Bolhuis van het 11 reg. inf.

G. H.

— **Cursussen in hoefbeslag in Friesland.** De cursussen in hoefbeslag te *Sneek* en te *Dokkum* zijn thans aangevangen. Zij staan onder leiding van den heer J. Plet, Rijksveearts te Heerenveen, die voor het practisch onderricht wordt bijgestaan door den gediplomeerden hoefsmid J. W. de Jong te Heerenveen. Als plaatsvervangende leiders zijn aangewezen voor Dokkum, de heer *Huizinga*, Rijksveearts te Murmerwoude en voor Sneek de heer van *Staa*, Rijksveearts te Sneek.

— **'s Rijks Veeartsenijsschool.** De aanbesteding van een nieuwe hoefsmederij aan 's Rijks Veeartsenijsschool te Utrecht heeft plaats gevonden. Het werk is gegund aan den heer van Aken te Utrecht. De aannemingsom bedraagt ongeveer f 49500. Het werk moet niterlijk 1 Februari 1917 worden opgeleverd. Dit is weder een stap in de goede richting. Het werd ook tijd! De inrichting van de tegenwoordige hoefsmederij laat inderdaad veel te wenschen over, en levert als onderwijsinstelling vrij veel bezwaren op.

— **Strafbepalingen.** Er wordt in ons land wel eens over geklaagd dat er te veel wordt verboden, te weinig en te licht wordt gestraft en dat verschillende wetten te weinig worden gehandhaafd. In Duitschland wordt gewoonlijk voor de handhaving der wetten beter zorggedragen en in ernstige gevallen ook heel wat strenger gestraft. Een voorbeeld hiervan is het volgende:

De Regeering acht het noodig, met het oog op den tegenwoordigen oorlog

en den zeer beperkten invoer, om een nauwkeurig overzicht te hebben van de landbouwgewassen die er dit jaar zijn of worden verbouwd. Ieder bedrijfseigenaar of diens vertegenwoordiger is verplicht een desbetreffende toegezonden lijst juist in te vullen en vóór den uiterst gestelden termijn bij de Overheid in te leveren. Ieder die zulks met voorbedachten rade op onjuiste wijze doet of geheel nalaat, wordt gestraft met hoogstens 6 maand gevangenis of R. M. 10000 boete. Ieder die zulks bij vergissing onjuist doet of nalaat, wordt gestraft met hoogstens R. M. 3000.

Deze straffen zijn zeker niet kinderachtig, doch dit hindert ook niet. Ieder die geen kwaad doet en zijn plicht goed nakomt heeft van strenge straffen geen last en een goede orde komt tenslotte het algemeen zeer ten goede.

— **Overstroomde landen.** Het is bekend dat in het afgelopen voorjaar in Noordholland en in den Biesbosch ernstige overstroomingen hebben plaats gevonden. In den Biesbosch was het in- en overgelopen water grootendeels of geheel zoet, in Noord-Holland daarentegen erg zout. Het laatste geeft enorme schade daar de bodem de eerste jaren niets of weinig opbrengt. In beide streken zijn de onkosten aan dijken enz. zeer groot.

Een 14 dagen geleden hadden wij gelegenheid een rit door den Anna-Paulownapolder te maken, een polder met uitstekenden bodem en waar vroeger prachtige landbouwgewassen werden geteeld. Thans is het een akelige kale vlakte waar bijna alle boomen zijn doodgegaan. Deze zijn eerst nog wel uitgebod, doch de oorspronkelijk groene blaadjes die zich ontwikkelden door de van 1915 in den boom voorkomende sappen, werden later helaas zwart. Op grond van vroegere overeenkomstige toestanden hoopt men enkele oude iepenboomen nog te zullen behouden. Enkele landbouwers probeeren mosterd uit te zaaien doch de kans op gunstig resultaat hiermede schijnt gering te zijn. Het in den bodem voorkomende zout moet door het hemelwater geleidelijk uit den grond worden opgelost en afgevoerd.

Als men den desolaten toestand thans vergelijkt met de vroeger bloeiende welvaart in deze streek dan krijgt men de overtuiging dat in korten tijd zeer veel vernield is, hetgeen door veel inspanning en opoffering sedert een reeks jaren was verkregen. De kracht van het water, zoo vertellen U de vroegere bewoners, was ongelooflijk. Typische voorbeelden treft men hiervan aan. De muren zijn meest weggeslagen en uitgevallen, de daken door stutten ondersteund. Een huis aan den kant van den weg staande is als het ware over den weg en over het stuk land aan de andere zijde van diez weg uitgestrooid.

— Het Dagelijksch Bestuur van de **Nationale Vrouwenraad van Nederland** heeft een 2-tal circulaires doen drukken over „Vrouwenarbeid tijdens mobilisatie”. Aan circulaire 1 ontleenen wij het volgende :

„De Nationale Vrouwenraad van Nederland”, door de gebeurtenis einde Maart herinnert aan den bij voortduring onzekeren internationalen toestand, heeft maatregelen beraamd, om met medewerking van de Vrouwen van Nederland, aan moeilijkheden, welke bij eene plotselinge algeheele mobilisatie

zouden kunnen ontstaan, ook zijnerzijds zoo doeltreffend mogelijk het hoofd te bieden.

Door het eventueel oproepen van een groot aantal werkkrachten uit Staats- en Gemeentebedrijven, uit particuliere zaken, zou eene plotselinge stagnatie ontstaan juist op het oogenblik, dat de geheele samenleving er belang bij heeft, dat haar organisme goed functioneert.

Bovendien zou zich dan ongetwijfeld hetzelfde voordoen als in Augustus 1914, toen, zoowel hier als in andere landen, door het ontbreken van een middelpunt voor vraag en aanbod van vrijwillige diensten van Vrouwen, de desorganisatie nog scherper gevoeld werd. Dit moet een tweede maal vermeden worden.

De Nationale Vrouwenraad van Nederland rekent het dientengevolge tot zijn onmiddellijken en dringenden plicht, van te voren eene goed sluitende organisatie gereed te hebben, welke evenéens van te voren onverwijd de vereischte maatregelen kan nemen, welke noodig blijken om mannelijke werkkrachten op een gegeven moment, zonder wanorde of tijdverlies, door vrouwelijke krachten te kunnen vervangen."

„Het Dagelijksch Bestuur voornoemd stelt (resp. stelde) in alle groote steden, waar dit mogelijk is, een *plaatselijken Urgentie-Raad* in, bestaande uit drie vrouwen, de beste krachten uit de stad harer inwoning, welke het Plaatselijk Bestuur vormen, en uit even zoovele leden als er afdeelingen van, bij den Nationalen Vrouwenraad aangesloten, Vereenigingen zijn. Andere plaatselijke Vereenigingen kunnen zich eveneens hierbij aansluiten”.

Na verder het een en ander omtrent de organisatie te hebben medegedeeld wordt aangegeven hoe de *inschrijvingen* zullen worden geregeld en waarbij aan het slot het volgende wordt gezegd:

„Het Dagelijksch Bestuur heeft vervolgens het voornemen in elk geval de volgende classificaties door te voeren:

1. scheiding van werkkrachten, voor wie salaris een vereischte is, en voor wie salaris geen vereischte is;
2. scheiding van niet-verplaatsbare en (buiten de stad) verplaatsbare werkkrachten.

Het Dagelijksch Bestuur is van meening, dat alles in het werk gesteld moet worden, om het aantal ondersteunde arbeidskrachten gering te houden; daarom is hij voornemens, overal waar dit mogelijk en doorvoerbaar is, steeds haar, die haar brood moeten verdienen, voor plaatsing in betaalden arbeid te laten voorgaan.

Eene groepeerings in beroepen, enz. is vanzelfsprekend in alle genoemde categorieën.

Zoodra eene classificatie van de gewenschte arbeidskrachten gemaakt en de inschrijving doorgevoerd is, dan worden de ingeschreven vrouwen aangemeld bij den betrokken Chef van Dienst en door hem aangenomen. Blijken er eventueel onbruikbare krachten onder, dan worden deze van de lijst afgevoerd. Uit de lijsten op het Inschrijvingsbureau worden nieuwe krachten opgeroepen en aangemeld, net zoolang tot algeheele overeenstemming verkregen is”.

Ten opzichte van de voorbereiding nog dit:

Indien een eventueele vervanging zonder wanorde zal geschieden, dan moet dáár, waar geschooldheid of geoefendheid geëischt wordt, welke alleen *in* en *door* den dienst of het bedrijf verkregen kan worden, ook een speciale oefening voorafgaan, om deze plaatsvervangsters hiervoor op te leiden.

M. a. w. er zou gelegenheid moeten bestaan, de aangemelde krachten als volontair te laten medewerken, zelfs al zou dit slechts in eene oefening van enkele dagen of misschien uren bestaan.

Bij totaal ongeschoolden arbeid zou men waarschijnlijk kunnen volstaan met eene eenvoudige aanwijzing van plaats en arbeidsvereischten.

Het Dagelijksch Bestuur zou eene proefneming hiermede ten sterkste willen aanbevelen.

Mocht deze uitkomst te bereiken zijn onafhankelijk van het bedrijf, b.v. door cursussen, dan zal het Dagelijksch Bestuur al het mogelijke doen om deze voorbereiding snel en praktisch te doen geschieden. Het is van meening dat dit de eenige wijze is, waarop een bekwame en snelle vervanging op een gegeven moment verwezenlijkt kan worden.

PERSOVERZICHT.

— *Hoefbevangenheid.* De dierarts Will deelt in de Münchener Tierärztl. W. Schr. een geval van hoofbevangenheid mede bij een achtjarigen ruïn, welke ziekte plotseling ontstond.

De ruïn had den geheelen dag hard moeten werken en at 's avonds, na in den stal te zijn gebracht, nog met graagte zijn voer. Tegen den nacht vertoonde dit paard lichte koliekverschijnselen en toen Will werd geroepen vond hij het bij aankomst in den stal zeer onrustig met een temperatuur van 39,9 C. en een pols van 70 in de minuut, badende in het zweet en met ver naar voren gebrachte voorbeenen, terwijl de achterbeenen zoo ver mogelijk naar voren onder het lichaam stonden. Toen het paard uit den stal werd gebracht, trad deze eigenaardige stand, zoo kenmerkend voor hoofbevangenheid, nog meer te voorschijn. Will stelde dan ook de diagnose „rheumatische hoofontsteking”, veroorzaakt door oververmoeidheid, verrichtte een ruime aderlating en wendde onderhuids geneesmiddelen aan, terwijl om de gloeiend warme voorhoeven ijs werd gelegd. Reeds 6 dagen later kon de ruïn weer voor lichten arbeid worden gebruikt. K. H.

— Wat de *Mei-aflevering* van „*Der Hufschmied*” betreft, is nog te wijzen op de voorstellen, die de paardenarts Föringer te Regensburg heeft gedaan in zake het bezigen van verschillende andere benamingen op hoofbeslaggebied.

In denzelfden geest als Dr. Kroon reeds voorstelde, wil F. den naam „witte lijn” niet meer bezigen voor de verbindingslijn tusschen wand en zool maar voor de binnenhelft van den hoornwand. (Zie persoverzicht van „De Hoefsmid” Januari-aflevering).

F. wil de lagen van den hoornwand bestempelen als volgt: glazuurlaag, pijpjeslaag en plaatjeslaag. Deze benamingen zijn in Nederland reeds ge-

ruimen tijd in gebruik. Dit is ook het geval met den naam zooltak, die in Duitschland hier en daar nog onjuist wordt aangeduid als zoolhoek.

In de derde plaats wil F. het woord „vleesch” niet meer bezigen bij de onderdeelen van de hoeflederhuid en de laatste naam vervangen door hoornlederhuid. Ook zou hij zich wel kunnen vereenigen met den naam van hoefhuid, korthedshalve reeds door verscheidene schrijvers gebezigd.

In plaats van „nagelgat” wenscht F. te spreken van „nagelkanaal”, hetgeen o. i. aanleiding zou kunnen geven tot verwarring, daar thans immers onder nagelkanaal wordt verstaan de gang, dien de nagel door den hoef maakt.

Het komt voor, dat bij het afgesleten zijn van een hoefijzer de nagelkop is verdwenen. Het in den hoef achtergebleven stuk nagel wil F. „nagelstift” noemen en de oude nagelresten, waarbij de kop nog aanwezig is, nagelstompen. Deze beide laatste namen lijken ons evenmin noodzakelijk of gewenscht.

De *Juni-aflevering* van „*Der Hufschmied*” bevat het volgende:

1°. Een nieuw model stroomatje-klemmer, door Hugo Schirrmeyer. Hierin wordt op de moeilijkheid gewezen om stroomatjes goed te bevestigen. Geen enkele van de hiervoor vroeger aangegeven modellen is door het Duitsche legerbestuur in toepassing gebracht. S. deelt mede, dat hij tijdens den oorlog goede resultaten heeft gezien van een V-vormig model, dat bevestigd wordt als de ijzerplaatjes, die thans bij het Nederlandsche leger in gebruik zijn, tegen het inballen van sneeuw. Het toonlipje wordt tusschen zool en ijzer gestoken, terwijl de beide einden van de V door een dwarsbalkje zijn verbonden. Aan deze beide hoeken zijn scharniersgewijze twee boogvormig verloopende ijzerplaatjes bevestigd, elk op het einde voorzien van een gat. Hierdoor moet de schroefkalkoen gaan om zodoende het V-vormige ijzerplaatje aan de beide ijzertakken te kunnen bevestigen. Door de scharniersgewijze verbinding is het mogelijk, zegt S., om het toestelletje aan te brengen bij ijzers van verschillende wijdte.

2°. Het gildewezen der hoefsmeden. De eerste oorkonde over het smidsgilde en hoefbeslag zou volgens den schrijver van dit artikel, A. Naigélé te Dessau, dateeren van 1112, uit St. Trond en uit Straatsburg.

3°. Het verkrijgen van kapitaal voor huisgezinnen van dienstplichtigen in Duitschland.

4°. Persoverzicht enz.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoef beslag.

PRACTISCHE WENKEN BIJ KOPERSOLDEEREN.

Het is bij koper- of hardsoldeeren noodzakelijk om nauwkeurig toe te zien op de temperatuur, benevens op het te gebruiken vloe- en soldeermiddel. Als vloeimiddel gebruikt men in de meeste gevallen borax, welke bij het smelten een glasachtige massa vormt en op deze wijze de soldeerplaats voor de oxydeerende lucht beschut; bovendien lost de borax ook nog de bestaande oxyde op.

Om goede soldeeringen te verkrijgen komt het er vooral op aan om de borax in den juiste vorm te gebruiken. Het beste is droog poeder te nemen, waarmede men als volgt handelt:

Goede fijne borax wordt in een kroes op het vuur verhit. Op deze wijze geeft het zijn kristalwater af. Verzuimt men dezen maatregel, dan blaast de borax bij verwarming, en spat weg, waardoor de plaats niet meer beschut wordt. Gegloeide borax daarentegen smelt gemakkelijk en dekt op alle plaatsen voortreffelijk. Zeer dikwijls vermengt men de borax met fijn gekorrelde soldeer en legt men dat mengsel op de soldeerplaats. — Vóór het soldeeren reinigt men de verbinding door afvijlen, schaven of door afschuren met schuurlinnen, waarna de deelen op elkander gelegd worden en, in zooverre ze niet vanzelf vast zitten, hecht men ze door klinken, klemmen, tezamen binden met ijzerdraad enz. Veelal verdient het aanbeveling draad- of plaatkoper voor de soldeering te gebruiken, daar het gewone koper-soldeer nog wel eens verschuiven wil en dus niet altijd op de juiste plaats aangebracht wordt. Na het opleggen van het soldeer, bestrooit men de plaats niet te spaarzaam met borax, daar hiervan dikwijls de deugdelijkheid der verbinding afhangt. De eerste verwarming moet niet te snel geschieden, en men geeft eerst de volle warmte, nadat de borax gesmolten is. Men verhit niet te lang en niet te hoog, daar anders het werkstuk, benevens het soldeer, onnoodig wordt beschadigd.

Het gereed zijn der soldeering kenmerkt zich door groen gekleurde vlammen. Men neemt het werkstuk uit en late het langzaam afkoelen. De borax wordt met den hamer afgeslagen, of ook in zwavelzuur 1:10 opgelost. In het laatste geval moet men echter het werkstuk, door een bedekking met raolin en waterglas of was, voor de inwerking van het zuur beschutten. Voor het smelten kan het gewone smidsvuur worden benut, voor zooverre het „gewoon” werk betreft. Fijner werk soldeert men in een houtskoolvuur, waarbij veelal een blaastoestel of blaaspijp wordt gebruikt.

De soort van het soldeer richt zich veelal naar het te soldeeren metaal en den aard van het werk. IJzer soldeert men het beste met koper- of messingsoldeer.

In het algemeen richt men zich, voornamelijk bij het kiezen van het soldeer, naar het smeltpunt van de te verbinden metalen. Het onder den naam van snelsoldeer bekende licht vloeibare kopersoldeer, bestaat uit gelijke deelen messing en zink. Een bijzondere taaiheid bezit het soldeer bestaande uit 18 deelen messing, 4 deelen zink en 1 deel zilver, waarmede vooral buizen gesoldeerd worden, welke aan druk zijn blootgesteld.

De fabricatie van soldeer geschiedt door koper of messing in een kroes te smelten en daarna de andere metalen bij te voegen. Om het oxydeeren der oppervlakte te verhinderen bedekt men dit met houtskool en sluit het geheel met een deksel af; het uitgieten geschiedt in water, waarin men met een bezem heen en wêer slaat. Ook giet men wel in droge leemvormen of in speciale ijzervormen. Dit gietsel wordt dan gewalst en in strooken gesneden.

F. J. M.

ONTSTEKING VAN DEN VLEESCHWAND, OORZAKEN EN GEVOLGEN.

Zonder twijfel heeft elke hoefsmid bij het beslaan van paarden aan de witte lijn van het toongedeelte een donkere vlek, soms een kleine holte kunnen waarnemen. Bewerkt hij dat gedeelte verder dan wordt die plek in vele gevallen wel kleiner, blijft evenwel zichtbaar; een dunne sonde ingebracht, toont hem aan dat dit kanaal meestal nog verder reikt; die plek is soms droog, in andere gevallen is eenige vochtigheid waar te nemen. In den regel schenkt hij verder geen aandacht aan deze zaak, immers wordt door den eigenaar omtrent gevoelig gaan niet geklaagd; trouwens dezen is ook niet bekend, dat daar iets bijzonders is te zien. Dit is dan ook de reden waarom zulke zaken gewoonlijk niet onder de oogen komen van den dierarts, zoolang geen kreupelheid optreedt. De militaire paardenarts evenwel, die bij het beslag der paarden veelal aanwezig is, heeft herhaaldelijk de gelegenheid die afwijking in de witte lijn te zien, wordt er soms door den hoefsmid op attent gemaakt. We zullen trachten den vakman duidelijk te maken, waarmede hij hier te doen kan hebben.

We weten van Schleg, en na hem van andere schrijvers, dat aan het laagste gedeelte van den vleeschwand, aan een beperkte plaats, gewoonlijk in het toongedeelte, minder aan de zijwanden, een oppervlakkige ontsteking kan voorkomen, die steeds een sleepend verloop neemt, zich langzaam kan uitbreiden naar boven, zelfs tot aan de kroon. Dit laatste is het geval indien niet tijdig de hoornwand ter plaatse wordt weggenomen, opdat de zieke vleeschwand behoorlijk kan worden verzorgd; wordt dit laatste gedaan, dan treedt zelfs spoedig herstel in. In het tegenovergestelde geval kan kreupelheid ontstaan, door verontreiniging der zieke plaats, hetgeen gemakkelijk kan gebeuren, omdat de verbinding daarvan met den hoornwand is opgeheven, en de weg naar buiten of naar beneden open is; want als oorzaak worden genoemd: vernageling, hoornscheur en losse wand. Is de zitplaats aan den toon, dan kan eerstgenoemde oorzaak hier gerust buiten beschouwing blijven, terwijl scheuren in den wand duidelijk te zien zijn; er blijft dus over om te onderzoeken of ter plaatse een scheiding tusschen wand en zool bestaat, hoe gering ook, waardoor vuil, zand of andere stoffen in het kanaal kunnen dringen, zoodat de vleeschwand aldaar in een geprikkelden toestand, zelfs in ontsteking kan geraken, wat bovengenoemde gevolgen kan teweegbrengen.

Het is intusschen niet uitgesloten dat het proces begint met een ontsteking der vleeschplaatjes, veroorzaakt door een uitwendig geweld op den wand, en de producten, vooral als dit etter mocht zijn, de witte lijn onsoliede maakt om zich te kunnen ontlasten.

Als een der gevolgen van die prikkeling of ontsteking wordt ook vermeld, dat zich in de omgeving der zieke plaats een hoornzuil kan vormen, en wel van af de plaats aan den wand waar de vleeschplaatjes lijdende zijn. Zulk een hoornzuil is typisch kegelvormig, terwijl zulke, uitgaande van de kroon, gewoonlijk ontstaan door kroontrap of kroonscheur, meer een onregelmatige verdikking of zwelling vormen. Of de zuilen uitgaan van de vleeschkroon of wel van den vleeschwand, zij bestaan hoofdzakelijk uit pijpjeshoorn, omdat bij den ontstoken vleeschwand aan den vrijen rand der vleeschplaatjes zich vleeschtepeltjes ontwikkelen.

Möller vertelt ons betreffende het ontstaan van hoornzuilen, dat deze, behalve door voorgenoemde oorzaken, kunnen ontstaan bij een voortdurenden, door rekking veroorzaakten druk van den hoornwand op den vleeschwand, waardoor aan laatstgenoemd weefsel woekeringen kunnen optreden; verder zegt hij dat hiermede soms ettervorming kan gepaard gaan, en dat scheiding aan de witte lijn niet steeds bestaat.

We waren indertijd in de gelegenheid bij een hoef van een gestorven jong paard een hoornzuil te zien, die aan de halve hoogte van den zijwand een aanvang nam, kegelvormig was, soliede van bouw, goed verbonden met de omgeving, ook aan de witte lijn waar zij de halve ronding vertoonde. Hier was blijkbaar het herstel der hoeflederhuid tot groote volkomenheid afgeloopen; uitwendig was de hoef zuiver normaal.

Om tot het eigenlijke doel van dit opstel terug te komen, meenen wij dat uit een en ander hiervoor vermeld volgt, dat, hoe eenvoudig of onschuldig een vlek in de witte lijn aan het toongedeelte van den hoef er uit moge zien, en ook wel eens zijn kan, men die plaats niet mag verwaarloozen om der wille van de gevolgen welke daaruit kunnen voortkomen, zijnde toch de poort waardoor vuil en c.q. infectiestoffen binnen den hoornigen hoef kunnen geraken, de aangrenzende deelen het leven in meerdere of mindere mate ziek en gevoelig kunnen maken en daardoor een ongestoord gebruik van het paard zeer in twijfel stellen.

J. B. H. Moubis.

EEN VERBETERDE HOEFSTAL,

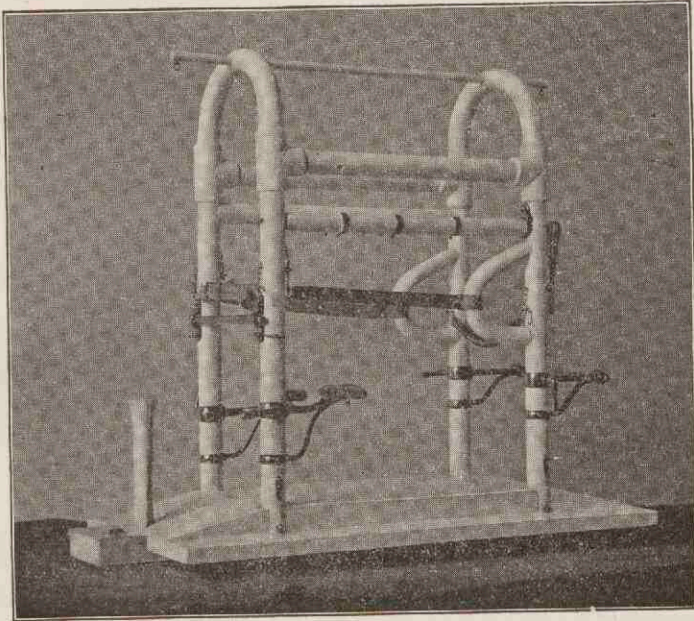
door

H. VOSSERS,

onderbaas in de hoefsmederij aan 's Rijks Veeartsenijschool.

Den laatsten tijd zijn er in vakbladen verschillende stukken geschreven over den hoefstal. Als oorzaken van het meer en meer verdwijnen van den hoefstal worden dan genoemd: De invoering der Engelsche beslagmethode, ons door de militaire hoefsmeden geleerd, en de gebrekkige inrichting van den hoefstal waardoor de smid niet zulk goed werk kan leveren als bij het beslaan uit de hand. In plaats dat nu de smeden er naar zouden streven de gebrekkige inrichting te verbeteren, hebben zij hun eigen lichaam er voor in de plaats gesteld en dit moet nu het rukken en zware leunen verdragen. Op alle gebied wordt er naar gestreefd den spierarbeid te vervangen door

mechanische kracht of tenminste de hulpwerktuigen zoo in te richten, dat het werk lichter wordt. Alleen de hoefsmeden zijn zoo sterk dat zij dit niet noodig hebben geacht. Toch is er verandering te bemerken en zijn er wel hoefsmeden die den hoefstal weer meer in gebruik zouden willen zien.

Door de kruising met Belgische hengsten wordt het paardenmateriaal, en natuurlijk ook het werk van den hoefsmid, zwaarder. Wanneer nu de smid de zware, oude, stijve en lastige paarden in den hoefstal kan zetten, dan wordt het werk al heel wat gemakkelijker. Deze paarden zijn het juist, die den hoefsmid een vroeg versleten lichaam bezorgen. De paarden, die men zonder moeite uit de hand kan beslaan, kunnen er wel buiten blijven.

Wat de inrichting van de meeste hoefstallen betreft, merkt men de volgende fouten op:

1°. de zijbalken zijn meestal veel te hoog en te ver naar buiten aangebracht, waardoor men moeilijk de voeten er op vast kan maken. Pezen, banden en gewrichten hebben het hierdoor hard te verantwoorden, vooral bij paarden met bodemnauwen of toontrederstand;

2°. is het voor den smid niet gemakkelijk om vlak te besnijden, het zijhout zit altijd in den weg. Dit valt het meest op aan hem die anders gewend is uit de hand te beslaan.

3°. is er niets verstelbaar en blijft alles even hoog voor groot of klein paard;

4°. is de bodem evenhoog als de begane grond en moet de smid de voeten wel hoog optrekken om toch te kunnen werken.

Ik heb getracht den hoof- of noodstal zoodanig te wijzigen, dat verschillende bezwaren zijn opgeheven. Hierbij is een foto van mijn verbeterde hoofstal, waarvan ik de constructie en de voordeelen zal trachten aan te geven.

De hoofstal is gemaakt van gasbuizen en is voor en achter even wijd, zoodat ook het paard achterwaarts kan worden ingezet. De zijbalken zijn vervallen en er zijn twee steunijzers aan de voorste palen aangebracht, die hooger en lager gesteld en door middel van een schroef vastgezet kunnen worden. Op het einde van die steunijzers bevindt zich een zware gebogen ijzeren plaat met leeren kussen bekleed, waarin de ondervoet gelegd, en door middel van een touw ter plaatse der kootholte vastgemaakt kan worden. Voor de bevestiging van het hoeftouw ziet men een gebogen haak onder deze gebogen plaat. Tijdens het bekappen kan men den hoof zoo noodig met de knie ondersteunen. De smid heeft dan een vrij gezicht op den voet en kan er van alle kanten bij. Het been wordt niet zoo ver naar buiten gehaald en de voet kan lager bij den grond blijven. De paarden staan het best stil wanneer men de voeten niet te hoog ophaalt, hetgeen men bij het uit de hand beslaan ook ondervindt.

Om er nu aan tegemoet te komen dat de smid niet zoo laag bij den grond behoeft te werken, maakt men de plaats tusschen de palen in, 10 à 15 cM. hooger dan den beganen grond en laat dit aan voor- en achterkant geleidelijk afloopen. De steunijzers aan de achterpalen kunnen ook hooger en lager gesteld en door middel van een schroef vastgezet worden.

Om het zijwaarts uitloopen te voorkomen, bevindt zich aan elke zijde een breede leeren riem, die langer of korter en wijder of nauwer gemaakt kan worden, zoodat het paard niet telkens heen en weer kan springen en het gedurig weer goed zetten van het paard onnoodig is.

Vóór den hoofstal brengt men in den grond een paar gasbuizen aan, de bovenkant gelijk met den vloer en waarin een houten paal gemakkelijk past. Deze paal kan men gebruiken voor het dichtmaken der voorhoeven (als bok) en kan men gemakkelijk wegnemen wanneer het paard voorwaarts uit den hoofstal gaat of achterwaarts wordt ingezet. Verder zijn er, als bij elken hoofstal, een borsthout, een schoftketting en een achterketting, de laatste met leer bekleed voor het beleedigen van het paard. Ook een buis en een rol, waaraan de broek kan worden opgehangen en door middel van een ratelsleutel worden opgedraaid. Aan ieder paal zit een oog, waardoor het hoeftouw kan worden gehaald, ingeval het paard zeer lastig is en aan elken paal een „kikker” voor het vastzetten van het hoeftouw. Aan de bovenste buis ziet men een paar ringen voor het vastzetten van hoofd en staart, als dat noodig mocht zijn.

Wanneer men zulk een hoofstal plaatst in beton, dan zal deze ook stevig staan. Elke smid kan zelf wel zulk een stal bouwen, desnoods van oude vlambuizen. Wanneer de smid een goed gebruik weet te maken van den hoofstal, zal het paard er geen nadeelen van krijgen en hij zelf en het personeel met veel meer gemak werken.

IETS OVER HET BESLAAN VAN LASTIGE PAARDEN.

In het leger komt het betrekkelijk hoogst zelden voor dat voor het beslaan van paarden zeer bijzondere maatregelen moeten worden getroffen. Dit pleit voor den goeden omgang van den hoefsmid met de aan zijne zorgen toevertrouwde paarden, daar toch in de meeste gevallen angst bij de paarden voorzit, wanneer zij zich in de beslagloods verzetten.

Men overwint dit dan ook meestal wel door een zeer kalm optreden en toedienen van voedsel en vooral door een zeer geleidelijk uitvoeren der noodige werkzaamheden. Het is bij wijze van spreken beter desnoods een dag over het beslag van zoo'n paard te doen, omdat men dan de kans heeft het dier een volgende maal veel handelbaarder te vinden, terwijl wanneer men bij een angstig dier geweld gebruikt, men het voor goed kan bederven.

Is de oorzaak van het verzet echter geen angst of schuwheid doch lastigheid, dan is de praam, of zoo noodig zelfs de Poolse praam, het aangewezen middel dat bij een oordeelkundig gebruik niet schaadt en als regel tot het doel leidt. Het oordeelkundig gebruik van de praam bestaat vooral hierin dat men deze niet te lang achtereen laat zitten, ze vooral niet vast bindt aan het halster doch door een stalknecht afwisselend vaster en lossier laat aandraaien, zoodat tijdens de bewerking aan den hoef het paard voortdurend de praam blijft voelen. Het praamtouw mag vooral niet te dun zijn zoodat geen insnoeringen in de lip overblijven. Na het gebruik wrijft men de gepraamde bovenlip flink, om de daar gestoorde bloedsomloop spoedig weer te herstellen.

Onder een Poolse praam verstaat men een koord, aan het eene einde waarvan een ring is bevestigd. Men doet dit koord door den mond, slaat het tot achter de ooren om het hoofd en steekt het door den ring die ongeveer terzijde van het hoofd gehouden wordt. Door het vrije einde nu door den ring aan te halen trekt men het koord in de mondhoeken aan en deze in sterk bovenwaartsche richting, hetgeen veel pijn veroorzaakt. Paarden, die zich zeer moeilijk de praam laten „opzetten” en daarbij „klauwen”, kan men in den regel gemakkelijk bij wijze van trens het koord in den mond doen en om het hoofd aanleggen. Wanneer ook dit oordeelkundig wordt gebruikt, veroorzaakt het geen nadeel.

Het pramen van de onderlip of de ooren is minder verkieslijk, daar hieruit wel blijvende nadeelen ontstaan.

In enkele gevallen komt het echter voor dat men met bepaald boosaardige paarden te doen heeft die door mishandeling zoo zijn geworden of zonder bekende redenen zich zoo gedragen. Bij zulke dieren zijn goede woorden en lekkernijen nutteloos en is ook de praam alléén niet afdoende.

Heeft men nu de beschikking over een noodstal, zoo zal men zich allicht nog kunnen redden door met de noodige omzichtigheid de beenen aan de palen te bevestigen, doch in het leger is reeds geruimen tijd de noodstal verdwenen, als hulpmiddel van den smid.

Men zal nu list of geweld moeten toepassen. List kan men het noemen wanneer men het paard door het voedsel of door het drinkwater bedwelmende geneesmiddelen toedient, waardoor ze in een zekeren staat van verdooving

geraken, zoodat zij zich niet voldoende meer kunnen verzetten. Daar deze middelen veelal vergiftwerking inhouden, dient hier omzichtig mede te worden omgegaan en geschiedt zulks dan ook op voorschrift van een paardenarts. Dat echter de koppigheid van paarden groot kan zijn en ook deze middelen hun toepassing kunnen missen, ondervond ik dezer dagen nadat chloralhydraat was voorgeschreven voor twee paarden van een trainafdeeling, die de smid wegens gevaarlijk slaan, geen nieuwe ijzers kon onderleggen. Het geneesmiddel, opgelost en met slijmstoffen gemengd, werd op allerlei wijze voorgezet, in drinkwater, door slobbering, over de haver, over brood en over gras, doch zelfs na vijf dagen volkomen vasten, weigerden beide paarden nog om er iets van te nuttigen.

Ten einde de dieren niet te veel te doen afvallen en het geneesmiddel niet erger dan de kwaal te doen maken, werd nu een anderen weg ingeslagen. Het geweld bleef slechts over.

Kluisters konden niet worden aangelegd, hippolasso of lassodrompteur waren doelloos en zoo werd het paard eerst aan een zeer inspannende beweging blootgesteld. In galop aan de longe in een mulle zand-manege werd meedoogenloos de beweging voortgezet, totdat sterke vermoeidheid was ingetreden. Nu werd in de vlak bij gelegen smederij de praam opgezet, een fouragestrik om één der achterbeenen geslagen en aangehaald in de kootholte om daarna het vrije einde te steken door de ring van een fourage-strik, die met groote omzichtigheid om den staart was gelegd. Nu werd het been opgetrokken en het hevige verzet, dat bijna onmiddellijk in de beslagloods weer begonnen was, kon niet meer worden volgehouden. De smid kon de bewerking aan den hoef uitvoeren waarbij het achterbeen door het trekken van drie man aan het touw stevig met den staart verbonden bleef. Op deze wijze werd dit paard achter beslagen, terwijl het vóór geen sterk verzet vertoonde en hierbij alleen de praam voldoende hielp.

Dat een zoodanig beslag zeer tijdroovend is en behalve tijd veel inspanning van de zijde van den smid vereischt, behoeft geen betoog. Veelal ziet men echter verbetering optreden wanneer eenmaal het verzet krachtig gebroken is.

Als een bijzonderheid kan ik nog opmerken dat een merrie, welke voor den smid als onhandelbaar bekend staat, zich zeer gemakkelijk laat beslaan wanneer ze hengstig is. In deze periode laat ze alles aan de beenen toe, terwijl buiten dien tijd het grootst mogelijke verzet wordt ondervonden.

G. H.

TEKORTKOMING IN HET VERZORGEN VAN VEULENHOEVEN.

Dat paardenfokkers niet altijd voldoende aandacht schenken aan de hoeven der veulens, bleek mij eenige weken geleden opnieuw. Ik werd geroepen om hulp te verlenen aan een anderhalf jarig veulen dat reeds eenige dagen zeer ernstig kreupel liep. De eigenaar wist geen oorzaak voor de kreupelheid op te geven en had zelf nog geen voorloopig onderzoek ingesteld. Het veulen liep in de weide en strompelde op drie beenen voort, graasde moeilijk en lag zeer veel; het dier was dan ook al merkbaar afgevallen.

Oogenschijnlijk maakte het den indruk alsof het rechter voorbeen was gebroken, daar het steunen op dit been geheel vermeden werd. Teekenen van uiterlijk geweld waren echter niet waar te nemen en een beenbreuk kon ook nergens worden vastgesteld. Het hoefonderzoek leverde evenwel een verrassend resultaat.

De hoef was groot en plat, zeer laag op de verzenen met naar binnen gekromden wand, voorzien van draaggrandscheuren. Een dergelijke en telkens tijdig herhaalde besnijding had m.i. dezen hoef in een veel betere richting kunnen leiden, te meer noodig daar de aanleg voor platvoet hier van moederszijde bestond.

Nadat de zoolvlakte goed gereinigd was, bleek met de visiteertang onmiddellijk dat de groote pijnlijkheid in de zool gelegen was. Met de renet werd nu op de zool ingesneden en al spoedig kwam zwarte hoefetter te voorschijn. De verzwering strekte zich uit over de geheele binnenzoolhelft, waarbij een groot gedeelte van den wand in den steunselhoek was losgeraakt. Al het losse hoorn van den wand werd verwijderd en de ontstekingshaard ter dege weggekrabd, zoodat een groot gedeelte van de vleeschzool en van den vleeschwand bloot kwamen te liggen. Na zorgvuldige behandeling was reeds na 10 dagen de wondvlakte droog en de nieuwe hoornproductie op gang, zoodat alles verder normaal verliep. Het eigenaardige van dit geval was echter dat bij het wegsnijden van den zool zeer duidelijk een kanaal te voorschijn kwam dat uitmondde in den ontstekingshaard. Dit kanaal, deze gang, moet m.i. afkomstig zijn geweest van een nageltred, dus van een verwonding door het intrappen van een of ander scherp voorwerp.

Had de eigenaar het veulen beter nagegaan en bij de eerste verschijnselen der kreupelheid eenige aandacht aan den hoef geschonken, zoo ware hoogstwaarschijnlijk dit hoeflijden te voorkomen geweest, hetgeen zich daarna tot schade van den eigenaar heeft kunnen ontwikkelen.

G H.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de vorige aflevering zijn geen leerling-plaatsen verwisseld of aangevuld, zoodat de cursus wordt vervolgd met de twee leerlingen J. v. d. Woude van Haren en H. Hofman van Ruinen.

— **Nederlansch-Indië.** De Veeartsenijkundige Bladen voor N.-I., deel XXVII, afl. 5, bevat een artikel over de paardenfokkerij in N.-I. en inlandsche remonteering, door Dr. P. Ph. v. d. Poel. Daarin komt ook het volgende voor:

De cursus voor hoefbeslag te Bandoeng, die in 1909 werd opgericht, heeft goed voldaan. De meeste leerlingen waren afkomstig uit Midden-Java, enkele uit Tapanoelie, terwijl die uit West-Java gewoonlijk na enkele dagen weer verdwenen, waarschijnlijk omdat zij het werk te zwaar vonden.

Goed hoefbeslag is voor paarden zeer noodzakelijk; de inlandsche hoef-

smeden zijn over het algemeen groote knoeiers; trouwens voor f 1.— per vierkant beslag, zelfs meermalen nog voor minder, kan moeilijk goed werk geleverd worden.

Een cursus voor hoefbeslag, onder leiding van den gouvernementsveearts, zou ook op eenige andere plaatsen van zeer veel nut kunnen zijn.

— **J. N. Meeuwsen.** 15 Juni j.l. heeft in de nieuwe manege der Alexanderkazerne te 's-Gravenhage het afscheid plaats gehad van den wachtmeester-hoefsmid J. N. Meeuwsen, die na een gezamenlijken diensttijd van 46 jaar (1866—1873 en 1877—1916), thans het leger heeft verlaten. De Avondpost zegt hiervan:

31 Augustus 1896 ontving hij de bronzen eeredaillie der orde van Oranje-Nassau, 18 Maart 1906 de gouden medaille voor 36 jaren dienst en 18 Mei 1909 werd hij bevorderd tot wachtmeester-hoefsmid.

De uitstekende wijze waarop hij altijd zijn diensttijd heeft vervuld, gaf zijn chef, de commandant van het depot 2e regt. veld-artillerie, aanleiding om bij dit afscheid daaraan voor het front van den troep eenige woorden te wijden.

De Commandant deed daarbij o.a. uitkomen, dat de heer Meeuwsen niet alleen in 1870 als jong militair een mobilisatieperiode had meegemaakt, doch nu opnieuw als oud soldaat met jeugdig vuur, vele jongeren tot voorbeeld, zijn werk had verricht en dat wel op een wijze, dat nooit klachten waren voorgekomen, niettegenstaande de omstandigheden, waaronder dikwerf gewerkt moest worden, moeilijk waren. Bovendien was hij, 16 Mei j.l. gepensionneerd, geheel vrijwillig bij het depot gebleven, totdat zijn opvolger aldaar was aangekomen. De hoop uitsprekende dat de heer Meeuwsen nog vele gelukkige jaren van rust mag genieten, bood Spr. hem namens de officieren van het depot een souvenir aan. Ook door de aanwezige onderofficieren werd hem een stoffelijk bewijs van belangstelling aangeboden.

— **Overerving der hoeven.** Het is een bekend feit dat de geaardheid der hoeven gewoonlijk van de ouders op de veulens overgaat. Hieronder is niet te verstaan dat bijv. plat- of volhoeven direct bij de veulens als zoodanig aanwezig zijn, doch dat geleidelijk de minder goede bouw van den hoef bij de jonge dieren duidelijk aan het licht treedt. Hoe beter de verzorging der hoeven is, des te meer kans bestaat er om den slechten aanleg niet tot ontwikkeling te doen komen, maar deze aanleg is nooit geheel te onderwerpen. Het ligt ook op den weg der hoefsmiden om aandacht te schenken aan deze mate van overerving en met de noodige voorzichtigheid hierover aantekeningen te maken en mededeelingen te doen. De hengsthouders zijn nogal gevoelig in hun portemonnaie, evengoed als andere groepen in de maatschappij, doch het vestigen van de aandacht op de overerving van goedsoortige hoeven, kan zeer zeker nooit schade veroorzaken. Zoo heeft b.v. de bekende hengst Harras III No. 662 N.P.S., vroeger eigenaar H. A. Pauwen te te W. Pannerden, daarna eig. H. Schot te Musselkanaal, bijna altijd afstammelingen geleverd met beste hoeven, hetgeen in het Noord-oosten van Drenthe

temeer opviel, doordat de moedermerriën nogal eens in het bezit waren van platte hoeven. Zoo is het daarentegen ook bekend dat de Oldenburgsche hengst Adalbert tot in zijn 2e en 3e nageslacht veel afstammelingen heeft geleverd met eenigszins platte hoeven met weinig taaie hoorngesteldheid.

De hoefsmeden, en vooral de onderwijzers in practisch hoefbeslag, moeten nog meer met mededeelingen uit hun werkkring te voorschijn komen dan thans het geval is.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Ook ditmaal deed zich bij het vóóronderzoek van de miliciens, die zich opgegeven hebben voor den wintercursus, het feit voor dat verscheidene hunner geen ijzers konden maken, terwijl zij vrij goed werk leverden inzake het besnijden van den voet en het onderleggen van het ijzer.

Alweer was het uitsluitende gebruik van machinale ijzers bij hun vroegeren werkbaas de reden dat zij het maken van ijzers nooit beoefend hadden. Dat dit verderfelijk is en het zoodanig werken nooit tot een vakman kan leiden, behoeft geen nader betoog, doch ik vraag mijzelve af of de cursussen in hoefbeslag, waar éénmaal 's weeks practisch gewerkt wordt, met succes in de toekomst zullen kunnen blijven bestaan, wanneer de machinale ijzers het handwerk zoodanig gaan verdringen en de cursianen geen voldoende gelegenheid krijgen om zich in het maken van ijzers te bekwamen. Een goed hoefsmid dient toch in de eerste plaats nog een goed hoefijzer te kunnen vervaardigen; voldoet hij aan dezen eisch niet, dan kan al het overige buiten beschouwing blijven.

G. H.

PERSOVERZICHT.

De Juli-aflevering van *Der Hufschmied* bevat:

1°. Over het voor- en nadeel van het stootijzer, door Dr. F. Günther. Schrijver geeft in dit artikel een historisch overzicht van de onderscheidene inzichten die omtrent het stootijzer bestaan en merkt o. m. het volgende op:

Van beteekenis is de waarneming van Peters, dat door stooten en kalkoenen gewrichtsverstuikingen te voorschijn kunnen worden geroepen. Juist door het onzeker rusten op het niet vlak zijnde stootijzer kunnen door verstuikingen in de gewrichten van den ondervoet kreupelheden optreden, die verandering brengen in den bouw der gewrichten of in de gewrichtsbanden. De stoot — zoo zegt G. — moet juist in het midden van het toongedeelte van het ijzer liggen, daar de stand anders onvast wordt; de stoot moet even hoog zijn als de kalkoenen, zijn dikte gelijk aan die van het toongedeelte van het ijzer; zijn breedte moet minstens het dubbele der dikte bedragen.

Het artikel zal in de Augustus-aflevering worden vervolgd.

2°. Ernstige hoefverwonding door een disselboom. De schrijver, Prof. Dr. M. Lungwitz, deelt een geval mee waarbij een paard tegen het scherpe einde van een afgebroken disselboom sloeg en ongelukkigerwijze zich hierbij

diep door den hoornstraal heen ernstig verwondde. Het dier liep erg kreupel. De paardenarts raadde aan het dier af te maken. Deze raad werd opgevolgd. Na den dood bleek dat deze raad juist is geweest, daar een splinter binnen in het hoefgewricht was geraakt, die zoo goed als zeker tot een langdurige behandeling aanleiding zou hebben gegeven en tevens tot een blijvende kreupelheid. De kraakbeenige oppervlakte van het straalbeen was gedeeltelijk afgestooten.

3°. Voorstellen om verschillende technische uitdrukkingen op het gebied der hoefkunde door meer juiste te vervangen. De paardenarts Föringer te Regensburg zet zijn voorstellen, aangevangen in de vorige aflevering, thans voort en bespreekt nu: vlak optreden of neerzetten, de hoorstraal, het beslag bij versleten hoeven, de normale stand van den schenkel en de onregelmatige stand van den schenkel. Hierin komt o. i. weinig voor dat voor ons Nederlanders van beteekenis kan worden geacht. Alleen zij er aan herinnerd, dat als beslag voor den versleten hoef, den verkregen stompen hoef met z.g. opgetrokken pezen, het best een ijzer voldoet waarbij het toongedeelte naar voren toe verbreed is. Dit soort ijzer heeft algemeen ingang gevonden en zelfs het stelvoet-, het snavel- en beugelijzer verdrongen.

4°. Leeraar en leerling in oorlogstijd.

5°. Persoverzicht.

6°. Personaliën en korte mededeelingen.

— *IJzer in Finland.* Volgens betrouwbare berichten zijn in Finsch Lapland enorme afzettingen van ijzererts ontdekt, die bovendien van prima kwaliteit schijnen te zijn. Het ijzergehalte bedraagt n.l. van 75 tot 85 pCt., hetgeen alleen bereikt wordt door de Zweedsche ertsen. De gemakkelijk winbare hoeveelheden worden als minimum geschat op 600.000.000 kubieke Meters, terwijl nog veel grootere hoeveelheden in de nabijheid vermoed worden. Finsche kapitalisten zijn reeds bezig met het maken van plannen voor een spoorweg naar het ijzerdistrict en naar een Noordsche haven aan de IJszee, die het geheele jaar open blijft. Vandaar kan het naar de ijzerdistricten vervoerd worden. Wil Finland zelf een ijzerindustrie vestigen, dan dient het steenkolen in grootere hoeveelheden in te voeren. Ook dit is echter vrij gemakkelijk met het oog op de nabijheid van Spitsbergen, waar groote hoeveelheden kool tegen niet hoogen prijs beschikbaar zijn. (u. *Haagsche Post.*)

— De Pruisische spoorwegraad heeft uitgemaakt, dat de opheffing van de speciale tarieven voor vervoer van steenkolen, bruinkolen, briquetten, cokes, ijzer en staal naar Nederland, Zwitserland, Italië en Zuid-Frankrijk voor de belangen van Pruisen geen nadeelige gevolgen zal hebben, zoodat de opheffing dier uitzonderings-tarieven spoedig is te verwachten. (u. *N. R. Ct.*)

— *Vruchtbare merries.* Reeds eenige keeren hebben wij merries genoemd, welke door hun groot bevruchtungsvermogen tot op hoogen leeftijd opvielen. Hieronder mag zeker ook genoemd worden de merrie *Mayblüthe*, no. 2750 Oldenburger Gestütbuch. Deze roodbruine merrie is in 1872 geboren bij den fokker Joh. Seemann te Dunwarden bij Berne. Haar vader

is Wittekind no. 590 O. G. B. en haar moeder is een dochter van Rudi 233 O. G. B. — Mayblütthe is steeds het eigendom van den fokker gebleven en heeft vanaf 1876 tot en met 1895, met uitzondering van 1891, telken jare een veulen gebracht, totaal 19. De eerste 16 veulens zijn alle verkocht, waarvan 12 naar het buitenland. Het in 1895 geboren veulen is hetzelfde jaar gestorven en Mayblütthe ook.

De 18 eerste veulens zijn van 10 verschillende vaders; 5 waren hengsten en 13 merrieveulens. De opgave der kleuren dezer 18 veulens luidt: 11 roodbruin, 2 bruin, 2 donkerbruin, 2 vos, 1 lichtbruin. Hieronder komen voor: van den roodbr. hengst Stedinger 2 roodbr., v./d. lichtbr. Peter 1 vos, van den roodbr. Secundus 3 roodbr., van den zwarten Abel 1 donkerbr., van den donkerbr. Nadum 1 vos, van den br. Vergil II 1 roodbr., van den donkerbr. Erwin 1 donkerbr., van den zwarten Fürst 1 lichtbr., van den donkerbr. Julius 1 roodbr. en van den donkerbr. Admiral 4 roodbr. en 2 br. (u. *Het Paard*).

— *Het internationaal Landbouw-instituut.* De correspondent der *N. R. Ct.* te Rome schrijft in dit blad van 25 Juni j.l. een artikel over dit belangrijke instituut, dat met medewerking van de meeste Staten elf jaar geleden is tot stand gekomen. De Koning van Italië draagt jaarlijks 300 000 frs. tot de onkosten bij.

De correspondent vestigt er de aandacht op dat thans sedert 6 jaar een volledig maand-overzicht, betreffende landbouw- en handelsstatistiek, in vijf talen (Fransch, Duitsch, Engelsch, Spaansch en Italiaansch) vanwege het instituut verschijnt en bovendien een bulletin, betreffende landbouwinstellingen en plantenziekten (ongeveer 180 bladzijden), een bulletin betreffende economische en sociale instellingen van ongeveer 150 bladzijden, alsmede een wekelijks litteratuur-overzicht van ongeveer 24 pagina's. Ten behoeve van de samenstelling dezer tijdschriften worden 2500 bladen uit onderscheidene landen bijgehouden, hetgeen natuurlijk een reuzenarbeid vordert.

De correspondent zegt dat door den oorlog eerst vele Fransche medewerkers zijn verdwenen, toen alle Duitschers en Oostenrijkers, terwijl 2 maanden geleden de Engelschen allen gezamenlijk wegtrokken. Ook van de Italianen konden weinigen op hun post blijven. Hoevelen zullen ooit terugkeeren? En hoe zal dan hun onderlinge verhouding zijn? Zullen ze nog rustig samen kunnen werken aan den zoo uitermate nuttigen arbeid?

Ligt hier niet een nuttige taak voor de onzijdigen klaar? En ze zijn op dit gebied werkelijk de minsten niet! Denemarken, Holland, Amerika staan als landbouwers hoog aangeschreven; het onderzoekingsstation, verbonden aan den Plantentuin te Buitenzorg, heeft een uitstekenden naam.

Zou het niet een dankbaar werk zijn de werkkrachten tijdelijk aan te vullen met onzijdigen, die later als *trait-d'union* gebruikt kunnen worden tusschen de nu oorlogvoerenden? Is dit niet een van de terreinen waarop de neutralen nuttig kunnen samenwerken en een zoo goed mogelijke toekomst voorbereiden?

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

HET SOLDEEREN VAN ALUMINIUM.

Wij hebben in de vorige aflevering het kopersoldeeren besproken. Het soldeeren van aluminium heeft altijd nog niet moeilijkheden te kampen, daar in de eerste plaats de verwarming van het soldeervlak, wat bij soldeeren een groote rol speelt, niet gemakkelijk te bereiken is. De oorzaak hiervan is, dat aluminium een zeer hooge specifieke warmte bezit, en daardoor veel meer warmte opneemt, om de voor het soldeeren benoodigde temperatuur te bereiken, als elk ander metaal. De te soldeeren plaatsen moeten dus veel langer aan de hitte der soldeerbout of soldeerlamp worden blootgesteld, als men b. v. b. bij koper, blik en messing gewoon is. Tweedens kon aluminium niet direct gesoldeerd worden, doch het vereischt een voorbereidende bewerking van de soldeervlakken met het soldeer. Het reinigen der soldeervlakken geschiede zeer zorgvuldig en wel alleen met een schraper of vijl. Onmiddellijk daarna, voor en aler weer een oxydatie kan plaats vinden, wordt met een heete soldeerbout, welke echter niet uit koper, doch uit zuiver aluminium moet bestaan, het soldeer op de verbindingsplaatsen vast aangewreven, hetgeen men het beste met de handgreep der soldeerbout doet. De op deze wijze voorbereide vlakken worden vast op elkander gedrukt, en onder toevoeging van nieuw soldeer door middel der soldeerlamp verbonden. Kleine dunne voorwerpen worden met de heete aluminiumbout onder krachtigen druk gesoldeerd.

Het Richard-soldeer met een toevoeging van fosfor, is aan te bevelen. Dit soldeer vloeit gemakkelijk en bindt uitstekend, terwijl het in den handel verkrijgbaar is.

In onderstaande regelen geven wij eenige samenstellingen van aluminiumsoldeer, om het zelf te kunnen vervaardigen. Bij deze soldeer kan men te werk gaan, zooals hierboven is vermeld; het zal echter nog gemakkelijker gaan, indien men gebruik maakt van Parafin of Sopaivabalsem als soldeerwater.

	I	II	} voor kleine voorwerpen neemt men soldeer I, voor grootere soldeer II.
Zink	80 deelen	90 deelen	
Koper	8 „	4 „	
Aluminium	12 „	6 „	

Voor de vervaardiging smelt men eerst het koper, voegt dan de aluminium in 3—4 partijen toe, roert dit met een ijzerstaafje goed dooreen en brengt daarna het zink in. Voor oxydatie beschut men het geheel door een laag vet of harst. Na krachtig omroeren neemt men de kroes van het vuur, daar bij lange verhitting het zink verdampt. De vorm, waarin men de stangetjes giet, wrijft men van te voren in met benzine of steenkool-teerolie. Het soldeer wordt bij wijze van grove vijlspaanders op de soldeernaad gestrooid.

In den laatsten tijd wordt ook de volgende aluminiumsoldeer-methode aanbevolen en uitgevoerd. Men brengt gesmolten zink-oxyde op de soldeerplaats en verhit dit boven een steekvlam.

Het zinkoxyde zal bij een bepaalde temperatuur reduceeren tot metalisch zink; de chloor werkt reinigend op het aluminium. Het zink verbindt zich met het aluminium, terwijl de chloor verdampt. Brengt men nu op het moment dat de zinkchloride reduceert, tin op die plaats, dan vereenigt zich die tin met het zink, loopt in de soldeernaad en er ontstaat een goede soldeering.

F. J. M.

DE MILITAIRE HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

Deze inrichting voorziet in de opleiding van de hoefsmeden voor het leger en biedt gelegenheid aan tot opleiding van burgerhoefsmid.

De hoefsmeden van het leger zijn ingedeeld bij de Cavalerie en bij de Bereden Artillerie en in tijden van mobilisatie ook bij de Infanterie.

Het zoogenaamde vaste corps hoefsmeden bestaat geheel uit vrijwilligers, terwijl de tijdens de mobilisatie toegevoegde hoefsmeden miliciens zijn.

Aan de Hoefsmidschool worden slechts die leerlingen aangenomen, welke bij hun betrokken wapen geheel afgericht zijn.

Voor de vrijwilligers zijn doorlopend 20 plaatsen opengesteld en wel 11 voor de Cavalerie en 9 voor de Bereden Artillerie. De opleiding dezer vrijwilligers is niet aan een tijd gebonden. Zij worden eerst tot een examen toegelaten na volkomen geschikt geacht te zijn om zelfstandig als hoefsmid op te treden en dus practisch zoowel als theoretisch voldoende onderlegd zijn. De tijd, hiervoor benoodigd, loopt tusschen twee en drie jaar. Hebben zij daarna aan de eischen van het examen voldaan, dan worden ze ter beschikking gesteld van den Inspecteur van het wapen, waarbij zij dienen; als regel worden ze dan bij hun eigen regiment als bijsmid werkzaam gesteld en komen vervolgens in aanmerking om eventueel een vacature te vervullen en alsdan aangesteld te worden tot korporaal-hoefsmid. De door vertrek aan de Hoefsmidschool opengekomen plaats kan dadelijk weer aangevuld worden uit de zich aanbiedende aspiranten, die opgeroepen worden door de Regimenten.

De opleiding der milicien-hoefsmeden is een andere; het is een z.g. spoedopleiding, die zes maanden duurt.

Elk jaar worden twee dergelijke cursussen gehouden en wel van 1 April tot 1 October en van 1 October tot 1 April. Gedurende den zomercursus zijn in opleiding 4 miliciens der Bereden Artillerie en 9 id. der Infanterie, alzoo 13 milicien-leerlingen. Gedurende den wintercursus zijn in opleiding 8 miliciens der Bereden Artillerie en 4 miliciens der Cavalerie, dus 12 milicien-leerlingen.

Aan elk dezer cursussen kunnen bovendien deelnemen 6 burger-leerlingen.

Het aantal leerlingen bestaat dus des zomers uit 20 vrijwilligers, 13 miliciens en 6 burgers of wel 39 leerlingen en des winters uit 20 vrijwilligers, 12 miliciens en 6 burgers of wel 38 leerlingen.

Deze milicien-leerlingen worden gekozen na een vooruit afgelegd vergelijkend examen en daar er zich als regel zeer veel gegadigden voor deze opleiding opgeven, zoo kunnen steeds diegenen worden uitgezocht, waarvan men verwachten kan dat zij in 6 maanden tijds voldoende onderlegd kunnen worden.

Deze miliciens en ook de burgers leggen na afloop van hun leertijd een

examen af en kunnen zich zodoende een diploma verwerven dat hun kosteloos wordt verstrekt.

De onderwijskrachten aan de inrichting zijn :

1°. een paardenarts die verantwoordelijk is gesteld voor het onderwijs, de algemeene leiding aangeeft en den leerlingen de benoodigde theoretische kennis bijbrengt;

2°. een hoefsmid-instructeur met den rang van adjudant-onderofficier, die de leiding heeft bij de praktijk, het indeelen van de paarden, de beslaglijsten bijhoudt, het materiaal als ijzer, kolen en gereedschappen beheert en in het algemeen zorgt voor de goede orde;

3°. drie hoefsmiden-hulpinstructeurs, den rang hebbende van opperwachtmeester, die een voortdurend toezicht houden op de practische werkzaamheden en den leerlingen met raad en daad bij die verrichtingen bijstaan.

De *werktijden* zijn gedurende het geheele jaar gelijk, en wel van smorgens half acht tot twaalf — van één tot half vier en van vijf tot half zeven.

De leerlingen zijn des Zondags geheel vrij en behalve periodieke inspecties ook vrijgesteld van alle wachtdiensten of andere korveeën.

De werkzaamheden bestaan in :

1°. het vervaardigen van hoefijzers, zoowel van stafijzer als van masten.

Onder masten verstaat men het weder gebruiken van oude hoefijzers, die zoodanig weer verwerkt worden dat in den regel uit anderhalf oud ijzer één nieuw vervaardigd wordt. Dit „opbraaien” wordt in de burgermaatschappij haast niet meer gedaan, doch aan de hoefsmidschool terecht veelvuldig toegepast.

De hoefijzers worden vervaardigd in de gewone en verder in alle afwijkende modellen, zooals die zich in bijzondere gevallen kunnen voordoen.

2°. het werken aan doode hoeven, waarbij de leerlingen zich vertrouwd moeten maken met het besnijden van den hoof, het passen en het onderleggen van het ijzer.

3°. het beslaan van paarden, waarbij de meer gevorderde leerlingen hun practische bekwaamheid moeten voltooien.

Het aantal paarden, dat wekelijks beslagen, wordt bedraagt ongeveer negentig; het zijn troepenpaarden, officiersdienstpaarden en paarden van particulieren, deze laatste meest van landbouwers en hieronder vele met afwijkende hoefvormen. Overigens bestaat het rijksmateriaal uit Ieren, Inlanders en zware Belgen.

De theorie wordt gegeven in een daarvoor bestemd lokaal, waar wandkasten zijn aangebracht, die zeer vele preparaten, op de leer van den hoof en op het hoofbeslag betrekking hebbende, bevatten.

Verder bevinden zich in dit lokaal een paardenskelet, een schoolbord en tal van platen langs de wanden, mede ten dienste van het onderwijs.

De theorie omdat de leer van den hoof en van het hoofbeslag in ruimen zin.

Bovendien worden bij levende paarden, telkens wanneer zich de gelegenheid daartoe voordoet, demonstraties gehouden van afwijkende gangen, standen, hoefvormen, hoefgebreken en hoefziekten. Als leidraad bij het theoretisch onderwijs wordt gebruikt het leerboek van J. B. H. Moubis.

De militaire hoefsmidschool is administratief verbonden aan de Rijsschool, zoodat officieel ook steeds van Rij- en Hoefsmidschool gesproken wordt.

Zij ressorteert onder de Inspectie der Cavalerie en een hoofdofficier der Cavalerie is directeur der inrichting.

Gemeenschap tusschen beide inrichtingen bestaat verder niet; alleen is de hoefsmidschool gelegen op het terrein nabij de Cavaleriekazerne en zijn de leerlingen administratief ondergebracht bij de Rijsschool, terwijl in normale tijden de paarden van de Rijsschool aan de hoefsmidschool beslagen worden.

Het is een bestending van een toestand zooals die bij de oprichting is geschapen, waarbij de zeer bescheiden schaal, waarop de hoefsmidschool werd begonnen, moeilijk aanspraak kon maken op een zelfstandig bestaan.

Gedurende den loop der jaren is, meegaande met de uitbreiding van het leger en van de legerorganisatie, de eertijds kleine inrichting uitgegroeid tot een grootere vakschool, die voortdurend naar expansie dreef. Zoo werd het noodzakelijk, teneinde den vooruitgang in het hoefbeslag volkomen tot zijn recht te doen komen, waarmede een groot legerbelang wordt gediend, het bestaande gebouw uit te breiden en te voorzien van betere hulpmiddelen.

Deze uitbreiding en deze verbeteringen staan nu op het punt om verwezenlijkt te worden, daar op 27 Juli l.l. de aanbesteding heeft plaats gehad van de uitbreiding en verbouwing der bestaande hoefsmidschool, hetwelk in termijnen moet worden opgeleverd, zoodanig dat op 1 December e.k. het geheele bestek moet zijn uitgevoerd. Gaan wij aan de hand der hierbij gevoegde teekening nu na hoe de inrichting er uit zal zien, dan valt dadelijk de belangrijke wijziging van de smederij zelf in het oog. Deze wordt vooreerst vergroot door het aanbouwen van een ruim 8 Meter lang stuk, zie Plattegrond I waardoor een aanwinst van zes vuren ontstaat en ten tweede worden alle vuren, welke nu midden in het gebouw zijn aangebracht, afgebroken en geplaatst tegen de wanden van de lengtegevels. Door deze verbouwing en verplaatsing komen er dan twee en twintig vuren in de smederij, waarvan 8 aan den buitengevel, 12 aan den binnengevel en twee aan een buiten-zijmuur. Het groote voordeel hiervan is gelegen in het ruime overzicht dat hierdoor bereikt wordt; men kijkt nu als het ware de geheele smederij af en heeft van uit elk punt in de smederij een ruim overzicht over alle werkzaamheden.

Het behoeft geen betoog dat vooral voor een leersmederij zulks een groot voordeel is.

De vuren zijn alle z.g. „onderblazers” (onderblazende smidsvormen) met tien lederen blaasbalgen en de overige van ijzer. Opgemerkt dient te worden dat de eerste over het algemeen beter voldoen en vooral in geval van reparatie te verkiezen zijn.

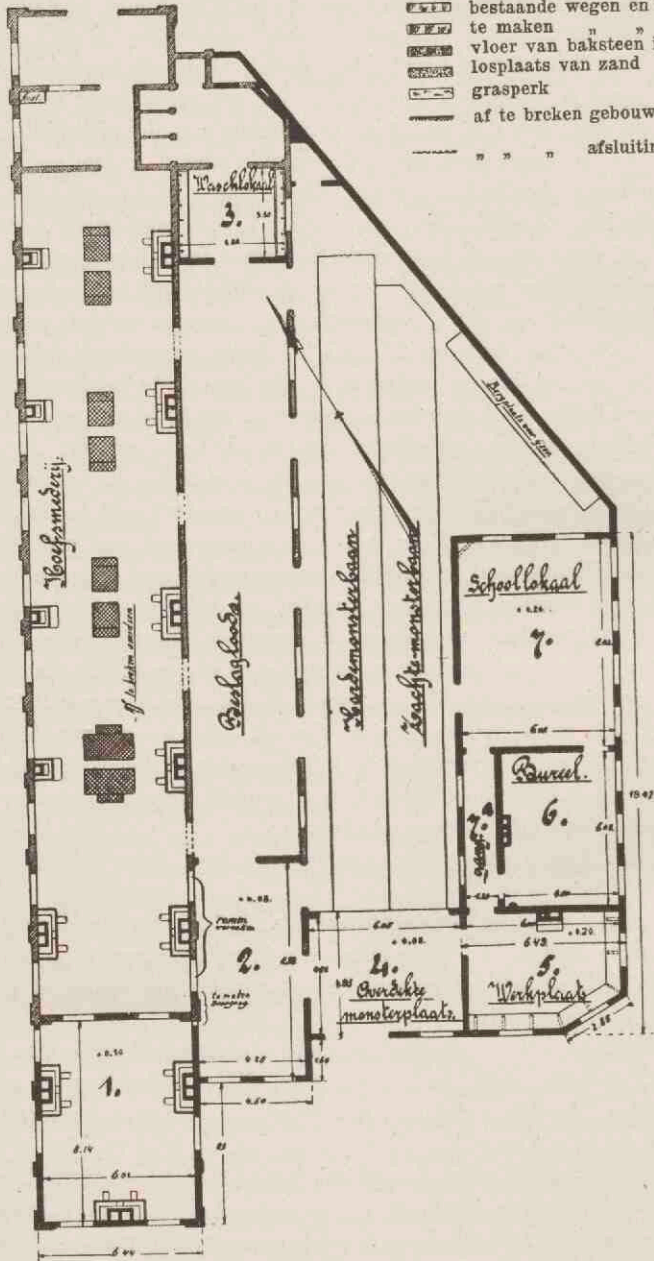
De werkbanken, die thans aangebracht zijn tusschen de ramen aan den buitengevel, worden, daar nu de vuren op die plaatsen worden opgesteld, aangebracht op de binnenruimte, waarbij dan tevens ijzerrekken worden opgetrokken.

Aan het achter-uiteinde van de smederij bevinden zich twee vertrekken waarvan het eerste door den instructeur gebruikt wordt tot het verrichten van zijne administratieve bezigheden, terwijl het tevens dient tot kleedkamer voor de hulpinstructeurs en tot bewaring van het kleine materiaal als vijlen, hamerstelen en dergelijke. Het daaropvolgende tweede verblijf is bestemd

Plattegrond der school na restauratie.

Verklaring

- bestaande muur
- af te breken muur
- nieuw te maken muur
- bestaande wegen en rabatten te maken
- vloer van baksteen in mortel
- losplaats van zand
- grasperk
- af te breken gebouw
- " " " afsluiting

tot opberging van het reservebeslag, zooals dit aangemaakt wordt ten behoeve van de mobilisatie, en is tevens het keurlokaal voor de door de leerlingen vervaardigde ijzers. Hiertoe zijn in het midden lange tafels aangebracht, waarop des avonds de vervaardigde ijzers worden neergelegd. Ieder leerling brengt zijn eigen merk op de door hem vervaardigde ijzers aan. De op- en aanmerkingen worden dan met den leerling afzonderlijk besproken. Aan de smederij sluit zich de beslagloods aan, welke gelegen is aan de zuidwestzijde en er door 5 deuren gemeenschap mede houdt. Deze beslagloods is ook aanmerkelijk vergroot (zie Plattegrond II).

De scheiding van de smederij en de beslagloods is een steenen muur. De beslagloods is bijna even lang als de smederij en $4\frac{1}{2}$ M. breed. Zij is eveneens door een steenen muur aan de buitenzijde afgesloten, in welke muur zich vijf dubbele deuren bevinden tot het doorlaten van paarden en verder zes ramen. Het dak van de beslagloods is aanmerkelijk lager dan dat van de smederij; beide daken zijn voorzien van ventilatoren en glasverlichting, terwijl bovendien op het dak der smederij de schoorsteenen uitsteken.

Aan het achtereinde der beslagloods bevindt zich het waschlokaal, tevens kleedkamer, en daarachter de privaten.

Het waschlokaal bevat waterleiding en biedt waschgelegenheid aan voor 12 personen tegelijk.

De privaten en waterplaatsen zijn vermeerderd en vergroot, en hygiënisch ingericht.

Bij de beslagloods sluiten zich aan de overdekte monsterplaats (zie Pl. gr. IV) en de harde en zachte monsterbaan welke naast elkaar zijn gelegen en evenwijdig loopen aan de beslagloods.

De overdekte monsterplaats is 5 bij 6 Meter met glazen dak en aan ééne zijde open, welke uitziet op de monsterbanen, die ongeveer 30 Meter lang en ieder 3 M. breed zijn. De harde monsterbaan is van klinkers, gelegd in cement en waterpas, evenals is de bodem van de overdekte monsterplaats, terwijl de zachte monsterbaan van mul zand is gemaakt. Door groote, openslaande deuren komen de paarden van buiten eerst in de overdekte monsterplaats en kunnen dan van hieruit of door een deur direct in de beslagloods komen of over de monsterbanen, waarvan de harde het meest nabij de beslagloods is gelegen, en dan door een der vijf reeds genoemde deuren.

Aan de overdekte monsterplaats is verbonden, en met een deur toegankelijk, een localiteit, bestemd voor het plaatsen van twee boormachines en twee veldsmidsen, terwijl rondom langs de wanden werkbanken zijn aangebracht waaraan beugels tot het vastzetten van doode hoeven. Deze werkplaats (Pl. gr. V) is vooreerst bestemd voor de beginnende leerlingen om op doode voeten het besnijden van den hoof, het passen en het onderleggen van ijzers te leeren, terwijl hier tevens het werken aan veldsmidsen wordt beoefend en in den winter de boormachines ten dienste van het winterbeslag bediend worden. Zooals voor de hand ligt, bevinden zich hier ook aambeelden en bankschroeven.

Langs de zachte monsterbaan strekt zich in de lengterichting een gebouw uit

dat aansluit en toegang geeft tot het zooeven beschreven werklokaal en welk gebouw verdeeld is in een bureel en een schoollokaal. Het bureel, (Pl. gr. VI) is 4.50 bij 6 M. en ten dienste van den paardenarts, met de opleiding belast; het is door een deur toegankelijk met het schoollokaal dat er achter is gelegen en hetwelk 8 bij 6 Meter groot is. Het schoollokaal (Pl. gr. VII) staat door een gang in verbinding met het werklokaal en door een deur met de monsterbaan. In den genoemden gang bevinden zich kapstokken en kleerhangers.

Het schoollokaal bevat langs de wanden glazen kasten, waarin de verzameling preparaten en modellen van hoefijzers worden ondergebracht, een verzameling welke door geleidelijke uitbreiding een grooten omvang heeft aangenomen. Een steenen muur sluit het geheele terrein der hoefsmederij af en langs dezen muur zijn bergplaatsen aangebracht voor het stafijzer en de smeekolen.

Ziedaar een korte schets van het gebouw zooals het er over eenige maanden zal uitzien en waardoor het Rijk in het bezit zal komen van een zeer goede en practisch ingerichte leersmederij, waar ook de burgermaatschappij van kan profiteeren. De burgermaatschappij toch kan jaarlijks 41 gediplomeerde hoefsmeden van de Hoefsmidschool betrekken; er zijn er dan ook reeds honderden over het geheele land verspreid van deze inrichting afkomstig.

Eindelijk is bij dit bouwplan ook tegemoetgekomen aan den reeds in 1896 door den overste Moubis geuiten wensch dat een leslokaal aan de smederij zou worden verbonden, hetgeen vanzelf het theoretisch onderwijs ten goede moet komen.

Wat de exameneischen betreft, zoo is reeds gezegd dat een leerling slechts tot het examen wordt toegelaten wanneer zijn werk voldoende wordt geacht om zelfstandig te kunnen optreden.

Het examen zelf omvat:

- 1e. het maken van 4 ijzers op maat;
- 2e. het maken van 1 ijzer voor een gebrekkigen hoef;
- 3e. het maken van 2 ijzers voor winterbeslag;
- 4e. het beslaan van een paard (vierkant);
- 5e. de theorie van het hoefbeslag.

Wat de beoordeeling betreft, zoo wordt deze streng gesteld en worden geen hooge cijfers licht gegeven. De afgeleverde ijzers worden met den candidaat nagegaan en besproken. Bij het beslaan worden afzonderlijke cijfers gegeven voor het afnemen van de oude ijzers, het besnijden van den hoef, het passen en het onderleggen, terwijl de candidaat te voren wordt ondervraagd naar den stand en de gangen van het paard in verband met het aan te brengen beslag. Het theoretisch examen wordt afgenomen aan de hand van preparaten en modellen; geëischt wordt een grondige kennis van den bouw van den hoef en in het algemeen ook van de leer van het hoefbeslag. Hier en daar wordt het boek van Moubis uitgebreider behandeld doch in hoofdzaak wordt dit gevolgd en de volgorde der daarin behandelde onderwerpen behouden.

De te behalen cijfers loopen tot 10, terwijl op het diploma wordt aangegeven den graad van bekwaamheid, welke afzonderlijk voor praktijk en theorie wordt gesteld, en van even voldoende tot zeer goed kan varieeren.

Nog zij vermeld dat den militairen leerlingen bij goeden ijver en goed gedrag, wanneer zij zoover gevorderd zijn dat zij aan de paarden gaan werken en ook in de theorie voldoende vorderingen hebben gemaakt, het recht wordt toegekend in rood laken een hoefijzer op de mouw van den jas te dragen, welke onderscheiding door hen zeer wordt op prijs gesteld.

A.

G. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

IS EEN ALGEMEEN GEBRUIK VAN DEN NOODSTAL GEWENSCHT?

Het artikel „Een verbeterde hoefstal” van de hand van den heer H. Vossers, onderbaas in de hoefsmederij van 's Rijks Veeartsenijschool, voorkomende in het vorige nummer van dit blad, geeft mij aanleiding op te komen tegen de propaganda voor den noodstal.

Ik onderschat niet de aanhoudende krachtsinspanning, welke gevorderd wordt voor het beslaan van zware, weinig meegaande paarden, noch den zenuwprikkelenden arbeid, welke het beslaan van een lastig paard kan veroorzaken; ik merk daarbij echter op, dat de smid alsdan een krachtigen, handigen helper tot zijne beschikking dient te hebben.

Het gebruik van een noodstal moge in sommige gevallen gemak kunnen opleveren; het gevaar ligt voor de hand, dat, eenmaal de noodstal onder onmiddellijk bereik zijnde, er nu ook elk paard, dat aan de smederij verschijnt, met of zonder geweld ingedreven wordt. En dan blijven de kwellingen en de ongelukken niet uit; dat is immers eene oude bekende, lang uitgemaakte zaak.

Ook over onze grenzen was dat zoo; men moet er maar eens voor opslaan de jaargangen van een der bekende vakbladen, n.l. „Der Hufschmied” en men zal zien, dat rechterlijke processen wegens ongevallen met paarden in den noodstal niet van de lucht zijn.

Verbeteringen aan den noodstal, o.m. door het aanbrengen van kussens, matrassen en dergelijke, zijn in Duitschland niet uitgebleven.

Desniettegenstaande voelden mannen van algemeen erkende bekwaamheid en jarenlange praktische ervaring op het gebied van het hoefbeslag zich gedrongen tegen het gebruik van den noodstal krachtig stelling te nemen. Die mannen waren A. Lungwitz, bestuurder van de smederij aan de veeartsenijschool te Dresden en H. Behrens, leider der Engelsche inrichting en school voor hoefbeslag te Rostock (Mecklenburg).

Van leeren omgaan met, en van opvoeden van weerspannige paarden is bij het gebruik van een noodstal geen sprake; zonder dat de oorzaak van het verzet wordt uitgevorsch, wordt elk lastig paard den noodstal maar ingejaagd. Paarden met temperament, met bloed, hebben er veelal een hekel aan.

Met geduld, overleg en oordeelkundige behandeling brengt men weerspannige paarden buiten den noodstal in den regel wel tot rede en leeren

zij ten slotte inzien, dat het gaan naar de smederij geen kwelling voor hen medebrengt.

Ik vind den noodstal voor vele paarden een gevaarlijk dwangmiddel.

Men moet maar eens hebben medegemaakt het hevige, plotselinge en onvoorziene verzet van een krachtig paard met temperament en de ongelukkige wijze, waarop het soms met zijn beenen op, tusschen of onder kribben, balken of stangen kan belanden, om radicaal genezen te zijn van dwang in een kleine ruimte, waar al die mogelijkheden zich kunnen voordoen. In een dergelijk geval is het maar veiliger met het paard de vrije ruimte in te gaan.

Ook al zal het in den noodstal zoo'n vaart niet altijd loopen, het met geweld optrekken en langdurig onwrikbaar opgebonden houden van een achterbeen kan toch niet steeds onschuldig zijn. Wanneer het paard hevig gaat rukken of wel indien het door ouderdomstijfheid eene dergelijke buiging van het been niet meer kan velen, zullen gewrichten, banden en pezen er menigmaal niet zonder scheuren en verrekkingen afkomen.

Ik zou het een achteruitgang achten in de behandeling van paarden, ten nadeele van deze, tot schade van de paardenhouders en tot schade van de goede reputatie van het hoefsmidsvak, indien de noodstal ten dienste van het hoefbeslag algemeen in gebruik zou komen. En het bezit van een noodstal, alléén ter wille van uitzonderingsgevallen, zet de poort voor velen, de goeden niet te na gesproken, gemakkelijk open tot een geregeld gebruik, wat een misbruik zou zijn.

Daarom: *Weg met den noodstal!*

J. M. Knipscheer,
Kapitein-paardenarts.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** De leerling J. v. d. Woude van Haren heeft op 15 Juli — na een verblijf van 5 maanden — de Inrichting verlaten met een voor de practijk „goed” en voor de theorie „voldoende” getuigschrift.

Er zijn nog leerling-plaatsen open. Leerlingen, die een cursus wenschen te volgen, kunnen zich daartoe wenden tot den smidsbaas D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35, Groningen.

— **Limburg.** In „Het Paard” v. 28 Juli komt een verslag voor van de premiekeuringen van merriën, op 18 Juli te Valkenburg en op 19 Juli te Roermond gehouden. Ten opzichte van de voorgebrachte paarden wordt daarin o.m. het volgende gezegd: „t Beslag was wel beter, ofschoon bij vele paarden de ijzers nog te zwaar waren en de toon te weinig ingekort”.

PERSOVERZICHT.

— *Oeconomische maatregelen in Duitschland.* Het jongste maandschrift van het Eerste Nederlandsche Koopmansgilde in Duitschland, te Dusseldorp, maakt melding van verschillende „Duitsche Regeeringsmaatregelen”. Het volgende is er aan ontleend:

Opheffing der uitzonderingstarieven voor staal en ijzer. De Pruisische staatsspoor heeft het uitzonderingstarief voor staal en ijzer opgeheven. Dientengevolge is op ijzer en staal, alsmede op ijzer- en staalproducten thans uitsluitend het normale tarief van toepassing. Dit beteekent een verhooging van M. 28—M. 30 van Rijsch-Westfaalsche en zelfs tot M. 46 van Elzas-Lotharingsche stations tot Amsterdam—Rotterdam loco.

Tegen prijsopdriving. De Pruisische regeering ziet zich langzamerhand gedwongen niet alleen tegen prijsopdrivingen van levensmiddelen maatregelen te nemen. Verschafte zij zich in 1915 medezeggenschap bij de prijsbepaling der steenkolen, thans heeft zij haar invloed in het belang van den verbruiker doen gelden in de ijzerindustrie. In het Maandschrift wordt melding gemaakt van de prijsverhoogingen van het „Stahlwerksverband”, welke bewijzen hoe noodzakelijk dergelijk ingrijpen is. Op de Siegerlander Ertsmarkt wist de regeering reeds een voorgenomen prijsverhooging te voorkomen.

Groot-Brittannië.

De steenkolen-, ijzer- en staalhandel te Liverpool en omstreken gedurende het tweede kwartaal van 1916. Mededeeling van Consul Bonke te Liverpool.

Steenkolen. — Gedurende het tweede kwartaal van 1916 is er eene zeer groote vraag geweest naar alle soorten steenkolen, terwijl er gedurende eenige weken na Paschen een tekort in den voorraad was, dat men nu evenwel te boven gekomen is.

Gedurende de drie maanden April—Juni 1916 bereikten „Lancashire” en „Staffordshire steam coal” een gemiddelden prijs van 24/- tot 25/- per ton f. o. b. Mersey havens. Naar „South Yorkshire best steam coal” bestond eene zeer groote vraag, terwijl de prijs hiervoor 39/- per ton f. o. b. bereikte.

De vraag naar deze soort steenkolen is thans niet zoo groot en de prijzen zijn tot 36/- en 37/- gedaald.

Met betrekking tot buitenlandsche verschepingen oefent de regeering een streng toezicht uit ten opzichte van het verleenen van uitvoervergunningen, hetwelk verschepingen naar ongewenschte plaatsen verhindert, maar, wat Frankrijk betreft, wordt eene toenemende hoeveelheid verlangd en de verschepingen uit Liverpool vinden voor Fransche rekening plaats.

Een „Export Sub Committee” van de Steenkolen-Afdeeling der Kamer van Koophandel is gevormd om de buitenlandsche verschepingen en tonnenmaat in het district Liverpool te regelen en werkt op het oogenblik met goede resultaten.

Wat betreft steenkolen voor huishoudelijk verbruik en voor industrieele doeleinden, heeft men aan de plaatselijke vraag goed kunnen voldoen, ondanks de toenemende vraag van ammunitiefabrieken en terwijl door kooplieden en voor huishoudelijk gebruik reeds thans voorraden voor den winter worden ingeslagen, houdt de productie van de mijnen hiermede gelijken tred.

IJzer en staal. — De ijzer- en staalhandel staat, evenals de steenkolenhandel, onder contrôle van de regeering. Materiaal voor andere doeleinden is moeilijk of niet te verkrijgen.

(u. *Handelsberichten* no. 490 v. 3 Aug. '16.)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

WAARDOOR ONDERSCHIEDT MEN IJZER VAN STAAL?

Het is algemeen bekend, dat men onder staal een metaal verstaat, dat, in zake hardheid en vastheid, betere eigenschappen bezit dan ijzer. Deze factor treedt voornamelijk op den voorgrond bij koop en verkoop van ijzer en staal en geeft dikwijls aanleiding tot moeilijkheden, welke alléén daardoor kunnen vermeden worden, dat men bij den koop vooraf bepaalt, aan welke voorwaarden het te leveren metaal zal moeten voldoen, want gaarne noemt de verkoper zijn materiaal staal, daar „staal” voor den leek veel waardevoller klinkt dan „ijzer”.

Het is daarom niet van belang ontbloomt iets over de kenteekenen van ijzer en staal mede te deelen voor zoover het voor onze lezers zijn nut kan hebben. Vooruit willen wij echter bij de verschillende soorten ijzer en hunne benaming stilstaan.

Het is bekend, dat het in de techniek gebruikte ijzer, geen zuiver ijzer is, doch eene legering van ijzer met koolstof, waarbij somtijds silicium, mangaan, fosfor, zwavel, enz. gemengd zijn. Het ijzer nu verandert voornamelijk met het koolstofgehalte zijn eigenschappen in groote mate, zoodat men op den eersten blik gelooven zou, dat men met een heel ander metaal te doen had. Wij herinneren slechts aan de broosheid van gietijzer, tegenover de elasticiteit van vloeijzer; de hardheid van staal tegenover die van lasch-, vloe- of gietijzer, hetwelk deze eigenschap slechts in zeer geringe mate bezit. Men zal nu gemakkelijk kunnen veronderstellen, dat ijzer met ieder gewenscht koolstofgehalte is te fabricceeren. Dit is echter niet zoo, want de hoeveelheid koolstof, welke in het ijzer opgenomen wordt, is naar boven toe begrensd, en bedraagt niet meer dan 5 0/0, terwijl afgaande het ijzer niet minder dan 0.05 0/0 koolstof kan bevatten, omdat het anders voor technische doeleinden te zacht zou worden.

Nu is bij ondervinding gebleken, dat ijzer, 't welk meer dan 2.3 0/0 koolstof inhoudt, niet smeedbaar is, doch wel bij een kleiner percentage. Het eerstgenoemde is ruw- of gietijzer en komt voor ons niet in aanmerking, terwijl het laatstgenoemde vloe- of laschijzer is, al naarmate het in vloeibaren toestand door middel van de Siemens-Martin oven of Bessemer Converter of in deegachtigen toestand gewonnen werd. Vloe- of laschijzer onderscheidt

men weder in vloeismed-ijzer (niet hardbaar) en vloeistaal (hardbaar). Eveneens onderscheidt men laschijzer en laschstaal. Daar echter laschijzer in den laatsten tijd voor machines en werktuigen minder gebruikt wordt, behandelen wij in de volgende regelen alleen het vloeijzer en vloeistaal.

Zooals boven reeds is gezegd, onderscheidt zich staal van ijzer eerstens door zijne hardbaarheid, en daar hardbaar ijzer minstens 0.5 % koolstof bevat, door zijn koolstofgehalte. Als derde punt moet nog, daar de meeste leveringsvoorwaarden van staal een hoogere vastheid voorschrijven dan voor ijzer, de vastheid genoemd worden.

De eerste proef, aangaande de vaststelling der hardbaarheid, geschiedt door het harden, waarvoor men het bedoelde metaal roodheet, dus tot op 800° C. verhit, en in water van ongeveer 20° C. afkoelt. Wanneer nu het materiaal, dat zoodanig bewerkt is, staal is, dan zal het hierdoor een belangrijke hardheid verkregen hebben, welke gemakkelijk door een vijl is te constateeren. Een voldoende proef is dit echter niet, daar ook het gewone vloeijzer op deze wijze hard wordt, hoewel niet in die mate als staal.

De bepaling van het koolstofgehalte geschiedt door een chemische analyse en is niet zoo gemakkelijk uit te voeren; wanneer er 0.5 % koolstof aanwezig is, noemt men het staal.

De bepaling der vastheid geschiedt door de algemeen gebruikelijke trekproef, waarbij het te bewerken materiaal in een trekbank wordt gespannen, en waarbij de trek- en breukgrenzen, benevens de uitzetting, wordt aangegeven. Om te toonen, van hoeveel belang het is om bij genoemde eigenschappen ook de vastheid en uitzetting voor te schrijven, willen wij hier eenige getallen der vastheid noemen.

Men nam in het algemeen aan, dat de grenzen tusschen hardbaar en niet-hardbaar metaal moeilijk zijn te bepalen, zoodat de trekvastheid voor staal op 5000 K.G. per c.M.² bepaald werd. Anderen gaven daarbij eenige speling en schreven een trekvastheid voor staal voor van 4500—6000 K.G., terwijl dit voor plaatijzer op 3400—3900 K.G. werd bepaald. In industrie-kringen wordt materiaal met een trekvastheid van 4200 K.G. per c.M.² nog als *staal* genoemd. De Engelschen, Amerikanen en Franschen maken in het algemeen hierin geen onderscheid, doch gebruiken voor alles den naam vloeijzer.

Zooals uit deze korte beschrijving blijkt, bestaan er geen bepaalde grenzen tusschen ijzer en staal; derhalve verdient het aanbeveling bij bestellingen geen termen te gebruiken als „staal”, „goed vloeijzer” enz., doch voor te schrijven dat men een materiaal verlangt van b.v. 6000 K.G. per c.M.² trekvastheid met 15 % uitzetting; komen er dan afwijkingen bij de leverantie voor, welke deze cijfers ontduiken, dan kan men zijn recht op schadeloosstelling doen gelden, niet echter wanneer men op de enkele woorden staal en ijzer zijn bestelling doet, hetgeen altijd een zeer moeilijk vraagstuk blijft.

SLIJSCHIJVEN.

Het gebruik van slijpschijven neemt gaandeweg toe en zij worden voor verschillende doeleinden gebruikt. In de meeste gevallen wordt voor elk doel aan een bekend leverancier een daarvoor bestemde schijf besteld; beter is het echter, op grond van ervaring, zelf een kenze te kunnen doen.

De korrelgrootte zal bij de keuze van slijpschijven wel in acht moeten worden genomen, ofschoon dit niet van zooveel gewicht is als de hardheid der schijf. Verder zal het slijpresultaat door vermindering der omtreksnelheid geregeld kunnen worden. Een harde schijf zal bij vermindering van de omwentelingsnelheid beter ingrijpen terwijl een grove schijf bij verhooging der omtreksnelheid fijner zal slijpen. Van groot gewicht voor het slijpvermogen is de hardheid van den korrel. Zonder twijfel zou een slijpschijf van diamant zoo de verbindingstof juist gekozen werd, de meest ideale steen zijn.

Bij grofkorrelige stof, zooals b.v. randgietijzer, zullen de resultaten dan alleen reden tot tevredenheid geven, wanneer door de scherpe bramen en kanten de slijpvlaakte voortdurend ruw gehouden wordt. De steenen, hiervoor noodig, worden uit silicium-carbid vervaardigd. De ceramisch gebonden steenen hebben voor het slijpwerk onze bekende zavelsteen overal verdrongen want de slijpschijven werken bij goedgekozen hardheid, uitstekend, zij gloeien het staal niet uit, en overtreffen de zavelsteen beduidend.

Snijdt een schijf niet voldoende, zonder te smeren, dan is deze te fijn, smeert een schijf zoo is deze te hard. Sterke slijtage duidt op te geringe hardheid, waarbij echter op te merken is, dat dit ook door te sterk aandrukken van het werkstuk of door dikwijls afdraaien kon ontstaan in het laatste geval was de schijf te hard. Sterke afslijting gepaard aan onvoldoende slijpvermogen, berust op geringe hardheid bij een te fijne korrel. Zwaardere werkstukken eischen een grootere hardheid der schijf als kleine, lichte stukken. Moeten kanten worden bewerkt, dan behoort de schijf scherper te zijn dan wanneer men alleen vlakken heeft te slijpen.

Om dezelfde fijnheid bij het slijpen te verkrijgen neemt men voor harde — een grootere schijf dan voor zachte voorwerpen.

Moeielijkheden in de keuze der schijven komen echter tegenwoordig nog alleen voor bij rond-slijpbanken en dergelijke machines welke zelfwerkend zijn, want de handbeweging der slijper, die natuurlijk veel af en toe doet aan de goede slijpwerking der steen vervalt hierbij geheel. Ofschoon men de geheele snelheid der steen nog niet tot een gewenscht punt kan opvoeren, zal men toch het omloopgetal ten volle trachten te benutten en alleen schijven in gebruik nemen, welke de omtreksnelheid van 25 Meter per seconde kunnen doorstaan.

F. J. M.

De korrelgrootte zal bij de keuze van slijpschijven wel in acht moeten worden genomen, ofschoon dit niet van zooveel gewicht is als de hardheid der schijf. Verder zal het slijpresultaat door vermindering der omtreksnelheid geregeld kunnen worden. Een harde schijf zal bij vermindering van de omwentelingsnelheid beter ingrijpen terwijl een grove schijf bij verhooging der omtreksnelheid fijner zal slijpen. Van groot gewicht voor het slijpvermogen is de hardheid van den korrel. Zonder twijfel zou een slijpschijf van diamant zoo de verbindingstof juist gekozen werd, de meest ideale steen zijn.

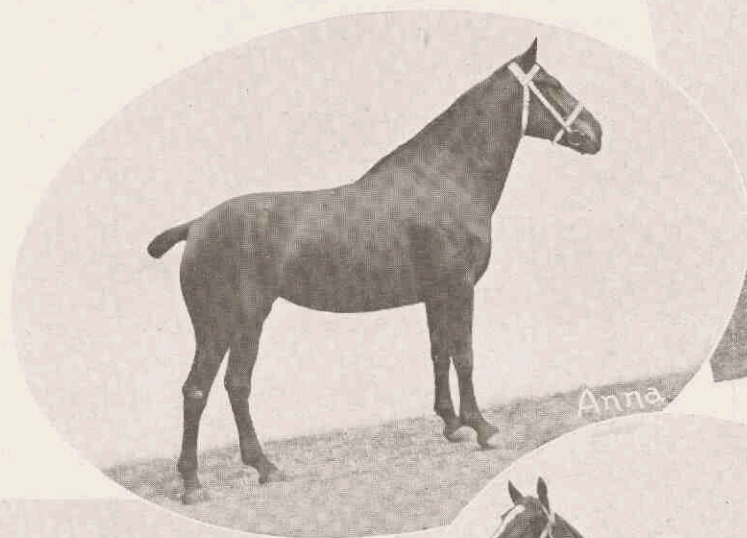
Bij grofkorrelige stof, zooals b.v. randgietijzer, zullen de resultaten dan alleen reden tot tevredenheid geven, wanneer door de scherpe bramen en kanten de slijpvlaakte voortdurend ruw gehouden wordt. De steenen, hiervoor noodig, worden uit silicium-carbid vervaardigd. De ceramisch gebonden steenen hebben voor het slijpwerk onze bekende zavelsteen overal verdrongen want de slijpschijven werken bij goedgekozen hardheid, uitstekend, zij gloeien het staal niet uit, en overtreffen de zavelsteen beduidend.

Snijdt een schijf niet voldoende, zonder te smeren, dan is deze te fijn, smeert een schijf zoo is deze te hard. Sterke slijtage duidt op te geringe hardheid, waarbij echter op te merken is, dat dit ook door te sterk aandrukken van het werkstuk of door dikwijls afdraaien kon ontstaan in het laatste geval was de schijf te hard. Sterke afslijting gepaard aan onvoldoende slijpvermogen, berust op geringe hardheid bij een te fijne korrel. Zwaardere werkstukken eischen een grootere hardheid der schijf als kleine, lichte stukken. Moeten kanten worden bewerkt, dan behoort de schijf scherper te zijn dan wanneer men alleen vlakken heeft te slijpen.

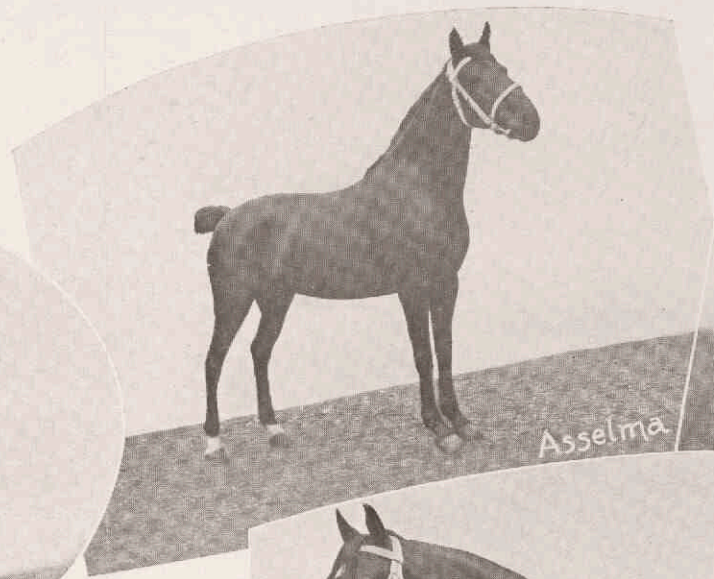
Om dezelfde fijnheid bij het slijpen te verkrijgen neemt men voor harde — een grootere schijf dan voor zachte voorwerpen.

Moeielijkheden in de keuze der schijven komen echter tegenwoordig nog alleen voor bij rond-slijpbanken en dergelijke machines welke zelfwerkend zijn, want de handbeweging der slijper, die natuurlijk veel af en toe doet aan de goede slijpwerking der steen vervalt hierbij geheel. Ofschoon men de geheele snelheid der steen nog niet tot een gewenscht punt kan opvoeren, zal men toch toch het omloopgetal ten volle trachten te benutten en alleen schijven in gebruik nemen, welke de omtreksnelheid van 25 Meter per seconde kunnen doorstaan.

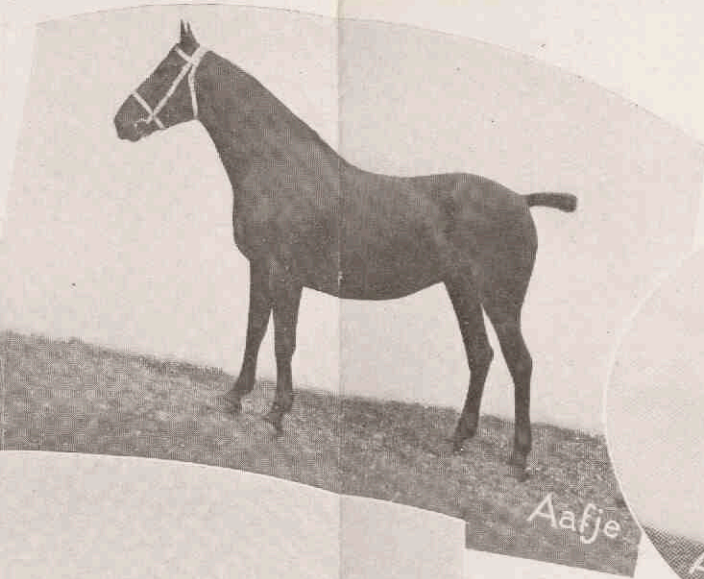
F. J. M.

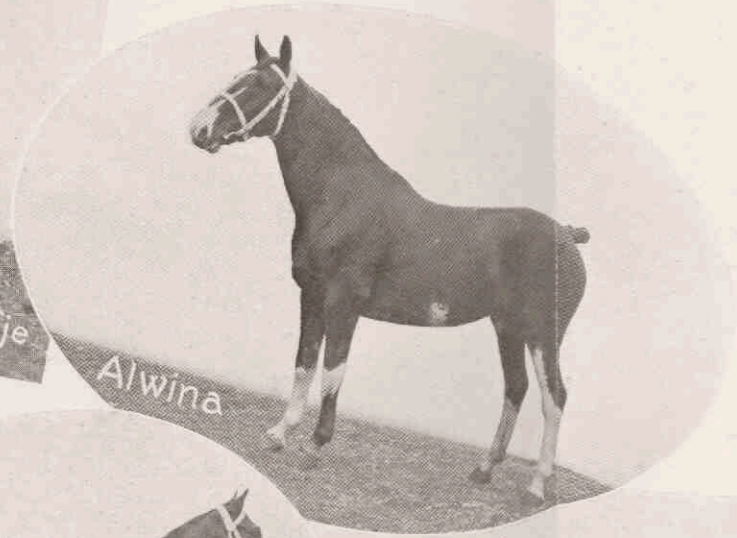
Anna

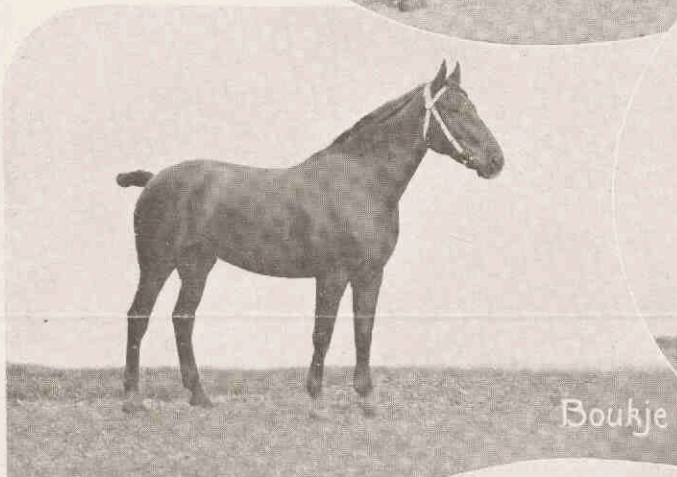
Asselma

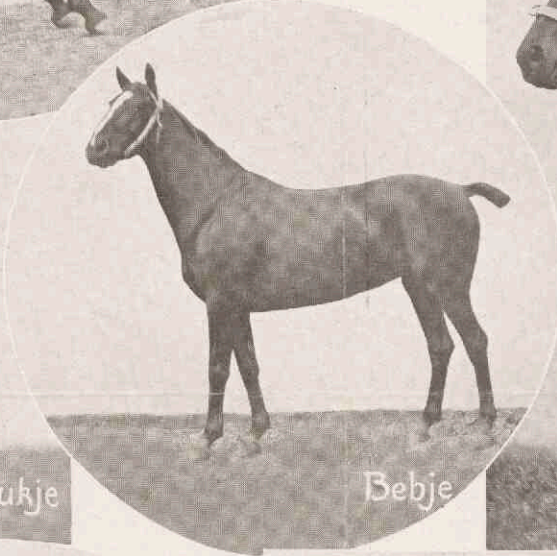
Aafje

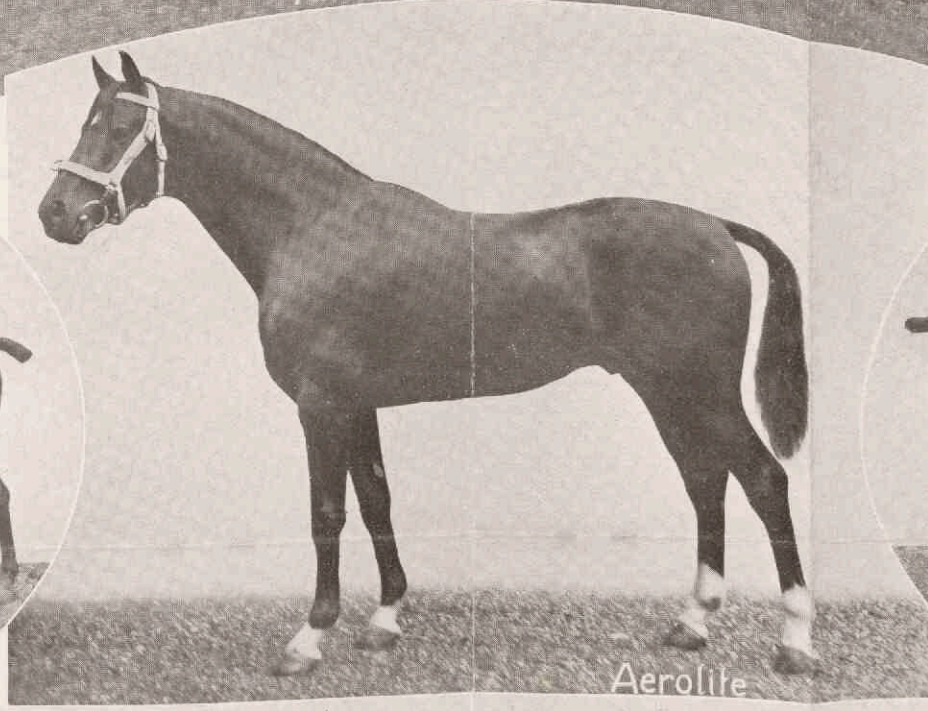
Alwina

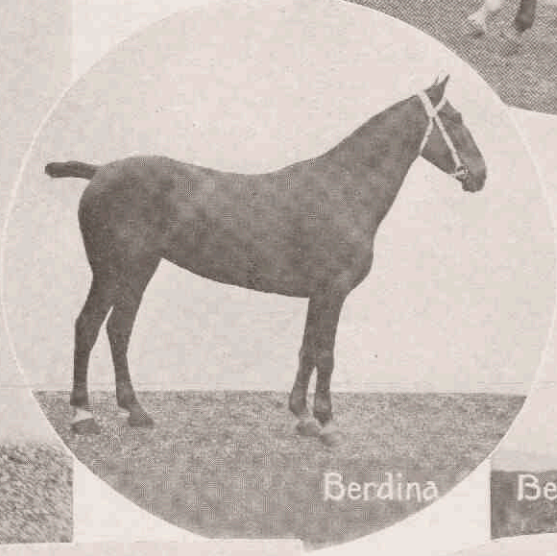
Boukje

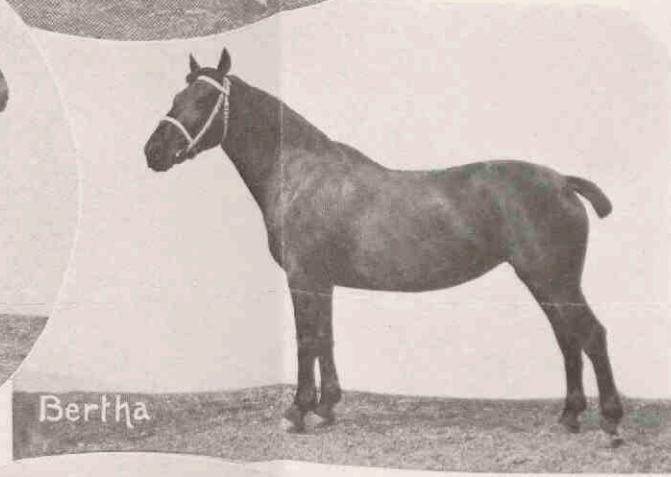
Bebje

Aerolite

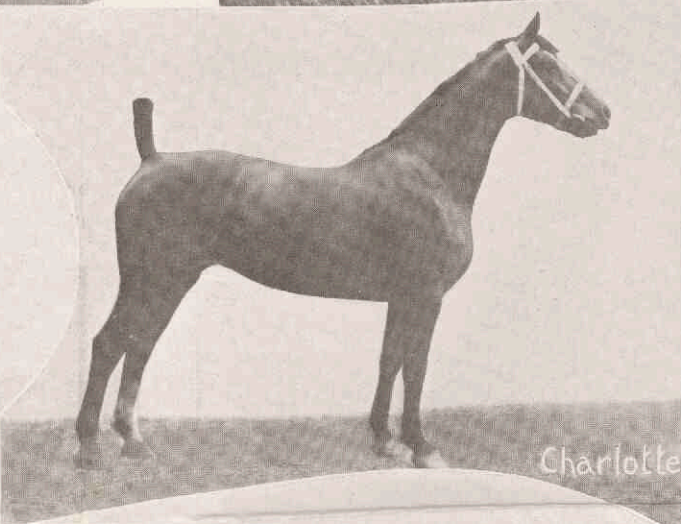
Berdina

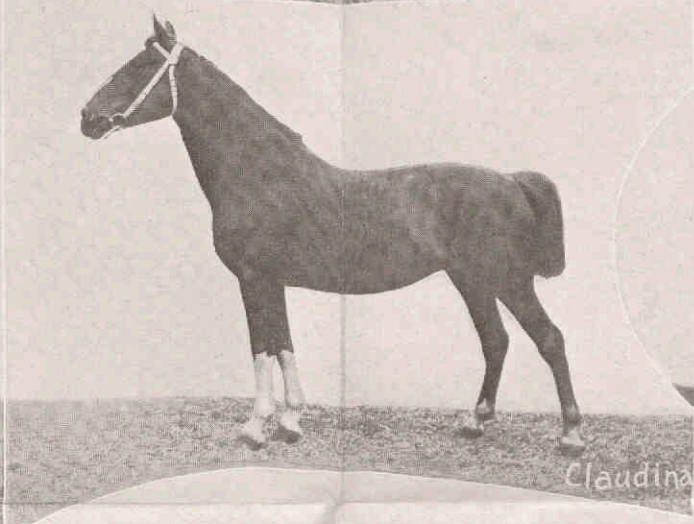
Bertha

Cecilia

Charlotte

Claudina

Clara

De halfbloedhengst **Aerolite** met 12 der door hem gedekte 50 merries, welke 50 op 4 September a.s. door het Rijk aan de Cruquius-boerderij publiek worden verkocht. (De 4 A's zijn Ieren van de Cavalerie, de 4 B's Ieren van de Artillerie, de 4 C's in het binnenland aangekochte Artillerie-paarden). Bovendien zijn een paar moment-opnamen toegevoegd, genomen in de groote gemeenschappelijke weide der merriën,

KLEMHOEUF.

Onder een klemhoef verstaat men een hoef, waarvan het achterste gedeelte eenzijdig of beiderzijds ingetrokken is. Door de vernauwing van deze achterste hoefhelft worden de daargelegen hoeflederhuid, hoefkraakbeenderen en straal- of vetkussen als het ware samengeknepen, bekneld, hetgeen belemmerend is voor de werking van het hoefmechanisme. Dit brengt nadeelen voor den hoef en voor het paard mede, welke zich uiten in de gangen, waardoor de bruikbaarheid van het dier sterk kan verminderen.

Klemhoeven komen meer voor bij *vóór*- dan bij *achter*hoeven. De vernauwing kan óf aan den binnen- óf aan den buitenwand (éénzijdig), óf beiderzijds voorkomen.

Het meest treft men klemhoeven aan bij smalle hoeven, doch ze komen ook wel voor bij wijde. Is dit laatste het geval, dan ziet men een inknicking aan den verzenwand onder den kroonrand, soms zelfs meer dan één. De voet is hierbij groot, cirkelrond, met grooten straal en dito steunsels, lage verzenen en langen toon, dus tevens een spitse hoefvorm. De binnenverzenwand is hierbij in den regel het meest ingetrokken. Hij komt voor bij paarden met wijden hoef-vorm, die veel dienst moeten doen op straatwegen, waarbij de straal niet met den bodem in aanraking komt. Zoo ziet men dit lijden o. a. veel bij tram- en omnibuspaarden.

Behalve de wand kan ook de zool van den hoef ingeklemd zijn en in dit geval spreekt men van een zoolklemhoef. Het is wel eigenaardig dat deze vorm reeds zoo lang bekend is en o. a. reeds in 1820 door Goodwin is beschreven. Bij een zoolklemhoef is eigenlijk de geheele hoef te klein; deze is overigens veelal mooi van vorm, hoog en hol, en nooit plat. De hoornzool is hierbij echter te dik; zij gaat zich naar boven krullen en drukt zodoende tegen de vleeschzool. Dit kan pijnlijkeid en kreupelheid veroorzaken, waarbij men dan slechts na onderzoek met de visiteertang tot de ontdekking van het gebrek kan komen.

Beschouwen we nu echter den meest voorkomenden vorm van klemhoef, n.l. dien bij smalle hoeven. Deze ontwikkelt zich uiterst langzaam. Pas na langen tijd ziet men het typische beeld zooals het zich kenmerkt door steile verzenwanden, hooge verzenen, stompen hoefvorm, uitgeholde zool en kleinen, ingetrokken straal. De verzenwanden gaan langzamerhand steiler staan en ten slotte binnenwaarts verlopen. De binnenwand vertoont dit in sterkere mate dan de buitenwand.

De hoefvorm is stomp en slecht ontwikkeld, de wand zwak, dun en brokkelig. De hoeflederhuid zit ook hier in de klem. Zij wordt slecht gevoed. de hoornvoortbrenging is dus geringer en het voortgebrachte hoorn minder

goed, zoodat zich hierbij ook vaak hoornscheuren voordoen. Door knelling en kneuzing van de vleezige steunsels en de vleeschzool ontwikkelen zich steengallen.

De zoolvlakte van den hoef is in den regel goed uitgehold en de straal heel slecht ontwikkeld, terwijl de middelste straalgroeve en de zijdelingsche straalgroeven zoo smal zijn geworden als spleten. De straal is soms rottend; deze rotstraal zet zich vaak voort tot boven de ballen. De hoef gaat een langwerpigen vorm aannemen en de hoefkraakbeenderen verbeenen. Het gevolg hiervan is dat de gang kort wordt, het paard treedt niet door in de achterste hoefhelft en gaat zelfs steil staan in de kooten, om de achterste hoefhelft nog meer te kunnen ontlasten. Door dit mindere doortreden wordt de klemhoef steeds erger, want de straal komt niet meer in aanraking met den bodem. De buigpezen krijgen nu veel te doen, ze moeten sterk gespannen worden opdat het paard niet in de knieën zal gaan staan; gebeurt dit wel, dan gaat het paard „aanstooten” en vertoont het spoedig alle teekenen van versletenheid.

Door de sterke inspanning van de pezen, van de banden en van de gewrichten, kunnen deze mee gaan lijden; zoo ziet men hierbij ook gebreken (zooals gallen) optreden en heel vaak wordt dan de aandacht gewijd aan deze pees- en gewrichtsafwijkingen, terwijl toch de klemhoef de eigenlijke oorzaak van dit lijden is. Zijn nu beide hoeven klemhoef geworden dan loopt het paard „stram”, doch het behoeft niet bepaald kreupel te zijn. Bepaalt het gebrek zich slechts tot één voet, dan zal men wel een onregelmatigen gang waarnemen.

Door de gevolgen zijn dus die klemhoeven verre van onschuldig en dient dan ook de hoefsmid den eigenaar van het paard te behoeden voor de schade, welke zijnerzijds door een ondoelmatig beslag zou kunnen worden veroorzaakt.

De oorzaken zijn drieërlei: 1°. omstandigheden die een functionneeren van de achterste hoefhelft belemmeren; 2°. erfelijke aanleg; 3°. onvoldoende verpleging.

Onder n°. 1 noemen we vooreerst een slecht beslag: het te veel besnijden van de steunsels, het besnijden van den straal en het te veel verdunnen van de zool. Als regel mag men aannemen dat men slechts de losse hoorn van straal en zool moet wegnemen en men kan gerust zeggen dat men veel meer kwaad doet door te veel dan door te weinig weg te nemen. Vroeger zondigde men hierin veel meer dan tegenwoordig. Ja, er was een tijd dat als regel gold de zool zoo sterk te besnijden totdat ze met den vinger indrukbaar was, en de straal totdat deze bloederig werd!

Omgebogen verzenen, welke tegen den straal drukken, moeten zorgvuldig worden besneden, zonder echter de verbinding tusschen de verzenen, den straal en de steunsels te verzwakken.

Bij het besnijden van den voet moet men steeds aandacht schenken aan de richting van den voet.

Bij plathoeven wordt het ontstaan van klemhoef in de hand gewerkt door de ijzers te langen tijd te laten onderliggen.

IJzers, waarvan de draagvlakte niet vlak is doch binnenwaarts afhellend verloopt, en eveneens ijzers waarvan de takken geen voldoende steun aan

de verzenen geven, dringen deze in binnenwaartsche richting. Te kort en nauw gepaste ijzers, te ver naar achteren genagelde ijzers, ijzers met zijlippen en ijzers met kalkoenen zijn alle schadelijk en bevorderen het ontstaan van klemhoef.

Men moet dus bij het besnijden, bij het passen en bij het onderleggen van het ijzer steeds er aan denken het hoefmechanisme zoo min mogelijk tegen te werken. Hoe grooter de uitzetting van den hoef is, des te elastischer zal de gang zijn. Wil echter de hoef uitzetten, dan moet het hoorn ook elastisch zijn en moet men dus trachten deze elasticiteit te behouden.

Droge hoorn verliest zijn elasticiteit en gaat in volume terug; men moet er dus op bedacht zijn hoeven, die aanleg hebben om te hard te worden en te veel in te drogen, hiervoor te behoeden, hetzij door een doelmatige inwrijving van den vooraf goed gereinigden hoef met vaseline, of wel door het verstrekken van hoefbaden, door het plaatsen op nat zand of ook wel door het inslaan der hoeven met lijnmeelpap. Een goed onderhouden standplaats met turfmolm is op den duur ook beter dan een strooed.

Evenals de meeste beengebreeken kan ook de aanleg voor klemhoef worden overgeërfd. De gevallen, die hiervoor in aanmerking komen, zijn wel in de eerste plaats die waarbij een afwijkende beenstand of hoefvorm is overgeërfd, b.v. Fransche stand. Hierbij is de hoefvorm scheef, de voetas gebroken, de buitenhoefhelft grooter dan de binnenhoefhelft en van deze laatste is de wand vaak samengetrokken. Hier ziet men dus in den regel een éénzijdigen klemhoef, die zijn oorsprong vindt in den afwijkenden beenstand, waarbij dan de erfelijke aanleg in het spel kan zijn.

Ten slotte zal de opvoeding van het veulen van veel belang kunnen zijn op de hoedanigheid van de hoeven; zoo zal men jonge dieren altijd voldoende vrije beweging moeten geven, niet opsluiten in nauwe hokken, opdat de hoeven zich normaal kunnen ontwikkelen. Worden zij voor het eerst beslagen, zoo zal men er vooral de aandacht aan moeten schenken dat zij dan veel beweging krijgen en niet op stal blijven staan, daar juist in zulke gevallen bij gebrek aan beweging de achterste hoefhelft zich sterk samentrekt. Deze voorhoeven toch worden dan hard en droog, de circulatie is geringer en evenzoo de hoornvoortbrenging. Juist bij jonge dieren ziet men deze gevolgen veel spoediger en in veel sterkere mate optreden.

* * *

Men zal de klemhoef in de eerste plaats beoordeelen in verband met het al of niet verbeend zijn der hoefkraakbeenderen. Zijn deze verbeend dan zal men niet behoeven te trachten verbetering te verkrijgen.

Verder beoordeelt men den klemhoef naar den stand van het been en den hoefvorm.

Wanneer de voetas recht is en de hoef overigens normaal, dan kan het verloop zeer gunstig zijn. Heeft men echter te doen met een gebroken voetas en een plathoef en daarbij nog Franschen stand, welke elk op zich zelf reeds aanwijzingen voor klemhoef kunnen zijn, dan is in zoo'n geval de binnenwand als het ware opgesloten en genezing moeilijk te verwachten.

Bij oude dieren, die al jaren lang aan klemhoeven lijden, is geen volledig

herstel meer te verwachten, daar hier reeds veranderingen van het hoefbeen hebben plaats gevonden. Daarentegen kan bij jonge dieren zelfs een erge graad van klemhoef genezen als deze op zichzelf staat en niet met een ander lijden of een andere afwijking gepaard gaat.

Wanneer de omstandigheden het toelaten, dan zal men steeds het beste doen de paarden, nadat de hoeven doelmatig zijn besneden, in de weide te brengen, natuurlijk zonder ijzers, dus onbeslagen. Na dien weidetijd legt men ze vlakke ijzers onder en wel zoodanig dat de achterste hoefhelft geheel vrij blijft en dat de straal met den bodem in aanraking kan komen. Beweging op zachten bodem is natuurlijk het verkieslijkste; bij boerenpaarden ziet men dan ook zelden klemhoeven, daar de zool hier steeds met den bodem in aanraking komt.

De *behandeling* van klemhoeven moet er op gebaseerd zijn om de normale wijdte van den hoef weer terug te krijgen; hiertoe moet vooreerst het hoorn zacht worden gemaakt, hetgeen men kan bereiken door pappen of warme hoefbaden. Daarna moet men trachten te verkrijgen een tegendruk van den bodem en hiervoor zijn vele middelen aangegeven; men noemt deze methoden de natuurlijke geneeswijzen in tegenstelling met de operatieve.

De voor de natuurlijkste geneeswijzen toe te passen hulpmiddelen zijn: de weide of een doelmatig beslag.

Beveelt men een weidegang aan voor klemhoeven, dan moet deze liefst van vier tot zes maanden kunnen duren en in geen geval minder dan 3 maanden. Paarden met lage, zwakke verzenen zal men hiervan uitsluiten. Men neemt de oude ijzers af, bekapt de hoeven, breekt den draagrand goed af met de vijl, snijdt de ingetrokken verzenen weg, besnijdt het voorste gedeelte van den straal, zoodat dit in één vlak komt te liggen met de draagvlakte van den wand; de straalschenkels mogen er wel wat onder uitsteken. Aldus kan men de paarden op zachten bodem lichten arbeid laten verrichten, rijden onder den man of voor den wagen bezigen.

Heeft men te doen met een zuiver omschreven éenzijdigen klemhoef, dan is een weidegang niet goed en verbetert men deze door een doelmatig beslag, n.l. door halvemaanvormige ijzers of toonstukjes, doch bovenal door het balkijzer. Van de eerste bestaan twee soorten, n.l. het gewone en dat van Charlier.

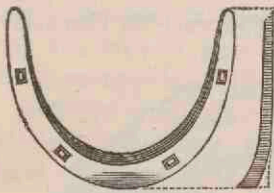
Dit beslag is aan te bevelen voor overigens normale en ook wel voor stompe hoeven doch niet voor scheeve, en veroorlooft het paard op zachten bodem werk te verrichten, waarbij het middel dan den weidegang zeer nabij komt. Op straatwegen zal het spoedig aanleiding geven tot kreupelheid; wel wordt het echter aanbevolen voor asphalt- en hout-bestrating omdat bij dit beslag de straal op den bodem komt en hierdoor uitglijden wordt tegengegaan. Voor 't Charliersche ijzer zie fig. *a*, *b*, *c* en *d*.

Ijzers met verdunde takken kunnen gebruikt worden bij stompe hoeven en ook bij hoeven met normalen hoek (45°), maar zijn niet geschikt voor platvoeten. Men betracht ook hiermede den straal den bodem te doen aanraken en aldus een gedeelte van het lichaamsgewicht mede te doen dragen.

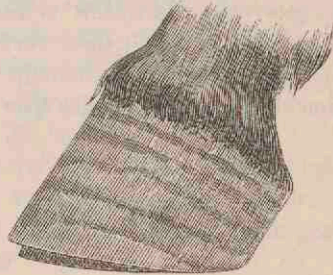
Halvemaanvormige ijzers met leeren zool en Gutta-percha zijn goed te gebruiken bij niet te erge klemhoeven. Tal van modellen zijn hiervoor in den handel.

5°. Balkijzers; deze kunnen met en zonder leeren zool worden aangewend. Zonder zool gebruikt men een balkijzer als de straal en de steunsels zoodanig zijn, dat zij op de balk kunnen dragen. Gaan met den klemhoef steengallen gepaard, dan is een onderbroken balkijzer aangewezen.

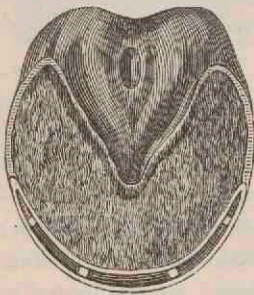
Het balkijzer moet goed dragen aan den toon en de kwartieren en een weinig „lucht” liggen aan de verzenen en den straal. Voor dit laatste zal nog vaak de balk naar boven moeten worden doorgezet of een oplegstuk worden gebezigd. Bestaat er tevens rotstraal, dan doet men beter een lederen zool te gebruiken, waarbij goed opgevuld kan worden.

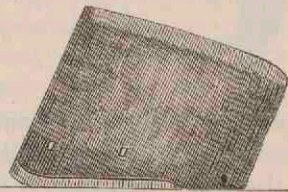
a

b

c

d

6°. Zooltjes van stroo, matjes, kurk of ook wel de Hartmannsche gutta-perchazolen of hoefbuffers (zie fig. e) zijn goed te gebruiken, daar zij een constanten druk geven. Men moet echter ook hierbij oplettend zijn indien zich met den klemhoef tevens rotstraal ontwikkeld heeft.

Bij éézijdigen klemhoef is een balkijzer met lederen zool te verkiezen boven eenige andere methode; men moet dan echter, en vooral aan de zieke zijde, de straal goed opvullen met werk, liefst gedrenkt in teer.

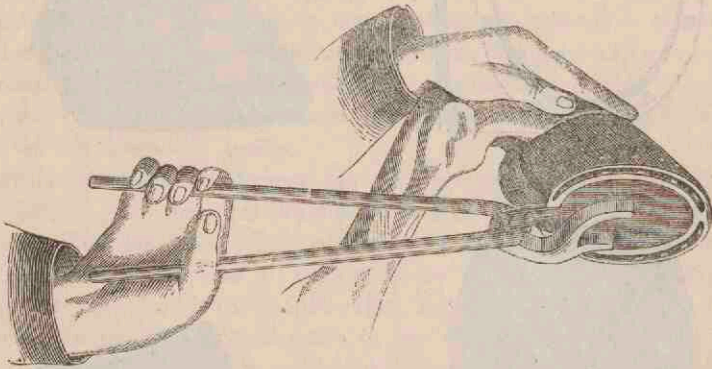
Nevens deze genoemde methoden maakt men ook wel gebruik van instrumenten om den hoef te verwijderen. Zoo heeft men b.v. de dilatator of hoefverwijder van Defays. Door de groote voorzichtigheid, waarmede dit kunstmatig verwijderen moet geschieden om pijnlijkheid en kreupel loopen te voorkomen, zal het zelden gebeuren dat de hoefsmid zich van dit instrument bedient. Behalve deze en de steunselveer van Roberge hebben ook Martinack en Jovard schroeven samengesteld die allen op een dergelijk beginsel berusten.

Gebruik makende van deze verwijdende schroeven zal men mede een der volgende ijzers kunnen onderleggen:

Het ijzer van de la Broue; dit is een pantoffelijzer, waarvan de draagvlakte der takken naar buiten afhelt, n.l. 2—3 mM.

Het ijzer van Defays is vlak en heeft twee lippen, welke tegen de steunsels komen te liggen in de zijdelingsche straalgroeven, juist op de plaatsen waar de wand zich ombuigt om de steunsels te gaan vormen. Zij moeten passen tegen de steunsels maar niet reiken tot op den bodem van de genoemde straalgroeven. Verder moeten de verzenen volkomen vlak zijn (horizontaal). Het ijzer wordt, wanneer het goed gepast is, afgekoeld en ondergelegd en daarna kan men den dilatator aanleggen.

Het ijzer van Hartmann is smal en ingevijld aan den binnenrand. Wil men een hoof in zijn geheel verwijden, dan vijlt men het ijzer in aan den binnenrand tegenover de toonlip; overigens maakt men deze insnijdingen aan den binnenrand van het ijzer aan die zijde waar de klemhoef bestaat.

d

Men doet zelfs goed deze insnijdingen aan te brengen bij al die ijzers waarmede men den dilatator gebruikt, daar het ijzer dan beter uit kan zetten.

Het ijzer van Einsiedel is een vlak ijzer met steunsellippen, van welk ijzer de draagvlakten naar buiten afhellen.

Nadat men nauwkeurig gepast heeft, doch vóór dat het ijzer is vastgenageld, moet men gaan verwijden. Verder zal de verwijding moeten plaats hebben door het eigen lichaamsgewicht van het paard. Het succes is in den regel langzaam verloopende, doch het blijft niet uit. Bij ééNZijdigen klemhoef zal men alleen aan die zijde de steunvlakte van de lip naar buiten doen afhellen.

Men kan deze ijzers niet gebruiken bij hoeven met lage verzenen en met slecht ontwikkelde straalgroeven. Het scharnierijzer van prof. Smith bestaat uit een vlak ijzer, waarvan de beide takuiteinden bewegelijk zijn gemaakt. Bij wijze van balk is een spil ingelaten, waarin een schroef bij aandraaiing de bewegelijke ijzertakken uiteen kan wringen.

Tenslotte heeft men nog de operatieve methoden tot behandeling van klemhoeven, waarbij op verschillende aangegeven wijzen de wand verdund wordt of daarin groeven worden aangebracht, tegelijk met toepassing van een balkijzer.

Aanleiding gevende en leidende tot klemhoeven zijn o.a. ook zwakke verzenen. Wanneer deze te zwak zijn om bij een beslagen paard het lichaams-gewicht te dragen, groeien zij naar binnen over de zoeltakken en de steunsels soms zelfs over den straal. De hoof wordt dan steeds nauwer, ten slotte klemhoef.

Het beste beslag in nu een balkijzer met lederen zool, waarbij men den straal laat dragen op de balk, doch de verzenen vrij legt. Men nagelt bovendien niet verder dan tot het $\frac{2}{3}$ voorste gedeelte van het ijzer.

Nog zij gewezen op een eenvoudige methode om de vorderingen na te gaan van de behandeling van klemhoef en die beter betrouwbaar is dan het meten van den hoof. Dit is n.l. het maken van gipsafdruksels van de onder-vlakte van den hoof. Hiertoe maakt men de ondervlakte van den hoof goed schoon en belegt deze geheel met een soort vettige klei; dezen vorm nu neemt men er voorzichtig af, waarbij men dus een negatief van de onder-vlakte van den hoof verkrijgt. Hierop brengt men nu een gipspap aan en als deze hard geworden is, neemt men den kleivorm weg en houdt de onder-vlakte van den voet in gips over. Door dit om de 5 à 6 weken te doen, b.v. bij het vernieuwen of het verleggen van het beslag, zal men bij vergelijking met de vorige heel duidelijke verschillen kunnen opmerken en hieraan eventueel metingen kunnen doen. Deze methode is in de praktijk uiterst eenvoudig en volkomen betrouwbaar.

A.

G. H.

VERBORGEN HOORNSCHEUREN

We lezen in *Het Hoefbeslag* door J. J. Hinze, verschenen in 1871, op blz. 247 dat men bij het paard ook „inwendige of verborgen hoornscheuren vindt, bij welke de buitenste hoornlaag nog samenhangt, en welke bij de bewerking van den hoof eerst zichtbaar worden, spoedig *evenwel naar buiten doorbreken* en alsdan als gewone te behandelen zijn. Hij zag die bij twee paarden, welke vroeger hadden geleden aan bevangenheid (rheumatische hoefontsteking). Beide hadden een hollen wand aan den toon en liepen zeer kreupel, waarvoor ze in behandeling waren. Bij het sondeeren bleek dat slechts een gewone holle wand bestond; hij besloot daaruit dat voor de groote pijnlijkheid en kreupelheid een andere oorzaak moest bestaan. Daarom besloot hij den geheelen wand, voor zooverre deze los was, weg te nemen, hetwelk tot ongeveer een vinger breed van de kroon geschiedde. De vleeschwand was nog door een tamelijk dikke hoornlaag bedekt, maar nu deed zich in het midden van die hoornlaag een smalle scheur voor, waarvan de randen tegen den vleeschwand drukten en waaruit eenig zwart vocht siepelde. Na voorzichtig wegsnijden van het zich daar bevindend hoorn, dat murw en vochtig was tot op den vleeschwand, werd het blootgelegde gedeelte opgevuld met vlas en een stevig drukverband aangelegd, waarna de genezing spoedig volgde en het gebrek zich niet meer herhaalde.

Het komt ons voor dat de Schrijver op vrij lossen grond aannam, dat hij hier te maken had met hoornscheuren. Hij immers zegt, wat intusschen juist is, dat hoornscheuren scheidingen zijn in den samenhang van den hoornwand in de overlangsche richting, waarvan hier de beide bovenste lagen, de dek-

en pijpjeslaag, niet verbonden waren met de plaatjeslaag. Bovendien schreef hij dat hier een ziekte-proces was afgespeeld, n. l. hoefbevangenheid, waarbij de vleeschwand steeds is voorzien van ziekelijk gevormd hoorn, dat moeilijk is te rijmen met een gezonde laag van hoornplaatjes. Eerder zijn we geneigd om aan te nemen, dat door de aanwezige prikkeling van den vleeschwand, deze hierdoor in ontsteking is gekomen, gepaard gaande met pijn en kreupelheid, als gevolg eener infectie, waarvoor hier de gelegenheid bijzonder groot was, zoodat ettervorming is ontstaan, die haar vernietigend werk op de derde laag hoorn, liever gezegd op de daar aanwezige ziekelijke hoornmassa, heeft voortgezet.

Ook in het werk van „Leisering en Hartmann”, uitgaaf van 1861 „Der Fusz des Pferdes”, wordt door laatstgenoemde melding gemaakt van inwendige of verborgen hoornscheuren, evenwel op eene wijze dat men geneigd is aan te nemen, dat de Schrijver zelf aan het voorkomen daarvan weinig waarde hecht, en ze zelf niet waargenomen heeft, want hij zegt op blz. 210: „behalve de zichtbare hoornscheuren heeft men ook nog inwendige of verborgen hoornscheuren *aangenomen*. Intusschen laat hij hierna volgen: bij deze is de uitwendige wandlaag nog samenhangend, ten hoogste een weinig ingedrukt; men ziet ze slechts bij de bewerking van den hoef aan den draagrand van uit de witte lijn. In het algemeen hebben zij dezelfde beteekenis voor het dier als de open hoornscheuren.

Zijn opvolger, in de bewerking der volgende uitgave van het leerboek, maakt er geen gewag van.

Verder maakt Dr. Möller melding van de bewering van Williams, die meent dat scheuringen van den hoornwand soms van de binnen- naar den vleeschwand toegekeerde vlakke uitgaan, teruggebracht worden. Williams meent hiertoe gerechtigd te zijn, omdat aan de ontwikkeling van een hoornscheur soms kreupelheid voorafgaat. Deze bewering wordt door Dr. M. als een verkeerde opvatting beschouwd, wijl bij het gebogen verloop van den hoornwand, en de groote elasticiteit der binnenlaag er van, deze wijze van ontstaan niet goed denkbaar is. De kreupelheid alleen is niet voldoende om de juistheid dezer bewering te bewijzen; zij is ongetwijfeld tot dezelfde mechanische werking terug te brengen, welke tenslotte de scheuring veroorzaakt.

* * *

Of verborgen hoornscheuren al dan niet voorkomen, wij kunnen slechts verklaren nimmer een dergelijke scheur te hebben gezien en ons moeilijk te kunnen voorstellen, dat splinging kan optreden van de binnenlaag van den hoornwand, waar het hoorn toch steeds een zeker mate van elasticiteit blijft behouden, terwijl de droge, harde buitenlaag intact zou blijven. Wij begrijpen dat een hoornwand, die daartoe door z'n qualiteit van hoorn grooten aanleg heeft, door schokken, rekkingen, ongelijkmatigen druk, of bij gebruik van slecht materiaal bij het beslag, b. v. te zware hoefnagels, door te mager gestampte nagelgaten, steeds in gevaar verkeert om te scheuren. Het ligt voor de hand, dat splinging steeds meer het niet elastische gedeelte van den wand zal treffen. Mogelijk dat Hinze nog gelijk heeft, waar hij zegt dat die scheuren spoedig naar buiten doorbreken. Nadere onderzoekingen zullen dit moeten aantonen.

J. B. H. Moubis.

INGEZONDEN STUKKEN.

IS DE VERDWIJNING VAN DEN HOEFSTAL GEWENSCHT?

In de vorige aflevering werd de vraag behandeld: is een algemeen gebruik van den hoefstal gewenscht.

De geachte inzender van dat artikel komt tenslotte tot de conclusie: „Weg met den noodstal!” Dit kan men gemakkelijk zeggen als men op een warmen zomerdag, onder de waranda, aan de theetafel zit. Maar als men dagelijks zware Belgische, oude en stijve en lastige paarden moet beslaan, plus andere zware werkzaamheden verrichten die in het smidsvak voorkomen, zegt men niet zoo gauw: „Weg met den noodstal!”

Was de Kapitein-Paardenarts Knipscheer tot de volgende slotsom gekomen, gebruik hem zoo min mogelijk, ik zou er niet op teruggekomen zijn, doch zijne beschouwing van deze zaak is wel wat eenzijdig.

Ik geloof dat vele dierartsen en smeden niet graag zouden zien, dat de wensch, voorkomende in de vorige aflevering, in vervulling zou gaan.

Er zijn verschillende redenen waarom het wel gewenscht is, dat de hoefstal in gebruik blijft, of in zijn eer wordt hersteld. Een eerste vereischte is dan dat de hoefstal zoo wordt ingericht dat het paard en de smid geen ongelukken kunnen krijgen, maar wanneer men de broek ophaakt en zoo noodig wat opdraait, is het onmogelijk dat het paard kan komen te vallen; en is dus het gevaar, van met de beenen vastraken tusschen balken of stangen, denkbeeldig. De bewering dat bij het beslaan van zware en van lastige paarden een krachtige handige helper ter beschikking moet zijn, is theoretisch heel mooi maar praktisch meestal niet door te voeren.

Wel kan dit in militaire smederijen, waar mannetjes genoeg zijn, maar in een burger- of plattelandssmederij is dit geheel anders.

Hoe moet de kleine patroon, die geen groote knecht kan krijgen of waar de smederij niet zooveel oplevert dat die er van betaald kan worden en dus gedwongen is met aankomend personeel te werken, zich zien te redden? Mijns inziens is dan ook een hoefstal wel op zijn plaats. Het gaat toch niet op om te zeggen: die smid mag geen paarden beslaan. Moet het dan toch volgens Engelsche methode gebeuren, dan heeft die smid de kans zich totaal te overwerken en blijft zijn ander werk dan ook liggen. Ook ken ik paarden, die door stijfheid onmogelijk (ook niet met een krachtigen handigen helper) uit de hand beslagen kunnen worden, en in den hoefstal gaat het best, vooral met een verstelbaar achterhout. Dan kan men den hoef laag bij den grond houden, wat met een helper toch niet kan.

Wel is het waar, dat er smeden zullen zijn die misbruik maken van den hoefstal, doch deze brengen er uit de hand ook niet veel van terecht. Een smid, die ziet dat hij een paard vlugger en gemakkelijker uit de hand kan beslaan, zal vrij zeker niet zoo dom zijn, om het dan toch in den noodstal te doen. In burger- en buitensmederijen is het heelemaal geen overtollige luxe, wanneer er een hoefstal aanwezig is. Aan 's Rijks Veeartsenijsschool te Utrecht, en de leersmederij te Groningen, zijn zij toch ook aanwezig en worden daar zoowel makke als lastige paarden in den hoefstal behandeld.

Er zijn zelfs smeden te Utrecht en omstreken, die de lastige paarden, welke zij zouden moeten beslaan, naar de Veeartsenijschool sturen, omdat zij zelf geen hoefstal hebben.

De eigenaren hebben er geen bezwaar tegen, die kunnen het zelf ook niet en zullen er meestal hartelijk voor bedanken als de smid hun vraagt, zelf den voet op te houden. Tal van dierartsen, die in de praktijk werkzaam zijn, doen operaties juist bij dien smid, welke in het bezit is van een hoefstal. Hiervoor is toch ook de hoefstal onmisbaar; ik kan tenminste niet gelooven dat de dierarts, die op het platteland zijn praktijk heeft, zich altijd zal kunnen redden zonder hoefstal. Het gevaar voor peesverscheuring en dergelijke is bij een doelmatig ingerichten hoefstal, wanneer de smid er een goed gebruik van maakt, niet zoo heel groot. De „handige krachtige helper,” die bij het beslaan van zware, lastige en stijve paarden zou moeten helpen, heeft daar meer kans op. Al loopt het nu steeds goed af en krijgt de smid of zijn helper geen ongelukken, een vroeg versleten lichaam is het, wat de hoefsmeden overhouden van het steeds uit de hand beslaan. Alhoewel het paardevleesch kolossaal duur is op 't oogenblik, meen ik toch, dat menschevleesch meer waarde heeft.

Daarom wil ik aan de smeden den raad geven: doe uw eigen gezondheid en die van uw personeel niet te kort, door steeds alle paarden uit de hand te beslaan, en tracht uw hoefstal te verbeteren of, zoo gij er geen hebt, bouwt een nieuwen,

en aan den Kapitein-Paardenarts Knipscheer in overweging geven, alvorens weer te zeggen: „Weg met den noodstal!” het gevoelen in te winnen van mannen die aan hun eigen lichaam gevoeld hebben wat het zeggen wil dagelijks zware, lastige en stijve paarden te beslaan.

H. Vossers,
Onderwijzer-Hoefsmid.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de vorige aflevering zijn geen nieuwe leerlingen aan de inrichting gekomen. Belanghebbenden bij het vervullen van leerling-plaatsen kunnen zich aanmelden bij den smidsbaas D. F. Stuivenberg te Groningen, Poelestraat 35.

— **De opleiding der burgerhoefsmeden.** Over dit onderwerp heeft Dr. H. M. Kroon in het „Tijdschrift voor Diergeneeskunde” van 15 Aug. j.l. een uitvoerig artikel geschreven. Hierbij wordt herinnerd aan het feit dat Schr. over hetzelfde onderwerp in 1909 een artikel gaf, waarin werd aangedrongen op

1o. een centrale Hoefsmidsschool, welke vooral dient voor opleiding der hoefsmeden, die aan cursussen of scholen onderwijs moeten geven, of het aan deze inrichtingen ontvangen onderwijs willen voortzetten;

2o. een aantal (8 of 10) hoefsmidsscholen op gunstig gelegen plaatsen in verschillende deelen van het land;

3o. hoefbeslag-cursussen, afwisselend in verschillende streken.

Schr. maakt er geen melding van dat door anderen vóór 1909 over die opleiding is geschreven, — zegt dat sedert 1 Febr. 1910 jaarlijks van Rijkswegen aan 's Rijks Veeartsenijschool een cursus voor onderwijzers in practisch hoefbeslag is gehouden; dit jaar loopt de 7de cursus. Tot nu toe zijn aan den cursus 37 onderwijzers opgeleid.

Wat de sub 2o. genoemde hoefsmidsscholen betreft, zegt Schr., is niets bereikt.

Ten opzichte van de hoefbeslagcursussen geeft Schr. de volgende maatregelen in overweging.

A. Er worde bepaald, dat er alleen van rijkswegen diploma's als hoefsmid worden uitgereikt en dat ieder jaar in *eene* plaats in Nederland gelegenheid worde gegeven tot het afleggen van het examen ter verkrijging van dit diploma als hoefsmid.

B. Eene commissie van deskundigen brenge, vóór een subsidie van rijkswegen worde verleend, advies uit omtrent plaats en localiteit, leerkrachten, leermiddelen.

C. Een reglement voor de cursussen worde van Staatswegen samengesteld.

Omtrent deze onderdeelen is nadere toelichting gegeven waarvan wij het onder C. vermelde overnemen en waaruit blijkt dat Schr. eventuele hoefsmidsscholen wil brengen onder leiding van een dier-arts en niet van den hoefsmid, zooals door ons vroeger in „De Hoefsmid” is verdedigd, doch waarover het stilzwijgen is bewaard.

Die toelichting luidt als volgt:

In het reglement dient te worden vastgelegd, dat:

a. de leiding en het theoretisch onderwijs moet worden opgedragen aan een veearts;

b. met het onderwijs in practisch hoefbeslag een gediplomeerd onderwijzer in practisch hoefbeslag wordt belast;

c. de leerlingen voor toelating aan bepaalde eischen moeten voldoen;

d. een voldoende aantal lessen worden gegeven.

Ter nadere toelichting diene het volgende:

a. De leiding en het theoretisch onderwijs moeten opgedragen worden aan een veearts, zooals dat tot nu toe steeds geschied is.

b. Mijns inziens is de tijd gekomen, dat als eisch kan gesteld worden, dat de onderwijzer in practijk, een diploma heeft als onderwijzer in practisch hoefbeslag.

Er zijn in het geheel nu reeds 37 gediplomeerden en elk jaar wordt dit getal grooter. Hier volgt een staatje van het aantal gediplomeerden uit iedere provincie afkomstig. De cijfers tusschen haakjes geven de leerlingen aan, die dit jaar den cursus te Utrecht volgen:

Groningen 2, Friesland 3, Drenthe 2, Overijssel 1 (2), Gelderland 7 (1), Utrecht 4, Noord-Holland 2, Zuid-Holland 5 (1), Zeeland 3, Noord-Brabant 4 (1), Limburg 4 (1).

Eene onbillijkheid ten opzichte van niet gediplomeerden is in deze eisch niet gelegen, omdat zij, die reeds practisch onderwijs gaven, in de gelegenheid gesteld zijn zonder veel moeite het diploma te behalen. Art. 3 2e all. toch van het Reglement van den cursus voor opleiding van onderwijzers in

practisch hoefbeslag van rijkswege luidt: „Bovendien kunnen (elk jaar) twee hoefsmeden, die als onderwijzer in practisch hoefbeslag reeds aan meer dan een cursus werkzaam zijn geweest, met 1 October tot het einde van den cursus worden toegelaten en daarna aan het eindexamen deelnemen.”

Enkele onderwijzers hebben dan ook op die wijze het diploma verworven.

c. Onder deze eischen bedoel ik b.v. minstens 18 jaar oud zijn, de lagere school met vrucht hebben doorloopen, practisch werkzaam geweest zijn in een smederij waar ook hoefbeslag wordt uitgeoefend, enz. Het is zoo noodig dat niet groen en rijp tot den cursus worden toegelaten.

d. Waar vroeger de korte cursussen bestaande uit 12 theoretische en 12 practische lessen vervangen zijn door de 2-jarige is het goed in het reglement vast te leggen, dat de cursussen of 2-jarig moeten zijn of ten minste uit een voldoende aantal lessen moeten bestaan over een zekere tijd-ruimte verdeeld.

PERSOVERZICHT.

— De Aug.-aflevering van *Der Hoefschmied* bevat een 2de artikel over de voor- en nadeelen van het stootijzer, van welk artikel in Sept. het slot verschijnt; een bespreking van Russische hoefijzers, korte mededeelingen en personalia.

— De Sept.-aflevering bevat behalve genoemd slotartikel het eerste stuk over de geschiedenis van het ijzer en zijne bewerking, korte mededeelingen en personalia, alsmede persoverzicht, waaruit wij op onze beurt het volgende overnemen:

De Vereeniging tot bescherming van paarden in Duitschland heeft den Rijkskanselier de aandacht er op gevestigd dat tengevolge van den oorlog zeer veel paarden ten gronde gaan en dat er nieuwe maatregelen moeten worden getroffen tot bescherming en instandhouding van den paardenstapel. Deze maatregelen hebben ook betrekking op het gebied van het hoefbeslag, waaromtrent, volgens het gevoelen der Vereeniging, een nieuwe regeling van Staatswege moet worden getroffen.

(Indien de plaatsruimte het mocht toelaten dan wordt de volgende maand in deze rubriek een kort overzicht gegeven van genoemde artikelen, betreffende het stootijzer).

— *Duitschland. Ruhr-kolenmarkt gedurende Juli 1916.* Gedurende de maand Juli 1916 werden meer kolen verzonden dan in de maand Juni. Dit is het gevolg van het feit, dat Juli $3\frac{5}{8}$ werkdag meer had dan Juni. Per ploegwerkdag werd echter minder verzonden dan over Juni, omdat de productie minder was. De vraag naar steenkolen is onverminderd groot. In de eerste plaats heeft de ijzerindustrie zeer groote hoeveelheden brandstoffen noodig. In alle takken der ijzerindustrie is nog volop werk. De gunstige toestand van de ijzermarkt zal in afzienbaren tijd niet verminderen, tengevolge van de vele bestellingen, terwijl er zelfs nog mede moet worden voortgegaan bestellingen van de hand te wijzen. Daardoor zijn ook de vooruitzichten voor de kolenmarkt gunstig. Natuurlijk is er een bepaald gebrek aan kolen, temeer nu in het ressort van het VIIIde legerkorps, waartoe het Ruhr-gebied behoort, ingevolge bevel van den militairen commandant, alle kolen, die daarvoor geschikt zijn, tot cokes moeten worden verwerkt, en wel in eigen of vreemde cokes-ovens of in gasfabrieken. Daar er geene voorraden zijn, werd deze maatregel onmiddellijk in de industrie en dus op de kolenmarkt gevoeld. Men leeft dus van den eenen dag in den anderen en er kunnen geene voorraden meer worden gemaakt. De grootere productie van cokes maakt grootendeels het gebrek aan steenkolen weder goed. Het is voor de verbruikers een nationale plicht cokes in plaats van steenkolen te stoken; zij hebben daarvoor hunne stookplaatsen moeten veranderen. Zooveel mogelijk spaart men cokes op, met het oog op het dreigende gebrek aan spoorwagens in het najaar, maar hiervoor is niet altijd gelegenheid. Onaangenaam is het

ook, dat verschillende soorten kolen aan de markt onttrokken worden en hiervoor geene andere brandstof in de plaats kan worden gesteld. Het kost veel moeite om het mijnwezen op eene hoogte te houden, die alle verbruikers tevreden stelt.

Wegens de moeilijkheden met de arbeiders, die niet in voldoende mate geschoold zijn, daar de sterkste natuurlijk onder de wapenen zijn of langzamerhand worden ingelijfd, zal men goed doen erop te rekenen, dat de afneming der productie nog niet tot de uiterste grens gekomen is; in de volgende maanden zal ongetwijfeld minder verzonden worden.

De verschillende kolensoorten worden zonder uitzondering, evenals alle bijproducten der cokesovens, vlot afgenomen. (u. *Handelsberichten*.)

— *Uit de Duitsche staalnijverheid*. Omtrent de z.g. B. producten meldt de „Magdeb. Ztg.“: Voor staafijzer, draad en plaatijzer is een geweldige vraag, zooals die in deze mate nog niet is voorgekomen. De fabrikanten zijn onderling overeengekomen den verkoop aan het buitenland geheel stop te zetten, de geheele productie voor binnenlandsch gebruik te doen dienen en de prijzen daarvoor niet te verhoogen. (u. *N. Rott. Crt.* v. 16 Aug.)

— *Oprichting van een hoogoven te Krefeld*. Door de „Stahlwerk Becker, A.—G.“ te Willich bij Krefeld wordt daar ter plaatse een hoogoven opgericht met daaraan verbonden eene electro-staalfabriek. Door het gemeentebestuur te Krefeld is aan genoemde maatschappij vergunning verleend tot het oprichten van fabrieksgebouwen, enz. aan de Rijnhaven aldaar. De maatschappij hoopt reeds tegen het einde van 1917 twee hoogovens in werking te kunnen stellen. (u. *Handelsberichten*.)

— *Amerikaansche kolenproductie*. In 1915 zijn in de Ver. Staten in het geheel 531,62 miljoen Shorttons kolen, ter waarde van \$ 686,69 miljoen gewonnen, wat vergeleken met 1914 een vermeerdering van de hoeveelheid met 3,5 en van de waarde met 0,8 pct. beteekend. De helft van de productie is van Pensylvanië. Ongeveer een vierde (24 pct.) werd door de spoorwegen verbruikt. (u. *N. Rott. Crt.*)

— *Chil.* „Handelsberichten“* bevat de mededeeling, dat Nederland in 1915 naar Chili heeft uitgevoerd voor een bedrag van 444.045 \$ aan goud, o. a. voor 6.380 voor artikelen van ijzer en staal, voor 17.035 aan ijzeren buizen, voor 6.928 aan rails, voor 45.496 spoorwegmateriaal en 2.333 artikelen van koper, zink en aluminium. (Dit is natuurlijk geheel of grootendeels doorvoer geweest, althans wat de grondstoffen betreft.)

ADVERTENTIËN.

Met de hand gesmede Hoefijzers te koop.

Modellen op aanvraag of volgens opgave. Maakloon 14 cent per KG., met inbegrip van kolen.

Gunstige referenties.

Adres: H. WEIJERMANS, Zieke 19, Den Haag.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën- en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *HH. Veeartsen* uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid“ opgenomen.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

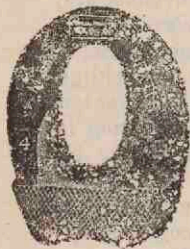
Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

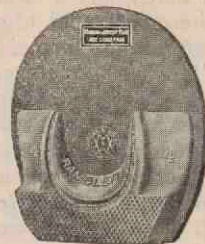
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

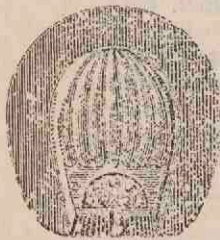
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradij van
7½ tot 7¾ Eng. dm
niterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

niterste breedte buitenkant ijzers gem.

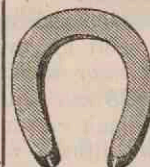
Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

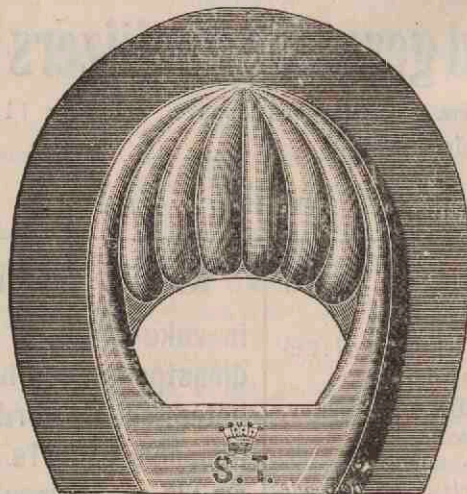
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradij.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradij.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthoorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

EEN EN ANDER OVER HET HOEFBESLAG IN AMSTERDAM,

door

Dr. R. H. J. Gallandat Huet.

Amsterdam, de hoofdstad van Nederland, is de grootste gemeente van ons land, althans wat het zielen aantal betreft. Het aantal inwoners bedraagt meer dan acht maal honderd duizend en neemt nog voortdurend toe. Amsterdam heeft haar groote opkomst en bloei hoofdzakelijk te danken aan de scheepvaart op Indië. Als drukke handelsstad is het verkeer er zeer groot. Hoewel het goederenvervoer grootendeels per trein of boot plaats heeft, is toch het paard hier nog onmisbaar als transportkracht.

Behalve bij sleepers neemt het paard daar echter een geringe plaats in. Enkele tientallen jaren terug waren er bovendien duizenden paarden in de stalhouderijen. Hierna kwamen de tramwegen en nam het trampaard nog een eereplaats in bij het personenvervoer, totdat ook deze paardentractie door electriciteit vervangen werd.

Zoo is de paardenstapel van Amsterdam, die vóór 35 jaar nog meer dan 7000 stuks bedroeg, gaandeweg geslonken tot \pm 2800, waarvan wel twee derde gedeelte sleeperspaarden zijn.

Stonden vóór de opening der tramwegen nog 110 stalhouders in het Amsterdamsche adresboek ingeschreven, thans vindt men er 35, waarvan de meeste in hoofdzaak sleepers zijn.

Bij de vervanging van de paardentram door electriciteit onderging het getal paarden te Amsterdam weer een groote vermindering, daar alleen voor dit bedrijf 800 gebruikt werden.

Behalve de electrische trams, die den grooten knak hebben gegeven aan de stalhouders, hebben de auto's langzamerhand het getal luxepaarden verminderd en waar eens Amsterdam bekend stond als een stad met vele mooie equipages, zoo vindt men er op dit oogenblik slechts zeer weinige en waarvan de paarden veelal nog in huur-gebruik zijn.

Verdeelen wij nu het geheele aantal paarden naar het gebruik ervan, dan nemen de sleeperspaarden, waaronder ook de bierbrouwerspaarden gerekend worden, de eerste plaats in en wel ten getale van ruim 1600; hierop volgen dan de rijtuigpaarden, waarvan de Amsterdamsche Rijtuigmaatschappij als grootste firma er \pm 500 heeft. Bij dit getal zijn allicht ongeveer 150 karpaaarden gerekend, terwijl de begrafenis-ondernemingen ook door deze firma bediend worden. Vervolgens mag men rekenen op \pm 300 hitten, welke voor groentekarren, melkwagens en dergelijke lichte voertuigen gebezigd worden.

De zuivere luxepaarden, tuig- en rijpaarden, vormen ten slotte de kleinste en minst talrijke categorie.

Het spreekt vanzelf dat met het achteruitgaan van den paardenstapel ook de hoefsmederijen zijn verminderd.

Zoo vindt men in Amsterdam op het oogenblik nog slechts 14 smederijen, waar het hoefbeslag wordt uitgeoefend, terwijl bij drie groote bedrijven een eigen hoefsmederij bestaat. Van deze 14 smederijen zijn er eigenlijk maar twee groote, tevens bijna uitsluitend hoefsmederijen, toebehoorende aan de heeren Evers en Falkenhagen. De overige zijn allen minder groot en belangrijk, ja er zijn er onder die haast geen paarden meer beslaan en zich dan ook geleidelijk van ander werk hebben voorzien. De voornaamste na de twee genoemde is die van den heer Zwaber op de Elantsgracht.

De hoefsmederij van den heer Evers is gelegen in de Lange Leidsche Dwarsstraat en is in den waren zin van het woord een groot-bedrijf. Aan

Smederij van den Heer Evers.

het hoofd staat de eigenaar, die de hoefsmidschool te Dresden bezocht en ook een cursus in hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht volgde. Door deze deugdelijke ontwikkeling kan hij wel geacht worden de geschikte persoon te zijn om hier als bedrijfsleider op te treden.

De heer Evers had de welwillendheid mij in zijne smederij rond te leiden en eenige inlichtingen te verstrekken. De smederij is direct aan de straat gelegen. De beslagloods en de smederij zijn in één gebouw ondergebracht en niet gescheiden door een muur of beschot; de beslagruimte heeft een houten vloer en hier worden de paarden naast elkaar neergezet. Noodstallen zijn hier niet meer aanwezig. De vuren, ten getale van negen, worden electrisch gedreven en zijn onmiddellijk gelegen achter het voorste gedeelte der smederij dat als beslagloods dienst doet.

De heer Evers werkt met een groot personeel, dat tijdens de mobilisatie nog al verandering heeft ondergaan en juist zijne goede smeden werden opgeroepen en dienen meest als bijsmid in het leger.

Er werken momenteel 32 man in zijne inrichting, waarvan 20 beslaan, terwijl de overige uitsluitend hoefijzers maken. Van deze werklieden was geen enkele gediplomeerd in het hoefbeslag of had eenigerlei cursus doorlopen. Zoowel hier als ook op andere plaatsen in Amsterdam kreeg ik den indruk dat het paardenhoudend publiek den hoefsmid nog als een noodzakelijk kwaad beschouwt en b.v. eischt dat het hoefbeslag van hunne paarden in den kortst mogelijken tijd en liefst zoo goedkoop mogelijk wordt vernieuwd. In een handelsstad is het spreekwoord „tijd is geld” zeker in de eerste plaats van toepassing, doch in dit geval zal de zuinigheid de wijsheid zeer zeker bedriegen, daar men goed en vlug werk alleen kan eischen van een zeer bekwaam vakman. Wanneer men nu hoort dat een paard vierkant beslagen wordt in drie kwartier tijd, dan mag men, om gewaarborgd te zijn voor een goed beslag, dit wel opdragen aan vaklui van de bovenste plank, wil men niet bedrogen uitkomen.

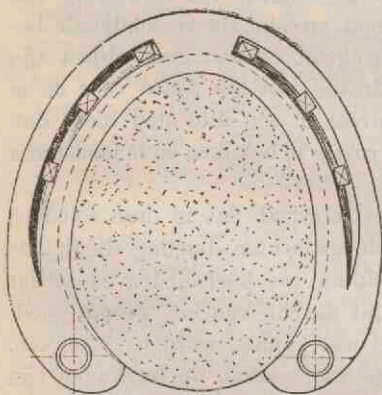
De prijzen van het beslag loopen van f 2 tot f 3.50, terwijl voor een hit f 1.80 berekend wordt. Hieronder zijn echter mede begrepen de kurkinleg-sels, welke veel gebruikt worden en voor de asphalt-bestrating zeer goede diensten bewijzen tegen uitglijden. In „De Hoefsmid” jaargang 1916, afl. 2, komt een beschrijving met afbeelding van dit beslag voor, zooals dit toen voor winterbeslag werd aangeprezen en hier opnieuw wordt aangegeven.

Het maakte een zeer gunstigen indruk dat alleen vlakke ijzers werden gebezigd en slechts bij uitzondering ijzers met kal-koenen of stoot. Dit is dus zeker wel een overwinning te noemen van den bedrijfs-leider op het publiek en een meegaan met den tijd; het gladde beslag toch is gebaseerd op theoretische grondslagen en het goed voldoen bewijst hier dat theorie en practijk nauw samengaande, het goede voortbrengen.

In de smederij van den heer Evers worden geen machinale ijzers meer ge-bruikt; veel gebruik wordt gemaakt van

de oude ijzers die tot „masten” worden opgebraden en verder tot hoefijzers verwerkt. Dit „braden” is zeer goed, het geeft niet alleen handigheid aan den smid, doch het is zuinig en ook heeft het aldus verwerkte ijzer den naam van taaier te zijn.

Er worden hier geen machinale ijzers meer gebruikt, omdat men deze te week heeft bevonden en de oude ijzers niet geschikt om weer tot staven te worden gesmeed. Dit zal nu wel gelegen hebben aan de hoedanigheid der gebruikte machinale ijzers, daar toch de ijzers, welke het Rijk betreft, zeer goed opgebraden kunnen worden en hierbij van meerdere weekheid geen sprake is. Hoewel een groot voorstander van uit de hand gesmede

ijzers, ben ik geen tegenstander van goede machinale ijzers en zal deze in elk geval verkiezen boven minder goede handgesmede.

De paarden in Amsterdam zijn zeer sleetsch; zij moeten meerendeels binnen drie weken weer opnieuw worden beslagen, soms zelfs iedere week.

Als regel geldt dat de voorijzers een toonlip krijgen en de achterijzers elk twee lippen, een toonlip en een zijlip. De hoefijzers worden vervaardigd van Duitsch vloeiijzer; dit kostte eind Augustus f 17 de 100 KG. De hooge ijzerprijzen zijn dus ook al een aansporing voor het wederom gebruiken der oude ijzers. De loonen der werklieden zijn hoog en variëren van f 17 tot f 20 per week; hiervoor moet echter hard gewerkt worden, hetgeen blijkt uit de arbeidstijden, welke van 'smorgens 6 tot 's avonds half zeven loopen, met slechts korte pauzes voor schaften. Een zoo zware handenarbeid als het smeden van hoefijzers en het beslaan zonder noodstal moet ook werkelijk goed worden beloond.

Het winterbeslag wordt uitgevoerd met schroefkalkoenen, terwijl het kurkzoolbeslag tevens als winterbeslag tegen het inballen van sneeuw en het uitglijden mag worden beschouwd.

Afwijkende ijzers worden weinig gebezigd; de patroon verzekerde mij dat in moeilijke gevallen hij zelf optreedt en zijne gezellen in den regel slechts normaal beslag onderleggen. Als men nu weet dat de smederij zeer druk beklant is en ongeveer 1000 paarden in beslag heeft, waaronder alle 500 paarden van de Amsterdamsche Rijtuigmaatschappij, — dat verder steeds de eisch geldt „zoo vlug mogelijk”, dan kan men wel nagaan dat er geen bijzondere zorg aan het beslag kan worden besteed. De verdeling van arbeid bloeit ook hier; het paard ondergaat meestal de verschillende bewerkingen door meerdere personen opéénvolgend en kan geen object zijn van een nauwkeurige beschouwing. Het opdraven van het paard vóór en na het beslag heeft niet plaats; een drukke straat in een dito stad biedt dan ook geen ideale gelegenheid om een paard rustig te bekijken en te monstereen en wordt dit dan ook geheel nagelaten.

Bij het aanschouwen van het uitgebreide materiaal, dat in deze smederij samenkomt, kwam mij in herinnering de vele gedachtenwisseling die in „De Hoefsmid” heeft plaats gehad over de opleiding van hoefsmeden en schaar ik mij aan de zijde van hen die meenen dat daarbij van een groote goed-beklante hoefsmederij zoo'n nuttig voordeel zou kunnen worden getrokken. De leerstof is hier zeer zeker ruimschoots voorhanden, de leerlingen zijn hier ook in grooten getale bijeen te brengen en hier zoude, mits de eigenaren van paarden hiertoe mede zouden willen werken, door practische onderwijzers cursussen kunnen worden gegeven, terwijl een theoretische opleiding geheel afzonderlijk in een daartoe aan te wijzen lokaal in de avonduren kon plaats vinden. Het belanghebbend publiek moet echter doordrongen worden van de gedachte dat een paard door een voortdurend goed hoefbeslag veel langer medegaat; dat het daarbij veel minder last zal hebben van hoef- en beengebreen en hierdoor de algemeene bruikbaarheid veel grooter en van veel langeren duur zal zijn.

Het publiek zelf is hierbij in de eerste plaats de belanghebbende; het kostbare paardenmateriaal toch wordt bij een betere uitvoering van het

hoefbeslag meer rentegevend. Men moet gaan inzien dat het hoefbeslag wel de voornaamste zorg is voor het onderhoud en de bruikbaarheid van het paard en dat men aan die zorg niet in een verloren oogenblik, of als het ware tusschen de bedrijven door, kan voldoen. Neen, men moet daarvoor tijd en geld opofferen en kan dan daartegenover eischen stellen, die waarborg geven dat tijd en geld goed besteed zijn, waartoe veel kans zou bestaan indien de uitoefening uitsluitend mocht geschieden door van rijkswege gediplomeerde hoefsmeden.

Na de hoefsmederij van den heer Evers werden door mij twee hoefsmederijen bezocht van de heeren Falkenhagen. Deze beide inrichtingen concurreeren niet, doch behooren als het ware tot één firma. Ze zijn ongeveer gelijk in grootte en belangrijkheid en bevinden zich in de Kerkstraat No. 242 en op de Brouwersgracht No. 32, dus op twee zeer verschillende stadsgedeelten.

Te zamen zijn deze smederijen van een zelfden omvang als die van den heer Evers. Het totaal aantal paarden, dat hier in beslag komt, wordt ook als ongeveer 1000 opgegeven, terwijl hieronder veel paarden van buiten Amsterdam voorkomen.

Ik werd in de gelegenheid gesteld beide inrichtingen te zien en mocht van den heer Falkenhagen op de Brouwersgracht, welke ik in zijn bedrijf aantrof, zeer welwillend verschillende inlichtingen ontvangen.

De beide smederijen dezer firma zijn, wat inrichting betreft, vrij wel aan elkaar gelijk; ze zijn beiden direct aan de straat gelegen en missen dus ook een monsterterrein. De eigenaar vertelde mij dat de paarden nooit opgedraafd werden uit gevaar voor vallen; zij komen dus direct in de smederij, ondergaan de bewerkingen en vertrekken weer. De eigenlijke smederij en de beslagplaats zijn ook hier niet gescheiden; in de Kerkstraat komt men eerst in de smederij, terwijl daarachter de eigenlijke beslagruimte gelegen is, die voldoende bovenlicht ontvangt en waar de paarden aan den muur worden vastgezet. De vloer is van beton en effen, terwijl de vuren op voldoende afstand zijn om de paarden niet schichtig en angstig te maken.

In deze smederij zijn 5 vuren, welke electrisch gedreven worden, terwijl ook het kunstlicht electrisch is en zeer voldoende kan worden geacht. De chef van deze inrichting heeft een cursus in hoefbeslag doorloopen en wordt bijgestaan door 6 knechts, die allen aan de paarden werken en hoefijzers maken. De loonen van deze knechts loopen tot f 18 en de werktijden zijn van 6—6 uur met twee uren schafttijd. Geen van deze knechts heeft een diploma voor hoefbeslag, noch heeft één hunner eenigerlei cursus daarvoor doorloopen.

In deze smederij zijn o. a. in beslag de 200 paarden van het Amsterdamsch Goederenvervoer en 80 brouwerij-paarden; deze laatsten worden beslagen met kalkoenen en stoot, de overige krijgen allen vlak beslag en veelal het reeds genoemde kurkbeslag. Ook hier is het opbraden van oude ijzers regel en worden geen machinale ijzers gebruikt.

De hoeven schijnen het noodig te hebben dat veel met lippen wordt gewerkt; er werd door den patroon op de Brouwersgracht dan ook zeer geklaagd over de slechte hoedanigheid der hoeven, waarbij hoefgebreken en steengallen aan de orde van den dag zijn.

De verhoudingen van de smederij op de Brouwersgracht zijn vrij wel gelijk aan die in de Kerkstraat; daar het één firma is zijn de werktijden en de loonen gelijk, terwijl ook de prijzen voor het beslag dezelfde zijn.

De heer Falkenhagen, chef van de smederij op de Brouwersgracht, is een „selfmade” man; hij heeft nooit een cursus in hoefbeslag gevolgd, doch zichzelf in de praktijk bekwaamd. Dat hij echter wel een open oog voor zijn vak heeft, getuigt het feit dat hij naar Dresden ging om op de hoogte te komen met het touwijzer, dat daar veel gebruikt wordt. Hij ging het daarna toepassen in Amsterdam en tot voor korten tijd waren o.a. alle brouwerij-paarden van dit beslag voorzien. Daar in deze tijden de materialen hiervoor niet meer verstrekt worden, moest men het echter weer verlaten.

De smederij op de Brouwersgracht heeft vier vuren, waaromheen als het ware de beslagloods is gelegen, waarvan de vloer van hout is, terwijl de paarden met het hoofd naar den buitenmuur aan ringen worden bevestigd. In zeer drukke tijden kunnen tot 20 paarden tegelijk worden neergezet, hoewel natuurlijk niet alle tegelijk kunnen worden geholpen. Behalve de patroon werken hier 13 man, waarvan 7 paarden beslaan; gediplomeerden zijn hier ook niet bij. Dat er echter toch wel goede krachten onder schuilen, had ik gelegenheid op te merken, doordat ik één dezer knechts, tijdelijk in militairen dienst, moest beoordeelen voor het veldleger. Zeer jammer vind ik het dan ook, dat iedere theoretische grondslag bij deze overigens wel bekwame werklieden ontbreekt; na het volgen van een cursus zouden zij zeer zeker een goed diploma kunnen verwerven.

Het maken der hoefijzers is ook hier een noodzakelijkheid, daar machinaal beslag niet wordt gebruikt. Alle oude ijzers worden opgebraden en bovendien heeft de patroon het voordeel gehad een groote partij handgesmede ijzers op te koopen, welke allen vervaardigd waren voor het Duitsche leger, doch bij aankomst aldaar bij wagonladingen waren afgekeurd. Wat ik van deze ijzers zag was dan ook heel slecht en wettigde den indruk dat Jan en alleman hier aan het smeden waren geweest, zoodat het Duitsche legerbestuur zeer terecht die ijzers als onbruikbaar terugstuurde. Daar de kwaliteit van het ijzer echter goed was, waren de ijzers zeer goed om weder op te braden. Ook aan de in Duitschland bij het leger gebruikelijke 20 nagelgaten is men hier niet gewend en doet het oog zonderling aan.

De ijzers worden door de firma Falkenhagen alle ondergelegd met 7 nagels. Als regel geldt vlak beslag, waarbij alle ijzers een toonlip hebben, doch waar behalve voor handelspaarden veel van zijlippen wordt gebruik gemaakt.

Behalve door opbraden van de oude en van de afgekeurde Duitsche ijzers verwerkte de firma het „W. U. Nachrod ijzer” geleverd door de firma van der Vliet en de heer F. prees dit ijzer in het bijzonder om zijn goede hoedanigheden.

Noodstallen worden ook hier niet meer aangetroffen; het gebruik hiervan is, laat ons zeggen, gelukkig vervallen en hoewel het zware paard in Amsterdam veel voorkomt, schijnt men toch den noodstal goed te kunnen ontberen, hetgeen zeer zeker het hoefbeslag ten goede komt.

Ijzers in voorraad maken is hier geen gewoonte. Een uitzondering wordt

gemaakt indien 's morgens om zes uur sleeperspaarden moeten worden beslagen. Daar deze paarden om 7 uur aan het werk moeten, worden dan den vorigen avond de ijzers klaar gemaakt; de heer F. achtte het anders onmogelijk ze in een uur tijds rondom beslagen te hebben.

Aan de Brouwersgracht zijn alle politie- en manege-paarden, 84 stuks, in beslag; verder heerenpaarden, sleeperspaarden en vooral veel paarden van buiten. Jaarlijks worden door de firmanten 50.000 ijzers ondergelegd; dit getal spreekt voor zichzelf wat de werkzaamheden van het smeden en het beslag betreft.

De prijzen bedragen voor een bit f 2, voor een groot paard f 2.20 en voor een beslag met stooten f 2.40. De kurkinlegsels zijn bij deze prijzen inbegrepen. Deze kurkinlegsels, die in de plaats zijn gekomen van de touwijzers, worden als regel bij alle paarden gebruikt; evenwel wordt bij de „heerenpaarden” gebruik gemaakt van zoolbeslag en wel van lucht- en van blokzolen. De prijs dezer zolen bedraagt respectievelijk f 4.50 en f 3, terwijl het beslag alsdan bedraagt f 8.50 en f 7. Veelal worden de luxe paarden in Amsterdam niet alleen vóór maar ook achter met zolen beslagen.

Het winterbeslag wordt meestal uitgevoerd met schroefkalkoenen; de brouwerspaarden echter krijgen insteekkalkoenen (stiften) en losse stooten.

Deze losse stooten zijn verwisselbaar en zoo worden dus door de koetsiers zelf de scherpe door stompe, en omgekeerd, vervangen. Van verliezen of afbreken schijnt weinig last te bestaan en voor de practijk wordt deze methode zeer geroemd.

In de volgende aflevering zal de hoefsmederij van den heer Zwaber op de Elantsgracht worden besproken.

EEN ABNORMALITEIT VAN BETEEKENIS.

Onlangs werd door een der oud-leerlingen van den hoefbeslagcursus te Appingedam mijne hulp ingeroepen bij een paard, dat, volgens zijn zeggen, ernstig lijdende was aan hoefbevangenheid en niet in staat om aan de smederij te komen.

Met voldoening heb ik hieraan gevolg gegeven en mijne verbazing steeg ten top toen ik het paard te zien kreeg, want een grootere abnormaliteit in den hoefvorm heb ik nooit gezien. Jammer, dat er geen photograaf ter beschikking was om daarvan een kiekje te nemen. Om er eepigszins een indruk van te behouden, heb ik er een teekeningetje van gemaakt, dat hiernevens is weergegeven.

Volgens den eigenaar waren de hoeven in geen jaar beslagen, zelfs niet besneden, waardoor het toongedeelte zulk een enorme lengte had gekregen, dat ze niet minder dan 7 cm. van den bodem omhoog was gegroeid; de lengte van af de ballen tot het uiterste einde van den toonwand bedroeg maar eventjes 26 cm.

Dat de toonwand verbazend ingekort kon worden, laat zich denken. Het bedroeg niet minder dan 8 cM. Dat het inkorten zeer lastig ging, behoeft geen betoog, aangezien het hoorn verbazend hard was en de hoeven zeer pijnlijk waren.

Verder heb ik den eigenaar voorgesteld het paard zoo spoedig mogelijk te laten beslaan, als het tenminste nog eenig werk zou verrichten.

Als bijzonderheid dacht ik 't bovenstaande kenbaar te moeten maken, en meteen weer een aanmoediging voor de hoefsmeden, om toch vooral de paarden-eigenaars er attent op te maken dat verregaande slordigheid aanleiding geeft, zoowel bij gezonde als zieke hoeven, tot abnormaliteiten.

Appingedam.

M. Ritsema,

Rijks Gedipl. Onderw. Hoefsmid.

HOEFBESLAGPRIJZEN VOOR OFFICIERSDIENSTPAARDEN.

Bij Ministerieele Beschikking van 11 September 1916, 2e Afd. no. 11, is een regeling voorgeschreven ten opzichte van de prijzen van het hoefbeslag voor officiersdienstpaarden.

Zooals bekend moeten de officieren, die dienstpaarden in eigendom bezitten, zelve het beslag bekostigen en als regel worden hunne paarden beslagen door den hoefsmid van het onderdeel waartoe zij behooren. Tot heden was hiervoor geen algemeen tarief aangenomen en gaf dit nog al eens aanleiding tot aanmerkingen en misverstanden.

Zoowel voor de officieren als voor de hoefsmeden is dus een vastgestelde regeling een aanvulling in een bestaande behoefte.

De regeling is aangenomen op de heden ten dage geldende ijzerprijzen en zal dus, wanneer hierin belangrijke schommelingen optreden, wel overeenkomstige wijzigingen ondergaan.

Het groote verschil tusschen het beslag van machinaal en niet machinale ijzers is hierin gelegen dat de hoefsmeden het voordeel genieten de machinale ijzers tegen den kostenden gewichtsprijs van het ijzer te ontvangen.

De vastgestelde prijzen zijn als volgt:

Niet machinaal zomerbeslag	f 1.70
Machinaal zomerbeslag	„ 1.10
Bij winterbeslag voor elk schroefgat (extra)	„ 0.05
Het verleggen der ijzers	„ 0.80
Het besnijden van 4 voeten bij onbeslagen paarden	„ 0.40
Zoolbeslag, zonder levering der zolen	„ 2.—
Renbeslag	„ 2.50

Klapijzers, strijkijzers, ijzers met verdikte takken, per paard met f 0.10 te verhoogen.

Balkijzer per ijzer te verhoogen met f 0.25.

Enkele gegevens, die den grondslag vormen voor deze prijzen, zijn: 1°. het benodigde ijzer dat momenteel berekend kan worden tegen f 18.50 per 100 K.G. (stafijzer); hiervan is benodigd per paard, dus voor 4 ijzers,

± 3,5 K.G. of f 0,65. Dit nu wordt bij het machinaal beslag berekend à 7 cts. per K.G., maakt $3\frac{1}{2} \times 7$ of f 0,25. Berekent men verder 26 nagels no. 7 à f 0,06⁵ en voorschotten van kolen en gebruik van gereedschappen à f 0,20, resp. f 0,18, dan blijft nog de vergoeding over van den handenarbeid. Rekent men nu voor het vervaardigen van de ijzers één uur en voor het beslaan $1\frac{1}{2}$ uur, terwijl dit bij machinale ijzers met een half uur verminderd kan worden, dan wordt de kunstbewerking vergoed met 30 cts per uur.

Een vergelijking van deze prijzen met die van burgerhoefsmeden zou mank gaan, daar toch de militaire hoefsmid zijn vaste abonnementsgelden heeft en dit als bijverdienste kan worden beschouwd, terwijl bovendien de burgerhoefsmid veel meer onkosten heeft, als gebouw, onderhoud, bedrijfskapitaal, assurantien en premiën, zoodat hieruit afgeleid kan worden dat het burgerbeslag, om een voldoende winst aan te bieden, veel hooger zal moeten gesteld worden.

G. H.

HET NUT VAN KURKBESLAG VOOR ENKELE ABNORMALE VOETEN!

Onder de verschillende inlegsels, de laatste jaren gebruikt ter voorkoming van uitglijden, heeft het *kurkinlegsels* een voorname plaats ingenomen. En niet zonder reden, daar het goedkoop, eenvoudig uitvoerbaar is en aan het gewenschte doel beantwoordt. Als ik spreek van het *nut* voor enkele abnormale voeten, dan ik heb hier speciaal op het oog: de klem- en de platvoeten. Wat de eerste aangaat, ik heb gunstige resultaten bij verschillende paarden mogen ondervinden, niet alleen aanmerkelijk wijder worden der voeten, maar ook verbetering van de kwaliteit van hoorn; dit in verband met een goed werkend hoefmechanisme. Platvoeten heb ik ook aanmerkelijk zien verbeteren. In den beginne zal men er om moeten denken, het ijzer niet te licht te maken en de hoornzool vanzelf niet te veel te besnijden. De kurkzool moet men iets grooter laten dan er ruimte tusschen den binnen-ijzerrand overblijft en flink laten koken, zoodat de kurkzool als het ware soepel wordt. Na de kurkzool er ingeslagen te hebben, laat men het paard een oogenblik op dit eene been rusten. Ook denke men er om de kurkzool vlak op den bodem te laten rusten en maar iets onder het ijzer te laten uitsteken. Eens per week moet de kurkzool dan vernieuwd worden. Na verloop van eenige maanden zal men de lage verzenen hooger, de doorgezakte zooltakken en de hoornzool holler, en de kwaliteit van het hoorn aanmerkelijk verbeterd zien. Ook tegen het inballen van sneeuw is het kurk een probaat middel.

Den Haag.

J. N. Meeuwse,

Gedipl. Hoefsmid Kon. Staldepartement.

(Men zie in verband hiermede de artikelen „kurkzolen” (blz. 51) en „hoefbeslag met kurkzolen ter voorkoming van lage of ingetrokken verzenen” (blz. 64 en 65), beide jaarg. 1914. Red.)

HET HOEFIJZER IN DE GESCHIEDENIS.

Hieromtrent deelt A. Naigelé uit Dessau het volgende in het „Berliner tierärztliche Wochenschrift“ mede:

Reeds in de grijze oudheid trachtten de Grieken en Romeinen de hoeven van het trekvee te beschutten door middel van allerlei bekleedsels, maar het eigenlijke hoefijzer, hetwelk vastgenageld werd, is later uitgevonden.

Aristoteles en Plinius vertellen, dat men in den oorlog de kameelen van schoenen voorzag of van sandalen en zolen, gevlochten uit verschillende strosoorten. Deze voldeden uitnuntend bij vele hoefziekten der muildieren, welke in den ouden tijd hoofdzakelijk onder den man werden gebruikt. Voorname personages stelden hooge eischen aan de kostbaarheid en degelijkheid dezer hoefbeschermers. De muildieren van Keizer Nero hadden zilveren zolen, die van de Keizerin gouden zolen met edelgesteenten. Ook Xenophon vertelt, dat de Aziatische volken bij hunne paarden, als de sneeuw voeten hoog lag, sokken over de hoeven aanlegden, zooals dat thans nog de Russen in Kamschatka doen, als zij met hunne honden op de zeehondenvangst gaan.

Artemidorus spreekt van met schoenen voorziene paarden, vooral in oorlogstijden. In den tijd dat Mithridates Cyzius belegerde (74 j. v. Chr.), moest hij zijn ruitery naar Bithynië terugzenden, omdat de hoeven der paarden te veel afgesleten waren. Op de kunstwerken der ouden vindt men nimmer beslagen paarden, evenmin van schoenen voorziene paarden, terwijl ook in geschriften van Xenophon niets over het beslag der paarden wordt vermeld. Hoefsmeden waren dan ook toenmaals niet bekend en daarom was men er steeds op uit paarden te verkrijgen met harde, sterke hoeven. Xenophon zelf gaf een middel aan de hand om de hoeven hard en stevig te maken, daarin bestaande, dat de paarden dagelijks op een harden steenen vloer eenigen tijd moesten marcheren.

Eerst Trypdiódorus sprak van een werkelijk hoefijzer. Toen hij de vervaardiging van het Trojaansche paard beschreef, vertelde hij er bij, dat de kunstenaar, welke dit gewrocht had, ook het hoefijzer niet vergeten had. Deze uitvinding van het hoefijzer valt tusschen de derde en de zesde eeuw, zooals men ook in de oude boeken der diergeneeskunde kan lezen.

In de graven van Childeric vond men deelen van een hoefijzer, die tot poeder uiteenvielen toen men ze nader wilde onderzoeken. De eerste teekening vindt men in „Anastasis Childerici“ en Keizer Nero haalt haar aan, als hij de complete uitrusting van een ruiterschilderij, waartoe hoefijzers en hoefnagels behooren. Ook Eustasius, die in de 12de eeuw leefde, vertelt van het hoefbeslag bij paarden en hoe het beslag uit ijzer werd vervaardigd, waarin gaten werden geslagen voor de nagels.

Na de 9de eeuw treft men het hoefijzer reeds aan bij de Italianen, Franschen en Engelschen. Toen Bonifacius, Markgraaf van Toscane, zijn bruid Beatrix in 1038 afhaalde, was zijn geheele gevolg zoo prachtig uitgedost, dat zelfs de paarden met zilver beslagen waren. De hoefnagels waren eveneens van zilver en wanneer deze verloren geraakten, mocht de gelukkige vinder deze behouden, wat geluk en voorspoed voor hem beteekende. In Engeland schijnt

W. Conquestor het beslag populair te hebben gemaakt. Zoo verleende men aan zekeren Henry de Ferres aldaar het recht het hoefbeslag uit te oefenen en de afstammelingen van de Ferres hebben in hun wapen nog 6 hoefijzers.

Vele hoefijzers zijn gevonden in de graven der oude Duitschers en Wenden. Van af de 12de eeuw traden de hoefsmeden reeds te voorschijn op de markten en jaarmarkten, alwaar zij behalve als smid ook nog optraden als geneeskundige voor mensch en vee.

Zij brouwden allerlei dranken en beweerden door magnetisme vele kwalen te kunnen genezen. Om de aandacht te trekken droegen zij opvallend bonte kleeren. Bij het volk stonden de hoefsmeden destijds in hoog aanzien en als minnende paren moedwillig van elkander gescheiden waren, was het ook al de hoefsmid die door de gescheiden geliefden om raad werd gevraagd.

K. H.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de vorige publicatie is er in de leerling-plaatsen geen wijziging gekomen, zoodat nog nieuwe leerlingen toegelaten kunnen worden. Aanvragen hiertoe dienen te worden gericht aan den smidsbaas D. F. Stuivenberg, Poelestraat 35 te Groningen.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** In de laatste helft der maand September zijn geëxamineerd de miliciens-leerlingen, welke vanaf 1 April l.l. in opleiding zijn geweest.

Hiervan zijn geslaagd en gediplomeerd de miliciens der Cavalerie: G. van Beek van het 1e R. H., R. W. Hendrik v. h. 2e R. H., en J. Kleinteije en I. Heringa, beide v. h. 4e R. H.;

de miliciens der Bereden Artillerie: M. Kievits v. h. 3e R. V. A. en G. M. Burgers v. h. 3e R. V. A.;

de miliciens der Infanterie: K. Gorter v. h. 12e R. I., A. M. Colsters v. h. 2e R. I., C. A. van Iperenburg v. h. 16e R. I., W. Roskam v. h. 16e R. I., G. H. Klein Nibbelink v. h. 8e R. I., en J. J. Burgers v. h. 11e R. I., benevens de burgerleerling J. H. Herberts uit Hummelo.

Van deze lichting miliciens bleven nog in opleiding 1 mil. der Bereden Artillerie en 2 id. der Infanterie.

Tot den nieuwen cursus, aangevangen 2 October j.l., werden de volgende miliciens der Bereden Artillerie, lichting 1915, verbonden, welke gekozen zijn als de beste uit 34, welke gedurende een week proef-gewerkt hebben: P. W. Willems v.d. Art. Mun. Trein 2e Divisie, H. Loojenga v. h. 1e R., J. L. J. Castricum, T. Beglinger en W. D. J. Eijpe, alle drie v. h. 2e R., Steksteek, v. h. 3e R., T. van Maurik en J. J. G. Huijskes, beide v. h. 4e R., en S. K. Wijma v. d. 4e Afd. v/h. 2e R.,

terwijl aan den cursus van 1 April—1 October 1917 zullen deelnemen: P. Lindeboom v. h. 3e R., A. Koman v. h. 4e R., Van Eijk v. h. 7e R. A., V. Visser v. d. 4e Afd. v/h. 2e R., en A. F. Huizinga v. d. 4e Afd. v/h. 4e R.

Verder zijn tot deelneming aan den wintercursus toegelaten de burgerleerlingen: A. van den Burgh uit Delft en C. Rookus uit Groede. Deze laatste is geplaatst door tusschenkomst van de Afdeeling Oostburg der Zeeuwsche Landbouwmaatschappij.

G. H.

— **IJzer-prijzen.** Uit de buitenlandsche berichten (zooals hierachter ook onder „Persoverzicht” blijkt) is vast te stellen dat in Amerika, waar veel wordt gefabriceerd voor de oorlogvoerende landen en voor uitbreiding van eigen spoorwegnet en vloot, de ijzer-prijzen steeds stijgende blijven. Daarentegen wijst de Japansche markt op teruggang. De Amerikaansche markt zal ongetwijfeld meer invloed hebben op de prijzen in het algemeen dan die van Japan, omdat het laatstgenoemde land minder in de gelegenheid zal verkeer en om te kunnen uitvoeren.

PERSOVERZICHT.

— *Duitsch uitvoerverbod.* Krachtens een besluit van den Duitschen Rijkskanselier is de uitvoer en doorvoer van ijzer, ijzerlegeringen en de daaruit vervaardigde artikelen verboden. Voor zoover bij dat uitvoerverbod nieuwe artikelen worden getroffen, voor welke dus tot nog toe geen verbod van uitvoer bestond, mochten deze nog tot en met 7 October uit- of doorgevoerd worden.

(u. N. R. Ct.).

— *Amerikaansche ijzer- en staalmarkt.* Men seint uit New-York aan de N. R. Ct. (Ochtendblad van 13 Oct.):

Iron Age schrijft in zijn wekelijksch overzicht van de Amerikaansche ijzer- en staalmarkt, dat de beweging naar een hooger prijsniveau duidelijker aan het licht komt dan in een van de vorige weken.

Vele van de gedurende deze week plaats gehad hebbende aankopen wijzen op vertrouwen in het voortduren van de heerschende voorwaarden. De spoorwegmaatschappijen blijven steeds meer koopen. Er schijnt voor 100.000 ton rails voor het eerste kwartaal van 1918 gecontracteerd te zijn, vermoedelijk om van de levering zeker te zijn. Meer dan 8500 wagons zijn gekocht.

Men schat, dat er op de werven aan de Atlantische Oceaan navraag is naar niet minder dan 50 schepen.

— *Japansche ijzermarkt.* Naar „The Japan Chronicle” mededeelt, is de Japansche markt sedert het begin van dit jaar minder levendig geworden. De aanvragen verminderden belangrijk, terwijl de beschikbare voorraden langzamerhand toenamen. In verband hiermede daalden ook de prijzen.

De Japansche ijzer-importeurs hebben dan ook aanmerkelijke verliezen geleden en verkeer en in vrij moeilijke omstandigheden. De vooruitzichten zijn ook minder gunstig, aangezien de productie in de eerstvolgende maanden waarschijnlijk nog zal blijven toenemen. Men verwacht in deskundige kringen, dat tegen het einde van dit jaar de prijzen zoo zullen dalen, dat zij nog beneden de noteeringen van vóór den oorlog zullen zijn.

(u. Handelsberichten).

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

DE TEMPERATUUR BIJ HET HARDEN.

Om een gelijkmatige verwarming van het staal tot in het binnenste mogelijk te maken, zal slechts langzaam voorgewarmd, en de juiste temperatuur voor het harden niet te snel verkregen moeten worden. Dit is vooral dan noodzakelijk, wanneer de werktuigen van gegloeid staal alleen langs mechanischen weg vervaardigd worden en groote afmetingen bezitten. In een gelijkmatig trekkenden oven voor het harden geschiedt de verwarming natuurlijk veel rationeeler dan bij het gebruik van een gewonen windvorm, welke trouwens bij het harden van enkele voorwerpen geheel uitgeschakeld moet worden.

Werktuigen, welke tot in hun binnenste gehard moeten worden, zooals ringen, stempels, fraisen enz., mogen in geen open smidsvuur verwarmd worden, daar het hierin zeer moeielijk is het geheele volume te verhitten. De blaaswind verhit de uiterste lagen te snel, terwijl de inwendige kern naar verhouding niet warm genoeg wordt. Aan de oppervlakte kan het voorwerp de juiste temperatuur voor het harden bezitten, doch bij het harden in water vormt zich een verschil van dichtheid, hetgeen een scheuren ten gevolge heeft. Wanneer men de breuk nauwkeurig beschouwt, dan vindt men een bijna zuiver ronde begrenzing tusschen de kern en de buitenste laag.

Ofschoon kleine doorsneeveranderingen bij het harden niet geheel te ontgaan zijn, zoo zal men toch scherpe begrenzing der vlakken zien te vermijden. Vooral doet men dit door scherpe kanten enz. te beschutten, door ze met leem, kit enz. in te smeren. Deze bedekking helpt bij het plotselinge afkoelen de hitte afleiden en bewerkt zoodoende een meer gelijkmatige afkoeling van het geheel.

Het afkoelen van draadtappen, spiraalboren, ruimers enz., werktuigen van snijvlakken voorzien, geschiedt het beste door deze met het zware einde, of liever gezegd met het onbewerkte gedeelte, eerst in het water te steken, zoodat de dunne snijkanten en punten het laatste afkoelen.

M.

ADVERTENTIËN.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor *HH. Veeartsen uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.*

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

aangeboden werk, hetgeen, bij de hedendaagsche prijzen van materialen en onder de tegenwoordige arbeidslooenen, langzamerhand het geval is geworden.

De smederij is direct aan de straat gelegen en bestaat uit een zeer ruime beslagloods benevens de eigenlijke smederij.

De beslagloods biedt ruimte aan voor een flink aantal paarden, heeft een steenen vloer en ontvangt bovenlicht in ruime mate. De paarden staan met het hoofd naar een blinden muur gekeerd, terwijl de achterzijde van de ruime werkplaats wordt ingenomen door de vuren, vier in getal. Deze worden electrisch gedreven; ook de verlichting geschiedt electrisch.

Hoewel lang niet van die grootte als de beide hiervoor beschreven hoefsmederijen, is deze inrichting verre van onbelangrijk.

Het aantal paarden in beslag is ruim 400, terwijl bovendien 12 ezels tot de vaste clientèle behooren. Deze ezels worden slechts des zomers beslagen, en alleen vóór; des winters loopen ze blootvoets en worden de hoeven van tijd tot tijd bekapt. Het beslag van deze ezels wordt berekend à f 0,75 voor de beide voorijzers en à f 0,40 voor het bekappen van twee voeten. Van de 400 paarden, die de heer Schwabe beslaat, zijn ongeveer 50 uit de omstreken, o.a. uit Heemstede en Hilversum, hetgeen zeker wel pleit voor het peil waarop het hoefbeslag hier staat en wordt uitgeoefend.

De noodstal is ook hier niet in gebruik en is zelfs in het geheel niet meer aanwezig, zoodat alle beslag uit de hand geschiedt.

Van fabrieksijzers wordt ook hier geen gebruik gemaakt, mede om de tevoren genoemde nadeelen aan deze ijzers verbonden.

Het is wel zonderling dat zich in het algemeen de fabrieken niet meer met ijver en zaakkennis toegeden om zoodanige ijzers te fabricceeren, waarmede men, het billijke eischende, genoegen kan nemen. Mogelijk is dit zeer zeker. De tegenwoordig voor het Rijk gemaakte machinale ijzers zijn zeer goed bruikbaar. Waar zulks voor het Rijk kan, is het ook mogelijk voor particulieren en toch ziet men de machinale ijzers uit den handel als regel liever niet, daar zij vaak van ondeugdelijk materiaal zijn, alsmede slecht van model en dito afwerking. Meestal gaat men er dan ook alleen uit nood toe over.

De heer Schw. betreft zijn stafijzer van de firma van der Vliet en wel einde October tegen f 22,50. Dit ijzer is zeer geschikt in de bewerking.

Als regel worden de paarden vóór vlak beslagen, achter met stoot en kalkoenen. Kurkzolen worden veelvuldig toegepast.

De toepassing van kurkzolen is niet overal dezelfde. Het beste is wel om deze zolen, nadat ze op maat zijn gesneden, te koken en wel gedurende geruimen tijd. Ze worden hierdoor soepel, taaier, laten zich gemakkelijker inwringen tusschen zool en ijzer en ontspannen zich voldoende om niet te worden verloren.

* * *

Behalve deze drie groote inrichtingen voor hoefbeslag werden nog eenige kleinere door mij bezocht, die echter alle in belangrikheid zoover ten achter staan, dat zij geen aanleiding bieden tot een nadere bespreking. Het maakt op mij zelfs den indruk dat deze kleinere hoefsmederijen gaandeweg zullen verdwijnen, zooals met enkele bijna reeds het geval is. Zoo zag ik een

indertijd welvarende hoefsmederij, waar nog zes noodstallen aanwezig waren, thans alleen als grofsmederij voortbestaan, — een andere waar nog een à twee paarden per week worden beslagen en die dus als hoefsmederij ook „op sterven na dood is.”

* * *

Naast de particuliere hoefsmederijen bestaan er in Amsterdam nog inrichtingen, verbonden aan de bedrijven, waarin de paarden dienst doen. Als zoodanig werden door mij bezichtigd de hoefsmederij, verbonden aan de bierbrouwerij „De Valk” en die van de „Rotterdamsche tramwegonderneming.”

De bierbrouwerij „De Valk” heeft voor eigen gebruik 26 paarden, alle van het zware, Belgische ras. Deze paarden worden op eigen terrein beslagen door een hoefsmid, die zijn werkplaats zeer nabij de stalling der paarden heeft. In deze werkplaats bevinden zich twee vuren en een noodstal.

Daar deze smid alleen voor al het werk staat, bedient hij zich steeds van dit hulpmiddel. Hij gebruikt ook alleen uit-de-hand-gesmede ijzers. Als nadeel van de machinale ijzers gaf hij op, dat zijn paarden de ijzers zoo ongelijkmatig slijten en daar bij de machinale ijzers de takken even dik zijn, kon hij deze niet gebruiken. In het algemeen waren de paarden zeer sleetsch en velen moesten elke 10 à 14 dagen van nieuwe ijzers worden voorzien.

Des zomers werd als regel vlak beslag gegeven, terwijl de oudere paarden, wanneer zij stijf waren geworden, aan de achterijzers vier stiften kregen, hetgeen dan den gang, volgens dezen vakman, zekerder maakte. Des winters liepen de paarden achter steeds op stompe insteekkalkoenen, die bij gladheid door scherpe werden vervangen.

Bij de voorijzers werd gebruik gemaakt van toonstiften, welke bevestigd werden in daartoe ingelascht staal, hetgeen uit een oogpunt van slijtage noodig was.

De tweede bedrijfsmederij, die van de Rotterdamsche tram, is, wat het aantal paarden betreft, van heel wat meer belang. Hier toch zijn 100 paarden in beslag en de zorg hiervoor is opgedragen aan één, zegge één smid, die slechts een jongen tot hulp heeft. De smederij zelf bevat twee vuren en twee noodstallen en is, wat ruimte betreft, niet bovenmatig begunstigd.

Dat hier een flink werkman noodig is om de paarden goed op beslag te houden, spreekt vanzelf. Aanpakken is hier de boodschap en slechts met zeer hard werken is aan de opdracht te voldoen.

Daar hier voor het maken van hoefijzers geen tijd is, worden uitsluitend machinale ijzers gebruikt. Deze fabrieksijzers, afkomstig uit Roosendaal, waren zeer slecht; model, vorm en afwerking gaven een zeer treurig beeld van deze industrie en wekten dan ook menige verwensching op bij dengeen die daarmede moest werken. Het pleit alleszins voor den smid dat hij met zulk minderwaardig materiaal zijne paarden nog bruikbaar hield.

Des zomers liepen de paarden op vlak beslag, terwijl 's winters schroefkalkoenen en stooten werden gebruikt. De schroefgaten worden aangebracht voor de gewone kalkoenen.

Dat de noodstal hier zelden leeg stond en beslaan uit de hand hier niet werd toegepast, is zeer begrijpelijk.

De drukke werkkring van den smid belette deze toch niet om aan de paarden, welke dit noodig hadden, bijzondere zorg te besteden. Zoo ver-
toonde men mij een beslag dat werkelijk zeer kunstig was ondergelegd en
waardoor de smid, alleen door zijn vakkennis, het paard in staat had gesteld
dienst te doen. Het betrof een hoof, waarvan zoowel het geheele toon- als het
zijgedeelte van den hoornwand verloren waren gegaan en waarvoor de smid
een ijzer geconstrueerd had dat steun gaf aan den hoof, waar de hoornwand
ontbrak en waarbij de nagels in het beiderzijdsche verzengedeelte moesten
worden geslagen, tot vrijwel aan de steunselhoeken toe. Het paard had met
dit ijzer dienst gedaan, totdat het hoorn zoodanig was afgegroeid, dat het
weer gelegenheid tot nagelen aanbood. Een practisch man was hier aan het
werk, die zich door een dusdanig redden uit een moeilijk geval wel recht
heeft verschaft op den naam van goed hoefsmid.

* * *

Het is wel eigenaardig dat, als we een terugblik slaan op hetgeen we
van het hoefbeslag in Amsterdam hebben gezien, juist bij de twee bedrijfs-
hoefsmederijen de noodstal in gebruik was en nog wel uitsluitend, terwijl
bij de particuliere smeden deze geheel is vervallen. Zooals reeds gezegd,
werd dit gebruik noodzakelijk, doordat de hoefsmid hier alleen voor de werk-
zaamheden stond en het dus gemak en tijd uitspaarde, terwijl bovendien
het materiaal uit zware paarden bestond. Toch kan ik het slechts toejuichen
dat het gebruik zoo beperkt is daar dit toch pleit voor den vooruitgang
van het vak en hiermede bewezen is dat de beweegredenen, die tot afschaffing
der noodstallen hebben geleid, zoowel door de smeden als door het publiek
zijn begrepen.

De groote leemte, die mij opgevallen is bij de uitoefening van het hoef-
beslag in Amsterdam, is wel het totaal negeeren van een nadere beschouwing
van het paard dat beslagen moet worden. Zonder te overdrijven en in theoretische
beschouwingen te vervallen, die in een leersmederij uit een oogpunt
van degelijk onderwijs noodzakelijk zijn doch uit een zakenoogpunt tijd en
aldus geldverspilling kunnen worden genoemd, zoo mag toch, dunkt mij, voor
elk rationeel beslag geëischt worden dat de smid den gang en den stand
van het paard voldoende opneemt. Dat hiervoor een drukke straat een weinig
geschikte gelegenheid vormt, mag toch nooit als motief worden aangenomen
om zulks geheel weg te laten. Het hoefsmidsvak is een ambacht waar veel
aan vast zit. Het moet niet ontaarden in een afnemen van de oude ijzers
en ondernagelen van nieuwe zonder meer; neen, de grondgedachte moet
zijn, hoe moet ik het paard besnijden en beslaan, opdat het zoo voordeelig
mogelijk voor den eigenaar is, niet voordeelig in den zin van geldelijke
vergoeding voor het beslag, doch voordeelig met het oog op de dienstbaar-
heid van het paard en op het dienstbaar blijven ervan.

Niemand zal toch willen ontkennen het groote voordeel van een goed
hoefbeslag. Dit nu moet gebaseerd zijn op het gebruik van het paard. Hoe
langer een paard zijn dienst kan blijven doen, hoe langer het meegaat en
hoe minder beengebreeken en algemeene slijtage het daarbij ondervindt, des
te voordeeliger is dit voor den eigenaar. Hij voelt dit niet altijd direct, doch

op den langen duur zeer merkbaar in zijn portemonnaie. Elke deskundige, die veel kreupele paarden gezien en onderzocht heeft, weet het ontstaan van vele dier gevallen aan slechte hoeven en hoefgebreken toe te schrijven, die op hun beurt weer vaak den hoefsmid als den dader aanwijzen. Zonder overdrijving kan men dan ook zeggen dat de hoeven en het onderhoud daarvan tot de gewichtigste zorg van den paardeneigenaar behooren en dat het diens eigenbelang is hiervan doordrongen te zijn en zich dan voor zijne paarden geen onkosten spaart om deze goed op beslag te houden.

Is het nu voldoende en moet het publiek zich er mede tevreden stellen dat slechts aan het hoofd der hoefsmederijen in het vak opgeleide en geheel op de hoogte zijnde personen staan? Zij toch kunnen slechts een gedeelte der werkzaamheden overnemen en bij groote drukte niet overal voor verantwoordelijk zijn.

Neen, mijn oordeel luidt in deze dat degenen die in een hoefsmederij aan de paarden werken, dus het beslag uitoefenen, daarvoor geschikt moeten zijn en voor een daartoe te benoemen deskundige commissie een proeve van bekwaamheid moeten hebben afgelegd om deze geschiktheid te bewijzen.

Deze geschiktheid is nu niet alleen gelegen in een handigheid, die natuurlijk ten allen tijde den bezitter ten goede komt, doch moet tevens gebaseerd zijn op kennis. Een knecht, die aan de paarden werkt, moet weten waarom hij den straal niet besnijden mag, wáárom hij de verzenen niet inkort en wáárom hij de zool niet te veel wegneemt. Maakt hij een ijzer, dan moet hij weten waartoe de afhelling dient, waarom hij de nagelgaten niet verder dan de helft aanbrengt, waarom de draagvlakte vlak moet zijn en tal van andere waarom's en waartoe's, welke hij noodzakelijk weten moet, wil hij zich zelf niet omzetten in een machine die zonder gedachtengang werktuigelijk zonder aanzien „des hoefs" zijn werk doet.

Een cursus, waarin hem deze en nog zeer vele andere zaken duidelijk en eenvoudig worden medegedeeld, zullen den grondslag moeten vormen voor zijn ambacht. Hij komt in de smederij als leerjongen, leert smeden en ijzers maken en wanneer hij eenige jaren werkzaam is geweest en voldoende handigheid hierin heeft verkregen, volgt hij een cursus, waarin hij zoowel theoretisch als practisch wordt opgeleid tot hoefsmid. Bij het gunstig voldoen aan zulk een cursus krijgt hij het brevet van „gezel" en kan zich hiermede aanbieden als hoefsmidsknecht.

Wanneer dit de regel mocht worden, dan waren voorzeker èn baas èn publiek hiermede gebaat, terwijl de „knecht" zelf door deze opleiding meer lust en liefde in het gekozen vak zou krijgen en zich verder gemakkelijker tot een bekwaam vakman kan opwerken. Wat hieraan ontbreekt is de gelegenheid, die, hoewel jaarlijks meer geboden, toch op vele plaatsen nog niet bestaat tot het volgen van dergelijke cursussen en dan een algemeen rationeel program over een dergelijke opleiding, practisch doch flink opgezet om den candidaten daarna over het geheele land éénmaals 's jaars in de gelegenheid te stellen aan een examen deel te nemen, dat door éénzelfde commissie op verschillende plaatsen kan worden afgenomen.

Ten slotte betuig ik hier nog gaarne mijn dank aan collega Striven te Amsterdam voor de groote welwillendheid en aangename wijze waarmede hij mij te A'dam begeleidde en de introducties bezorgde bij de verschillende hoefsmeden.

Amersfoort, November 1916.

TWEE NIEUWE KLEMHOEFIJZERS,

door

H. M. KROON.

Bij de behandeling van klemhoeven wordt wel gebruik gemaakt van hoefijzers, die mechanisch den hoof moeten verwijderen:

a. Verschillende zolen, het halvemaansijzer, het balkijzer, het ijzer met verdunde takken bevorderen het hoofmechanisme en werken daardoor de verwijding van den klemhoef in de hand;

b. Enkele ijzers bevorderen daarenboven de uitzetting, doordat door inwerking van de lichaamslast de verzenen mechanisch naar buiten worden gebracht, zooals het pantoffelijzer, het ijzer van Einsiedel e. a.

c. Andere ijzers moeten ondergelegd en daarna met een dilatator tusschen de uiteinden der takken verwijd worden. De constructie is zoodanig, dat dan tevens de verzenen mee uit elkaar geschroefd worden. Het spreekt vanzelf, dat dit niterst voorzichtig en telkens in zeer geringe mate moet geschieden.

Vooraf in de rubriek c zijn verschillende ijzers aan te geven, die echter bijna alle onpractisch zijn.

Hieronder volgt de beschrijving en de afbeelding van twee hoefijzers, waarvan de eerste tot rubriek b en de tweede tot rubriek c behoort.

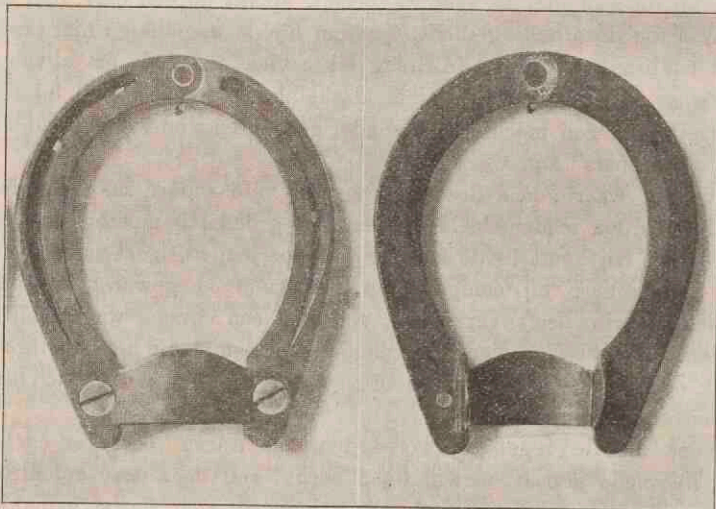

Fig. I.

Fig. II.

Het veerklemhoefijzer van Van Angeren.

De heer Van Angeren, onderwijzer in praktisch hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht heeft het volgende klemhoefijzer geconstrueerd.

Hij maakt een ijzer met een scharnier in den toon en aan den binnenrand van iederen tak een lip, die in de zijdelingsche straalgroeve tegen den steunsel komt te liggen, evenals bij een ijzer van Defays. Met ingelaten

schroeven wordt een naar beneden 2 à 3 m.M. doorgebogen stalen veer aan de uiteinden der ijzertakken bevestigd.

Is de klemhoef met dit hoefijzer zoodanig beslagen, dat de lippen tegen de steunsels in de zijdelingsche straalgroeven liggen, dan zal, als het paard gaat, de veer bij iederen stap op den bodem komen en vlakker worden. Hierdoor worden dan de door het scharnier in het toongedeelte beweeglijke ijzertakken uit elkaar gedrukt en daarmede ook de verzenen van den hoof. Als het paard veel beweging krijgt, zal nu een geregelde herhaalde verwijding van den hoof plaats hebben. Wel heeft bij het niet belast zijn der hoeven weer een vernauwing plaats, toch zal een telkens herhaalde verwijding tot een blijvende verwijding kunnen leiden. Het maken der stalen veeren is voor elken smid een gemakkelijk werk, zoodat telkens, als blijvende verwijding is waar te nemen, een iets langere veer kan worden gebruikt.

fig. I. Veerklemhoefijzer van Van Angeren (ondervlakte).

fig. II. Veerklemhoefijzer van Van Angeren (bovenvlakte).

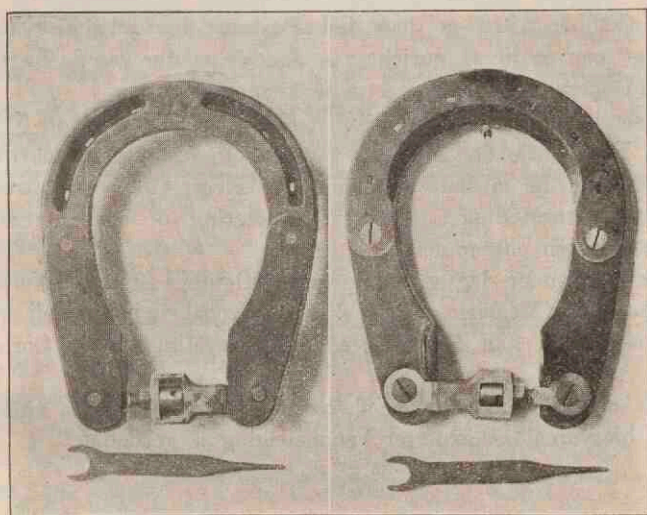

Fig. III.

- Fig. IV.

Verwijdings-klemhoefijzer van Meeuwssen.

Dit is een ijzer als dat van Defays, doch met een scharnier in het midden van elken tak. De lippen komen ook hier tegen de steunsels in de zijdelingsche straalgroeven.

De dilatator is hier echter als balk vast in het ijzer gemaakt, n.l. door schroeven daarin bevestigd. Met het puntig uiteinde van den sleutel kan men de schroef aandraaien, waardoor de uiteinden der takken en daarmede ook de verzenen uit elkaar geschroefd worden. Door het scharnier in de takken heeft de verwijding gemakkelijk plaats. Met een contraoertje wordt de schroef vastgezet, zoodat men de verwijding zelf nauwkeurig regelen kan. Bij een eenzijdigen klemhoef kan men alleen in den eenen tak een scharnier aanbrengen en heeft dan oock slechts een eenzijdige verwijding

plaats. De balk is zoo aangebracht, dat hij den bodem niet raakt en dus geen slijting van de schroef te vreezen is. Met dit ijzer is gemakkelijker een geleidelijke verwijding aan te brengen dan met het ijzer van *Defays* en den lossen dilatator.

Dit ijzer werd aangegeven door den heer *Meeuwse*n, hoefsmid der Koninklijke stallen, thans leerling aan den cursus voor opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag te Utrecht.

fig. III. Verwijdings-klemhoefijzer van *Meeuwse*n (ondervlakte).

fig. IV. Verwijdings-klemhoefijzer van *Meeuwse*n (bovenvlakte).

Gelegenheid om deze hoefijzers te beproeven had ik niet.

(Overgenomen uit het Tijdschrift voor Diergeneeskunde van 15 October j.l., terwijl de cliché's door de Redactie van genoemd tijdschrift voor *De Hoefsmid* in bruikleen zijn afgestaan. Red.)

MILITAIRE HOEFMEDENVEREENIGING.

Op 10 October 1916 is door het Bestuur der „Militaire hoefsmeden-vereeninging” een schrijven gericht aan den Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waarin o.m. is te kennen gegeven

„dat door het Bestuur voornoemd, onder dagteekening van 5 Mei 1916, aan Zijne Excellentie den Minister van Oorlog, per verzoekschrift om lotsverbetering van de militaire hoefsmeden is verzocht, waaromtrent wij tot onze groote teleurstelling, geenerlei verbetering of eenig antwoord dien-aangaande mochten ontvangen;

dat door hen, onder dagteekening van 10 October 1916, een Verzoekschrift met bijbehorende Memorie van Toelichting, zooals in het hierbij overgelegde afdruk omschreven, aan Zijne Excellentie den Minister van Oorlog is verzonden;

dat, aan alle Leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal, een afdruk als hiervoren bedoeld, ter kennisneming is gezonden.”

* * *

Bedoeld verzoekschrift aan den Minister v. O. geeft te kennen

„dat de militaire hoefsmeden bij alle andere militairen beneden den rang van officier, verre ten achter zijn gesteld in vooruitzichten, rangsverhoudingen, arbeidsvoorwaarden, bezoldiging en pensioen;

dat door Uwer Excellentie's beschikking van 7 Augustus 1914, IIIe Afd. No. 259 (R. M. bldz. 607) onverwachts, tot ieders groote teleurstelling, de vooruitzichten om den onderofficiersstand te kunnen bereiken, te niet zijn gedaan, doordat toen is bepaald, dat in den vervolge voor de hoefsmeden, den rang van onderofficier niet meer kan worden bereikt, alhoewel het vooruitzicht daarop reeds vele jaren bestond (zie punt 7 van bldz. 520 van Rec. Mil. 1909), waardoor voor een vrij groot aantal hoefsmeden, die bijna 15 dienstjaren telden, juist op het oogenblik dat door hen met bovenmensche-lijke kracht moest worden gearbeid, alle hoop voor de toekomst is ontnomen;

dat dit plotseling en onverwachts veranderen der arbeidsvoorwaarden voor het korps militaire hoefsmeden een overgroote teleurstelling is te

noemen, temeer omdat zij ook na afgewerkt te zijn, slechts als werkmans 1e klasse (sergeant) worden gepensionneerd;

dat de prijzen van de door de hoefsmeden benodigde materialen als ijzer, brandstoffen e.d. belangrijk zijn gestegen in het tijdvak van bijna 30 jaren dat verlopen is sedert de vaststelling van den nog steeds geldenden abonnementsprijs van 3 cent (voor inlandsche paarden bij de Bereden-Artillerie 3.5 cent) per paard en per dag, vastgesteld bij beschikking van 7 September 1888, VIe Afd. No. 29 (V. B. U. blz. 410), zoodat ook die afkoopsom voor de te verrichten leveringen en werkzaamheden onvoldoende is."

* * *

Aan dit verzoekschrift is een memorie van toelichting toegevoegd, terwijl ook de „nadeelen, verbonden aan het gemis van den onderofficiersrang" zijn opgesomd. Verder is een overzicht gegeven van de prijzen der grondstoffen enz. van 1888 en thans, alsmede van de bezoldigingen der onderofficieren, trompetters en hoefsmeden bij de bereden korpsen. Het eerste overzicht laten wij hieronder volgen:

Overzicht van de prijzen die in het jaar 1888 bij de vaststelling van den nu nog geldenden abonnementsprijs en thans betaald moeten worden voor grondstoffen, materialen en gereedschappen.

Benaming der artikelen.	Bedrag der kosten in het jaar:		
	1888	1916	
Staa ijzer voor het vervaardigen van hoefijzers, per 100 K.G.	f 10.—	f 22.—	
Smeekolen per H.L.	" 0.80	" 1.90	
Hoefnagels per 1000 stuks . .	" 1.50	" 3.15	
Hoefraspen per stuk	" 0.50	" 1.25	
Werkbroeken " "	" 1.50	" 5.—	Deze voorwerpen zijn aan zeer groote slijtage blootgesteld.
Werkkielen " "	" 1.25	" 3.—	
Schootsvellen " "	" 2.—	" 5.—	
Klompen per paar	" 0.45	" 1.—	

De prijzen van de verschillende andere gereedschappen en verdere benodigdheden voor de uitoefening van het hoefsmidsvak als diverse hamers, tangen, boren, houwklingen en vele andere niet alle bij name te noemen voorwerpen, zijn sedert het jaar 1888 ook allen, op zijn minst genomen, met meer dan 100 % verhoogd geworden.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 15 October is als leerling toegelaten A. Wold van Hooghalen (Dr.). Vertrokken is op 11

November — na een verblijf van 6 maanden — de leerling H. Hofman van Ruinen, met een voor de praktijk en theorie „goed” getuigschrift.

— **IJzer-prijzen.** De ijzerhandelaarsvereniging Elberfeld-Barmen heeft besloten den prijs van staalijzer, bandijzer, enz. met 30 Mark en van fijn blik met 30 tot 50 Mk. per ton te verhoogen, welk voorbeeld door de overige Westduitsche ijzerhandelsverenigingen zal worden gevolgd.

(u. N. R. C. v. 27 Oct.)

Ten opzichte van de Amerikaansche ijzermarkt bevat het laatstverschene nummer van „Iron Age” o. m. het volgende:

De ruwijzermarkt blijft opgewonden, met verdere scherpe rijzingen, en de handel in staalproducten bevestigt de voorspelling van hooger prijzen en van een volledig in beslag nemen van de productiecapaciteit der fabrieken gedurende 1917. De prijsstijging in afgewerkte staalproducten blijft aanhouden.

PERSOVERZICHT.

Wat oordeelkundig hoefbeslag vermag. Onder dit opschrift kwam in *De Veldpost* van 18 Juli 1914 een aardig artikel voor, geschreven door den heer *Zonnevillie* te Axel. Dit is, met toestemming van dien schrijver en den uitgever van genoemd Blad, overgenomen in de September-aflevering van „*De Hoefsmid*”, jaargang 1914. Het bevatte drie duidelijke afbeeldingen, waaruit bleek dat de hoefsmid *A. J. Schieman* te Axel een veulen, lijdende aan „opgetrokken pezen — steilen stand in koot, kroon en hoef”, door doelmatig besnijden en beslaan in 9 maanden den normalen stand had teruggegeven.

In *De Veldbode* van 21 October 1916 wordt onder het opschrift „*Hoeveel is eene goede hoefsmid waard*” een dienovereenkomstig geval beschreven door den heer *A. J. Lako* te Zuidzande. Het is weer verricht door denzelfden hoefsmid. Dit laatste geval heeft blijkbaar nog meer moeite gekost, hetgeen verklaarbaar is doordat het tweede veulen lang van kooten en slapper van beenwerk was dan het eerste.

Laatstgenoemde schrijver knoopt er enkele algemeene beschouwingen aan vast, die wij hieronder laten volgen:

Op onze tochten door Zeeland loopen wij bijna met het hoofd tegen de ontelbare bordjes, boven de smederijen aangebracht, waaruit blijkt, dat daar ter plaatse een gediplomeerd hoefsmid is gevestigd. Wij bezitten een tamelijk complete lijst van in Zeeland gediplomeerde hoefsmiden, welke lijst een betrekkelijk groot aantal namen bevat, doch niettegenstaande de vele gediplomeerden, is het met het hoefbeslag in vele streken jammerlijk gesteld. Nu geven wij grif toe, dat er fokkers zijn, die met het geld voor den hoefsmid in den zak rondloopen, d. w. z. dat ze te lang wachten met te laten beslaan of het beslag te laten verleggen, doch dat er gediplomeerde hoefsmiden zijn, die evenzeer of meer nog hechten aan hun „bordje”, dan dat zij er prijs op stellen goed werk te verrichten, is eveneens waar. Dat een en ander het aanzien van den hoefsmid niet verhoogt, is begrijpelijk, terwijl het voor de fokkers tot enorme schade kan leiden.

Ten slotte willen wij hier nog een balletje opwerpen in de hoop, dat de autoriteiten, wien zulks aangaat, hieraan eens een oogenblik hun aandacht willen wijden. In Zeeland gaat de paardenfokkerij met reuzenschreden vooruit; het aantal stamboekleden neemt week op week toe, terwijl de te maken prijzen voor goed fokmateriaal een bijna fabelachtige hoogte hebben bereikt. Welnu, waar in Zeeland krachten aanwezig zijn over wier werk maar één roep

uitgaat, laten daar dan de afdeeling Zeeland van het Stamboek voor het Nederlandsch trekpaard, de Provinciale regelingscommissie voor de paardenfokkerij, de Zeeuwsche Landbouw-Maatschappij en verder alle particulieren, die zich hiertoe geroepen gevoelen, het hunne doen om in Zeeland een permanente hoefsmidschool in het leven te roepen, aan welke inrichting de beste krachten op het gebied van de hoefsmederij blijvend kunnen worden verbonden, tot heil van honderden fokkers en van duizenden paarden.

— *Het beslag voor paarden met spat.* Prof. Schwendiman te Bern wijst er op dat dikwijls aan het beslag voor paarden met spat te weinig aandacht wordt geschonken en toch kan men het dier tegemoet komen door het pijnlijke strekken van het spronggewricht zooveel mogelijk te beperken. Het daarvoor dienstige hoefijzer moet behoorlijk lange takken hebben, voorzien zijn van 3 à 4 c.M. hooge kalkoenen, met een flinken opzet in den toon en een bodemnauwen buitenrand. Tegen te sterke afslijting in den toon kan hier een plat stukje staal worden ingeweld, doch in geen geval mag een stoot worden aangebracht. (u. *Berliner t. W.*)

— *Oostenrijksche kolenproductie.* De steenkolenproductie gedurende de eerste 9 maanden van het loopende jaar bedroeg in Oostenrijk 132.4 miljoen en de bruinkoolproductie 176.5 miljoen dubbele centenaren, of ondersch. 11 $\frac{1}{2}$ en 13 miljoen dubbele centenaren meer dan in het overeenkomstige tijdvak van het vorige jaar. (u. *N. R. C.*)

— *Vredesprijzen van ijzer en staal.* In het nummer van 21 Oct. van *The Ironmonger* geeft de redactie als haar meening te kennen, dat de prijzen van ijzer en staal bij het intreden van den vrede zullen dalen. Velen, zoo schrijft het blad, hebben een andere opinie en meenen dat het tegenwoordige hooge peil der prijzen ook bij het intreden van den vredestand zal blijven gehandhaafd; zij gronden die opinie op de omstandigheid, dat thans reeds reeds bestellingen in groote hoeveelheden worden opgespoord om ze eerst in vredestand te doen uitvoeren en op de overweging, dat Europa na het sluiten van den vrede onmiddellijk zal overgaan het vernietigde te vernieuwen.

De redactie doet daartegenover uitkomen, dat welke ook de uitbreiding van bedrijven moge zijn, het zeer onwaarschijnlijk mag heeten, dat de daardoor ontstane vraag de helft of zelfs maar een kwart gedeelte zal bereiken van de enorme vraag van thans door de geallieerden.

Voorts mag niet uit het oog worden verloren, dat een belangrijk deel der uitbreiding achterwege zal blijven door financiële moeilijkheden. Zeker, in Amerika zal geen geldgebrek zijn, maar daar is dan ook het noodige reeds verricht en zijn de bestellingen niet achtergehouden, terwijl de hooge prijzen de strekking hebben orders te doen achterhouden, tot de noteeringen weer wat lager zijn geworden. Bovendien is het zeer de vraag of Europa geldelijk in staat zal zijn, direct tot opbouw over te gaan, terwijl aan den anderen kant een massa spoorwegaan materiaal vrij komt als de oorlog ten einde is, hetgeen ook zijn werking zal uitoefenen op de marktprijzen.

De redactie wijst er dan nog op, dat Duitschland zal trachten zeer goedkoop te produceeren en uit te voeren, en ook al zou Engeland weigeren Duitsch staal te koopen, zou het effect der lage prijzen in Engeland merkbaar zijn. Als Engeland dan de prijzen niet verlaagt, zouden Amerika en Duitschland de staalmarkt der geheele wereld veroveren.

De oorlog, zoo besluit de redactie, heeft ten slotte de prijzen zoo doen stijgen. Als deze oorzaak dus ophoudt, moeten ook de gevolgen ophouden. Zou er nu bij het intreden van den vrede geen prijsdaling zijn aan te wijzen, dan moet er een andere factor zijn, die dezelfde stimulans voor die prijzen beduidt als de oorlog. Vooralsnog is het moeilijk vast te stellen welke die andere factor zou zijn. (Id.)

De October-afl. van „*Der Hufschmied*” bevat:

1e. Onderzoekingen omtrent verzen-klemhoeven en het hoefijzer, waarvan de takken in het verzengedeelte een naar buiten afhellende draagvlakte bezit, door Dr. H. Peiszrich.

2e. Een en ander over het beslag met schroefkalkoenen, door G. Gück. Hierin wordt vooral betoogd dat de schroefkalkoenen van uitstekend gehalte moeten zijn en dat de schroef nauwkeurig moet sluiten tegen de oppervlakte van het ijzer, — de schroefdraad scherp en nauwkeurig en bij alle schroeven precies gelijk moet zijn. Indien aan deze voorwaarden is voldaan, de schroefgaten eveneens nauwkeurig worden vervaardigd en bij het inschroeven voldoende olie wordt gebezigd, dan behoort het schroefbeslag tot de allerbeste vormen van winterbeslag.

3e. De geschiedenis van het hoefijzer en van zijn vervaardiging.

4e. Persoverzicht, korte mededeelingen en personalia.

— De November-afl. van „*Der Hufschmied*” bevat het volgende:

1e. Ziekelijke veranderingen aan den hoof, tengevolge van een langdurig loopen op stootijzers, door Dr. M. Lungwitz en Dr. F. Günther. De Schrijvers hebben een aantal ondervoeten onderzocht van paarden, die langen tijd op stootbeslag dienst hadden gedaan en vonden allerlei ziekelijke ontandingen aan banden en pezen van het onderbeen. Schrijvers meenen hieruit te mogen opmaken dat het stootbeslag meer nadeelen veroorzaakt dan over het algemeen bekend is.

2e. Onderzoekingen omtrent klemhoeven en het hoefijzer, waarvan de takken in het verzengedeelte een naar buiten afhellende draagvlakte bezit. De bedoeling van dit artikel, waarvan het eerste gedeelte in Oct. en het 2e gedeelte thans in Nov. wordt opgenomen, was om de juistheid te controleren van de volgende bewering: Het is wenschelijk om bij paarden met ingetrokken verzenen de bovenvlakte van het ijzer in het verzengedeelte zoodanig van den binnen- naar den buitenrand te doen afhellen, dat de verzenwand met deze ijzervlakte een rechten hoek vormt. Schr. heeft een aantal hoeven gemeten om hierbij de grootte van den hoek vast te stellen, welke de verzenwand met de horizontale vlakte maakt. Hij vond bij 100 gezonde voorhoeven dat die hoek aan den buitenverzenwand 90 tot 124° bedroeg, aan den binnenwand 88 tot 126°, — gemiddeld respectievelijk 112° en 111°. Door deze uiteenlopende grootten zou het voor den hoefsmid al uiterst moeilijk vallen om in de practijk te voldoen aan de toepassing van bovenbedoeld inzicht.

Schr. heeft ook den hoek gemeten bij 25 klemhoeven, welke hoek liep van 95 tot 135° aan den buiten-, van 105 tot 140° aan den binnenwand, — gemiddeld resp. 118 en 121°. In 60 procent van de 25 klemhoeven was die hoek aan de binnenzijde 120° of meer, in twee gevallen 138 en in 1 geval zelfs 140°. Indien een smid nu in het laatste geval zou willen voldoen aan een voorschrift om den hoornwand met de draagvlakte een hoek te doen vormen van 90°, dan zou die draagvlakte dus $140 - 90 = 50^\circ$, dat is meer dan een halven rechten hoek, naar buiten moeten afhellen. Dit zou zoo'n hoef nimmer kunnen verdragen, reden waarom de Schr. tot de gevolgtrekking meent te moeten komen, dat een naar buiten afhellende draagvlakte van het ijzer bij verzen-klemhoef wel aanbeveling verdient, maar niet in zoodanig sterke mate, dat altijd aan bovenbedoeld voorschrift wordt voldaan.

3e. Toestel om het vervaardigen van zware hoefijzers te vergemakkelijken, door H. Fischer, hoefsmid te Frankfort a/d. Main. Dit toestel heeft ten doel om het omzetten van de ijzertakken te vergemakkelijken. Het wordt eenvoudig in een gat van het aambeeld gezet en is het best te vergelijken met een rechthoekig ijzerblokje, dat gedeeltelijk ingevijld is, zoodat de hoefstaaf tusschen de twee opstaande gedeelten vrijwel precies past. De staaf steunt dus met het eene eind op het aambeeld en met het midden op het toestelletje. Het is licht te begrijpen dat het rondzetten van de takken minder

inspanning eischt van den smid en tevens minder van de tang, die door de linkerhand van den smid moet worden vastgehouden. Een dergelijke vinding is ook reeds gedaan door den hoefsmid H. Weijermans te Den Haag, en, wij kunnen verklaren geheel onafhankelijk van Fischer's vinding. In de volgende aflevering zullen wij een afbeelding van Weijermans vinding opnemen. Fischer meent dat het toestelletje er toe zou kunnen bijdragen om het uit de hand vervaardigen van hoefijzers weer meer algemeen in toepassing te zien komen.

4e. Persoverzicht, korte mededeelingen en personalia.

A D V E R T E N T I Ë N.

OPRUIMING RESTANTEN!

„PROWODNIK”-HOEFZOLEN

TEGEN STERK VERMINDERDE PRIJZEN.

LEVERING BIJ MINSTENS 5 PAAR, STRIKT CONTANT.

BLOKZOLEN. Nos. 1/5, alle maten voorradig.

Prijzen: „Zwart” van Fl. **1.35** tot Fl. **2.40**.
 „Rood” „ Fl. **1.45** „ Fl. **2.80**.

LUCHTDRUKZOLEN-MASSIEF. Nos. 1/3.

Prijzen: „Zwart” van Fl. **0.70** tot Fl. **0.90**.
 „Rood” „ Fl. **0.90** „ Fl. **1.10**.

LUCHTDRUKZOLEN-MET VLIES. Nos. 2 & 3.

Prijzen: „Zwart” Fl. **0.80** & Fl. **0.90**.
 „Rood” Fl. **0.95** & Fl. **1.10**.

Adres: N. V. „COLUMB-PROWODNIK” TE 'S-GRAVENHAGE.

Bezuidenhout 179/181.

Telefoon No. 5252. Haag.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.

Voor **H.H. Veeartsen** uitgebreide
prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacifc”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradiq van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm
uiterste breedte buitenkant
ijzers gem.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradiq.

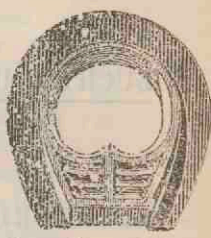
**Strijkringen
met riempje**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool**, merk **B. V.**,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradiq.

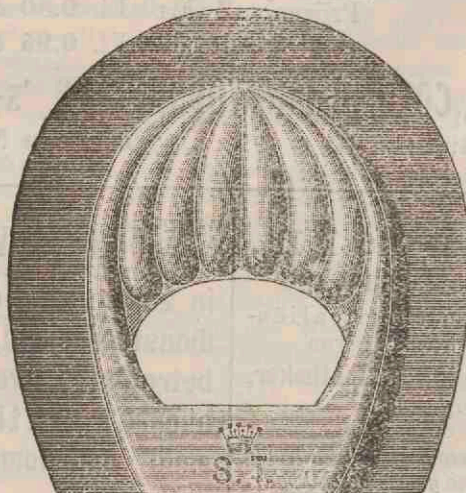
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewensch.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthoorn.

Hoeflangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Hoefwkingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

HULPMIDDELEN VOOR HET VERVAARDIGEN VAN HOEFIJZERS.

In de vorige aflevering is aan 't slot van de rubriek „Persoverzicht” melding gemaakt van een door H. Fischer, hoefsmid te Frankfort a/d. Main, uitgevonden toestel om het maken van zware ijzers te vergemakkelijken. Daarbij is toen aangegeven dat de hoefsmid H. Weijermans te den Haag ook reeds een dergelijke vinding had gedaan, geheel onafhankelijk van die van Fischer, en waaromtrent in deze aflevering een afbeelding zou worden geplaatst. Wij kunnen daaraan thans voldoen (figuur I) en tevens de aandacht vestigen op een hulpwerktuig ten dienste bij het opbraden van oude ijzers (figuur II).

Ter toelichting van de afbeeldingen schrijft H. Weijermans ons het volgende:

In figuur I ziet men dat in het gat van het aambeeld een „zaal” is

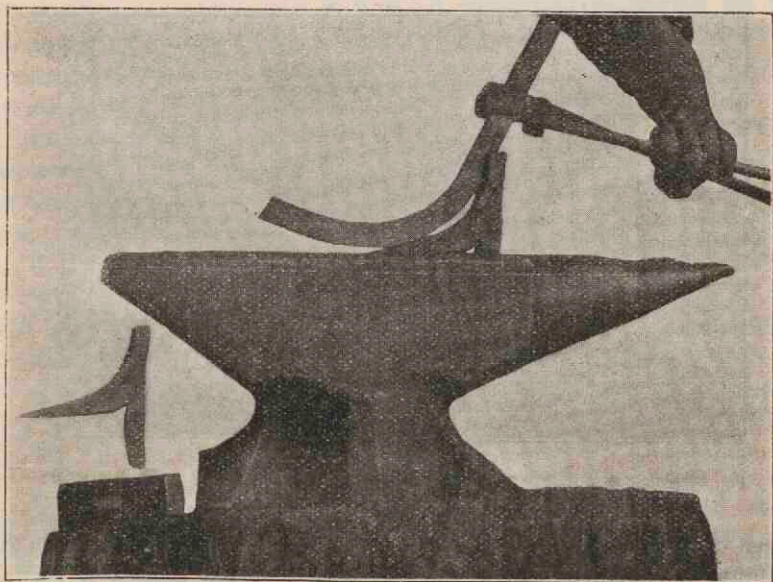

Fig. I.

aangebracht. Deze zaal (ter zijde van het aambeeld in figuur I afgebeeld) is 11 cM. hoog en loopt in een boogvorm op de baan van het aambeeld uit. Tevens is aan de ijzerstaaf te zien dat die zaal in haar bovineinde eenigszins is uitgehold om de staaf daardoor meer steun te geven. — Het is voor

iedereen smid duidelijk dat de hamerslagen bij het zetten van het ijzer nu dubbel raak zijn, daar de vorm van de zaal tot de vorming van het hoefijzer medewerkt. — Het ligt voor de hand, dat men de allereerste keer de bedrevenheid mist om vlug en gemakkelijk te werken, doch de routine wordt spoedig verkregen. In de practijk is mij gebleken, dat het kleine toestel het zware werk veel verlicht.

Het toestel van Fischer, afgebeeld in de Nov.-afl. van „Der Hufschmied”, biedt op een paar c.M. boven de baan van het aambeeld een enkel steunpunt en loopt derhalve niet boogvormig op het aambeeld uit. Het komt mij voor dat het te bewerken ijzer hierdoor, althans aanvankelijk, te vlak ligt en men dus niet de ondergreep met de tang kan toepassen, zoodat het vasthouden ervan, met de linkerhand, derhalve veel meer inspanning zal vergen dan bij het door mij aangegeven hulpmiddel.

Ook bij het opbraden van oude ijzers is de boven omschreven zaal zeer dienstig.

* * *

Opbraden van ijzers. In figuur II is in het gat van het aambeeld een — zoo door mij genoemd — rekblok aangebracht (ter zijde van het aambeeld in fig. II aangegeven). Dit blok is $11\frac{1}{2}$ c.M. lang, 4 c.M. breed, 3 c.M. hoog en helt naar de zijden rond af tot op 2 c.M. Nadat het oude ijzer is dubbel-

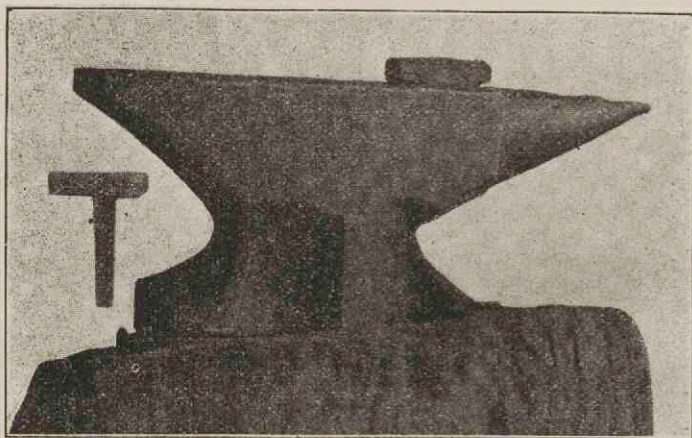

Fig. II.

geslagen en daartusschen een bijpassend half ijzer gelegd, geschiedt de voorbereiding, namelijk het maken van de „mast”, op het aambeeld. Daarna is met het uitslaan op het rekblok, eenmaal plat en eenmaal in de kant, het ijzer in 2 hitten gemakkelijk te bewerken. 't Spreekt vanzelf dat het vlak smeden tenslotte op het aambeeld geschiedt. De uitzetting of rekking is bij elken slag op het rekblok aanmerkelijk grooter dan bij eenzelfde bewerking op den hoorn van het aambeeld. Het smallere rekblok „knijpt” beter door, ook doordat het van onderen steun heeft. Een oud ijzer van ongeveer 15 duim

lengte, dubbel geslagen met een bijpassende helft] er tusschen, kan men zonder moeite in 2 hitten uitrekken tot 16 á 17 duim (maat 1 bij $\frac{7}{16}$).

Bij de tegenwoordige duurte van, en misschien nog te verwachten schaarschte aan ijzer, kan ik ieder aanraden om met behulp van de omschreven gereedschappen het opbraden van oude ijzers toe te passen.

EEN PAAR OPMERKINGEN IN VERBAND MET HET BESLAG EN HET HOUDEN VAN HENGSTEN.

Wanneer men nog al veel paardenkeuringen mede maakt, komt telkens de gedachte op, „hoe jammer dat van vele paarden stand en gang niet beter zijn” en beziet men ze dan nader, dan komt men tot de overtuiging dat, wanneer de hoefverpleging beter was geweest, de toestand dikwijls heel wat gunstiger zou zijn.

Al komt er hier en daar verbetering, over het algemeen is de fokker nog te weinig doordrongen van het gewicht van goed en doelmatig beslag. Te veel nog ziet hij op tegen de betrekkelijk kleine onkosten hiervan, of wel hij wil het beter weten dan de deskundige, in dit geval de smid.

Bij niets komt dit meer uit dan bij het fokken en houden van hengsten, omdat daar meerdere oorzaken samenwerken die den toestand erger maken. De meeste hengsten brengen hun leven door op den stal, met zoo goed als geen beweging, terwijl toch algemeen bekend is, dat deze noodig is voor de voeding, de ademhaling en niet het minst voor de hoeven. Bij beweging toch komt het hoefmechanisme tot haar recht, waardoor de bloedsomloop in den hoef wordt aangezet, de vorming van gezond hoorn wordt bevorderd en de hoefvorm het beste bewaard blijft.

Veelal denkt de hengstenhouder al bijzonder goed op te passen, als hij zorgt dat de hengst *grote* voeten heeft. Durft de smid deze naar behooren en overeenkomstig den stand te besnijden, dan deugt hij niet, waarom dan ook vele dezer, ter wille van de *klandisie*, dezen misstand laten bestaan.

Willen de fokker en de hengsthouder zorg dragen voor hun waardevol materiaal, dan zullen zij naar een goeden hoefsmid moeten omzien en dezen dan ook het volle vertrouwen schenken. Is er zoo een in de gemeente te vinden, zoo veel te beter, doch deze omstandigheid alleen, mag niet den doorslag geven; anders is het beter in de omgeving uit te zien. Mogelijk ook dat deze prikkel den dorpsmid aanzet tot beter werk, of dat hij zich van goede hulp voorziet.

Alsnu moet de smid zich dit vertrouwen waardig maken door alle zorg te besteden aan de hem toevertrouwde dieren en dit doen door op tijd de voeten nauwkeurig te besnijden en zoo noodig te beslaan. *Hierbij moet hij rekening houden met stand en gang.* Te weinig wordt door vele smeden daarop gelet; zij, die gediplomeerd zijn, hebben geleerd dat dit noodig is, doch sleur en gewoonte zijn oorzaak, dat zij het niet doen en daarmede een groote fout begaan. Juist het beschouwen van stand en gang geeft aan, hoe moet worden besneden en welk ijzer moet worden ondergelegd.

Als vaststaande mag worden aangenomen, dat de hoefvorm een gevolg is

van den stand en deze weer afhankelijk is van den bouw van het paard, — voorts dat de hoefhelft, die het meest wordt belast, het kleinste is en een steileren wand heeft, hetgeen men kan waarnemen bij toontreders en bij Franschen stand. Het eerstgenoemde geeft aan dat men bij oudere dieren den stand niet kan en mag wijzigen doch wel de belasting van den hoef evenrediger kan verdeelen, opdat de afwijking niet erger wordt en de dieren gemakkelijker kunnen gaan.

Dit kan men verkrijgen door het steunvlak te wijzigen. Bij een half wijden- half nauwen hoef zal men een *verbreeden* ijzertak geven aan de smalle zijde, terwijl men de wijdere hoefhelft verkleint, door stomp af te breken en het ijzer daar nauw te passen, tevens zorgdragende dat de hoef zóó wordt besneden, dat hij vlak wordt neergezet. Ditzelfde toegepast bij jonge dieren, zal bij de verdere ontwikkeling van het lichaam, waardoor dikwijls verbetering van den bouw optreedt, de verbetering van den stand worden bevorderd.

Zoo is ook bij weeke kootstelling, waarbij de achterste hoefhelft sterker wordt belast, de lichaamszwaarte meer over den geheelen hoef te verdeelen door den langen toon in te korten en de verzenen kunstmatig te verhoogen of wel door langere ijzers onder te leggen.

Bij den stompen hoef, bij steile kootstelling, zij men echter voorzichtig met het verlagen der verzenen, zelfs bij jonge dieren, met het oog op de sterkere rekking der buigpezen.

Men zal hierbij de geleidelijke afslijting bevorderen, door het onderleggen van een toonstuk, en bij oudere paarden het steunvlak vergrooten door veel garnituur te geven.

Hoe nu tegemoet te komen aan den eisch *grootte voeten*, vooral voor het type trekpaard, door het publiek gesteld?

In de eerste plaats door de kerk in het midden te laten en de voeten niet kleiner, dat wil zeggen korter te maken, dan hoog noodig is. Ook kan men, om aan het oog tegemoet te komen, bij het beslag voor keuring en tentoonstelling, dat meestal zwaar wordt gewenscht, den buitenrand van het ijzer bodemwijd smeden, overeenkomstig het verloop van den hoornwand. Deze concours-ijzers moeten echter zoo spoedig mogelijk door doelmatiger ijzers worden vervangen.

In de tweede plaats door den eigenaar aan het verstand te brengen, dat een hoge wand niet gelijk staat met een grooten hoef en nadeelig is voor stand en gang. Door het niet voldoende bekappen toch, wordt de wand, vooral ook aan de verzenen, hooger en daardoor de straal verder van den bodem gebracht. Bij de zeer beperkte beweging, die de hengst heeft, slijten de verzenen ook niet op het ijzer, de straal komt dus buiten werking, waardoor de achterste helft van den hoef steeds nauwer wordt, soms zelfs zoodanig dat de omtrek van den draagrand kleiner is dan die aan de kroon. Zoodoende is het steunvlak te klein geworden, waardoor die dieren een onvasten, strammen gang krijgen, ook door de pijnlijkheid die ontstaat door inklemming der inwendige deelen van den hoef.

Bestaat deze toestand en wil men verbetering aanbrengen, dan zal men *geleidelijk* den wand lager snijden, ijzers met verbreede takken onderleggen

en er op aandringen dat de hengst voor veldarbeid wordt gebruikt of hem andere doelmatige beweging wordt gegeven. Dit is niet alleen voor dit geval doch onder alle omstandigheden zeer wenschelijk, ja feitelijk noodzakelijk.

Wanneer veldarbeid is buitengesloten, kan men deze het beste vervangen door longereen. Hiervoor is geen kostbare inrichting noodig; in een weide of grasveld bij huis gelegen, trekt men met een straal van ± 5 Meter een cirkel en daar omheen een anderen met $\pm 6\frac{1}{2}$ Meter straal; de ruimte tusschen beiden, wordt 1 steek diep uitgestoken en dient dan als loopplaats voor den hengst, die aan een lijn in het midden wordt vastgehouden. Men laat het dier, tegen het duizelig worden, om de 10 ronden van hand verwisselen, d.w.z. den tegenovergestelden kant gaan en geve deze beweging minstens eenmaal per dag een kwartier lang. Het dier behoeft daarbij niet in het zweet te worden gejaagd, doch een paar rondjes in draf en in galop zullen het niet schaden. Behalve de in het begin genoemde voordeelen, die aan regelmatige beweging verbonden zijn, leert men het dier den manegegang, wat het mede ten goede komt bij het cornage-onderzoek bij de verplichte keuring.

T. 9—12—'16.

H. v. L.

DE ONTWIKKELING DER HOEFSMEDEN IN VERBAND MET DE „VEREENIGING VAN ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG.”

Het is bekend dat de cursus voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag een jaar duurt, over goede onderwijskrachten, een uitstekend leslokaal en uitgebreide leermiddelen beschikt; de hoefsmederij is matig bevredigend, de beslagplaats zeer onvoldoende en een monsterbaan ontbreekt. Deze bezwaren zijn op weg om opgeheven te worden. De nieuwe hoefsmederij op het terrein van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht is in aanbouw, waarbij tevens wel voldoende zal worden gelet op een deugdelijke inrichting der beslagplaats en op den aanleg van een monsterbaan, deels met harden deels met zachten bodem.

Een meer deugdelijke opleiding van de smeden, die eventueel dienen te worden belast met het onderwijs in de practijk van het hoefsmidvak aan de onderscheidene „cursussen in hoefbeslag”, is een zaak van beteekenis. Hierom verdient de opleiding in Utrecht alle aanbeveling. „De Hoefsmid” heeft daarvoor altijd gestreden. Het is aanvankelijk de bedoeling geweest er een meer zelfstandige inrichting van te maken dan thans het geval is. Dit laatste is o. i. nimmer eene verbetering geweest, daar de instelling thans geheel bij 's Rijks Veeartsenijschool ingroeit. De inrichting in Dresden, waar de hoefsmid school betrekkelijk onafhankelijk is van de Diergeneeskundige Hoogeschool, verdient o. i. de voorkeur boven de richting die zich in Utrecht heeft ontwikkeld, terwijl de hoefsmid school te Brussel (Curighem), zooals die bestond of misschien nog bestaat, o. i. de meeste aanbeveling verdient. Zooals onze lezers zich wellicht herinneren, is de Brusselsche school eenvoudig in haar opzet en wordt het directeurschap bekleed door den onderwijzer-hoefsmid. Twee dierartsen (een in het Fransch en een in het

Vlaamsch) gaven het onderwijs in de theoretische hoefkunde. Deze laatste schoolinrichting kan doelmatig zijn en vordert de minste onkosten. Wij willen in geen enkel opzicht te kort doen aan het onderwijs aan den cursus te Utrecht, integendeel daaraan gaarne hulde brengen, doch het komt ons in opzet minder juist voor dat de directeur van den cursus in hoefkunde overladen is met belangrijke andere vakken en een hoogleeraarspositie bekleedt. Deze directeur moest zich geheel aan de hoefkunde kunnen wijden, de organisatie van de opleiding der hoefsmeden in Nederland ontwikkelen en het toezicht op de „cursussen in hoefbeslag” in handen hebben. De meest uitmuntende leerlingen dezer cursussen moesten tot den „cursus voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag” (alsdan „hoefsmidschool”) worden toegelaten, ten einde het gehalte der onderwijzers en der aanstaande hoefsmeden voortdurend te verbeteren. Dan kwam er een standvastige leiding en deskundig toezicht, die tot nu toe in Nederland wel aan zeer respectabele personen is opgedragen, maar die geen voldoende waarborg gaven of geven om in zake hoefkunde voor „vol” te worden aangezien. En dit is noodig. Oorspronkelijk was het toezicht in handen van de districtsveeartsen, thans berust het bij de rijkslanbouwleeraren. Er kunnen onder de hoofdamttenaren van het Veeartsenijkundig Staatstoezicht ongetwijfeld personen voorkomen die in zake hoefbeslag zeer deskundig zijn, doch dan is dit een toevallig iets, aangezien het Veeartsenijkundig Staatstoezicht in geen enkel opzicht kennis van het hoefsmidvak vereischt. Deze ambtenaren hebben indertijd bij hunne examens aan 's Rijks Veeartsenijsschool wellicht blijk gegeven voldoende met de hoefkunde op de hoogte te zijn, doch dit „bijvak” is later door velen van hen onvoldoende of niet bijgehouden. De betrekking van rijkslanbouwleeraar leidt er nog minder toe dan die van districtsveearts om voldoende waarborg te geven voor bekwaamheid in zake hoefkunde. Nu kan men wel aanvoeren dat bedoeld toezicht eigenlijk geen „toezicht” is, doch zuiver een administratief karakter draagt, doch laat men het dan ook niet zoo noemen en *ridderlijk erkennen dat er geen toezicht bestaat en voldoende organisatie in zake hoefsmidsonderwijs in Nederland ontbreekt.*

Wij maken ons niet de illusie dat deze uiting spoedig tot een ernstige verbetering zal leiden daar de in deze zaak machthebbende personen met werk zijn overladen en bovendien allicht van daarbij betrokkenen uiteenlopende raadgevingen zouden ontvangen. In dit opzicht zou de „Vereeniging van Onderwijzers in practisch hoefbeslag” mettertijd een nuttigen invloed kunnen uitoefenen.

* * *

De beoefenaren van allerlei vakken hebben de ervaring opgedaan dat zij, om goed op de hoogte te blijven, nu en dan een aanvullingscursus moeten meemaken, b.v. artsen. Zoolang dergelijke cursussen op een bepaald vakgebied niet bestaan of uit een financieel oogpunt bezwaarlijk in het leven zijn te roepen, dan kan belangrijke hulp worden gebracht door op een jaarlijksche bijeenkomst de voornaamste voorvallen in een of meer voordrachten duidelijk te maken.

Genoemde vereeniging heeft nog geen groot aantal leden en kan per jaar

hoogstens met 5 à 6 leden toenemen, maar zij vormt toch de groote kern van waaruit de ruimere kennis van het hoefsmidsvak moet worden verkregen. De leden zijn over alle provinciën verdeeld en over het geheel niet financieel sterk. Hierom moet op de jaarlijksche algemeene vergadering der vereeniging een leerzaam programma worden afgehandeld. Er dient een overzicht te worden gegeven van al het wetenswaardige dat op het gebied der hoefkunde in het afgelopen vereenigingsjaar is voorgekomen en vorenbedoelde directeur, die feitelijk de geestelijke vader van die vereeniging moet zijn en blijven, is de aangewezen persoon om een zoodanige jaarlijksche voordracht voor zijne oud-leerlingen te houden.

Ingeval zulks financieel noodig mocht blijken, ten einde jaarlijks één betrekkelijk algemeene opkomst der leden te verkrijgen, zou het o. i. alleszins te verantwoorden zijn als van Regeeringswege vergoeding van de treinkosten werd verstrekt. In Beieren geschiedt dit voor het bezoeken van een herhalingscursus voor hoefsmeden op overeenkomstige wijze, ja wordt zelfs eenige vergoeding van dagloon gegeven. R e d.

CURSUS TOT OPLEIDING VAN ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG VAN RIJKSWEGE TE UTRECHT.

Wij vestigen de aandacht op onderstaande oproeping, welke voorkomt in Staatscourant No. 278.

De Directeur-generaal van den Landbouw brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand Januari a.s. op nader te bepalen datum, aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den Cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.

„Zij die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich voor 20 Januari a.s. met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Directeur van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, onder overlegging van geboortacte, diploma's, — als van ambachtschool, hoefsmidschool of hoefbeslagcursus — het bewijs van met vrucht de lagere school te hebben afgehoopen en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.”

Het is bekend, dat deze cursus, welke aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht gehouden wordt, dienen moet om goed onderlegde hoefsmeden op te leiden tot onderwijzers in practisch hoefbeslag, die zoo noodig zijn voor het practisch gedeelte van cursussen in hoefbeslag, zooals die in alle provinciën van ons land gehouden worden.

De cursus wordt gehouden een dag per week, gedurende een jaar. Zes leerlingen worden tot den cursus toegelaten, die gekozen worden uit hen, die aan het practisch toelatingsexamen deelnemen, waar een hoefijzer wordt vervaardigd en een of meer hoeven worden beslagen.

De lessen worden gegeven 's Vrijdags van 9—6 uur. Leergeld wordt niet gegeven, terwijl reis- en verblijfkosten gedeeltelijk kunnen worden vergoed.

De cursus vangt aan in het begin van Februari a.s. en in Januari van

1918 wordt een eindexamen afgenomen in theoretische en praktische hoefkunde. Aan hen, die voor dat examen slagen, wordt een diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag uitgereikt.

HANDELSMATERIALEN IN IJZER EN STAAL.

De minister van landbouw, nijverheid en handel heeft ingevolge artikel 8 der Distributiewet 1916 vastgesteld de navolgende maximumprijzen voor handelsmaterialen in ijzer en staal:

	Per 100 K.
Vloeiijzer, plat, rond en vierkant	f 20.—
Vloeiijzer, hoek- en T-	21.—
Hoefijzer en wielbeslag	21.—
Welijzer, Duitsch	21.—
Welijzer, Duitsch, Hoef W. U. Nachrodt en P. L. H. Kroon	22,50
Welijzer, Zweedsch P. P. S.	32.—
Welijzer, Zweedsch S. P.	40.—
Bandijzer en halfroond	22.—
Duitsche platen onder 3 m.M. dikte	24.—
Staalplaten 3 tot onder 5 m.M.	25.—
Staalplaten vlak en geruit 5 m.M. en dikker	22,50
Strippen 150 m.M. en breeder, 8 m.M. en dikker	20.—
Strippen 150 m.M. onder 8 m.M.	21.—
Gegalvaniseerde staalplaten no 10 en dikker	36.—
Gegalvaniseerde staalplaten gegolfd no. 20	44.—
Gegalvaniseerde staalplaten gegolfd no. 22	48.—
Gegalvaniseerde staalplaten gegolfd no. 24	50.—
Gegalvaniseerd bandijzer, 1" à 2", nos. 10, 12 en 14	27.—
Gepolijste staalplaten nos. 14—16	39,50
Gepolijste staalplaten nos. 17—20	43.—
Gepolijste staalplaten nos. 21—26	50.—
Gepolijste Staalplaten (houtschool)	53.—
Veerenstaal, Duitsch 1ste qualiteit	31.—
Veerenstaal, Duitsch 2de qualiteit	25.—
Veerenstaal, Engelsch 1ste qualiteit	44.—
Veerenstaal, Engelsch 2de qualiteit	34.—
Balk- en U-ijzer boven 80 m.M. hoogte	18.—

De hierboven voor de verschillende materialen gestelde prijzen zijn grondprijzen, geldende voor de normale afmetingen, qualiteit en hoeveelheden. Prijsverhoogingen voor afwijkende maat, lengte, qualiteit en geringe hoeveelheid mogen niet hooger worden berekend dan is vastgesteld:

a. voor staaf- en profielijzer: door het Stahlwerks-Verband A. G. Dusseldorf Abt. Stabeisen Ausfuhr, Holland. (Ueberpreisliste für Stab- und Universaleisen, Ausgabe 10 Januar 1916);

b. voor stripfen, als voren (zelfde Ueberpreisliste);

c. voor zwart bandijzer: door het Stahlwerks-Verband Abt. Stabeisen Ausfuhr, Dusseldorf (Bandeisenskala van 9 Juni 1916);

d. voor gegalvaniseerd bandijzer: door de firma Thijssen & Co., Muhlheim Ruhr (Ueberpreisliste van Augustus 1916);

e. voor Duitsch plaatijzer onder 3 m.M. en staalplaten van 3 tot onder 5 m.M.: door de Schwarzblech-Vereinigung te Keulen (Ueberpreisliste für Feibleche, Ausgabe October 1913);

f. voor staalplaten 5 m.M. en dikker: door het Schiffsbau-Stahlkontor te Essen (Grobblech-Ausfuhr-Vereinigung, Ueberpreisliste laatste uitgaaf 1916);

g. voor gegalvaniseerde platen: door de Ausfuhr-Vereinigung te Keulen (Ueberpreisliste van 3 Augustus 1916);

h. voor gepolijste platen: door het General-Gouvernement für Belgiëën te Brussel (lijst van Mei 1916);

i. voor Zweedsche ijzer: als in den handel gebruikelijk voor dit soort materiaal;

j. voor veeren staal: gelijk i.

Vorengenoemde prijzen gelden voor leveringen uit den voorraad, bij betaling op vier maanden, netto, franco vervoermiddel voor het leverend magazijn. Voor levering aan den tusschen- en kleinhandel worden deze prijzen verminderd met de gebruikelijke reductie, die door den groothandel wordt gegeven.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de vorige aflevering zijn geen leerlingen vertrokken of bijgekomen.

— **Amersfoort.** De verbouwing van de Militaire Hoefsmidschool nadert hare voltooiing. In de volgende aflevering hopen wij hierop uitvoerig terug te komen.

— **Eind-examen** van den vervolg-cursus in hoefbeslag te **Roermond.** Aantal deelnemers 10. Geslaagd zijn „met lof” de leerlingen: Mafers van Susteren, Hogewold van Roggel, Koppers van Meijel, van Emden van Kessel, Straten van Helden, Koppers van Kerkrade, Janssen van Vlodrop, — met „getuigschrift”: Eggelen van Stamprooi, Ronkers van Bazem en Gielen van Weert.

De lessen in de theoretische hoefkunde werden gegeven door den heer P. v. Kempen, dierarts te Echt, en het practisch onderwijs door den gediplomeerden onderwijzer-hoefsmid G. Julicher te Swalmen.

Het examen werd afgenomen door de heeren H. J. C. van Lent, dierarts te Tiel, en S. van Angeren, onderwijzer-hoefsmid te Utrecht. J.

— **Heerlen.** De thans hier plaats vindende hoefsmidscursus wordt gevolgd door 13 leerlingen: Henri Beckers te Klimmen; Math. Daelmano en Theo Sanders, beide te Heerlen; K. Jos. Eggen te Eijgelshoven; Will. Mennens te Voerendaal; G. J. Houben en Joh. Wetzelaer, beide te Kerkrade; Jan Cox te Eijs—Wittem; Jos. Diedereren en Laur. Kisters, beide te Schinnen;

L. Bronnenberg te Hoensbroek; F. Driesen te Elsloo en Frings te Heerlen.

De cursus staat onder leiding van den dierarts Dr. E. Duysens te Heerlen, terwijl het onderricht in practisch hoefbeslag wordt gegeven door den hoefsmid-onderwijzer Gerard Julicher te Reuver.

PERSOVERZICHT.

Hoeveel is een goede hoefsmid waard? Naar aanleiding van het hierover in de Nov. afl. medegedeelde, komt thans in „De Veldbode” van 9 Dec. j.l. een „Ingezonden stuk” voor, geschreven door „Een gediplomeerd Zeeuwsch hoefsmid”. Daarin wordt het volgende gezegd:

De waarde van een goeden hoefsmid is voor den eigenaar van paarden niet hoog genoeg te taxeerén. Maar, hoeveel paardenfokkers kunnen dat beoordeelen? Zie maar eens, wat de heer L. in een vorig nummer van Uw blad over de slordige verzorging en het slechte hoefbeslag bij vele voorbrachte merriën mededeelt. Dat is treurig, vooral nu de paarden zoo enorm duur zijn. Slecht beslag is voor het paard een groote last, vooral voor de zeer zware Belgische paarden, terwijl de eigenaar er groote schade in zijn portemonnaie van ondervindt. De heer L. geeft ook te kennen, dat men in Zeeland bijna het hoofd stoot tegen de ontelbare bordjes boven de smederijen aangebracht, waaruit blijkt, dat daar ter plaatse een gediplomeerd hoefsmid woont. Ik acht het een zegen dat er zooveel gediplomeerde hoefsmiden in Zeeland zijn; bewijzen van bekwaamheid zijn toch door hen geleverd. Vele paardenfokkers, den enkelen anderen niet te na gesproken, waardeeren goed hoefbeslag maar matig; zij geven er niet gaarne veel geld voor uit; door slecht beslag kunnen zeer beste paarden bijna waardeeloos worden. Hoe dikwijls komt het niet voor, dat niet naar de hoeven wordt omgezien van October tot Maart, soms wel tot Mei! Hoe vaak komt het niet voor dat de paarden pas beslagen worden, nadat zij eenige dagen op halve of zonder hoefijzers hebben geloopt. Het spreekwoord zegt: beter een ziekte te voorkomen dan te genezen. Ontzie geen moeite en onkosten om van jongsaf de hoeven uwer jonge paarden door een goeden hoefsmid te laten bekappen of te laten nazien; hierdoor stijgt de waarde van Uw paard wellicht met honderden guldens. Als voorbeeld hoe sommige paarden bij afwijkende standen beslagen dienen te worden, is genoemd het veulen van den heer Schieman. Acht jaren geleden heb ik reeds eenzelfde geval waargenomen bij 2 jonge paarden; de eigenaar en de smid leven beide nog.

Ik verzeker den heer L. dat het ontbreken der ambitie bij de smeden zijn oorzaak bij de landbouwers vindt. Het hoefbeslag wordt niet beschouwd als kunstwerk. Sommige betalen liever een paar dubbeltjes minder bij een slechten, dan een paar dubbeltjes meer bij een goeden hoefsmid.

— *Twee nieuwe klemhoefijzers.* Naar aanleiding van deze mededeeling vraagt de heer F. W. van Dulm te Arnhem in het „Tijdschrift voor Diergeneeskunde” aan Dr. Kroon of een beslag met de gummizolen van Downie en Harris, een daarbij passende bewerking van den hoef en boven

alles veel beweging, niet in staat zullen zijn behoorlijke resultaten te geven? Dr. H. M. Kroon te Utrecht antwoordt in genoemd tijdschrift van 15 Nov. j.l. daar het volgende op:

Verschillende wegen leiden naar Rome; op verschillende wijzen kan men een klemhoef genezen. Met den heer van Dulm ben ik het eens, dat bij de meeste methodes veel beweging zeer gewenscht is. Wat de behandelingsmethode betreft, heb ik b.v. meermalen klemhoeven genezen door het aanbrengen van een pantoffelijzer en het maken van rainures of ook wel door een Engelsche veerkrachtige hoefzool toe te passen. Anderen weer zagen succes van andere therapie. De zolen van Downie en Harris heb ik nooit gekozen, omdat daarbij de straal niet meedraagt. Mijns inziens bevordert men meer het hoefmechanisme en de uitzetting door Engelsche veerkrachtige hoefzolen, waarbij dan steeds de ruimte tusschen de ondervlakte van den hoof en de leeren zool met in teer gedrenkte jute wordt opgevuld.

De December-aflevering van „*Der Hufschmied*” bevat het volgende:

1°. Over fouten bij het afnemen der hoefijzers, door L. Flemming, onderwijzer in hoefbeslag te Dresden. Bij het beslaan van paarden, zegt Schr., moet men in de eerste plaats zorgdragen dat het dier niet kreupel wordt. Het is daarom noodzakelijk dat ieder onderdeel stelselmatig wordt uitgevoerd. Dit geldt ook voor het afnemen der oude ijzers. Geschiedt dit zonder overleg, zoo kan het paard en in de eerste plaats de hoof daarvan nadeel ondervinden, doch tevens ook de helper. Het afnemen van het ijzer kan door gebrekkig werken bovendien onnoodig moeilijkheden opleveren.

Schr. wijst er op dat sommige smeden van het afnemen een soort bravourstukje maken; het ijzer wordt met enkele krachtige rukken van den hoof getrokken, net alsof dit iets heel bijzonders is. Dit verdient evengoed afkeuring als dat men er te lang mee omzeurt.

Er wordt vooral op gewezen dat men niet alleen op het gevoel af moet werken, doch ook goed toekijken. De nieten-kapper moet eerst goed tegen de niet geplaatst worden alvorens men slaat, terwijl de rug van de hand boven moet blijven. Schr. zegt dat de duim op het ijzer moet steunen, waardoor minder gevaar bestaat dat de hoof wordt beschadigd, ingeval het paard mocht rukken. Indien het paard wat onrustig is, heeft de smid direct te onderzoeken of de zool misschien wat dun en gevoelig is. Is dit wel het geval, dan wordt het trekken misschien veroorzaakt doordat de tang te sterk op de zool drukt, en in dit geval is dit drukken geheel te voorkomen.

Er is ook goed op te letten dat alle hoefnagels worden verwijderd. Bij onvoldoende oplettendheid blijft er anders, bij sterk en onregelmatig afgesleten ijzers, gemakkelijk een oud stuk nagel achter. Als de nieten niet goed zijn teruggeslagen, wordt bij het afnemen van het ijzer meermalen heel wat hoorn vernield.

Bij paarden met pijnlijke of ziekelijke hoeven moeten niet alle 4 ijzers tegelijk worden afgenomen.

2°. De aanspraken op vergoeding voor deelnemers aan den oorlog en hunne nabestaanden, in verband met ziekteverzekering, door den advocaat Dr. Barthold.

3°. Persoverzicht.

4°. Onderwijsinrichtingen. Te Würzburg in Beieren zal van 5—10 Februari 1917 aan de Koninklijke Hoefsmidschool een herhalingscursus voor hoefsmeden worden gehouden. De deelneming staat open voor hen, die volgens de Wet van 1 Maart 1884 het recht hebben het hoefsmidsvak in Beieren uit te oefenen, — dit recht minstens sedert 6 jaar bezitten en in dezen tijd geen cursus aan een hoefsmidsschool hebben gevolgd. De deelnemers van buiten krijgen hun spookkosten (3e klas locaalreijn) op verzoek vergoed en eveneens 2½ Mark voor elken dag dat de cursus duurt. Mocht de afstand van de woonplaats naar Würzburg zoodanig zijn dat de heen- en terugreis niet op een cursusdag kan geschieden, dan mag ook nog 1 dag extra in rekening worden gebracht. De deelnemers moeten een schootsvel medebrengen, benevens het handgereedschap.

5°. Personalialia.

6°. Korte mededeelingen, waaronder voorkomen:

a. In den „Deutschen Schmiedemeister“ n°. 76 wordt in overweging gegeven om het doorslaan der nagelgaten bij het koude ijzer te doen en zoodoende het afkeurenswaardige terugslaan dier gaten onnoodig te maken. Daartoe wil men gebruik maken van een ronde paal, die op den grond steunt en ongeveer zoo hoog reikt als de bankschroef. De doorsnede van de paal kan 15 tot 20 c.M. zijn, terwijl de rand van het bovenijzer rond wordt bijgewerkt. Gemakshalve kan aan deze paal een bakje voor olie worden bevestigd, alsmede een klam voor het insteken van den doorslag. (L. voegt hier, op grond van ervaring, aan toe, dat ook de bankschroef zeer goed ten behoeve van het doorslaan der nagelgaten kan worden gebezigd).

b. Een militair-hoefsmid wijst in „Beschlagschmied“ n°. 21 op het feit, dat aan het front de hoefijzers in den regel koud moeten worden ondergeslagen en dat het derhalve van groote beteekenis is als de daarvoor gezonden hoefijzers uitstekend zijn afgewerkt. De lippen mogen niet te puntig worden uitgesmeed, daar anders het gevaar ontstaat, dat paarden, door daarop te trappen, kreupel worden.

c. Als een merkwaardigheid wordt medegedeeld dat de smid Eblinski te Ahlbeck 32 kinderen heeft en waarvan 22 zoons als soldaat in den oorlog zijn en nog alle in leven.

7°. Vraagbaak. Fr. St. te U. (Holland) vraagt welke smeden uit Nederland gedurende de laatste 25 jaren met goed gevolg een cursus in hoefbeslag te Dresden hebben medegemaakt, waarop het antwoord luidt als volgt: 1. F. W. C. van Horsesen te Utrecht (1903), 2. F. Falkenhagen te Amsterdam (1903), 3. L. F. A. Steding te Utrecht (1904), en 4. C. Chr. Langeveld te Amsterdam (1905).

— *De besteding der Duitsche staalprijsen.* Het Stahlwerksverband te Dusseldorf heeft in zijn heden gehouden vergadering besloten de verkoopprijsen van halffabrikanten en vormijzer voor het eerste kwartaal van 1917 in Duitschland onveranderd te laten. De prijsen voor levering naar het buitenland zijn belangrijk hooger. (u. N. R. C., 7 Dec.)

CORRESPONDENTIE.

H. te T. Het ijzer kunt u aanvragen, door tusschenkomst van uwen Militairen Commandant, bij den Majoor-Magazijnmeester der Artillerie te Delft. De prijs is lager dan die in den vrijen handel en staat gelijk met den zuiveren kostprijs voor het Rijk. Natuurlijk moogt gij niet meer aanvragen dan door U zelf wordt verwerkt.

ADVERTENTIËN.

Kunsthoorn,
 voor Hoefbeslag,

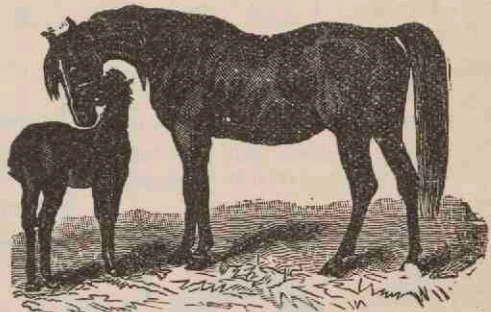
verkrijgbaar in de chemicaliën-
 en drogerijen-handel van
K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijsopgave op aanvraag.
 Voor **H.H. Veeartsen** uitgebreide
 prijscourant gaarne gratis beschikbaar.

Kleine Advertenties,
 in zake vraag of aanbod van
 dienstpersoneel, het smidsvak
 betreffende, worden van onze
 abonné's gratis in „De Hoef-
 smid” opgenomen.

Gemakkelijke bijverdienste voor Hoefsmeden.
„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad
 voor fokkers, houders en lief-
 hebbers van paarden, dat veel
 gelezen wordt en zich kenmerkt
 door een degelijken, prettigen
 inhoud met **zeer goede afbeel-
 dingen.** Het bevat artikelen
 over: verpleging en voeding,
 rijden onder den man en van

den bok, verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, land-
 bouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis,
 fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de
 lange baan, terwijl er tevens een **vraagbaak** aan is verbonden, zoodat de
 abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen
 stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken
KOSTELOOS worden beantwoord.

Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf ver-
 handelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral ge-
 schikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die
 bij het beslaan hunner paarden tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt
 echter franco huis **f 5.—** per jaar, **f 1.25** per kwartaal, waartegen menigeen
 opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar
 wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen,
 die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de ge-
 legenheid om de aandacht op „HET PAARD” te vestigen en van tijd tot tijd

een abonné te werven.

Hiervoor kan **provisie** worden bekomen, zoodat het aangename met het
 nuttige goed is te vereenigen.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag
 gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

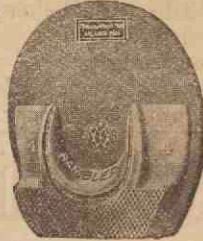
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacifie”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

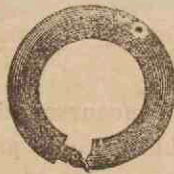
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradij van
7½ tot 7¾ Eng. dm

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4½ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

**Strijkringen
met riempje.**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

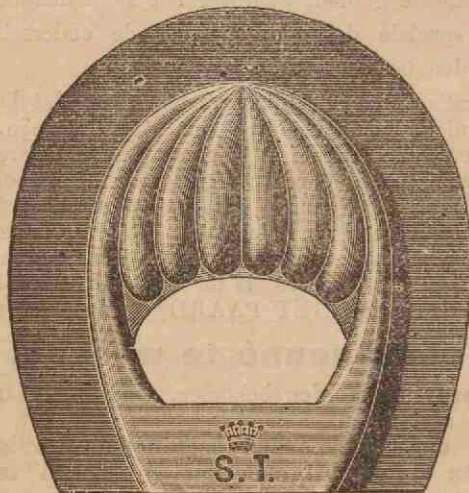

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool**, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradij.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewensch.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradij.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthooen.
Hoef tangen. Renetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Las- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

